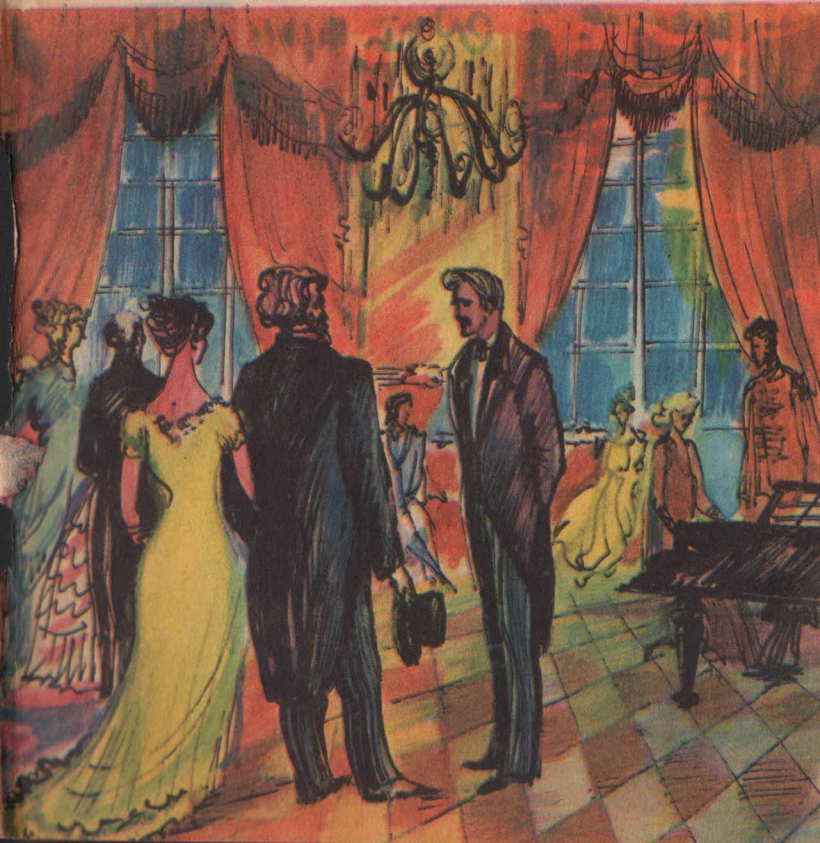

fondată în 1895
bpt
serie nouă

george meredith

unul dintre
cuceritorii noștri
★★

Ilustrația copertei : *Adrian Ionescu*

george meredith

---

unul dintre cuceritorii noștri

ROMAN

★★

TRADUCERE DE ANTOANETA RALIAN

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1986

EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

PARTEA A DOUA

(continuare)

CAPITOLUL VI

DARTREY FENELLAN

Dacă Nataly și Nesta ar fi știut cine se găsește afară, ajutându-l pe Skepsey să bată mingea cu băieții, nu și-ar fi executat cu un calm atît de grațios părțile din program care le reveneau. Nici Simeon Fenellan nu știa că fratele lui vitreg debarcase în Anglia.

Dartrey se dusese direct la biroul lui Victor, unde-l găsisse pe Skepsey împachetînd scrisorile și circularele sosite în ziua aceea, în valiza cu care urma să plece la „Țara Lacurilor“. Se puseră pe șuetă și pierdură ultimul tren expres; ceea ce nu era mare pagubă, îl asigură Skepsey „pentru că nu-i vorba decît de un concert.“ A-l asculta pe eroul lui vorbind era adevărata muzică pentru Skepsey; și-i făcu mare plăcere să se plimbe alături de el pe peronul gării.

Ajunși la destinație, dădură peste un grup de băieți care jucau base-ball și intrară și ei în echipă, ocupînd poziții adverse. Băieții jucau neglijent, cum le venea la îndemînă, și se simțiră foarte nefericiți cînd Skepsey se puse pe capul lor dîndu-le instrucțiuni și reguli. Erau proști alergători, ori Marea Britanie e direct interesată ca tinerii ei să învețe să-și folosească picioarele. Era jalnic pen-

tru țară să vadă cât de neîndemînatici și greoi se dovedeau fiii ei mai tineri.

Dartrey își cunoștea omul și se amuza, după ce-l avertizase că va trebui să mai curgă multă apă pe Tamisa pînă cînd tinerii englezi să înțeleagă că plăcerea trebuie îmbinată cu disciplina. Așa și arătau lucrurile : mîndria băieților pentru felul cum jucau, încrederea în ei înșiși, bucuria jocului, toate păreau să se fi spulberat în vînt. Cu toții se dezumflaseră, în afară de Skepsey, care își scosese haina și alerga după minge, țîșnind în tot locul asemenea unui delfin. Și, deodată, tinerii greoi ca niște buturugi se transformară în jucători sprinteni, simpli, vioi, de parc-ar fi vrut să-i bucure inima lui Skepsey. Tot ce făceau, făceau bine, alergau, aruncau mingea, o loveau într-un stil care atrăgea semne de aprobare din partea viitorului inspector oficial al jocurilor și distracțiilor oamenilor din popor ; titlu propus de Skepsey, cu multă deferență, spre a fi acordat eroului său. Dartrey îl bătu pe umăr, rîzînd cu blîndețe.

— Sistemul e totul — domnul Durance are dreptate din punctul ăsta de vedere — dacă vor să se bucure de o zi de vacanță, *trebuie* să aibă sistem, spuse Skepsey, aruncînd o privire jalnică în jur, ca să justifice sinistrele vederi ale domnului Durance cu privire la o zi de vacanță irosită ; ceea ce slăbea bărbăția tinerilor din ținut ; într-o măsură neînsemnată, desigur, dar ne punem întrebarea : poate țara să-și permită așa ceva, chiar și într-o măsură neînsemnată, acum cînd națiunile străine își oțolesc și își antrenează tinerii, instruindu-i să înainteze în detașamente și batalioane, asemenea pumnului unui pugilist ? Privirea lui Skepsey spunea mai mult decît cuvintele lui. Vedeau un dușman aprig în tutun. Toropeala pricinuită de bere trîntise multe hoituri vii pe sub copaci. Plăcerile molatice te sleiesc. E scandalos să vezi fetele tinere dansînd în muzica unei orchestre de dans. Odată, una avea un parte-

ner care ȋopăia și se zbîntuia într-o grotescă imitație a lucrului pe care nu era în stare să-l facă.

Aparent, numai fetele înțeleg necesitatea exercițiilor musculare ordonate. Fetele ! La ce folosesc fetele ? Femeile nu au decît o unică misiune pe pămînt ; dar de dragul acestei misiuni, trebuie să fie robuste și sănătoase ; nu prea dovedesc însă că bătrîna Anglie ar fi mai bine reprezentată măcar în ce privește partea femeiască.

Cu o zvîcnitură de necaz în piept, Skepsey văzu un grup de fete care trecură pe lîngă ei, braț la braț, cîntînd în cor cîntecul *Cireasă coaptă*. Cîțiva mocofani se țineau după ele, maimuțărindu-le, dar fetele nici că se sinchiseau.

— E o plăcere să le asculți ! exclamă Dartrey.

Skepsey mormăi gelos că, probabil, era un cor bine instruit.

Cîntecul, care-l transportase pe Dartrey Fenellan pînă în inima vetrei materne englezești, îi stîrnise, în același timp, și amintirea Africii, Cădea ca roua proaspătă pe o frunte înfierbîntată.

Trase cu nesaț aer în plămîni, recunoscător parcă pentru această vitală reînviorare. Avea el ideile lui despre englezii care pot fi pregătiți să devină și altceva decît niște roțițe în mașinăria capitaliștilor ; și despre Anglia în chip de mamă binecuvîntată și nu de cucoană capricioasă și zănatică.

Își lovi gamba cu nuiua pe care-o purta și spuse :

— Patronul dumitale, prietene, este omul care ar putea să mai schimbe lucrurile.

Se îndreptară spre un grup de oameni care înconjurau doi tineri ce simulau o luptă cu bețele. Atacurile slabe ale fiecăruia dintre combatanți contribuiau la succesul bilateral al apărării. Se opriră să-i urmărească și Dartrey comentă :

— Skepsey, arzi de dorința de a le da o lecție.

Skepsey nu avu nici o obiecție ca eroul său să le ofere o lecție, deși urma s-o facă pe pielea lui.

Li se înmînară bețele : mulțimea își spori rîndurile : băieții de la base-ball îi urmăriseră și își făcură acum loc în scenă. Dartrey îi ceru lui Skepsey să lovească fără menajamente. Apărarea lui Skepsey era strălucită, sărea ba în față, ba la dreapta, ba la stînga, avîntîndu-se, recupe-rînd, lovind ba în umăr, ba în coapsă, ca un luptător cît se poate de serios, atrăgîndu-și strigăte de „bravo !“ din partea spectatorilor. Pînă cînd o lovitură înaltă care-i turti pălăria, o tăietură la coapsa dreaptă și vîrfu bățului înfipt între coaste le deschiseră ochii celor de față asupra adversarului, care lupta științific. Ovațiile se îndreptară acum spre acest domn. Dar un cald curent de simțire sub-terană continua să se reverse spre pirpiriu atît de cuteză-tor, care se apăra cu aceeași ardoare, în ciuda loviturilor primite ; și cînd acesta reuși să-l bușească pe maestru în umăr, iar adversarul îl complimentă pentru reușita lovi-turii, mulțimea izbucni în aplauze.

După care, Skepsey îl rugă pe eroul său să cedeze locul vechiului cuplu de luptători. La început, aceștia se dove-diră îngrozitor de timizi. Între timp, doi dintre băieții base-balliști puseră mîna pe două bețe și începură să imite stilul galant al lui Skepsey. Curînd după aceea, unul dintre ei urla de mama focului, justificîndu-se că, la el, osul brațului era plasat mai sus decît la alții. Vechii luptă-tori porniră și ei să-și care lovituri ce l-ar fi făcut și pe un rinocer să sară de durere.

— Foarte bine, continuați așa, îi încurajă Dartrey ; încercați-vă puterea de a îndura.

Skepsey îi urmărea, îndrăgostit de luptă, dar îndurerat de lipsa metodei.

Spectatorii făceau comentarii asupra mișcărilor, dove-dind o oarecare familiaritate cu lupta și cu capacitatea de a emite observații critice. Unul dintre ei asistase cîndva la un spectacol magnific de acest gen, la Londra. Se vorbea și despre box. Și azi încă mai poți urmări pe alocuri runde de box. Ce-ar fi să se organizeze o partidă cu rămășaguri ?

Chiar pe bani ? Ei, doar nu te poți aștepta să se lase cineva bușit pe gratis ! Nu, dar rămășagurile le cîștigă cei din afara ringului. Și tot ei sînt cei care le pierd. Ah, boxul a fost și va fi întotdeauna un sport de mare popularitate la englezi !

Mari nume de boxeri de odinioară, de mai înainte ca umbra glacială a legii să-i fi înghețat, își reprimiră laurii ofiliți. Cîțiva băieți doritori de glorie își luară atitudini eroice. Bun ! Puțin antrenament nu strică ! Skepsey își alese un băiat, Dartrey altul. Natura le crease ringul. Haide, capul sus, brațele înălțate, pieptul înainte, umerii în jos, o directă cu pumnul drept, chiar sub bărbie, împinge pumnul stîng, uite așa, acum trage-l ușor îndărăt, ferește-ți mutra, sări în lături, înfige-te pe picioare, încordează-ți mușchii, piciorul stîng puțin înainte, dreptul bine plantat ; lasă moaca asta de bebeluș, încheștează-ți falcile, ca un bulldog ; acum, înalță brațul stîng din umăr, lovește în dreapta capului. Bine, elevul lui Skepsey simțea cum sporește în el vigoarea ; cel al lui Dartrey îi plantă un pumn în gură înainte ca el să fi putut para. „Lovitură incorectă !“ strigă Dartrey. Skepsey afirmă contrariul. Dartrey își repetă acuzația. Skepsey protestă și gesticulă — o întruchipare a contrazicerii. Dartrey apelă intempestiv la public ; Skepsey făcu același lucru, pe un ton jignit. Îi aruncă o muștrare *căpitanului* Dartrey.

— Renunță la „căpitane“, domnule ! Îți spun că ești un laș ! strigă acest gentleman, gata să-l atace.

Ochii albaștri îi scăpărau ca răsăritul de soare peste valurile mării ; Skepsey sări, pregătit să-i răspundă.

Băieții și bărbații aflați de față asistară la un meci într-adevăr științific, un spectacol încîntător. Erau cam nedumeriți însă de seriozitatea și gravitatea cu care se luptau cei doi. Și cel mai pipiriu îi trăgea lovitură după lovitură domnului, care țopăia întruna, apărîndu-se. Numai că domnul, cu cît încasa lovituri mai zdravene, cu atît se arăta mai prietenos față de adversar. Lucrul ăsta

ii făcu pe spectatori să se minuneze, dar le oferi și cheia misterului.

În cele din urmă, Dartrey și Skepsey își strinseră mîinile.

— Și acum, oameni buni, aflați că omul acesta e un campion ; învățați de la el și mulțumiți-i, grăi Dartrey, apoi se răsuci pe călcîie, și se îndreptă spre conac.

— A sosit Dartrey !

Victor, Fenellan și Colney îl luară pe rînd în primire.

Dulceața pură a bucuriei subite străluci în ochii Nataliei, în timp ce înainta spre el, să-l întîmpine. Nesta făcu un pas înainte, păru să șovăie, apoi îi veni în întîmpinare :

— Scumpe căpitane Dartrey !

Dartrey își înghiți remarca : „Vai, ce mare ai crescut !”, dar Nataly răspunse privirii lui :

— A rămas același fluturaș albastru !

Victor făcu în grabă prezentările : Onorabilul Dudley Sowerby, căpitanul Dartrey Fenellan. Figura bronzată și cea brînzoasă se înclinară ceremonios una în fața celeilalte ; cea de-a doua roși ușor.

— În sfîrșit, iată-te, spuse Victor. Rămii cu noi ?

— Mîine, sau ceva mai tîrziu, dacă ai să mă mai vrei. În seara asta mă duc la ai mei.

— Dar rămii în Anglia ? îl întrebă Nataly cu o voce tremurătoare.

— S-ar putea ca înainte de sfîrșitul săptămîinii să mă aflu în Burma de Sus.

— Vai, vai ! oftă Simeon Fenellan, fiecare lucru bun își are răul lui, după cum a spus papă Deucalion¹ cînd a scos-o pe nevastă-sa, șiroind de apă, din vîltoarea potopului. Ai de gînd să ălergi toată viața, precum jidovul rătăcitor, salutîndu-ți prietenii din mers ?

— Dumnezeule, Simmy, nonsensurile pe care le debitezi tu îmi aduc parfumul copilăriei în nări.

---

¹ Personaj mitologic, fiu al lui Prometeu și soț al Pyrrhei, împreună cu care a supraviețuit unui potop trimis de Zeus.

Ochii lui de un albastru adânc și bronzul exotic al frunții, al obrazilor și al gâtului alcătuiau o îmbinare de familiar și de straniu, fascinantă pentru femeile care-l cunoșteau.

Blonda soție a agentului de bursă picură șoapte vibrând de curiozitate în urechea Nataliei. Era îmbrăcat ca un marinar, avea o ținută de militar. Era căsătorit ? Da, era căsătorit.

Doamna Blathenoy avu impresia că deslușește o notă specială în tonul Nataliei. O notă care-i era cunoscută ; nu numai datorită femeii care citea femeia, ci datorită unui soț care pretindea să cunoască secrete. Era tinărară ca vîrstă și ca experiență, căsătorită doar de zece luni, deziluzionată, însuflețită însă de ambianță, ațîțată de apariția unei noi figuri masculine, nerăbdătoare să comită o imprudență. Această doamnă Radnor ar fi trebuit să o ajute în nevinovata ei încercare de escapadă. Poziția ei impunea cu necesitate o picătură de divertisment, un vertij, o alunecare sau un plonjon — avea nevoie de așa ceva, pentru că Jacob Blathenoy, la el acasă, nu era decît un cartof uscat ; așa se dovedise, fără nici o variație, pe întreg parcursul celor zece luni de căsătorie. Nataly îi împlini dorința. Dartrey Fenellan se înclină în fața doamnei Blathenoy și aceasta îl trase deoparte, hotărîtă ca celelalte doamne, îmboldite de aceeași dorință, să rămînă cu buzele umflate. În fond, soții lor erau mai puțin bogați decît soțul ei, tenul lor era mai puțin atrăgător decît tenul ei, pentru acest chipeș ofițer bronzat.

Cuvîntul „banchet“, răsunător ca o chemare de trompetă, părea să fi electrizat mulțimea. Circula din gură în gură, nu se știe cum. Grăitor ca mirosul de tutun pentru nări, cuvîntul se răspîndi curînd peste tot. Poate că la această largă difuzare a contribuit și domnul Carling, care îl aflase de la Fenellan ; domnul Carling se introducea în grupurile cele mai importante, făcea cunoștințe, recunoștea cunoscuți, așa cum îi șade bine unui avocat.

Concertul constituia doar o temă complementară : Durandarte a fost divin ! — nu e părerea tuturor ? Desigur, fiecare e de aceeași părere, deși nu poți găsi un termen care să depășească acest calificativ. Limba noastră e săracă în hiperbole ; glasurile noastre, însă, pot fi mai puternice. Gesturile și ochii dați peste cap, în extaz, se străduiesc să sugereze inefabilul ! Unde era Durandarte acum ? Plecat ; plecase, ca și Luciani, să-și respecte angajamentele din acea seară. Durandarte venise doar ca să-i facă plăcere scumpului său prieten, domnul Radnor. De fapt, un cec de cincizeci de guinee și nimic alta decât un schimb de zîmbete, de ambele părți. Ah, acești principii ai negoțului ! Și ce părere aveți despre instrumentiștii amatori ai domnului Radnor ? Amatori, nu, nu se poate spune așa ceva : muzicieni perfecți. Și domnul Radnor este o gazdă perfectă. Da, da, și doamna Radnor ; și domnișoara Radnor : voci splendide. Dar ce anume e atât de captivant la domnul Radnor ? Nu-i englez curat, deși nu e străin. E adevărat că se lansează în afaceri aventuroase ?

— E omul cu cea mai chibzuită minte din City, remarcă domnul Blathenoy.

Sir Rodwell Blachington încuviințează.

Interjecții în rîndurile mulțimii, suspine nostalgice. „Ar trebui să fim mîndri de un asemenea om !“ „Poate că se mai exagerează“, își spune fiecare în sinea lui. Că trebuie să-i fim recunoscători, asta e drept. Și *s-ar putea* să fie unul dintre marii oameni ai vremurilor noastre : se îmbracă într-un stil cu totul aparte.

Lady Rodwell Blachington se adresează lui Colney Durance :

— Domnul Radnor face tot ce poate ca să devină idolul poporului englez.

— Dacă va putea dovedi, în suficientă măsură, că e păcăleala poporului englez, răspunde Colney.

— Idol — păcăleală ? strigă Sir Rodwell, și sprâncenele lui se înalță, ca trase de un fir, formînd unghiul pe care Colney îl numește „interogația națională“, ce vădește golul de înțelegere.

Sir Rodwell are întregul public de partea lui, iar satiricul nu are pe nimeni și nimic decît jetul lui lăuntric de acid, care se revarsă la cea mai mică provocare. I se cere lui Colney să se explice. Dar Colney nu explică niciodată nimic. Execută o serie de salturi și de tumbe ca babuinul din pădurea tropicală care se cațără din creangă în creangă peste capetele călătorilor, conducîndu-i spre capcana pe care le-a pregătit-o sub ochii și cu ajutorul lor.

— Spuneți că nu avem umor ? Englezii sînt lipsiți de simțul umorului ? îl întreabă, pe un ton bătaios, un nepot al Lady-ei Blachington.

Tinărul e asigurat, pe un ton cordial, că el, personal, „îi reabilitase“ pe englezi.

— *Altruist*, alt specimen al limbajului modern, remarcă un demnitar al clerului, pe un ton de dispreț lingvistic, către o doamnă.

Colney ciulește urechile. Are impresia că va putea culege unele impresii în sprijinul marilor argumente prezentate în fața erudiților de la Curtea japoneză. Clericul, un doctor Wardan pe care-l cunoștea, îi relatează că el și doamna cu care discută enumeră cuvintele de dubioasă legitimitate care sînt acum impuse sau suprapuse limbii engleze.

— Poate că ar fi preferabil jargonul vorbit de cei de la periferie ? sugerează Colney.

— La fel de puțin, chiar mai puțin.

— Dacă refuzăm adaosurile lingvistice care ne vin de sus, poate c-ar fi mai bine să împrumutăm de la cei de jos.

Doctorul Wardan pledează pentru o pietrificare a limbii, cert inutilă argumentelor convingătoare folosite de

patrioticul doctor Bouthoin și de ajutorul acestuia, în acțiunea întreprinsă de ei.

Iată-l pe Victor omniprezent, încercînd să-și prindă fluturii în plasă. El care-i hrănește, plătiind astfel prețul flateriilor și felicitărilor lor, e și el unul de-ai lor.

Nesta se desprinde din compania reverendului Septimus Barmby.

— Dragă domnule Durance, unde-i căpitanul Dartrey ?

Doamna Blathenoy tocmai își pescuiește soțul din mulțime, pentru a-l prezenta căpitanului Dartrey. Lucru care este observat.

Dudley Sowerby se ține pe lingă Nesta, punîndu-se în calea reverendului Septimus ; reușește să-i acapareze urechea.

— Domnul Radnor a fost extraordinar. Tot ce face el atinge perfecțiunea, sîntem cu toții conștienți de acest lucru — cel puțin eu, unul, sînt pe deplin. Ar trebui să dirijeze o simfonie. Uverturile astea ușoare, „șampanizante“, cum le numește domnul Fenellan, nu-i pun în valoare întreaga lui capacitate : *Zampa*, *Le pré aux-clerics*, *Masaniello* și celelalte.

— Și dumneavoastră ați fost foarte bine în duet.

— Grație acompaniamentului dumneavoastră, numai grație dumneavoastră. Ne-ați sudat, ne-ați ținut laolaltă.

— Tăta este cel care o ia razna din lesă.

— E impetuos, e atît de pasionat ! Dar, domnișoară Radnor, alături de dumneavoastră... eu n-aș putea s-o iau razna... cînd sînteți dumneavoastră la pian. Într-adevăr, eu... vreți să facem o mică plimbare ? Ador lacul.

— Curînd o să sune gongul pentru dineul rece.

— Nu mi-e foame. Aș prefera să discut... să vă ascult. Poate că dumneavoastră vă este foame ? Doar ați cîntat... de două ori, ba chiar de trei ori ! Cîntărețele de operă consumă dineuri calde, așa se spune. Și beau zdravăn. Niciodată vocea dumneavoastră nu a sunat mai frumos

decît azi. Aveți o voce care... ai senzația că ascuți corul dintr-o catedrală. Îmi aduc aminte că odată, la Dresda, am ascultat o Fräulein Kühnstreich, o minune, foarte tînăra în raport cu pregătirea ei. Dar nu era nimic pe lingă dumneavoastră.

Nesta se întreba de ce s-o fi întreținînd Dartrey Fenellan atît de mult cu domnul și doamna Blathenoy.

— Ah, domnule Sowerby, dacă-i vorba să primesc complimente, nu le pot lua așa, de-a gata, neajustate, ca o ucenică de modistă care îmbracă o rochie nouă. Ar trebui să discutăm punctul meu de vedere asupra unora din așa-zisele mele calități.

— O ! faceți-o, vă rog, domnișoară... în fond aveți și un nume de botez, ca și mine, dealtfel... nu, „domnule Sowerby“... pe vremuri eram Dudley...

— Mi-a scăpat din greșeală, o mie de scuze.

— Iar Dudley îl roagă pe Dudley să rămînă întotdeauna Dudley.

Începuse să-și însușească intonația lui Barmby — aparent, intonația lui Cupidon, dar ceva mai păgînă, nu chiar atît de clericală.

Victor îl extrăsese pe Dartrey Fenellan din ghearele soților Blathenoy. Acum, doctorul Schlesien se înclina în fața lui Dartrey.

— Dacă Durandarte ar fi... dar dumneavoastră și cu domnișoara Graves nu împărtășiți admirația mea pentru Durandart, spuse Nesta. Dumneavoastră îl preferați pe mai clasicul Joachimo, pe care îl admirăm cu toții, adăugă ea, ținîndu-și buzele într-un botic drăgălaș.

Îl văzuse pe tatăl ei plantîndu-l pe Dartrey Fenellan în mijlocul unui grup de comercianți din City.

Simeon încercă să se apropie de fratele lui, dar nu i se oferî nici o șansă. Se retrase și pică drept în plasa de pescuit a seducătoarei doamne Blathenoy, cu zîmbetul ei larg, luminos.

— Discută despre minele aurifere, și toți îl bombardează cu întrebări. E profund indiferent la relațiile de rudenie, îi explică el doamnei.

— Te rog, dă-mi voie să te consolez eu, replică frumoasa blondă. Stai cu mine și arată-mi toți oamenii de vază. E adevărat că fratele dumitale a părăsit armata ?

— Dartrey nu mai poartă uniforma. Dar iată-l pe colonelul Corfe, care continuă s-o poarte. Anglia se mai poate încă mândri cu armata ei !

— Soția lui l-a convins să renunțe la uniformă ?

— Nu vedeți că poartă doliu ?

— După ea ? Vai, ce trist ! Spune-mi, cine-i femeia aceea caraghios îmbrăcată, care discută cu domnul ăla ?

— Ssst ! o prietenă a războinicului nostru. Frumoasă vreme, domnule colonel Corfe !

— Superbe toalete !

Colonelul o măsură din priviri pe doamna Blathenoy, își bombă pieptul, înaintă, se înclină, porni asaltul.

Doamna aprecie în minte vârsta colonelului, o consideră drept o baricadă, îi zîmbi și începu să laude concertul. Apoi, înmuindu-și vocea, îl întrebă pe Fenellan, mizînd pe înțelegerea lui :

— S-a întîmplat recent ?

— Acum cîteva luni, în Africa. Nu știu data exactă.

— Cîți oameni pe care aș dori să-i cunosc ! Cine sînt doamnele care-l înconjoară pe domnul Radnor ?

— Lady Carmine, Lady Swanage, dacă-mi permiteți, interveni colonelul.

Doamna Blathenoy îi oferi un surîs iertător.

— Și domnul acela bătrîn, cu o față plăcută ?

Colonelul Corfe își luă o atitudine rigidă. Fenellan fu cel care răspunse :

— Cum așa, ne socotiți veterani la patruzeci-cincizeci de ani ?

— Ei, poate pentru că și-a pierdut nota romantică, replică ea ridicînd din umeri.

Înțelegerea colonelului păru să-și scoată botul ca să adulmece spusele doamnei.

— Nota romantică... considerați că pierе la patruzeci-cincizeci de ani ? Dar domnișoara Julinks, o bogată moștenitoare și o mare frumusețe, l-a ales pe acest domn peste capetele tuturor tinerilor din zilele noastre. Cranmer Lotsdale ! O poveste cît se poate de romantică.

— Probabil că asta i se părea ei romantic.

— Acum că mi-ați atras atenția, observă Fenellan, broderia poveștii romantice a făcut ca pînza de dedesubt să arate cam uzată. Aveți un ochi formidabil.

Remarca fusese adresată, de fapt, persoanei care, cu cîteva minute înainte, o determinase pe doamna Blathenoy să-și formeze păreri critice despre bărbați, sau, mai curînd, să-i citească.

— Fratele dumitale rămîne în Anglia ? stăruia ea.

— Mi-e teamă că o s-o șteargă din nou.

— Supărător pentru dumneata. Eu, dacă aș avea un frate, nu l-aș lăsa să plece.

— Și cum l-ați putea reține ?

— Cu lacăte și zăvoare, cu ceasuri date în urmă, cu mîinile și cu brațele, cu căderi în genunchi — actul patru din *Hughenoții*.

— Da, dar personajul din *Hughenoții* a fugit pe fereastră. Și apoi era un amant.

— A, mă rog ! răspunse doamna, roșind.

Nu auzi ce-i spunea neglijatul și miratul colonel, și căută o diversiune, adresîndu-i-se tot lui Fenellan :

— Cîți oameni importanți se găsesc reuниți astăzi aici ! Spune-mi, te rog, cine-i domnul acela pompos, care merge ținîndu-și brațele îndoite ?

— Ca aripile de pinguin, și înaintează ținînd. E sir Abraham, directorul mării firme „Frații Quatley“. Finanțează una din Republicile Sud Africane. Noi îi spunem : „Mîndria vinului de Porto“. Îl consumă, îl prezintă și îl reprezintă...

— Și cine-i omulețul ăla care-i oprește pe toți ?

— Într-adevăr, oameni de vază. Omulețul acela... mi se pare, sau buza dumneavoastră se încrețește a dispreț ? Când buza unei doamne se ondulează disprețuitor, sugerează o greșită interpretare a unei reale comori, ceea ce merită o amendă, o pedeapsă — cel fel ? Cine poate spune ? Ei bine omulețul acela ar putea, cu o singură mișcare a degetului mic, să răstoarne toată piața cârnii de porc.

Doamna Blathenoy se crispă. Auzindu-l însă pe colonelul Corfe exclamând indignat : „Piața cârnii de porc !“, izbucni în râs. Apoi se întoarse către un nou satelit, rotofeiul și roșcovanul domn Beaves Urmsing „mereu la picioarele dumneaei“, și îi repetă cuvintele lui Fenellan. Domnul Beaves se miră sincer în fața unor atît de nebănuite puteri și exclamă un „Nu mai spune !“, privindu-l cu atenție pe omuleț și făcînd ca fața drăguței doamne să se prefacă într-o rouă de zîmbete.

Domnul Urmsing pierduse concertul. A fost reușit ? Extazul răspunse prin glasul doamnei Blathenoy.

— Sînt un prost că-mi respect întotdeauna întîlnirile ! bombăni domnul.

— Vai, domnule Urmsing, ești vinovat nu pentru că-ți respecti întîlnirile, ci pentru că ți le fixezi.

— Ei, scumpa mea doamnă, dacă aș fi avut și eu norocul lui Blathenoy cînd și-a fixat o anumită întîlnire ! Și era mult mai bătrîn decît mine. Bătrînii pun mîna pe ce-i mai bun.

Observația domnului Beaves Urmsing îl făcu pe colonelul Corfe să izbucnească într-un râs de triumf. Sprîncenele colonelului se înălțaseră deasupra pleoapelor lui somnoroase. Se oferî, vesel, să o conducă pe drăguța doamnă la banchet.

— Ō să-i vedem pe toți intrînd, spuse ea. Domnul Radnor are o bucătăreasă franțuzoaică despre care se

spune că face minuni. Dar l-am auzit întrebînd de domnul Beaves Urmsing. Probabil că ar fi vrut să includă în concert „Gălbinelele” dumitale.

— Sînt gata să fac orice pentru a vă îndatora, răspunse rusticul cîntăreț, limpezindu-și gîtlejul.

Doamna își dirijă pașii spre o moviliță acoperită cu iarbă, unde lalelele, daliile, bujorii sexului frumos eclipsau rozele și crinii din grădină. Fenellan îl văzu pe Dartrey desprinzîndu-se din cercul negustorilor și îndreptîndu-se într-acolo.

— Nu știi, frațele dumitale ar avea amabilitatea să vină la noi la un dineu joia viitoare ? murmură doamna. Mă pot hazarda să-l invit ? Și te pot convinge și pe dumneata să vii ?

— Oricare dintre cuvintele dumneavoastră se adresează unei slugi preaplecate.

— Aș fi dorit ca fratele dumitale să nu fi renunțat la armată.

— Aveți la picioarele dumneavoastră un fiu al lui Marte.

Ochii ei îl măsurară pe colonel din cap pînă în picioare : nu era antidotul care-i trebuia. Continuă să discute cu Fenellan.

— Vocea doamnei Luciani se menține mai bine decît silueta ei.

— Îmi amintesc, se interpuse iar colonelul, că eram studenți la Eton — nici pe atunci nu era prea zveltă — și nîciodată n-a știut să se îmbrace. Din acest punct de vedere, doamnele noastre le bat pe italience. Dar eram foarte tineri și ne-a mișcat.

— Studenții de la Eton sînt foarte impresionabili.

— Ei, cum așa, eu țin minte foarte bine cînd a debutat ! îl apostrofă cu brutalitate domnul Beaves Urmsing pe colonel. Vrei să-mi spui mie, că dumneata erai student la Eton cînd... vai de mine, dar ce vîrstă crezi că are biata femeie ? Ei ? răcni el, de parc-ar fi fost un taur care rage.

Colonelul își luă poziția defensivă.

— Nu știu să-ți fi adresat dumitale vreun cuvânt, spuse el.

Domnul Beaves Urmsing se întoarse cu fața spre Fenellan.

— Individul ăsta e un măgar din naștere !

— Și mama n-a murit la naștere ? întrebă Fenellan.

Domnul Beaves Urmsing pufni furios în direcția colonelului.

Cinci minute mai târziu, aflându-se în mijlocul unui grup care-l felicita pe Victor, domnul Urmsing îl zări din nou pe Fenellan discutînd cu niște doamne, și avu o reacție lentă. Se dădu cîțiva pași îndărăt și începu să strige :

— Ce tip amuzant ! Cine e ? Îl vreau pe omul ăsta la masa mea. Face cît cincizeci de colongi Capsec. Și eu am un fiu în Gărzile Regale, și are haz cît bășica fierii. Dar o să dăm o petrecere, ce zici, Radnor ? Cu prietenul ăsta al dumitale. Al naibii de nostim individ ! Exact ce-i lipsește tineretului de azi. Țștia nu știu decît să vadă strigoi și să caște gura ; preferă să se îngrozească decît să se învesească.

O a doua privire aruncată lui Feneullan îi aminti de „anecdota“ acestuia, cum o numea el, și-l luă pe Victor de braț ca să i-o relateze, fără să audă doamnele. O născu, nu fără chinuri, dar într-un mod imperfect, din cauza convulsiilor de rîs, în urma cărora fața domnului Beaves Urmsing se încrețise și se pătase în felurite culori, ca frunza de revent primăvara. Incapabil să reproducă laconismul replicii lui Fenellan, se chinuia să o repete, jurîndu-se că așa vorbeau oamenii odinioară, pe cînd aveau haz.

— O butadă, spuse Victor. Are darul replicii prompte. Ai să-l cunoști. Ești omul care-i trebuie.

— El e omul care-mi trebuie mie, asta-i ! „Sper că mama se simte bine“, așa ceva a spus. Și solemn, ca o bufniță. Uite-l acolo pe măgar, cu o cucoană în dreapta și alta în stînga, toate numai ochi și urechi. Ha ! ha ! Trebuie să mai stau de vorbă cu prietenul dumitale. „Mama trăiește, da ?“. Al naibii de nostim individ, ca din vremurile vechi. Un dineu, un dineu de holtei, numai șase bărbați, la mine acasă, săptămîna viitoare, miercuri să zicem, la șase și jumătate, ca să facem o seară lungă — da ?

Nesta se apropie, căutîndu-l pe căpitanul Dartrey.

Domnul Beaves Urmsing deveni galant ca în vremurile vechi. Îl urmări din ochi pe colonelul Corfe și cuvîntul „Măgar“ îi răsări iar pe buze. Plin de anecdota lui, se apropie de niște cunoștințe bine dispuse, strigîndu-i gazdei :

— Nu uita, miercuri ! Pe Dumnezeuul meu, prietenul dumitale a fost sarea și piperul zilei.

Grăsun, pompat de bogatul flux roșu al vieții, acest ultim vlăstar al nobilimii din vechea Anglie se acorda cu ceilalați musafiri, ca un diapazon menit să le mențină tonalitatea înaltă a entuziasmului. Îl întîlni pe domnul Caddis, ceea ce fu o adevărată întîlnire. Domnul Caddis îi reprezenta opiniile politice ; dar iată-l acum pe Caddis în chip de javră, scheunîndu-și nemulțumirile cu o mutră mofluză, cînd ar fi fost nevoie să se facă ecoul laudelor aduse acestui nou vecin inimos și mărinimos, care venise să mai învioreze ținutul, un fel de binecuvîntare, o mană cerească — ar trebui să-i mulțumim cerului pentru el, mă, ciine rău ce ești !

— E un prinț al comerțului și un prinț al oamenilor, dacă ai nevoie de titluri. Ei ? „Consimți“ la elogiile pe care i le aduc eu ? Al naibii să fiu, Caddis, dacă băncile alea ale voastre din Parlament nu-ți îngheață șezutul, și de la șezut se propagă la cap. Așa cred eu.

Domnul Caddis rămase îngîndurat, spunîndu-și că, atunci cînd ai un loc în Parlament trebuie să suporti tot felul de bătăranii de la cei chemați să-ți consolideze locul. Ar fi putut să țină o prelegere despre succes, care ar fi domolit nemulțumirile celor ce nu dobîndiseră locuri în Parlament. Și lumea noastră de locuri dubios cîștigate, curios ocupate, furios asaltate, vicios invidiate, are nevoie de un asemenea discurs — duș rece. Dar discursul n-a fost rostit, altminteri ar fi fost transcris fără milă în cartea aceasta, în chip de prescripție medicală.

Îl întîlni pe Victor și se muie, între teama pe care i-o pricinuia acest om și prudența inspirată de propria lui situație, susceptibilă de avansări. Victor îi zîmbi cu gura pînă la urechi ; pentru că, pînă atunci, domnul Caddis se detașase ca un aisberg în atmosfera caldă a petrecerii de la „Țara Lacurilor“. Îi făcu cunoștință domnului Inehling cu domnul Caddis. Cei doi se întîlniră într-o temă comună : englezul nostru stabil, fie în comerț, în cazul celui dintîi, fie în politică, în cazul celui de-al doilea ; și, pe dată, cu spirite înrudite, porniră să discute cu seriozitate tot felul de nimicuri.

Colney Durance își căută o pradă mai grasă, apropiindu-se de un grup de doamne. Victor nu auzi ce le spuse acestora. Oricum, Fenellan îl servea mai bine decît Colney, realmente îi era de folos.

Nataly juca pe eroina care era cu adevărat. Dar de ce să ne gîndim la ea ca la o femeie obligată să joace un rol ? De două ori, în acea după-amiază, Carling îi informase direct și indirect că doamna Burman se apropia vertiginos de sfîrșitul care le inspira o satisfacție firească, scu-zabilă — sfîrșit pe care, desigur, nu i-l doreau, biata femeie ! —dar Victor poate fi iertat și de oameni și de ingeri pentru că se ruga ca femeia iubită să-și dobîndească liniștea în lumea pămîntească prin intrarea celeilalte în lumea cerească.

Fenellan și Colney se pomeniră față-n față și fiecare dintre ei făcu un comentariu la adresa prietenului comun.

— E în elementul lui ! Bietul băiat arată ca un peștișor de aur, rege al acvariului.

— În ochii mei, bietul băiat arată ca o oală ce clocește pe un foc puternic, cu un capac care joacă.

„Poate că mâine voi fi chemat de Themison“, își spunea Victor. Succesul zilei era ca un vin ce-i ametea cele mai serioase gânduri. Deoarece, în chip straniu, din ziua căderii pe Podul Londrei, inima lui, influențată poate și de starea depresivă a Nataliei, începuse să se îndoiască de infailibilitatea instinctului său pentru succes. Și iată că aici, dintr-o singură lovitură, și înainte de a se fi mutat în casă, reunise toată vecinătatea. Își dădea seama că el și Nataly erau priviți de acești oameni valoroși cu admirație, dacă nu chiar cu căldura ce-l însuflețea pe Beaves Urmsing, gând care conferea „Țării Lacurilor“ o strălucire aureolată.

După ceasul lui Victor, Armandine întârziase dineul cu treisprezece minute față de ora anunțată. Un mic blam pentru ea. Victor o scuză față de Lady Carmine, Lady Swanage, Lady Blachington, doamna Fanning, sir Abraham Quatley, domnul Danny (cel cu faima cârnii de porc) și față de restul grupului care o înconjură pe Nataly, aflată pe movilița din stînga teraselor albe ce coborau pînă la lac ; stătea acolo, bătînd nervos din picior din cauza veștii pe care i-o adusese Nesta, anume că Dartrey Fenellan plecase. Odată cu el, pierise soarele ei. Dar se străduia să-și împlinească mai departe îndatoririle de gazdă, discutînd cu amabilitate.

Prin nu știu ce minune, Colney consimțise să fie util, ajutîndu-l pe Fenellan să povestească istorioare despre bucătarii francezi ; istorioare care, asemenea stridiei regale de Hanovra, aveau vîrsta respectabilă menită să le asigure savoarea pentru ascultătorii englezi. Nesta atrase atenția mamei ei asupra Priscillei Graves și a lui Skepsey ; acesta din urmă o asculta cu capul plecat și încuviințînd

tot ce-i spunea. Nataly vorbi despre farmecul vocii Priscillei în duetul cu reverendul Septimus. Domnul Pempton privi spre Priscilla și văzu că era pe cale de a câștiga prozeliti. Pentru el, această femeie semnifica perfecțiunea, cu o singură excepție care mînjea totul. Cu ochi încărcati de durere, șopti către Nataly, sau poate către el însuși : „Carne !“

— Prietene drag, nu-ți extinde mania asupra noastră, îi răspunse Nataly.

Doamnele importante din adunare erau gata să-i acuze pe englezii moderni (făcînd abstracție de cei aleși) de o tendință de tiranie.

Colney îi scuza, folosindu-și cravașa :

— Totul se datorează faptului că, atunci cînd se ciocnesc unul de celălalt, suprafața își pierde lustrul.

Îl auzi pe Carling exclamînd către Victor :

— De unde pînă unde vine individul ăsta aici ?

Skepsey se repezi să iasă în întîmpinarea unui om care înainta agale, purtînd o pălărie de formă bine cunoscută lui Victor ; omul mai purta și cunoscutele ghetre negre. Aparent, semăna cu un pastor decăzut.

Carling și Victor își încrucișară privirile, încărcate de întrebări și de răspunsuri totodată.

Ochii Nataliei îi urmăriră pe cei ai lui Victor.

— Cine e omul ăsta ? întrebă ea, dar nu primi drept răspuns decît licărul intens din ochii lui.

Observară și alții omul care încerca să evite bariera persoanei lui Skepsey, dînd să treacă ba prin dreapta, ba prin stînga acestuia.

— Nu există cale să-l oprești, spuse Carling, retrăgîndu-se.

În acest moment de cotitură, gongul Armandinei anunță că dineul era servit.

Victor își frecă ceafa, iar Nataly îl întrebă :

— Dragă, e omul acela ?

Victor dădu încet din cap.

— Era de așteptat, de așteptat. Cred că Armandine ne cheamă la masă. O clipă — biata femeie, biata de ea ! Lady Carmine — sir Abraham Quatley. Doriți să o conduceți pe doamna ? Lady Blachington, pe dumneavoastră vă conduc eu. Numai un moment !

Îi dădu instrucțiuni Nataliei cum să aranjeze oaspeții, grupîndu-i în perechi. Apoi el porni repede în jos, pe panta acoperită cu gazon.

— Îl cunoști pe omul ăsta ?... e acel om ?... îl întrebă Nataly pe Colney.

— Numele acestui om e Jarniman, răspunse Colney.

Gongul Armandinei suna melodios. Oaspeții se adunaseră într-o procesiune care se îngroșa întruna.

Doamna Blathenoy ceru să fie însoțită de Fenellan ; îl întrebă dacă o cunoaște de multă vreme pe doamna Victor Radnor. Apoi îl chestionă îngîndurată :

— Îți place ?

— Întotdeauna îți place femeia care îți este cea mai bună prietenă, nu-i așa ?

Doamna încuviință din cap.

— Dar fratelui dumitale îi place ?

— Dartrey îi este foarte devotat.

— Sînt convinsă, răspunse ea, că fratele dumitale are mult simț cavaleresc. Dealtfel și mie îmi place.

Ajunsesese la această părere datorită părerilor domnului cu mult simț cavaleresc. Apoi se detașă și făcu observația că doamna Radnor era încă frumoasă. Fenellan îi recomandă să discute acest subiect cu Dartrey, la viitoarea lor întîlnire. Adulmeca o capcană pe jumătate deschisă, îi simțea parcă mirosul. Era răsuflarea lui Blathenoy în ceafa lui : soții unor femei tinere comit asemenea bătărăanii ca să arate că știu. Fenellan își interzise să o laude pe Nataly ; miza pe subiectul Dartrey. Tînăra doamnă îl ascultă pînă cînd i se împurpurară obrazii. Fenellan avea cele mai bune

intenții, nu voia să-i facă un rău, dar nu-și dădea seama că ațîța unul dintre focurile cele mai distrugătoare.

Evident, se descotorosiră cu ușurință de omul numit Jarniman. Ca la teatrele de păpuși, de la distanță nu se înregistrează decît pantomima. Jarniman își scoase pălăria, își îndoi spinarea, își comunică mesajul. Apoi fu pasat în grija lui Skepsey, ca să-i ofere friptură și vin.

Victor se întoarse la musafiri. Mîna Lady-ei Blachington se odihnea pe brațul lui, în timp ce se îndreptau spre masă. Era al ei, cu trup și suflet și, în același timp, se afla în inimile tuturor musafirilor săi. Ochii celor care de ani de zile se învățaseră să-l citească, nu putură desluși nici un iridiciu pe fața lui, în afară de fericirea gazdei ospitaliere, aflate în mijlocul unor oaspeți mulțumiți. Într-adevăr, avea un motiv lăuntric care-l făcea să radieze. Și, mai mult, bănuiala, devenită aproape certitudine, că Armandine pregătise una din marile ei surprize stăpînului său și celor peste o sută cincizeci de musafiri care urmau să se așeze la mesele din „Casa Lacurilor“, cea încă neîncălzită.

CAPITOLUL VII

ÎN CARE NI SE RELATEAZĂ AMANUNTE ÎN LEGĂTURĂ CU INTRUZIUNEA LUI JARNIMAN

Armandine a făurit, ca de obicei, minuni. În larga împărăție a muzelor nu veți găsi un instrument mai receptiv și mai sensibil decît omul în fața unui bucătar bun ; și dacă notele lui exclamative ar fi la fel de fluente pe cît de zeloase îi sînt pedalele, atunci ar trebui să ne lăsăm de-a dreptul transportați de entuziasmul pe care l-a stîrnit Armandine în locul acela retras, izolat de șoseaua bătăto-rită ; acolo unde istoria noastră își propune să ia hățurile în mîna, pentru a mai grăbi pasul.

Da, au fost înfăptuite minuni : o sută șaptezeci de oameni hrăniți din abundență, la mesele așezate de-a lungul serei de sticlă ; ghiftuiți cu supe, pește, cărnuri fine, legume din grădina bucătăriei, totul legănat în sosuri inspirate, totul exalând arome apetisante și convingătoare. S-ar putea spune că fiecare fel de mâncare înainta, făcând grațioase plecaciuni, și înota spre tine, ca să-ți fie partener de plăcere, spre deosebire de mâncărurile care se supun pasive privirii pofticioase și dinților lacomi, conșimțind să fie ingerate cu indiferența unei melancolice procesiuni de fete bătrâne, închingate în corsetele manierei convenționale.

Dacă efectul fusese deliberat de Armandine, sau dacă aceasta acționa pur și simplu în conformitate cu bunul simț și bunul gust al unei franțuzoaice, n-am putea ști decît dacă am fi simțit direct savoarea cărnurilor servite. Poate că noi avem încă legături, lesne de trasat, cu bătrînii-juni fii ai lui Adam, cei abia ridicați în două picioare, trădîndu-și la tot pasul sursele darwiniene, și lăsîndu-se îmbiați cu o palpitantă lipsă de apetit de mărul înviorător ; numai că noi, junii-bătrîni adamiți, cunoaștem gustul dulce al acceptării, străbătut de amărăciunea celui învins. Și îl încercăm în fața unei fripturi rumene, abia scoase din cuptor. Ospățul care se întipărește în amintire trebuie să fie cald, să aburească, să ne întîmpine cu răsufarea lui.

Din salonul-vagon al lui Victor, atît de ticsit, imnurile de slavă se înălțau parcă într-un singur glas, ridicînd-o pe Armandine pe culmile atinse numai de curcubeiele focurilor de artificii ce izbucniseră pe cerul localității Wrensham. Cum de reușise așa ceva ? Sintem îndeajuns de stupizi încît să încercăm a diseca arta magicienilor.

Domnul Pempton adoptase o atitudine de dizident, așa cum îi stă bine omului care se află cu o jumătate de secol în avans față de contemporanii săi în ce privește problemele umanitare ; îl întrista priveliștea turmelor și cirezilor măcelărite, și cea a devoratorilor lor. Își culesese

porțiile lui de leguminoase și farinacee de ori unde le putuse găsi necontaminate ; destul cît să-i țină de foame ; și atît cît să arate că nu se plînge. Cînd se pomeni însă atacat de satiricul Colney pentru faptul că-și hrănea orgoliul de martir în dauna nevoilor lui animale, arboră într-adevăr trufia martirului, criticînd sistemele opuse : declară că era nevoit să afirme, așa cum o făcuse în repetate rînduri, că partea animalică din noi este rușinos și periculos de supraalimentată și că o bună parte a imoralității de care dă dovadă lumea noastră se datorează consumului excesiv de carne.

— Nu consumului excesiv de alcool ? se informă domnișoara Graves.

— Nu, răspunse el cu fermitate ; cele două pericole nu se compară, carnea este mult mai insidioasă. Nu mai vorbesc de faptul că presupune ucidere ; că presupune îngrășarea unui animal în scopul uciderii lui ; nu mai vorbesc de bolile animalelor, de faptul că prin îngrășare li se vatămă sîngele ; nu mai vorbesc de acest surplus de cruzime. Veacurile viitoare vor vedea în consumul de carne o formă, un al doilea stadiu al canibalismului. Dar chiar de n-ar fi toate astea, e suficient să spunem că pedeapsa pentru băutură o plătești pe loc, sau cel mult a doua zi...

— O plătește nevasta bețivului, vrei să spui.

— Pe cînd necumpătarea la mîncare îți corupe constituția fizică, îți viciază spiritul ; în general, lăcomia este viciul cel mai lipsit de generozitate.

Colney îl ademeni pe domnul Pempton într-un adevărat hățiș de vicii, făcîndu-l să le definească ; pînă la urmă, ajunse la biiguita concluzie că rasa noastră de doamne englezoaice — aceste lumini ale lumii civilizate — nu poate fi hrănită cu carne de animale. Priscilla declară că asemenea impertinențe la adresa sexului frumos se explicau prin excesul de șampanie. Amîndoi erau cît se poate de combativi, cu spiritul ascuțit parcă pentru epigrame, tăioși, gata să rănească ; fiecare dintre ei se cu-

tremura scîrbit de obiceiurile celuiilalt. Păreau că vor să-i demonstreze lui Colney care dintre cele două manii proprii englezilor lui se împăunează cu mai multe pretenții de puritate ; amîndoi se dezgoleau, de parcă la fiecare replică și-ar fi zvîrlit cîte un veșmînt de pe ei. Umoristul le reproșă că-i subminează compatrioții, a căror panică falstaffiană cere sînge de animale pentru a fi potolită, în timp ce spiritele lor trebuie alcoolizate ca să se poată vedea în chip de vikingi.

Nataly interveni. Era supărată pe Colney, care-și plecă, spăsit, ochii, dar nu putu rezista ispitei de a-și scoate țepii și de a-i zădări pe englezii zbîrliți. Doctorul Peter Yatt fu făcut să admită că micile iritări au o influență puternic nocivă asupra constituției umane ; iar doctorul John Cormyn fu determinat, cu strategie, să declare că se înșeală cel ce crede că un medic homeopat care fumează exercită o influență negativă asupra eficacității dozelor infinitezimale pe care le prescrie. Doctorul Yatt luă în rîs globulele homeopatice ; doctorul Cormyn ironiză tratarea pacienților cu doze pentru cai. Colney apăsă apoi pe butonul domnului Catkin făcîndu-l să laude fumul de țigară ca pe un sanctuar în care ne putem izola de femei ; iar domnul Peridon negă că inhalarea fumului tabagic din pufăielile prietenului său îi pricinuieste tăceri întristate. Nesta sări în apărarea admiratorului iubitei ei Louise. Exaltarea care o însuflețise întreaga zi se mai domolise și acum își exprima solidaritatea cu melancolia lunară a domnului Peridon. Nimeni nu înțelegea motivul pentru care Colney era mai acidulat ca de obicei. Își proiecta reflectorul asupra laturii bisericești, orbitoare și asurzitoare, a reverendului Septimus ; asupra idolatriei care bîntuia în familia lui Dudley Sowerby ; prefăcîndu-se, malițios, că-i admiră pe amîndoi. Avu și cu Fenellan o ciocnire, care se termină cu o mîrîială și un lătrat. La un moment dat, Victor îi spuse :

— Da, bătrîne Colney, aici, între noi, împroașcă-ți ve-
ninul cît îți place. Dar pot să-ți spun că ai șocat-o azi pe
biata Lady Blachington, și pe soțul ei ; și pe nu mai știu
cîți alții. Ce plăcere găsești tu în asta, nu înțeleg.

— Nici eu, interveni Fenellan, dar trebuie să mărturisesc că-l invidiez ; asemenea fetei cu patru frați, dintr-o familie pe care am cunoscut-o. Băieții fuseseră înfometați încă din copilărie de către un tată extrem de avar, care nu le dădea voie să mănînce nici o fărîmă de Priscilla Graves și să bea nici un strop de Pempton. În după-masa înmormîntării bătrînului, i-am găsit în salon pe cei patru băieți sfrijiți, cu picioarele în sus, mergînd în mîini, lucru pe care-l practicau de multă vreme. Fata m-a informat că, în felul ăsta, frații ei își trimiteau la creier puținul sînge care le mai circula prin trup, ceea ce-i făcea fericiți și le oferea posibilitatea de a se gîndi la problemele universului ; cînd stăteau în picioare, cu capul în sus, nu puteau gîndi. Dar ei, sărăcuța, nu i se îngăduise asemenea exercițiu și murea de invidie. Ca și mine. Sînt în mult prea mare măsură sclavul bunelor maniere pentru ca să mă pot purta în felul lui Colney, dar îl văd pe el exultînd de fericire și-mi spun că-i înțelege, probabil, pe cei cu capul în jos și picioarele în sus.

Victor își frecă, satisfăcut, mîinile. De fapt, el era cel ce făcea ca ciuda să umfle balonul satiric al lui Colney. Pe lingă nebunia curată de care dăduse dovadă cîrtînd nobilimea rurală și lingușind-o așa cum făcuse în acea zi, Victor îi mai trezea bănuiala că avea de gînd să mușamalizeze adevărata semnificație a vizitei lui Jarniman, înșelînd buna credință a femeii devotate și iubitoare a cărei viață se legase parcă s-o distrugă. Și acest lucru îl făcea pe Colney să uite de tot ce era bun în el. Luase hotărîrea să petreacă o oră cu amîndoi împreună, înainte de sfîrșitul serii, și să stăruie să fie date cărțile pe față. Parada de perfectă mulțumire cu care Victor stimula autosatisfacția lui Pempton, îl incita pe Colney să-și scoată spada și

să-l atace direct pe veselul său adversar. Dar încăierarea cu Fenellan făcu să-i piară cheful.

Nataly îl invită să vină cu ei acasă ; pe lângă dorința de a-l avea în preajmă, intuiția ei de femeie îi spunea că sfatul lui s-ar putea să le facă bine la amândoi. Colney înălță însă din umeri și răspunse că are de lucru.

— Lucru ! îl îngână Victor.

Nu reușea niciodată să asocieze noțiunea de lucru cu o ocupație atât de nelucrativă cum e literatura. Dar nu-l voia pe Colney, și Nataly observă că-l lăasă în voia lui, fără nici o urmă din regretul pe care-l manifestă când Fenellan și alții se scuzară că nu pot veni.

— Deci, iată-ne singuri ! spuse el când ușa de la intrare se închise în urma lor.

O ținu pe Nesta de vorbă, și discutară despre succesul acelei zile, pînă cînd fata, observînd expresia zugrăvită pe fața mamei ei, simulă un căscat somnoros. Își primi sărutul de noapte bună și se duse la culcare.

— Acum sîntem singuri, remarcă Nataly.

— Da, draga mea, și trebuie să recunoști că ziua de azi a fost... încercă el să contracareze nota profundă din glasul ei.

Dar Nataly îi curmă vorba rostindu-i doar numele : „Victor !”, și chinul pe care-l trăda acest strigăt era ca o întreagă lume străină, neguroasă, ce amenința lumea pe care încerca el s-o clădească.

— Ah, da, omul acela, Jarniman. L-ai văzut. Îl mai ții minte ? E mai voinic decît era pe vremuri. A rămas în serviciul ei încă de atunci. Ei bine, o picătură amară, poate ; dar nu face rău, e un tonic.

— Victor, e foarte bolnavă ?

— Dragostea mea, nu te monta ; e bolnavă, bolnavă, dar nu pe patul de moarte ; nu încă ; dar e bătrînă și bolnavă. I-am spus lui Skepsey să-i ofere omului mîncare și băutură. În fond, nu și-a făcut decît datoria.

— Ce datorie ? De ce-a venit ?

— Curios, a făcut cunoștință cu Skepsey, dar se pare c-a fost mai deștept decît el și l-a tras pe sfoară, din cîte îmi pot da eu seama. Dacă femeia asta își închipuie însă că o să mă intimideze, acum !... Ochii îi scăpărară ; renunțase la evaziuni. „Trăim în păcat“, asta-i ideea ei fixă — tu și cu mine. Și nu poate să tolereze așa ceva ; m-a avertizat. A auzit despre petrecerea asta de la „Țara Lacurilor“, și pe loc l-a expedit pe Jarniman. Cică trebuie să trăim în obscuritate — tu și cu mine. Dacă e să fim împreună, trebuie să ne ferim de ochii lumii. Îmi dictează de pe patul de moarte — presupun că e patul de moarte.

— Dragule, replică Nataly cu vocea tăiată, apăsîndu-și mîna pe inimă, dragule, și nu crezi că are dreptate ?

— Să mă supun tiraniei scandaloase a unei femei decrepite, care se întitulează soție, cînd nu-i decît o zdreanță de viață, prin care curg doctorii în loc de sînge, și care nu trăiește decît ca să-i hulească pe cei sănătoși și viguroși ? Îmi amintesc că bătrînul Colney, pe vremuri, a definit căsătoria asta drept un sarcofag. Mie mi-a spus-o. Și zăceam în sarcofag — mă poți vedea pe mine zăcînd ? Irosindu-mi viața ? Gîndește-te, oricît îți place, la părțile ei bune, te rog. De pe patul de moarte ! Îl expediază pe Jarniman la mine, să mă anunțe că ea, sau conștiința ei nu îngăduie... și care-i, mă rog, impostura practică de mine ?... delict flagrant... ar fi fost o ticăloșie mult mai mare dacă... Ne-a pricinuit destulă suferință... nu mai rabd nimic din partea ei ; am ajuns la limită ! A auzit despre „Țara Lacurilor“ și și-a revărsat ura asupra acestui loc. Ar fi putut să-mi scrie, ar fi putut trimite un om civilizat care să aibă o discuție particulară cu mine. Nu ! Musai s-o facă într-o manieră dramatică, să creeze efecte ! Mi-a trimis pe confesorul, pe avocatul, pe medicul ei ? Nu ; mi-a expedit valetul ! Probabil ca să mă

sperie ! Băiatul care am fost cînd m-a cunoscut ea... biata femeie ! Nu vreau s-o acuz, dar asemenea conduită e de-a dreptul brutală. Eu, însă, rîd de ea, pocnesc din degete, uite-aşa, pot să-mi îngădui s-o dispreţuiesc. Dar nu mă pot împiedica să consider că e o purtare abominabilă.

— Victor, a rostit vreo ameninţare ?

— Şi eu trebuie să-mi plec urechea la ameninţările ei ? Lucru ciudat, sînt sigur că femeia asta nu se poate gîndi la mine decît ca la băiatul pe care l-a cunoscut ea. Am întîlnit-o prima dată cînd de-abia rămăsese văduvă. Îmi vorbea tot timpul despre ispitele oraşului şi, mă informa întruna că eu sînt un tînăr lipsit de experienţă... şi clătina din cap. Ți-am mai povestit. Ea... mă rog, ştiu prea bine că sîntem cu toţii un amestec de sentimente... femeile ca şi bărbaţii. Eu sînt în stare — sper — să acord şi femeilor aceeaşi îngăduinţă şi înţelegere ca şi bărbaţilor. Sîntem cu toţii nişte biete creaturi supuse simţurilor, într-un anumit sens. Deşi n-am să-i dau dreptate lui Colney ; există şi o cale mai bună de a înţelege oamenii. Eu cred în legile naturii. Sînt legi care nu pot fi violate, dragul meu Colney ! Şi putem trăi viaţa unor creaturi nobile ; susţin că nouă ne-a fost hărăzit să trăim fericiţi — cînd te așezi la masă, trebuie să fii voios, n-ai voie să-ţi faci sînge rău ; altfel rişti o indigestie. Asta-i răspunsul care trebuie să i se dea lui Colney ! Dar cînd o femeie ca asta... şi pe urmă se mărită cu un băieţandru ; mă rog, aveam douăzeci şi unu de ani, nu eram chiar un băieţandru ; dar inocent... absolut inocent — pare incredibil, după ce studiasem la şcoala vieţii ; şi totuşi e o realitate. Nici eu nu pot înţelege, cînd privesc în urmă. Şi se mărită cu el. După aceea se pune pe capul lui şi-l persecută, pentru că în vinele băiatului curge sînge, pentru că veneratează frumuseţea ; pentru că el visează o căsătorie adevărată, o adevărată tovarăşă de viaţă. Lumea n-are decît să spună ce pofteste ; lumea n-are dreptate ! Pentru că el a preferat o viaţă virtuoasă, în locul vieţii în care l-ar fi

tras ea... cu certitudine... mumificînd ultimul grăunte de natură din trupul lui. Și eu sînt clădit din carne și din sînge, trebuie să recunosc.

— Victor, dragule, te amenință numai în cazul cînd te muți la „Țara Lacurilor“?

— Te rog nu te lăsa copleșită, dragostea mea, răspunse el femeii al cărei glas scăzuse pînă la o firavă pîlire. Vezi bine cum privesc eu lucrurile : o pișcătură de purice pe spinarea unui elefant. Mă dezgustă ; aş onora-o dacă aş spune că o disprețuiesc. Haide să vorbim despre altceva : a fost o zi plină de succes, nu ? Fenellan s-a comportat foarte bine. Bătrînul Colney a fost, desigur, Colney Durance în persoană. Dar n-a făcut nimic rău.

— Victor, n-ai să hotărăști mutarea la „Țara Lacurilor“ — încă nu, nu-i așa, dragule ?

— Fetișo, lasă toate astea în seama mea.

— Dar, Victor, trebuie, trebuie să știu !

— Privește și tu situația în față. Doar ești o femeie curajoasă. Nu mai putem da înapoi. Ea are intenții dușmănoase. Cred că femeia asta se agață de viață numai ca să ne facă nouă rău — a mai căpătat puțin avînt — deși nu poate fi decît pentru scurt timp, foarte scurt timp. Themison e foarte sigur ; Carling la fel. Dacă am bate în retragere — eu am mare încredere în Themison — ar însemna să confirmăm frica noastră de această femeie. Ne vom muta, deci, acolo — completăm mobilarea casei pe îndelete ; acceptăm — ascultă-mă bine — acceptăm una sau două invitații, nu mai mult — cele imposibil de refuzat — dar le acceptăm ! — și o sfidăm cît putem — ce, mă rog, bătrîna asta nebună își închipuie că-i soția fostului prim-ministru, că-i văduva prințului Le Boo, că-i logodită cu ambasadorul Americii, și așa mai departe ? Lasă-mă pe mine să mă răfuiesc cu nebuna ! Nu, n-o să mai repetăm greșeala de la Craye Farm și de la Creckholt. Aici avem prieteni de nădejde. Ca să nu mai vorbesc de Beaves Urmsing : o adevărată imagine a vechii Anglii

cu podoabe de Crăciun. Ți place ? — trebuie să-ți placă Beaves Urmsing. Gălbinelele ! Și Sir Rodwell și Lady Blachington sînt cu totul și cu totul superiori lui Sir Humphrey și Lady-ei Pottil sau corciților ăloră de Mountney. Altfel de oameni ! La „Țara Lacurilor“ domnește o atmosferă de caldă intimitate. O cunosc eu însă pe Nataly a mea : ea nu se gîndește decît la fată. Uite care-i planul : noi ne ținem tari pe poziție ; iubita mea n-o să mă abandoneze ; numai c-o muncește gîndul la Fredi, în cazul că... nu, e absolut improbabil. Pe Fredi am s-o îndepărtiez pentru un timp de atmosfera de aici ; va pleca la verișoarele mele, la domnișoarele Duvidney.

Nataly sări ca mușcată de șarpe.

— Cum îți poți imagina una ca asta, Victor ?

— Consideră că e ca și aranjat.

— Sută la sută că vor refuza.

— Sentimentul pe care-l purtau generalului Radnor era vecin cu venerația.

— Cu atît mai mult...

— Și fiul lui l-a moștenit. Se va duce personal la ele. Știi tu ca eu să fi dat vreodată greș cînd m-am ocupat personal de o treabă ? Fredi va sta la Moorsedge o lună sau două. Dorothea și Virginia Duvidney o vor face să simtă gustul unei societăți noi ; îi va prinde bine fetei. Schimbările astea de mediu dau rezultate bune. Și între timp, așa cum am spus, noi ne menținem pe poziție. N-ai de ce să fii îngrijorată ; cu toate că am mers prea departe ca să mai putem da înapoi,... dar nu-i nevoie și nu ne vom face intrarea la „Țara Lacurilor“ pînă cînd... știi tu. Ceea ce cred că-ți convine din toate punctele de vedere. În felul ăsta, îmi iau măsuri pentru a preîntîmpina orice împrejurare neprevăzută. Putem fi siguri, cred, că femeia nu va face altceva decît să amenințe. Trebuie să ținem seama și de punctul ei de vedere, stupid, nebunesc, dar asta este. Dealtfel nu avem certitudinea că ea a montat totul la Craye și la Creckholt. Mă întreb de ce nu scrie

niciodată ? Cînd a ajuns să-și administreze singură proprietățile, se temea să-și semneze și numele pe o hîrtie. Ce absurditate, să-l trimită pe Jarniman ! Oricum, asta-i mișcarea ei ; și noi vom proceda la o mișcare asemănătoare pe tabla de șah.

— Și urmează să mă despart de Nesta pentru o lună ? întrebă Nataly, încercînd să se agațe de orice rază de speranță sau de pace provizorie pe care ar fi putut-o întrevedea în cuvintele lui.

Și, în același timp, o rodeau vechile reproșuri pe care și le făcea pentru constanta-i slăbiciune, pentru supunerea ei pasivă în fața inițiativelor lui dominatoare, pentru incapacitatea de a găsi cuvinte, sau măcar idei, care s-o ajute să-i opună rezistență. Ochii i se umplură de lacrimi. Furioasă atît din pricina slăbiciunii ei sufletești cît și a neputinței de a-și înfrîna manifestările exterioare, clipi rușinată și își ceru scuze. Probabil că nimic pe lume n-ar fi putut-o determina să i se împotrivească. Și nimic nu putea fi mai rău decît ceea ce făcuse astăzi. Gîndul că în această zi moralul ei fusese susținut pur și simplu de speranța unei morți pe care o dorea, o făcea să-și piardă încrederea în puterea ei de a mai rezista în viitor, în însăși posibilitatea ca așteptările ei să fie mai puțin criminale, ceea ce, de fapt, însemna o tentativă de a submina viitorul altui om. Mîntea ei era înclinată spre cazuistică, spre tot felul de subtile întrețeseri de gînduri și senzații. Dar prezența lui Victor o bloca. Apoi își spuse că, fără sprijinul moral al acestor recente șoapte vinovate, n-ar mai avea curajul de a-i înfrunta pe vecinii de la „Țara Lacurilor“. Inima tremura în ea, dar întrebă cu răceală în glas :

— Crezi că sănătatea ei s-a mai întremat în ultima vreme ?

— Cei foarte bolnavi au unele zile mai bune și altele mai proaste, suișuri și coborîșuri. Și sînt... mă rog, nu ; cred că e speriată de... Cuvîntul „chirurg“ fu șoptit aproape inaudibil. Sau poate că se gîndește la o lovitură de grație,

poate că-și spune : „Deși zac aici, neputincioasă, mă mai pot face încă simțită“. Asta o fi, și-apoi, sărmana femeie are noțiunile ei de bine și de rău.

— Victor, n-am putea pleca pentru cîteva săptămîni într-o călătorie ?

— Sigur că da, iubito ; vom pleca după ce ne vom onora promisiunile de participare la dineuri : am acceptat invitațiile la familia Blathenoy, la Blachington și la Beaves Urmsing.

Viziunea Nataliei asupra căsutei de țară, modestă și tihnită, se dilată, strălucitor, privită parcă printr-o lacrimă mare, gata să se rostogolească ; se întunecă, însă, în fața efortului ei de a înțelege necesitatea care-l mîna pe Victor să se amestece cu lumea mare, să ocupe un loc proeminent în această lume. Incapabilă să-i seziseze resorturile, îl învălui în compasiunea iubirii ei, și se învinovăți singură, considerîndu-se o obstrucție în calea lui.

— Foarte bine, spuse ea într-un tîrziu, suspinînd. Asta înseamnă că nu trebuie să ne despărțim de fată.

— Numai pentru cîteva săptămîni. Astă seară, în timpul dineului, am scris o telegramă domnișoarelor Duvidney și i-am dat-o lui Skepsey s-o expedieze.

— Le-ai anunțat sosirea Netei ?

— Sosirea mea, mîine. N-or să mă rețină. Cinez cu ele, și dorm o noapte la un hotel din Wells. Nu vom fi separați decît o singură noapte.

Nataly își lăsă mîna pe mîna lui și, o clipă, Victor îi zări fața.

— Două nopți, dragule. Sînt... vizita omului aceluia... îmi simt nervii zdruncinați. Poate că voi reuși să dorm și eu un pic dacă știu că nu te deranjez pe tine.

Părea foarte fermă. Se sărutară și se despărțiră. Fiecare dintre ei era torturat de gîndul nerostit că doamna Burman avea puterea de a-i separa.

**IL PREZINTĂ PE TASSO, CĂTELUL DOMNIȘOARELOR,
ȘI DA UN EXEMPLU DE EFECTE EXTREM DE IMPORTANTE
PRICINUITE DE CAUZE EXTREM DE MĂRUNTE**

Domnișoarele Dorothea și Virginia Duvidney erau două bătrânele firave, blajine, demodate, cenușii, sfielnic conștiințe de desăvârșita lor virtute, vigilente la orice ispită care le-ar fi putut bîntui subconștiințul, fapt care imprima o prețioasă decență pe buzele celor care li se adresau ori vorbeau despre ele. Înfățișarea lor era pitoresc ancestrală, iar ideile și felul lor scrupulos de a se exprima sugerau coacerea întîrziată a unor fructe : o livadă de meri sub o furtună de zăpadă ; sau orice altă imagine care ar putea comunica, în mod ceremonios, un profund respect îmbinat cu groaza de trufie. Nu erau nicidecum înțepate ; numai că, așa cum știți, în fața virtuții absolute te simți nervos ; cel mai mic semn de rezervă face să ți se încrețească pielea. Pînă și condeii ăsta care urmează să le schițeze portretul are un ușor trac ; trebuie să se înveșmînteze în roba oficială și să păsească, solemn, în urma feciorului în livrea.

Cît de impresionante erau : averea lor, acțiunile lor filantropice, modestia lor, buclele cărunte perfect construite din care nu se clintea un fir, înalta lor reputație. Eleganța lor „Chippendale“, cum o numise Colney Durance, de o corectitudine exemplară, le dădea, oarecum, un aer princiar. Spusele lor aveau greutate de oracol și zădărniceau orice argument rebel. Cunoașterea intuitivă, asistată de Reverendul Stuart Rem și, respectiv, de reverendul Abraham Posterley, le oferea posibilitatea de a se pronunța asupra oamenilor și a lucrurilor ; și nu fără efect, după cum recunoșteau cei din jurul lor și după cum ar fi observat un străin. Servilismul celor din preajmă nu le corupsese. Erău două femei bune, care se străduiau, cu umilință creștină, să fie bune. În ciuda măruntelor păcate pe care, noapte

de noapte, le analizau în conștiință, căindu-se, ar fi putut servi ca model pentru un studiu al imaculării umanității. E drept că aceasta ar fi fost reprezentată doar printr-un zid plat, perfect alb, în timp ce scepticii țin să sondeze adâncimi. Oricum, albul neprihănit îți înviorează ochiul și lumea îl admiră; și mai știm că e țelul spre care se îndreaptă năzuințele celor mai buni dintre cei foarte înstăriți.

Bucurându-se, de pildă, de un venit de nouă mii de lire anual, în bonuri de rentă consolidată, și neputînd să-l cheltuiască pe plăceri și pe lux, reușeau cu mare ușurință, fără nici un fel de privațiune, să exalte entuziasmul omenirii față de albul imaculat. Dar și în acest caz caracterul omului întîmpină probleme care se cer rezolvate; și sarea albă are felurite nuanțe. Trebuie să fim caritabili, dar și drepecți în același timp. Facem pomeni săracilor din sat, dar în primul rînd sîntem îndatorați față de servitorii noștri; datoria către umanitate nu trebuie să ne îndepărteze de dragostea față de cățelul de salon: și, cu toate că păcatele altora ne îndurerează profund, facem tot ce putem ca să le înlăturăm din văzul și din auzul nostru. *Urim, din toată inima, tot ce-i murdar.* Acestea fiind spuse și arătate, pecetluind gura domnului Stuart Rem și înghețînd vinele domnului Abraham Posterley în legătură cu orice odios caz public sau cu orice trist caz particular, ne legănăm în plăcuța senzației de a ne fi ocupat locul în idealul omenirii.

În același timp, clamăm zgomotos lipsa noastră de merit.

Aceste doamne semănau și sădeau fapte bune, iar recolta pe care o culegeau era somnul lin al celor cu conștiința împăcată. O conștiință tulbură le-ar fi împiedicat să doarmă. Somnul liniștit era dovada că peste zi se achitaseră de datoriile lor și le șterseseră de pe listă. Uneori, păreri lor difereau ușor, ca două văulturele pe apa aceluiași rîu, separate de o umbră; și tot atît de trecătoare erau asemenea deosebiri de păreri cu privire la o lume pe care o condamnau cînd simțeau că nu se supune principiilor lor.

Lumea englezească trăda uneori șovăială în urma cărare îngrădită a virtuții ; căci, vai ! se învecina atât de aproape cu lumea franțuzească ! Nu le despărțea decât un Canal, uneori primejdios de neted. Dar francezii nu-i pot perverti în profunzime pe englezi. Fondul englezesc este constant și temeinic ca un turn de apărare. Și ar mai fi așa, oare, dacă libertinismul francez s-ar dovedi mai puternic ?

Colney Durance le cunoștea pe domnișoarele Duvidney. Auzind de vizita pe care intenționa să le-o facă Victor și de scopul acestei vizite, exclamase cu prefăcută veselie :

— Ei, de astă dată Victor își va găsi nașul !

Nataly îl invitase să ia masa cu ea în absența lui Victor. Nu o necăjea deloc asigurarea pe care i-o dădea Colney, în mod repetat, că soțul ei nu avea nici o șansă la cele două domnișoare. Așa gîndea el.

- — Leit Victor ! S-o pornească voios la înfrîngerea și dăborîrea celei mai inexpugnabile puteri din toată Anglia.

Cele două domnișoare bătrîne erau însăși Anglia. Adică acea fată bătrînă, aplatizată, care devenise Anglia de cînd se suprapusese peste numeroșii ei rēntieri cu buzunare doldora : un corp vast de pasivități și de negații, trăind din precepte, conform cu regulile precedentului creat, convinși că urmează calea cea dreaptă întrucît înaintează nestingheriți de nimeni. Pe aceștia îi înfiera Colney ca pe niște materialişti fățarnici și stigmatiza țara pentru felul cum se mîndrea cu această pletoră ; în care se infiltrasese vina unei antice spaima biblice de a nu ofensa un Dumnezeu inscrutabil, ușor de împăcat însă prin repetarea unei odioase litanii de păcate săvîrșite. Colney se apropia de un mare adevăr, care-și radia căldura asupră-i.

Satiricii fervenți s-ar putea apropia de sesizarea acestui adevăr, dacă ar reuși să atingă un oarecare discernămint moral și dacă ar ști să folosească un limbaj direct, puternic, în locul plesnetelor de bici. Colney nu putea sau nu voia să elogieze genul nostru de englez modern, atras de aven-

tură, de experiență, tipul eroic, activ, în contrast cu acei ghiftuiți pașivi negativști. Satiricul e un călău prin definiție, un moralist în travesti, sau poate că se situează în coada moralei. Cu toate acestea, joacă un rol util ; și, fără îndoială, nu e deloc fericit de treaba pe care o face. Colney suferea cu aceeași acuitate cu care lovea. Dacă n-ar fi fost decît un mim în urzeala pestriță a unei satire, s-ar fi desfătut cu acidul frazelor sale, compensîndu-se astfel pentru nereușita de a stimula sau de a remedia ceva pe lume.

Interpreta în fața Nataliei cîteva dintre scenele care aveau loc la Wells, așa cum și le închipuia el : cererea lui Victor : felul lui de a o prezenta, ca și cum ar fi cîntat o fugă : răspunsul concis și răspicat al domnișoarei Dorothea, întărit de ecoul mut al domnișoarei Virginia. Aproape că le slăvea pentru refuzul lor. Dar, s-ar fi spus că după ce ascultase „punctul lor de vedere” și se retrăsese, cu deferență, din preajma domnișoarelor. Colney ar fi dat cu ochii de aghiotanții lor cu pălării ceremoniale și de respectabilele regimente care stăteau de veghe pe metereze și pe coline : așa încît blestemul satiricului îl îmboldi să generalizeze. Blajinele și liniștile domnișoare se multiplicau, deveneau „miile lor de surori cu fuste lungi, sau cu gulere scrobite ; turma de rentiere înstărite, păstorite de clerici”.

Își improșca ironiile, fără să-i pese de înțelegerea sau de atenția ascultătoarei lui, care-l judeca greșit, luîndu-l drept un om înflăcărat de vanitate scriitoricească, cînd din el țîșnea de fapt năduful satiricului, justificat de țelul lui, anume de a strivi o clasă pentru a stoarce din ea o picătură de acid usturător, în interesul țării sale, ba chiar și al omenirii. Nataly ar fi dorit un tablou zugrăvit în culori și amănunte exacte, pentru a putea să vadă cu ochii minții scena de la Moorsedge. Se străduia din răsuputeri să simtă și să deslușească o prevestire în întrebarea lui dacă „armatele mereu crescînde de rentieri și de para-

ziți ai lor nu demonstrează că bătrîna, vechea țară e mai curînd o teacă ce adăpostește măduva și nu o tulpină prin care circulă seva dătătoare de viață" ? Poate că era o întrebare plină de patriotism ; dar, fără îndoială, ea era cea mai slabă dintre femei, și nu putea urmări, cu consecvență, o idee ; inima ei bătea orbește alături de Victor, sperînd într-un refuz dureros pentru ea din cauza decepției pe care i-ar fi pricinuit-o lui.

— O să mă socotești nebună, răspunse Nataly la una din înălțările din umeri ale lui Colney, dar am ajuns la o asemenea limită încît nu-mi pot găsi nici un alt merit decît acela de a fi una cu el — acela de a mă dizolva în el, asta-i cuvîntul. Și nu știu ca Victor să fi dat vreodată greș. Această cumplită „Țară a Lacurilor“ e pentru mine un simbol a ceea ce reușește el să facă ; deși mi-aș fi dat jumătate din viață să n-o fi văzut.

Insista pe coarda unei febrile extravagante ; cu atît mai detestabilă pentru Colney cu cît își dădea seama că Nataly simula un devotament orb, pentru a-și înșela propriul ei orgoliu. Era împărțit între nevoia de a-i striga ei că e o imbecilă și aceea de a-l ataca pe Victor, în care vedea un maniac. Dar situația Nataliei o făcea vrednică de milă.

— Ai să afli mîine ce-a făcut Victor, îi spuse și se gîndi cît e de ușor să imprăștiu amărăciunea prin vorbe.

Această discuție era purtată cam pe la miezul nopții, cînd cele două domnișoare de la Moorsedge, după o istovitoare rezistență opusă celei mai dragi dintre rudele lor, se aflau în ușa casei, conducîndu-l pe Victor și spunîndu-i noapte bună, urare la care el răspunse grăbit, cordial, buimac, ca un om total descumpănit ce era. Își strîseră mîinile.

— Tu, Victor, ești oricînd binevenit, spuse domnișoara Virginia. Fii convins de acest lucru.

Ieși în stradă, pierzîndu-se în noaptea fără lună. Și pentru că în întunericul dens nu putea desluși nici un obiect de care să-și agațe privirile, nu găsi un loc de

ancorare pentru a-și aduna gândurile și a-și da seama cine era acest om care suferise o înfrângere atât de îngrozitoare. Se bucura de camera pe care și-o închiriasse la un hotel, de patul solitar, de absența Nataliei.

La rîndul lor, nici domnișoarele nu erau mai puțin zguduite. Nu gustau triumful victoriei ; dimpotrivă, greutatea acesteia le copleșea. Închiseră ușa, răsuciră cheia în broască, traseră zăvoarele, puseră lanțul de siguranță. Dar o mișcare a dragului lor cățel Tasso, care-și scutură părul cîrlionțat și mătăsos, le atrase atenția că acest personaj nu-și făcuse plimbarea de seară, pentru a descoperi răufăcătorii și pentru a-și descărca minia de rigoare la un zgomot de pași sau chiar la unul închipuit. Fără să se consulte, desferecară ușa și Tasso ieși pentru „a-și înălța imnul de seară“, cum remarcase odată, în glumă, domnul Posterley.

Deși nu aspira la cununa muzelor, cățelul avea calități menite să vrăjească rasa fetelor bătrîne. Stăpînele lui discutară despre el ; despre bucuria cu care ieșise afară ; despre primul vers audibil al imnului sau al sonetului pe care-l compunea ; despre instinctul care-l avertiza că ceva era în neregulă în gospodăria lor. Într-adevăr, cea mai mare parte din servitorii de la Moorsedge căzuseră la pat, secerăți de o epidemie la modă, o boală ușoară, spusese doctorul ; dar Montague, valetul, se retrăsese ca să-și îngrijească soția ; Perrin, feciorul, era imobilizat la pat ; Manton, camerista favorită, apăruse de dimineață cu o față care le făcuse pe stăpîne s-o trimită de urgență la pat, iar doamna Bannister, bucătăreasa, consimțise, oftînd, să prepare doar niște friptură rece pentru cina domnișoarelor. De aici, mîhnita lor lipsă de ospitalitate față de vărul Victor care, în ciuda păcatelor lui, era îndreptățit să pretindă un loc la masa lor, întrucît era „rudă de sînge“, după cum spuneau domnișoarele. Fusesse recunoscut drept prințul, în viață, al familiei. Fiecare gest al lui, fiecare cuvînt, îl reamintea pe general.

Scena penibilă a întâlnirii cu el le pusese nervii la încercare, și domnișoarele evitau s-o discute ; fiecare dintre ele apărea în ochii celeilalte ca o navă scăpată dintr-o furtună grea. Vor reuși oare să doarmă ? Aproape că nici nu îndrăzneau să se întrebe. Procedaseră corect ; dar cel mai bine era să păstreze acest gând în tăcere. Tăcerea ce masca o agitație lăuntrică ; totuși, se încredeau în forța conștiinței împăcate de a chema somnul.

De obicei, Tasso era lăsat să hoinărească cinci minute. Se mirară să descopere, când își consultară ceasul, că de astă dată îi acordaseră, fără voia lor, zece minute. Ciinele era foarte tăcut ; probabil că avea el motivele lui, își spuseră ; doar era un câțel înzestrat cu rațiune ; ba mai mult, înzestrat cu — și cum ar mai fi dorit ca domnul Stuart Rem s-o recunoască ! — înzestrat cu ceea ce credeau ele, în dragostea pentru câțel (și domnul Posterley încuviința) că ar fi un suflet. „E de ajuns să crezi asemenea lucru despre dragele de animale și orice formă de cruzime față de ele devine o imposibilitate, domnule Stuart Rem !“ Dar domnul Rem nu se lăsa convins. Ba chiar, lipsit de generozitate, pretindea că domnul Posterley e un lingușitor. Domnișoarele i-ar fi putut riposta că domnul Posterley nu avea un frate care să fie chirurgul de mare renume Sir Nicholas Rem.

De obicei, Tasso venea înapoi alergînd cînd auzea ușa de la intrare deschizîndu-se că să-l primească. Dar acum nu se auzea nici o mișcare. Domnișoarele îl cheamă cu fluierul utilizat în asemenea împrejurări. Abia la cel de-al treilea fluierat se îndură Tasso să revină și, din nefericire pentru stăpînele lui, de data asta nu-și primi mîngîierile obișnuite ; fu întîmpinat cu muștrările a două degete arătătoare îndreptate direct spre rațiunea lui. Le văzu și își simți vina. Îmbrățișarea de rigoare fu amînată pentru momentul cînd avea să se cuibărească în coșul lui din fața paturilor celor două domnișoare.

Cînd intrară în spațiosul lor dormitor, erau atît de obosite încît somnul le apărea ca singura compensare logică. Domnișoara Dorothea își înăbuși un căscat, pe care i-l transmise însă domnișoarei Virginia, care i-l restituî, cu o scuză. Pe dată, simți pe umăr mîna surorii ei, răsplată pentru încercarea de a controla unul din actele irepresibile ; un spectacol care ar fi făcut ca maxilarele unui observator să se cutremure de căscaturi reținute. Cu mîna la gură, pentru că nici în intimitate nu și-ar fi îngăduit să-și expună, una altele, grimasa unui căscat, și adresîndu-și cîte un zîmbet interimar, înfățișau pudica lor supunere la ridicolele forțe ale naturii. Domnișoara Virginia se retrase în camera de garderobă, absorbită de dureroasa amintire a aceluia „Nu” hotărît pe care fusese nevoită să-l repete ca răspuns dat celui mai elocvent și, cu o singură excepție, celui mai admirabil dintre oameni, vărul lor, reprezentantul „spiței” lor, care venise să le implore bunăvoința. O lăsa mulțumire încolțea în pieptul ei la gîndul că Dorothea, fidelă misiunii ei de port-parol, fusese aceea care rostise și repetase crudul cuvînt. Ah, ochii minunați ai lui Victor, glasul lui, lăsaseră să se subînțeleagă mai mult decît cuprindeau rugămintile sale ; și chiar în timp ce se lăsa transportat de fluxul elocinței lui infierbîntate, cîtă delicatețe, cîtă răbdare, cît patos, cîtă bărbăție ! Toate acestea îi copleșeau mintea.

După ce se dezbracă, bătu la ușă.

— Te-am strigat de două ori, îi spuse Dorothea ; și fața ei arăta că avusese un motiv serios să o strige.

— Ce este ? întrebă Virginia, cu șovăielnică blîndețe, muncită de o teribilă presimțire.

— Nu simți nici un miros, dragă ? întrebă sora ei, suspinînd.

În cazul Virginiei, locul suspinului fu luat de un strănut ; dar teama de a risca o ipoteză îl frînă în fașă. A se îndoi de puritatea atmosferei din camera lor de dormit ar fi fost o adevărată erezie. Afirmînd că nu simțea

absolut nimic, ochii îi căzură pe Tasso, care o privea cu pupilele unui căţel ce fusese aspru interogat.

— Nu-i o simplă bănuială, spuse Dorothea şi nasul ei, încreţit cu scîrbă, îl condamnă pe Tasso fără drept de apel.

Virginia îşi aplecă nasul cu cîţiva centimetri ; nările ei inhalară şi se opriră la jumătate de drum.

— Cred că te înşeli, dragă. Cîinele ăsta niciodată nu a...

— Dar eşti insensibilă la... ? pleoapele Dorothei îi căzură peste ochi, de parcă leşinaseră.

Virginia renunţă la zădarnicele-i eforturi de incredulitate. O răbufnire de duhoare venind dinspre Tasso o dădu gata.

— Ah ! exclamă ea, doborîta. E Tasso ! Cum de n-ai observat nimic înainte de a te fi dezbrăcat, draga mea ?

— Cînd te gîndeşti la toate prin cîte am trecut în seara asta ! Am uitat complet de Tasso. Şi pînă la urmă, acest foarte ciudat... Niciodată nu s-a mai întîmplat așa ceva... Şi pe blana asta deasă a lui ! Ah, draga mea, e atît de tîrziu, ne apropiem de orele dimineţii.

— Dar, draga mea... vai, dragă, ce putem face cu el ?

Acesta era punctul crucial. N-aveau nici un servitor care să le poată ajuta ; nici nu putea fi vorba să o deranjeze pe Manton. Şi-apoi trebuiau să ţină seama de caracterul lui Tasso : detesta să fie spălat ; îi afecta, în mod dăunător, dispoziţia ; şi, creatură răsfăţată ce era, n-ar fi admis în ruptul capului să se culce în altă cameră decît în dormitorul lor — dacă l-ar fi mutat în altă parte s-ar fi văicărit, ar fi lătrat, ar fi stăruit fără încetare, sperindu-i pe bieţii bolnavi din casă. Pe de altă parte, cum puteau ele, la ora asta tîrzie din noapte, să se îmbrace, să coboare cu el, să aprindă focul la bucătărie, şi să fiarbă destulă apă cît să-l poată spăla şi freca ? Să-l spele cu apă rece ar fi însemnat să-l omoare. Şi apoi ar fi făcut un război care ar fi alarmat toată casa ; de cum ar fi simţit un

strop de apă rece, și-ar fi revărsat, micuțul de el, toată poezia, cum spunea domnul Posterley. Era o catastrofă îngrozitoare și rezolvarea ei constituia o dilemă care ar fi pus la încercare cele mai strălucite minți.

Și pe lângă unica tristă alternativă care le rămânea — aceea de a-și petrece noaptea în compania unui câțel murdar și rău mirositor, mai erau supuse și unor emoții conflictuale ori de câte ori își îndreptau ochii spre el. Priveștiștea câțelului le deștepta un gând dureros, poate că lipsit de respect uman, poate că necaritabil, și anume : păcătosul care s-a tăvălit în murdărie scîrnavă, trebuie să se curețe, să înfăptuiască acte care să-i redea lustrul și să-l parfumeze înainte de a cere să fie din nou luat în brațe, chiar și numai în îmbrățișarea minții — dacă măcar mai poate redobîndi *vreodată* sentimentele noastre ! Asta n-ar putea-o decide decît domnul Stuart Rem. Da, chiar înainte de a fi îmbrățișat numai cu mintea, trebuie să se purifice. Adică, dacă-i vorba de un păcătos oarecare — nu cînd e vorba de o rudă apropiată. Contemplîndu-l pe Tasso, inimile celor două domnișoare se topeau de mila câțelului nevinovat, care nu avea noțiunea de rău, și care depindea de alții ca să-l ajute să se purifice ; era strict necesar să fie ținut la distanță — pînă și înfălișarea lui impunea izolare, atît cît era posibil. Dar prin tandrele măsuri de precauție pe care le-au luat ca să-și înlătore repulsia, stăpînele lui au dovedit o dragoste parcă și mai mare decît cea pe care i-o purtaseră înainte de teribila poznă.

Cîinele se freca de covorașul lui, contaminîndu-l. Pe măsuța de toaletă din dormitor se găseau flacoane cu apă de lavandă triplu distilată și cu colonia favorită a domnișoarelor, tradițională în familie, *eau d'Arquebusade*. Stropiră cu acestea coșul cîinelui, și le pulverizară generos pe covoraș și pe blana animalului. În camera de zi de la parter, aveau pastile aromate și Virginia ar fi putut coborî

tiptil să aducă o cutie, dar Dorothea o opri, din milă pentru servitori, spunându-i :

— O să ne provoace un coșmar ; vom visa că ne aflăm într-o catedrală romano-catolică.

Fereastra-ghilotină fu ușor înălțată de Dorothea ; doar un pic, atît cît să nu-i tenteze pe vagabonzii care ar da tircoale casei. I se ceru lui Tasso să nu-și părăsească coșul. Cîinele le urmărea cu priviri curioase ; antidotul aplicat năzdrăvăniei lui îi ațîta simțurile : adulmeca și dădea din coadă. Apoi se culcă. O eșarfă de mătase, îmbibată cu *eau d'Arquebusade* fu aruncată peste el.

Măsurile pline de devoțiune pe care le luaseră se încheiară, luminile fură stinse, domnișoarele se sărutară și se întinseră pe cele două paturi. Dar somnul nu li se lîpea de pleoape. Dorothea gîndi că Virginia se foiește prea mult în așternut pînă să-și găsească poziția potrivită. Virginia se simți alarmată de suspinul dublu pe care-l scoase Dorothea. Amîndouă urmăreau cu îngrijorare mișcările lui Tasso. Dar cîinele se odihnea.

Totuși nu se simțea la largul lui ; la un moment dat, se zvîrcoli în coș ; inconștient că-și agravează purtarea samavolnică, bietul nevinovat își scutură abominabila blană și deplasă eșarfa profilactică.

Domnișoarele erau nevoite să asiste la competiția disperată dintre duhoare și parfum ; se întrebă, muncite de îndoieli, cui îi va aparține victoria, și se temură că se va întîmpla cum e mai rău.

Duhoarea ți se furișează în nări și se înstăpînește pe ele. Așa cum ne informează Istoria Omenirii, nasul e cel care ne-a condus pe drumul civilizației. Dar filozofia ne avertizează să nu ne încredem exclusiv în acest conducător, care e în stare să ne afunde din nou în erele barbare.

Cele două domnișoare detestau atît cauza cît și efectul acelei competiții, și încercau repulsie față de obiectul ei. Dar să nu o numim competiție, pentru că acest termen presupune o noblețe. Aici era vorba de un compromis, o

îmbinare degradantă cu rezultate respingătoare. Dacă acestea se datorau cumva excesului de parfum, nu putem ghici. Oricum, parfumarea, cel puțin, fusese bine intenționată.

Pe sub pleoapele închise simțeau din ce în ce mai mult apăsarea unui întuneric neîncărcat de somn. Îi vedeau compactitatea; iar ele erau agitate ca două talazuri ce spumegă în noapte. Odihna le fusese refuzată.

Tasso dormea. Păcătuisese înconștient, așadar nu se făcuse vinovat de un păcat spiritual. Pedepsa purta în sinul ei iertarea.

Dar lor de ce le fusese refuzată acea inefabilă binecuvîntare? Oare ca să poată revedea faptele petrecute în cursul zilei și să le reexamineze sub neagra și cruda lumină a insomniei?

— Ești trează, spuse Virginia.

— Sint îngîndurată, sună răspunsul.

Un secol din noapte se scurse pînă își vorbiră iar.

— S-a comportat foarte frumos, spuse Dorothea.

— Tot timpul cît ne ruga, m-am uitat la portretul generalului, răspunse Virginia.

— Victor e leit generalul la vîrsta lui. Încearcă să dormi.

— Încerc. Mă rog ca tu să poți dormi.

Tăcerea făcu plecăciuni somnului. Așa cum stăteau întinse pe spate, în pat, schimbul lor de replici, rostite cu voce scăzută, avea rezonanța bolților de capele mortuare. Tăcerea de moarte care le urmă spori atmosfera stranie. Noaptea era încremenită, neînfiorată de nici o suflare; fereastra întredeschisă, un risc care nu promitea nimic bun. Erau reciproc obsedate de zgomotul nărilor care tatonau aerul înainte de a-l inspira. Dar dac-ar fi fost numai atît, ar fi putut dormi.

Patul grăi către pat:

— Îți amintești de cuvintele domnului Stuart Rem din predica de duminica trecută?

— A spus : „Fiți drepti“. Dac-am putea vedea direcția cea dreaptă !

— În obscuritate, te călăuzești după simțire.

— Inima !

— Uneori îi poți urma îndemnurile.

— Cînd e vorba de familia ta.

— Aceia vor trăi, care caută pacea și tihna. Fiți drepti !

— Dar nu vă însușiți rolul de judecători.

Și din nou căzură în muțenie, ca două efigii de mor-mînt care și-au încredințat frămîntările unei noi proce-siuni a secolelor.

Se auzi o ușoară pufnire pe nări, o deznădăjduită con-firmare a experienței pufnirilor precedente.

— Crezi că Victor ne-ar fi putut vorbi cum ne-a vor-bit dacă nu l-ar fi asigurat conștiința lui că e îndreptățit să ne adreseze asemenea cerere ? Anume că noi...

— Și nu alții !

— Mă gîndesc la vorbele lui. Își iubește copilul.

— E un om strălucit atît ca minte cît și ca simțire ; dacă admitem că greșeala este omenească.

— Era atît de tînăr !

Uriasele minute funerare își conduceau, sonor dricul : ceasornicul.

În dormitor, bătaile timpului vestiră orele trei.

Cele trei avertismente păreau a fi glasul care le vor-bea despre prețioasele ceasuri de odihnă irosite.

Așa cum închidem ochii cînd ne pregătim să ador-mim, tot astfel, cînd așteptăm ca mintea să se domolească pentru a ne îngădui dulcea uitare, trebuie să facem un gest preliminar, care să o invoce.

— Dragă, șopti Dorothea.

— Știu, spuse Virginia.

— Poate că noi, într-adevăr...

— Dar nu cu intenția de a face un rău.

— Sigur că nu. Dar ar fi crud dacă singură ființă ino-centă ar fi cea care ar avea de suferit.

— Copilul, în nici un caz nu poate fi găsit vinovat.

— E copilul lui Victor.

— Și el îl adoră.

Mecanisme întregi se puneau în mișcare în ele. În cele din urmă, remarca își luă zborul :

— Faptul că ni s-a adresat nouă poate fi privit ca un act de solitudine paternă.

Urmă rodul reflecției :

— Să fii călăuza unei vieți tinere, fragede !

Reflecție încălzită de nostalgie :

— Pe vremuri am visat așa ceva !

Aveau o senzație plăcută de calm, deși Tasso continua să stăpânească încăperea. Nu Tasso ci o agresivitate sublimată, rezultat al apropierii a două elemente antagonice, dispersate pentru a fi și mai pătrunzătoare ; pînă acolo, încît aveau impresia că nu vor mai putea folosi niciodată *eau d'Arquebusade* fără să facă viciata asociație. Se adevereau cuvintele domnului Stuart Rem : „Cînd e vorba de purificare, jumătățile de măsură sînt cele mai înșelătoare dintre artificiiile noastre“.

Oboseala și reflecțiile pe care le genera aceasta erau calmante ale minții. Sufletele celor două domnișoare se înălțau spre o seninătate aflată deasupra degradării îngreșătoare în care le tîrîse sărmanul Tasso.

— Victor ne-a făgăduit solemn.

— Oricum, concesia pe care i-am face-o nu presupune vreun contact cu vinovata.

Amîndouă oftară cînd inspirară prezența vaporosului Tasso ; și fură ceva mai satisfăcute cînd o expirară.

— Concesia pe care am face-o în urma implorărilor lui, nu-i încuviințează nicidecum păcatul săvîrșit.

— Ba chiar îmi dau seama, dragă, că ar putea fi privită ca un reproș.

Schimbul de replici era mereu întrerupt de pauze meditative. Dorothea continuă :

— Desigur, în cazul unui om atît de sensibil ca Victor...

— O lună sau două în care vom acorda compania noastră acelui copil.

— Nu lungimea timpului e cea care contează.

— Da, dar limitarea ne asigură împotriva pretențiilor mamei.

— Crezi că ar cuteza ?

— El a vorbit despre „respectul ei profund“ față de noi. N-aș dori să-l ascult prea des vorbindu-ne.

— Noi ascultăm pe unul care-i este superior.

— S-ar putea ca fetița să-i semene.

— Sper că nu seamănă cu Clementina domnului Stuart Rem.

— După o săptămână petrecută cu copilul acela am avut noaptea noastră de insomnie totală.

— Un copil al lui Victor trebuie să fie cu totul altceva.

— Desigur că el a imprimat copilului trăsăturile preponderente.

— Fără îndoială.

Oftară ; dar de astă dată era un oftat de ușurare, ca după eliberarea de o grea povară.

— Dacă, într-adevăr, copilul îi seamănă, are cu atât mai multe motive de a dori ca fata să guste atmosfera noastră.

— Nu te mai gîndi la asta. Dormi.

— Rugăciunea ?

— Faptul că ai vorbit de atmosfera noastră, dragă, mă face incapabilă să o mai îndur. Spune tu rugăciunea, pentru amîndouă. Dar am să-mi purific și eu inima.

— Nu există o inimă mai pură decît a ta.

— Ssst !

Virginia mai adăugă cîteva cuvinte de laudă la adresa surorii ei și de astă dată nu mai primi un „ssst !“ drept răspuns. După care îi auzi respirația regulată. Un moment mai tîrziu, și respirația ei îi ținu tovărășie.

La ora nouă, în plina lumină a unei zile senine, în timp ce stătea în fața resturilor micului dejun oferit de hotel, Victor primi un bilet scris în caligrafia Virginiei Duvidney :

„Dragă Victor, sîntem pregătite să primim copilul la noi pentru o lună. Îți scriem în grabă, ca să te mai prindem înainte de plecarea trenului.

Cu dragoste,
D. și V.“

De pe fața lui Victor se risipi un nor.

Nicîcînd nu ținuse în mînă un document mai prețios. Îi izgonea îndărăt în miezul nopții îndoiala care începuse să planeze asupra încrederii în el însuși ; îndoială care ar fi putut să fie formulată în sensul că el nu mai era acel Victor Radnor pe care-l cunoștea lumea. Totodată, alunga lumina cadaverică a unui vis care-l chinuise în timpul nopții. Iată din nou lumina radioasă care-l revela ca fiind același om ; cu excepția norului recentei stări de confuzie în care nu-și mai putuse distinge identitatea, cînd avusese, parcă, senzația că nu mai e întreg și solid. Din pricina a două fete bătrîne ? Da, bunul meu prieten, din pricina a două fete bătrîne. Și tu, prietene Colney, le cunoști prea bine pe domnișoare, și știi ce înseamnă să fii nevoit a le îndupleca în favoarea scopurilor tale...

Fantoma lui Colney Durance îi zgîndărise nervii în timpul nopții. Triumful lăuntric al lui Victor i se adresa acum lui Colney. Și cînd e vorba de coliziunea dintre un optimist și un pesimist, aceștia pot să poarte între ei discuții vii chiar și peste hăul spațiului, chiar și peste cel al timpului. Pentru că e o problemă de principiu, pe lângă recunoașterea triumfurilor și a înfrîngerilor fiecăruia dintre ei. Cei doi constituiau talerele unei balanțe ; și pînă în seara din ajun, Victor n-ar fi consimțit vreodată să

accepte ideea unui Colney care urca, în timp ce el cădea tot mai jos, rîcîind prundișul.

Părăsi hotelul și se îndreptă spre gară cîntînd marea arie din actul patru din *Favorita*¹, neglijată de cînd germanul acela viguros, cu *Rienzi* al lui, cu *Tannhäuser* și cu *Tristan și Isolda* ale lui pusese stăpînire pe el, dînd la o parte iubitele zahar-*ini* și *ante* și *zetti*² din tinerețea lui ; pusese stăpînire pe el, dar nu-l fermecase ; îl făcuse să plutească deasupra unui țarm nou, înviorător, deși auster. Dar acum, predilecțiile din tinerețe îi năvăliră în voce.

Călători în același compartiment cu Sir Abraham Quatley ; discutară, și Victor îi vîndu ponturi cu privire la afacerile din City, în timp ce în vinele sale se redeșteptau siropoasele și glorioasele opere italienești, împingîndu-se, cînd și cînd, pînă pe buzele lui : dulci ca mierea, aurite, bogate în viziune ; posedînd, de bună seamă, mult mai mult din elementele cu care mama Natură își încurajează copiii !

CAPITOLUL IX

LOGODNA NESTEI

O șoaptă a lui Fenellan cu privire la Blathenoy puse în mișcare roțițele creierului lui Victor, în drum spre casă, determinîndu-l să adopte poziția defensivă. Cine știa ? cine nu știa ! Avea senzația vagă că ingenunchea în fața lumii, implorînd cu umilință acest monstru *gigantic* să rămînă învăluit în totală ignoranță ; pentru ca în clipa următoare să-i înșface de ceafă mîrșavele iscoade, tunînd și fulgerînd de la înălțimea lui. Specula asupra

¹ Operă de Donizetti.

² Referiri la Bellini, Mercadante și Donizetti.

disprețului pe care i-l inspirau asemenea spioni, pentru a evita să se gîndească la forțele pe care aceștia aveau posibilitatea să le declanșeze.

— Și zici că femeiușca aceea și-a pierdut capul după Dartrey ?

Fenellan, uzînd de obișnuita moderație care temperază afirmațiile legate de o chestiune asupra căreia revii, răspunse că „așa s-ar părea.”

— Mă rog, trebuie s-o ținem sub ochi. Dartrey ! Dartrey e onest cu femeile. Dar bărbații-s bărbați ! Puțini bărbați ar cruța o femeie în călduri. Femeiușcă — nostimă femeiușcă — dar soția lui Jacob Blathenoy. La vîrsta ei n-ar trebui să aibă prilejuri de comparații și de alte alegeri. Și Dartrey e exact tipul de bărbat menit să aprindă o scînteie în cășorul ăla umplut cu iască.

— Cînd ai un soț care ar umple cu iască și capul Minervei, dacă ar trebui să petreacă o lună alături de el !

— Și-au petrecut luna de miere la Wrensham, așa mi-a spus.

Atunci aflate, probabil, Blathenoy despre conacul de la „Țara Lacurilor” pe care-l construia Victor Radnor din City ; și, presupunem, pe parcursul trîncănelilor inerente unei luni de miere, înșirase tot felul de bîrfe păcătoase, pentru a-și masca sărăcia de idei și pentru a-și face datoria de a o amuza pe drăgălașa pasăre întemnițată în colivie. Se vede că așa s-au întîmplat lucrurile.

Dar Victor știa că Blathenoy are nevoie de el și că se teme de el. Desigur că-și pusese soțioara să jure că-și va ține gura ; pentru că Victor ar fi putut să pună mîna în foc că soții Blachington, Fanning și ceilalți erau absolut neștiutori asupra subiectului, întocmai ca niște pagini albe, virgine. Și totuși... numai dacă doamna Burman nu și-o fi picurat veninul.

— Femeiușca asta îți inspiră milă, nu-i așa, Fenellan ?

— Dartrey nu se va întoarce pînă-ntr-o săptămînă sau așa ceva. Iar ei, după dineul pe care l-au oferit, au plecat

în Elveția. Am aflat unele vești de la Dartrey, azi dimineață ; se pare că unul dintre Clanconani e bolnav.

— Din fericire pentru ea. Dar oriunde ar duce-o Blathenoy, el rămîne același „pisălog steril“, cum l-a definit Colney.

— Un simun domestic, spuse Fenellan, luîndu-și avînt ; dar Victor se lăsă străbătut de un fior.

— Oribil jug, căsnicia, pentru anumite femei ! Le propunim în țarcul domestic ; majoritatea n-au mijloacele necesare pentru a-și asigura o viață independentă, și nici posibilitatea de a le dobîndi ; e singura cale care le rămîne deschisă, și dacă au nimerit peste o pereche nepotrivită — Dumnezeuule mare ! Și cum pot să știe ascmenea lucru înainte de a fi prea tîrziu ! N-au de ales decît între a-și face de cap, a plonja cu ochii închiși în căsătorie, sau a „se drapa în mucegai“, cum spune Colney. Deși părerea lui despre căsătorii se năruie și se reînnoiește la fiecare șapte ani. Cu el, nu știi niciodată cum stai. Judecată de măgar, nu ?

— E însuși zbieretul măgarului, încuviință Fenellan.

— Ei, ei ! Citește-ți *Biblia* : măgarii au dat dovadă de înțelepciune, spuse Victor, dorind să prelungească discuția asupra neastîmpărului femeii încătușate în jugul conjugal. Îi considerăm măgari pînă cînd descoperim că sînt de fapt profeți. Cine poate ști ? Peste cincizeci de ani, poate că și Colney va fi considerat profet.

Cînd ajunsese acasă, Victor nu-l invită pe Fenellan înăuntru, deși îi era binecunoscută singurătatea acestuia și știa că joacă *whist* la club, numai ca să-și mai omoare timpul. Avea însă motive să se despartă de el la ușă, cu o caldă stringere de mînă. Atribuia plictiselii lui Fenellan faptul că vederile lui Colney asupra Marii Probleme a Căsătoriei fuseseră etichetate drept „zbieret de măgar“. Nu erau așa ceva ; dacă cercetai oastea oamenilor căsătoriți din jurul tău, găseai multe de discutat ; în orice caz, părerile lui Colney nu erau behăială lipsită de sens. Atîta timp cît termenul de existență a doamnei Burman

nu expirase și-i bara calea lui spre ceremonia nupțială, nu putea gândi că teoriile lui Colney ar fi absurde. Fenellan era gata să sacrifice orice de dragul unei butade, își spuse, adăugind un „Bietul băiat !“ pentru a-și atenua disprețul.

Nataly nu-l mai văzuse pe Fenellan în ultima vreme și nu mai auzise nimic despre Dartrey ; continua să fie neinformată în legătură cu eliberarea eroului ei. Nu avea nevoie să-l întrebe pe Victor despre rezultatul demersului său : răspunsul îi radia prin toți porii. Dar o informă laconic, pe un ton firesc :

— Bunele domnișoare sînt gata să o primească pe fiica noastră.

Amărăciunea ei se dizolvă într-un fel de mîngîiere a orgoliului rănit, la ideea că era normal ca omul acesta, care reușea să-i îmblinzească și să-i subjuge pe toți, să o domine și pe ea.

Victor îi arată biletul semnat D. și V.

Citi acceptarea, negru pe alb. Și numai cu o seară înainte, aproape că se lăsase convinsă de Colney Durance. Nataly se afundă din nou în abjecția iraționalității, de astă dată nu cu dragostea perfectă pe care i-o purta lui Victor, ci cu o împotrivire și o îndoială ce colcăiau sub presiunea tăcerii. Pentru că nu înțelegea de ce trebuia Nesta să plece. Dar graba domnișoarelor Duvidney de a o primi pe fată frîna întrebările și îndoielile care o rodeau.

Se rugă să i se acorde o săptămînă de răgaz „înainte de despărțire“, căci mama patetică și prostuță din ea definea astfel separarea de o lună. Victor zîmbi și fredonă satisfăcut, acceptîndu-i rugămintea și spunîndu-și că Nataly se înșela dacă-și închipuia că Dartrey va reveni la Londra înainte de încheierea răgazului de o săptămînă. Apoi se minună de structura mentală a femeilor, condamnînd-o în sinea lui cu blîndețe pe mama care risca să tulbure liniștea sufletească a unei fete din pricina unui anumit erou, fie el căsătorit sau nu. Dartrey atrăgea toate femeile, era unul dintre bărbații la care asemenea lucru se produce fără nici un efort. Judecata precaută a

lui Victor o blama pe mamă pentru dorința ei indiscretă de a introduce în cercul lor intim un asemenea bărbat. Dar în ultima vreme Dudley cîștigase teren ; progresa : începuse să se deschidă ca o floare de primăvară dintr-o seră ocrotită de vînt și de frig. Fredi era aceea de la care porneau toate lecțiile. Din întrebările puse de Dudley și din multe alte amănunte de comportament reieșea limpede că se temea de Dartrey Fenellan cu o gelozie de îndrăgostit. Victor îl înțelegea. Să iubești o fată care și-a aflat împlinirea idealului masculin în alt bărbat ! Deși știa bine că nu se va putea căsători niciodată cu idealul ei, deși nu putea nutri nici un fel de speranță. Firește că e un fapt menit să tortureze un îndrăgostit care tremură înfrigurat în acest prim anotimp al deliciilor iubirii, aflîndu-se dezgolit uneori în fața capriciilor vîntului. Desigur, nu poți simți decît simpatie pentru un asemenea îndrăgostit sfios, temător, înrobit. Cu toate acestea, tînărul Dudley înainta din ce în ce mai cutezător. Ca și în duetele de flaut, se încălzea din mers. Și distanța dintre Cronidge și Moorsedge nu era decît de două mile și un sfert.

Victor redusese răgazul de o săptămînă la numai patru zile, care incluseră, în ajunul plecării, o seară muzicală la familia Cormyn acasă, unde Nesta cîntă împreună cu mama ei un duet compus de ea, primul rezultat public al lecțiilor de contrapunct cu rigidul Herr Sträuscher, a cărui simplă incuviințare ca duetul să fie prezentat spre audiție, însemna un elogiu în sine. Așa i se spusese lui Victor, care acum se desfăta, cu o copilăroasă nerăbdare, așteptînd surpriza. Baladele franțuzești pe care le compusese fata pînă atunci, sub influența Louisei de Seilles, fuseseră promițătoare, deși lipsite de originalitate. Dar dacă Sträuscher își dăduse învoirea ca acest duet să fie executat în public... Victor vedea undeva la orizont Opera Mare așteptînd-o pe fiica lui ; Anglia își revendica pretenția de a fi o națiune creatoare ; iar sexul frumos își revendica genialitatea.

Ascultă duetul la doamna Cormyn și își imaginează o auditiie a lui Fredi la operă, și încântarea nașei ei ; consimțământul fostei celebre soprane Sanfredini de a mai fi odată *diva* la o repetiție a acestei opere, apoi consimțământul soțului ei, ducele hidalgo, în fața implorărilor divei pentru a continua să cînte și în spectacol ; un eveniment care putea fi conceput. Deoarece Fredi dădea dovadă, pur și simplu, de geniu ; floarea de cactus a multor ani de pregătire ; pînă și Colney recunoscuse că duetul avea o scînteie de geniu ; deși repeta meschin și stupid că presa noastră modernă ne bagă pe gît genii cam de douăzeci de ori pe lună, cu excepția duminicilor ; pauza necesară pentru incubăția geniului. Dar în acest cîntec, își spuse Victor, eră vorba de genialitate autentică ; o melodie sublimă ; una dintre acele melodii care ne încătușează în lanțuri de aur și ne răpesc, transportîndu-ne îndărăt în paradisul pierdut. În drum spre casă, Victor fredonă frînturi din duet. Și iubitele lui trebuiră să i-l cînte din nou acasă, în salonul numai pe jumătate iluminat. Fericirea spumoasă a celor trei nu era întunecată decît de niște știri răzlețe comunicate de Colney în acea seară, în legătură cu Skepsey care încălcase din nou legea. Drept care, după sfîrșitul concertului, Priscilla Graves se repezise pînă la el, cuprinsă de amărăciune și compătimire. Se părea că Skepsey fusese din nou convocat în fața judecătorului pentru dimineata următoare, fiindcă aplicase o pedeapsă corporală soției sale, în timpul unei crize de beție a acesteia. Colney îl văzuse. Așadar versiunea lui asupra întîmplării fusese înfățișată într-o manieră foarte hazoasă ; din relatarea lui nimeni nu vedea ce argument s-ar fi putut aduce în favoarea lui Skepsey. Faptul că-i dăduse soției sale o lecție de pugilistică înainte ca aceasta să-și fi dobîndit rangul de Căpitan în rîndul Amazoanelor pentru Apărarea Vechii Anglii, era o absurditate crasă. În chip ciudat, Skepsey preferase de fiecare dată să apeleze la ajutorul lui Colney Durance. Nesta ar fi vrut s-o urmeze pe Pris-

cilla și să-l viziteze pe Colney în acea seară. În drum spre casă, își exprimă dorința ; cînd tatăl ei începu să-și reverse laudele la adresa duetului, fata îl conjură să-i facă pe voie. A doua zi la șapte dimineața urma să plece împreună cu tatăl ei și s-ar fi putut să treacă multă vreme pînă ce avea să mai audă ceva despre Skepsey. Îl rugă fierbinte să mai amîne plecarea cu o zi ; ceea ce i-ar fi dat prilejul, argumentă ea, să-i însoțească pe părinți la dineul oferit de familia Blachington și să revadă „Țara Lacurilor“. „Am fost și eu invitată, știi“, pledă ea într-o manieră copilărească, și își văzu părinții schimbînd priviri între ei. Victor se temea ca Nataly să nu susțină cererea fetei. Nataly, însă, își închipui că privirea lui ascundea teama de anumite evenimente primejdioase care s-ar fi putut petrece printre cei din Wrensham. Șovăi. După ce întilni privirea lui Victor, refuzul ei deveni ferm. Încercă să-și exprime mîhnirea pentru faptul că trebuia să spună nu scumpei ei fiice. Dar Nesta iscodea dincolo de cuvinte.

Ce să fi fost la mijloc ? Probabil că exista o rațiune pentru care trebuia să plece. În fond, ar fi avut și ea dreptul să rămînă ca să-l mai vadă și să stea de vorbă cu căpitanul Dartrey. Și totuși, o deportau.

Începu să treacă în revistă mici incidente care avuseseră loc la Creckholt. Îi revenea mai ales în minte o convorbire pe care urechea ei de fată necoaptă o surprinsese între părinți, cu privire la purtarea lui Sir Humphrey și a Lady-ei Pottil. Încercase și atunci, ca și acum, o senzație cumplită, ca o rafală de vînt înghețat peste atmosfera blîndă a unei zile de vară : senzația că le stă părinților ei în drum. Cum ? Ideea era cu totul absurdă ; nu-și putea oferi nici un răspuns, doar o multitudine de întrebări repetate cu violență. Adormi frămîntată de acest gînd.

Nesta și tatăl ei își luară gustarea de dimineață odată cu trilurile primelor păsări deșteptate în zori. Discutară

despre Skepsey. Nesta îi mărturisi impresia ei că pleacă în exil.

— Nu-i așa, îi răspunse Victor, fii sigură că ai să întâlnești prieteni acolo.

Obrajii fetei se îmbujorară. Își amintise subit că reședința familiei unuia dintre prieteni se găsea în apropiere de Wells.

Victor avu libertatea de a-și închipui, așa cum îi plăcea să-și închipuie, că îmbujorarea inocenților obraji se datora unei puternice bucurii tainice.

— Pentru mine, urmă el, înseamnă o lună de solo la flaut ! O să-mi lipsească partenerul meu sobru, m-am deprins cu duetul ; și-apoi e atât de drăguț și mă rabdă.

Genele fetei se umeziră.

— Cine nu te-ar răbda pe dumneata, tăticule drag ! Și apoi, în cazul dumitale, nu-i nimic altceva de răbdat decât onoarea.

— Îți place tinărul, Fredi ? Tu și cu mine am avut întotdeauna aceleași gusturi.

Obrajii fetei se rumeniră acum ca soarele în pragul răsăritului ; întreg cerul se învăpăiașe. Dar cum ar fi putut Victor să știe că fața nu-i oglindea inima ! Fata roșise pentru că-i înțelesese intențiile ; își dăduse seama că-i vorba de o urzeală în care urma să fie prins un om ; și, totodată, roșise pentru că se simțea măgulită de prompta-i perspicacitate. Și singele ei feciorelnic răspundea emoțional ; uneori, cu o iluminatie de-a dreptul tropicală. S-ar fi zis că emoțiile operau cu un penel de pictor asupra trăsăturilor ei tinerești. Dar Victor se înșela asupra cauzei, așa cum dorea să se înșele.

Remarcile lui asupra lui Dudley aveau aerul că-l îmbrățișa ca pe un membru al familiei.

— Felul lui Sowerby de a se purta cu mine mă mișcă.

— Îmi place să-l văd alături de dumneata, tăticule. Victor prinse aripi.

— E unul dintre puținii tineri cu care mă simt absolut la largul meu. Îmi place să am de-a face cu un gentleman.

Unui gentleman îi pot încredința orice : onoarea, inima, tot ce am mai scump.

Se opri aici, și nu prea devreme. Fata era mută, supusă, ușor rigidă. Încea un dureros sentiment de rupere de draga ei Louise. Ca și de mama ei ; simți o împunsătură de mîhnire cînd o sărută pe Nataly, în pat. Dar toate părerile de rău erau temperate de perspectiva unei vacanțe petrecută în afara sferei de pătrundere a glasului domnului Barmby, pe care Nataly continua să-l favorizeze. Simțea că mama ei îi ascunde ceva, așa încît nu putea face din ea o confidentă.

Nataly nu avea nici un fel de presimțire. Inima ei era plină doar de regrete. Toată noaptea se frămîntase, iar dimineața i se păruse normal să o ajute pe fiica ei să înțeleagă fericirea de a avea rude.

Dintr-un motiv sau altul, asupra căruia Nataly medită îndelung în ceasurile următoare, fata nu pomenise nici un cuvînt despre o eventuală vizită a mamei ei la domnișoarele Duvidney, sau a acestora la ei acasă. În ultima vreme nu mai făcuse nici o aluzie la familia mamei ei. Ceea ce putea să însemne că fata ei adorată, de care se temea cu atîta înfrigurare, bîjbîia în întuneric, punînd degetul pe un lucru întunecat ; de parcă ar fi citit, ca orbii, prin tatonare ; păstrînd tăcere asupra concluziilor unei minți încă nu foarte speculative, așa cum sînt mințile fetelor tinere. „Cu tinerele educate pentru a fi lansate pe piață, trebuie să fii mai curînd precaut și rezervat decît perfid“, spunea Colney Durance. Nesta ei nu era unul din speciemenele „înramate și lăcuite“ despre care vorbea el, ca să illustreze triumful produsului : „corespunzînd întocmai idealului de inocență al unui bărbat nerod“. Nu ; dar dacă mama și-ar fi deschis inima în fața fetei ? Aceasta fusese dorința ei, sau mai bine zis visul ei din ultimele zile, care prinsese, ceas de ceas, forma unui plan. Dar cunoașterea obiecțiilor lui Victor îi frînase un impuls care nu avusese destulă forță ca să acționeze împotriva

voinței lui sau să reanimeze o inteligență ce somnola sub sclavia impusă de el ; impulsul care ar fi orientat-o spre singura soluție ce părea rațională. Adoptarea unei astfel de soluții l-ar fi rănit pe Victor și, în consecință, pe ea. În primul rînd se gîndise la el ; dar se gîndise și la ea, lucru pentru care se condamna. Ajunsese pînă acolo încît își spusese că Victor se făcea vinovat de păcatul marilor plănuitori : acela de a calcula fapăturile umane aritmetic, în suma lor, fără a ține seama de trăsăturile distinctive și de valori. Sensibilitatea speriată cu care privea el problema explicației cu fata „tocmai acum“, îi stîrnea Nataliei dragoste și milă ; o împărlășea și ea, dar cu un sentiment de umilință. Această sensibilitate a lui deveni, pînă la urmă, scuza ei. Trebuie să ne găsim o scuză, dacă ținem să trăim.

Cazul lui Skepsey fusese publicat în gazetele de seară. Mărturisise judecătorului „cu franchise“ — după cum a sunat expresia lui — că „acționînd sub impulsul unei exasperări de moment, și-a pierdut bărbătescul control de sine“. A fost la fel de franc și cînd a recunoscut că „se află pentru a doua oară în boxa acuzaților, în fața Înălțimii Sale, și pentru a doua oară se simte îndatorat față de domnul Colney Durance, care l-a susținut cu atîta bunăvoință.“ A fost un moment de ilaritate în tribunal cînd Skepsey a împrumutat un veșmînt atît de sentențios limbajului colocvial, exprimîndu-se cu mare solemnitate. „Nu putea decît să-și pledeze cauza, fără ca acest lucru să-i justifice purtarea, spusese el, făcînd un apel la sentimentele umane — cerînd înțelegere pentru starea sufletească a unui om de rînd care se întoarce seara acasă, preocupat de lucruri importante, și o găsește, în mod repetat, pe stăpîna gospodăriei lui beată turtă și pusă pe distrugere.“

Colney expusese clar cazul în fața magistratului, care strecură o notă idiomatîcă în odiosul lui limbaj juridic, pentru a se armoniza cu delincventul. Femeia nu fusese rănită. Skepsey fu admonestat și eliberat. Soția lui se arătă

gata să-l ierte, acum cînd își primise lecția ; și își exprimă speranța că înțelesese odată pentru totdeauna că nu-i treaba femeilor să învețe pugilismul. Skepsey ar fi vrut să mai dea explicații, dar cazul se încheiase și el fu redus la tăcere. Oricum, un tînăr reporter care se aflase de față mirosise o poantă pentru o relatare umoristică, urmărisese perechea și, într-o anumită gazetă de seară, apăru un articol plin de haz care ridiculiza concepțiile lui Skepsey asupra necesității de a le antrena pe femei în pugilistică, pentru a se putea apăra la caz de nevoie, precum și asupra distincției pe care o făcea el între aplicarea unei lovituri de box și cea a unei lovituri obișnuite, cu intenția unei lecții morale. Soția lui se împotrivise să ia lecții de box, pentru că o plictisea, ceea ce îl necăjise foarte tare pe Skepsey care o pisălogea întruna cu dezideratele sale. Doamna declarase că nu poate face față la antrenament — după cum îl numea Skepsey — decît dacă ia un pahar în plus peste ceea ce socotea el c-ar fi deajuns pentru nevoile ei. Dar Skepsey se încapătîna să nu înțeleagă. După judecată, se iscase o ceartă între ei pentru că Skepsey preferase să se ducă la birou în loc să o conducă pe ea acasă cu onoruri.

Nesta citi versiunea tînărului reporter și rîse în hohote. Le lămurî pe domnișoarele de la Moorsedge asupra faptelor și le făcu să se amuze.

La început, așa cum le descrisese în prima scrisoare către mama ei, domnișoarele îi apăruseră ca două statuete de porțelan fin, cu zîmbete fixe și foarte reci. Dar nu le cunoscuse decît înfățișarea exterioară ; Nesta continuă să raporteze variațiile care, încet dar ferm, marcaseră încălzirea. În seara celei de-a treia zile, o sărutară cu tandrețe ; pînă la urmă, deveniseră făpturi umane.

Nimeni nu și-ar fi putut da seama de încercarea prin care trecuseră domnișoarele primind-o în casa lor : copilul lui Victor ; dar, dacă ar fi cutezat să-și exprime gîndul cu glas tare una față de cealaltă, ar fi spus : rodul păcatului. Cît de străin le apărea Victor sub această prismă ; cît de

straniu să vadă în această fată un locatar al casei lor ; abia de îndrăzneau să gîndească. Pînă cînd, gîndirea timorată, care crescuse mereu în intensitate, se dezumflă brusc ; se lăsase invadată de natură ; iar ele se simțiră eliberate de sentimentul alienant al întinării. Și nu numai că nu se mai speriară de momentul cînd domnul Stuart Rem sau domnul Posterley ar fi picat să ia ceaiul cu ele, dar se consultară și căzură de acord să-l invite pe cel căsătorit dintre cei doi domni „ca s-o distreze pe draga de Nesta“.

În fiecare noapte, fata dormea tun. În tot ce făcea, se dovedea a fi din „spița“ lor. Avea ochii vii ai lui Victor ; s-ar putea să fi moștenit și elocința lui, își spuseră domnișoarele.

Atribuiiau exclusiv elocinței lui Victor faptul că rezistența lor fusese înfrîntă, pentru că, așa cum se întîmplă și cu actele din viața particulară a personajelor regale cînd sînt tratate de lacheul lor, Istoria, fiecare eveniment de importanță personală trebuie înfățișat cu cea mai mare decență și bună cuviință. Prin asemenea mijloace personajele regale își mențin ceremoniosul respect de sine, care e o necesitate pentru însăși existența lor ; și tot astfel își mențin poziția distanțată față de supușii lor copleșiți de venerație ; care, altminteri, s-ar putea revolta, i-ar putea descăuna, zgîlții, dezonora, ar putea demitiza tot ce-i mai sfînt și mai vital pentru ei. Un spirit rău, democratic, bîntuie printre mulțimi și, adeseori, în mod primejdios, își comunică rîsul nerușinat acelor mizerabili disperați care stau la pîndă (un rău de care sîntem conștienți nu numai datorită avertismentelor domnului Stuart Rem).

Da, urîtul trebuie excomunicat ; existau anumite puncte asupra cărora domnișoarele *nu trebuiau* să gîndească. De pildă, noaptea degradării lui Tasso se încețoșase în adîncurile neguroase ale minților celor două domnișoare pure. Orice aluzie, cît de vagă, le-ar fi redeșteptat simțul olfactiv pe jumătate somnolent, ar fi readus în

amintirea lor cumplita noapte, ar fi determinat poate o dereglare în mersul ferm al inteligențelor lor.

Elocința lui Victor, influența lui Victor, copilul lui Victor ; se lăsaseră tirite de fluxul lui Victor pînă-ntr-acolo încît primirea în casa lor a acestei creaturi tinere, care purta pata nașterii, ajunsese să fie privită de ele în abstract, iar prezența copilului pe pămînt era acceptată cu acea indulgență (lipsită însă de impertinenta curiozitate) cu care englezii loiali și morali urmăresc progeniturile rezultate din numeroasele mici escapade ale monarhilor lor. Cetățenii închid ochii la asemenea lucruri pentru că sînt „înfășate în purpură“, spunea ireverențiosul nostru satiric. Iar în cazul celor două domnișoare, devoțiunea față de „spița“ lor era cea care le orbea. Și, în mai mare măsură, nevoia imperioasă de a arunca o perdea opacă peste noaptea lui Tasso le făcea să agate toate consecințele de măiestria retorică a lui Victor. Rezulta deci, că, în mod necesar, exaltau elocința lui Victor în chip de paravan pentru comportamentul lor. Și făcînd acest lucru, căpătără deprinderca de a-l asculta pe Victor cu supunere ; sub influența lui se dezintegrau ; reguli, principii, moralitate, toate erau zdruncinate din țiței. Și totuși, din cînd în cînd priveau îndărăt, nu chiar cu mentalitate de păcătoși convertiți, ci mirîndu-se de forța inocenței lor din noaptea cînd îi ținuseră cu atîta succes piept lui Victor. Ele care se îndoiseră dac-ar fi drept ca fiica lui Victor să vină în contact cu cei doi clerici, dintre care unul era căsătorit, îi îngăduiau acum să-l aducă pe Onorabilul Dudley Sowerby în casa lor, să stabilească întîlniri cu domnul Dudley Sowerby sub un acoperiș care adăpostea o fată tînără. Era vorba, fără îndoială, și de atracția exercitată de un vlăstar aristocratic, descendent al unei familii despre care domnul Stuart Rem vorbise într-o șoaptă emoționată, proprie să exprime reverența sacerdotului și a bunului cetățean englez.

Și cum se vor termina toate astea ? Dacă într-o bună zi acest ilustru domn Dudley Sowerby o să le reproșeze ?

Nici c-ar fi putut găsi o logodnică mai dulce, o fată mai nobilă în ce privește cultura și manierele ; dar nașterea ei ! Numele copilului ! Bietele domnișoare își exprimau tulburarea printr-un nor de interjecții. Ce le nedumerea mai mult pe aceste două bune fete bătrîne cu principii stricte, era faptul că prezența concretă a dragei de Nesta amuțea și zădărnicea orice obiecție cu privire la dreptul ei de a fi venit pe acest pămînt. S-ar fi zis că era rezultatul unui proiect al redutabilei naturi de a îmbăta moralitatea. Dar oare și ceilalți vor reacționa la fel ? S-ar putea ca Victor să-și dobîndească libertatea ; mama fetei va fi repusă în drepturi ; dar toate astea nu vor acoperi nașterea rușinoasă a copilului. Oricît ar fi prețuit ele calitatea spiței Radnor (care se trăgea din cei mai vechi și mai autentici prinți ai Britaniei), trebuia să se țină seama și de spița Cantor ; care erau o familie veche, nobilă și trufașă. Se vor mulțumi ei oare să se împerecheze cu o mare avere, o sănătate radioasă și o frumusețe de floare îmbobocită ? De dragul fetei, bătrînele sperau că se vor mulțumi ; și lărgeau mereu contururile darului lor de nuntă, în timp ce, în sinea lor, nobila familie engleză care s-ar fi putut mulțumi doar cu atît, se înjosea, împărțasea din acea întinare pe care ele, personal, încetaseră s-o mai recunoască.

De un lucru erau absolut sigure, lucru care le stimula bunăvoința : domnul Sowerby era foarte îndrăgostit de fată. Dacă și dragostea fetei pentru el ar fi fost la fel de vizibilă, le-ar fi stîrnit un suspin femeiesc, nu mai mult și, desigur, o predică pe care Nesta ar fi trebuit s-o asculte și s-o urmeze. Dar fata nu dădea nici un semn de inflăcărare, era proaspătă și răcoroasă ca un început de primăvară. Ardoarea lui, însă, era nedeghizată. Și fetele bătrîne îl măsurau după dimensiunile eroilor romanelor favorite din tinerețea lor ; ajunseră la concluzia că privea, vorbea și se comporta în conformitate cu prescripțiile ; engleza lui era perfect gramaticală, vorbea în fraze bine rotunjite, și spunea tot ce te așteptai din partea unui

gentleman îndrăgostit să spună ; și tot ce-ar fi dorit să audă zorii unei înclinații înfiripate în inima alesei lui. Atașamentul domnului Dudley Sowerby față de Nesta era o adevărată ucenicie. În perioada timpurie a unei iubiri, bărbații vădesc mărinimie. Forța și cunoașterea lor, care sînt superioare, se pliază după forța mai firavă și cunoașterea mai superficială feminină ; își încoronează regina ; chipul ei este porunca la care se supun. Așa fusese și odată, cînd Sir Charles și Sir Rupert și stimabilul Villiers Davenant făcuseră ca inimile pe atunci tinerești ale domnișoarelor Duvidney să bată mai repede. Așa se întîmpla și acum cu Onorabilul Dudley Sowerby.

Cu multe reticențe, domnișoarele risară o aluzie față de Victor.

— A, Fredi ? răspunse el nonșalant. Da, tînărul o admiră, fără îndoială ; așa cum o admir și eu, așa cum o admiră toată lumea. E o fată foarte reușită. Dar în ce privește săgețile lui Cupidon, Fredi aparține speciilor reci, familiei castravetelui, iar loviturile lui Sowerby nu iau foc. Am greși dacă le-am interzice să se vadă. Nu vă aduceți aminte de zilele cînd orice obstacol constituia tocmai cremenea de care se freca chibritul ?

Mișcarea confirmativă a capetelor lor vădea mîndria virginală a aducerii aminte ; le plăcea să viseze că, pe vremuri, fuseseră extrem de voluntare ; asemenea sentimente le frăgezeau firea scofilcită ; și, furate de amintire, uitară să mai facă sugestia pe care ar fi dorit s-o facă.

Întîmplător, Victor menționează suma de bani pe care Fredi urma să o aducă soțului ei ; împreună cu bogățiile incalculabile pe care le va moșteni cîndva unicul lui copil. Rezonanța acestor sume avu un efect ciudat asupra domnișoarelor. Cu toate că nu erau mercenare, așa cum înclină să fie persoanele mînjite de o mare avere, totuși, în soliditatea camerei lor, discutară și rediscutară despre fabuloasele proporții ale sumei. „Există duci care s-au căsătorit pentru mult mai puțin.“ O asemenea moștenitoare ar putea cumpăra un prinț, își dădură ele cu părerea. Victor

le furnizase motivul de a accepta ca tînărul să ceară mîna Nestei în casa lor.

Potrivit cu cronica, Dudley Sowerby a cerut această mîna în cea de-a cincisprezecea zi a lunii septembrie ; dar părinții domnișoarei nu aflară pînă în ziua de douăzeci și trei, întrucît plecaseră într-o excursie în sudul Tirolului — o șterseseră, spunîndu-i doar un cuvînt în trecere invidioasei lor fiice exilate ; nu o anunțaseră despre lucrările de lărgire și reconstrucție a casei din Londra, pricina parțială a evadării lor. Urmînd ca și ei să-și dea consimțămîntul la căsătorie, le scrisese Nesta, ținea să-i informeze că ea și-l dăduse pe al ei. Scrisoarea era telegrafică în ce privește punctele esențiale. Mai adăuga că domnul Barmby venise la Wells ca să-i facă o vizită domnului Posterley, fapt pe care-l relata cu totală indiferență. Ce părea s-o intereseze cel mai mult, din cîte reieșea din scrisoare, era informația dacă, în absența ei, domnul Durance finalizase soarta emisarilor lingviști din Europa care călătoreau pe transatlanticul ce-i transporta la Curtea Japoniei. Domnul Simeon Fenellan îi scrisese, comunicîndu-i părerea lui că toți acești delegați ai unor felurite naționalități europene nu erau altceva decît trimiși camuflați ai unei organizații de umoriști americani, nu lipsite de interes față de șansa care li se oferea ; se arătase convins că, înainte de a se fi imbarcat la San Francisco cu destinația Japonia, supuseseră problema unei dezbateri publice, în fața unor mari personalități din principalele orașe din America de Nord. Domnul Fenellan aprecia istețimea doctorului Gannius de a fi luat-o cu el pe fiica sa, Delphica. Doctorul Gannius îl alesese pe bietul doctor Bouthoin drept țintă a atacurilor sale. Dar pe Nesta o interesau cel mai mult uneltirile Delphicai — îi plăcea grozav Delphica și o invidia. Făcea diverse speculații asupra felului în care Delphica îi ținea în șah pe grec, și pe mongol, și pe pastorul englez, și pe domnul Semhians, și pe domnul Falarique, care le lua crema la toți și își exprima un superb dispreț de origine alsacio-loreneză. Uneltirile Delphicai i se păreau foarte

abile. Numai că, ocupînd trei sferturi dintr-o asemenea scrisoare, apăreau cu totul și cu totul deplasate.

Nataly primi scrisoarea la Campilio, cînd se afla tocmai pe punctul de a porni într-o excursie la Arco, de-a lungul văii Sarca. Scrisoarea ei de răspuns fu aminată. La întoarcerea din excursie, îi aștepta o scrisoare de la Dudley Sowerby, adresată lui Victor.

— O confirmă pe Fredi, spuse el arătîndu-i scrisoarea și apreciînd-o ca extrem de călduroasă.

Nataly se prefăcu a o citi, dar nu văzu decît cuvintele.

Mica ei bătaie de aripi luase sfîrșit. Se alăturase elanurilor lui Victor, însetată de splendoarea piscurilor înzăpezite ce străpungeau cerul, doritoare să se bucure de frumusețe prin bucuria lui, dacă propria ei capacitate de a fi fericită secase. Și constatase o redeșteptare, care a mers pînă la recuperarea melodioaselor invocații prin care chema și gusta plăcerea. În față, avea evadarea și frumosul, în spate, lanțurile. Dar cele două scrisori, dictate de același fapt, o traseră îndărăt. Trupul înlănțuit își purta spiritul avîntat, sau poate că spiritul înrăbit tîra după el trupul. Ambele erau stingherite de imaginea fiicei ei. Din întreaga dilemă a ciudatei ei Nesta, un singur lucru reieșea cu claritate : nu-și iubea logodnicul. Și Nataly simți un gust de bucurie în cupa regretelor înveninate pe care i le stîrnea această constatare. Însemna că inima fiicei ei nu va fi zdrobită. Dar dacă Sowerby era atît de îndrăgostit încît să-și respecte angajamentul în ciuda a tot ce urma să afle ?... Atunci va fi și mai rău. Nataly coborî un fir cu plumb în inima tînărului, sondîndu-l pe baza a tot ce cunoștea și a tot ce-și închipuia despre el. Dar trebui să se întoarcă la farmecul Nestei pentru a se asigura de fermitatea atașamentului lui.

Vacanța ei fu adumbrită de aripa îngrijorării și, în mijlocul frumuseții unui decor devenit trist, începu să se gîndească la coșmarul întoarcerii.

— Victor, tu i-ai spus lui Sowerby că Nesta va fi la Wells, în vecinătate ?

— Doar știi, dragă, reședința familiei lui e la Cronidge, la două mile și ceva de Wells. Un ținut foarte frumos.

— Chiar dacă am știut, am uitat. Dar n-ai să-l lași pe tânăr în necunoștință de cauză, nu-i așa ?

— Iubita mea, nu te frământa. Asta-i o chestiune de la bărbat la bărbat. Am să-i scriu, mulțumindu-i pentru onoarea pe care mi-a făcut-o, și așa mai departe. Și am să-i fixez o întrevedere, pe parcursul căreia am să joc cu cărțile pe față. Bineînțeles că trebuie să i se spună. Lucruri din astea se mai întâmplă. Și dacă Dudley nu se consideră cel mai norocos tânăr din întregul regat, atunci nu e vrednic de norocul care a dat peste el. Aș fi vrut să fie acum amândoi aici, să-și petreacă luna de miere printre crestele astea, să privească secera lunii aninată de un pisc, așa cum am văzut-o noi aseară.

— N-ai simțit nimic când ai citit scrisoarea Netei ?

— Pare indiferentă ? E numai un truc ca să-și mascheze emoția. Dealtfel și eu sînt interesat de Delphica. Delphica și Falarique ar face o pereche frumoasă. Desigur, trebuie să ne gîndim la doctorul Bouthoin și la pastorul lui — dar știm noi la ce se poate aștepta vechea Anglie din partea lui Colney.

— În orice caz, domnul Durance nu rănește pe nimeni. Și în scrisoarea ta de răspuns ai să fixezi ziua întrevederii ?

— Se rănește pe el singur ! Da, scumpo ; am s-o fixez la... zece zile după întoarcerea noastră acasă, adică de azi în unsprezece zile. Și ție îți revine partea cu Fredi : o scurtă descriere a împrejurărilor — atîta cît poți, scumpa mea Nataly ! Ce fericire să fii un Dolomit, descris de condeiu Nataliei !

E rău cînd un crîmpei dintr-o discuție familiară îți răsună în ureche, asociat cu o scenă dureroasă ; îl scrutezi, te cramponezi de el, îl întorci pe toate fețele și îl amplifici. Nataly se strînse în ea auzind numele Dolomit, nume detestat, deși era aureolat de o frumusețe acum

înacceptabilă ei. De cîte ori Victor pomenea despre Dolomiți, în călătoria lor spre casă, Nataly se acuza în inima ei de lașitate, de duplicitate, de neputință, de trădare față de ființa pe care o diviniza și care era unicul ei suport moral. Nu-l blama pe Victor, dar imaginea degradantă pe care o avea despre ea însăși îi înghițea pe amîndoi. Cînd terenul e alunecos, idolul se prăvălește. Pentru Victor ar mai fi putut pleda ; pentru ea, însă, nu.

Mirosul de apă sărată al Canalului o însufletea îndeajuns încît să-și struncească starea de spirit, făcînd-o să apară drept o indispoziție fizică ; datorită unor cauze pe care începea să le întrevadă, cu îngrijorare. Dar acestea i se păreau mai puțin înspăimîntătoare decît tristețea căreia îi luaseră locul.

CAPITOLUL X

NATALY ÎN ACȚIUNE

O trimbiță jurnalistică vesti omenirii că Victor Radnor se reîntorsese în Londra lui. Primul musafir al Nataliei din prima după-masă londoneză fu drăgălașa doamnă Blathenoy, primită cu grațioasă politețe. Nataly nu trădă nici un semn de curiozitate în legătură cu graba acestei doamne de a-i saluta întoarcerea.

Apoi veni Colney Durance, purtător al zvonului că o cîntăreață australiană înnebunise toată Europa. Îi urmă domnul Peridon, căutător de legături cu orașul Bourges. După care se ivi Priscilla Graves, raportînd despre Skepsey și anunțînd pe un ton sărbătorec că s-ar putea ca alcoolica lui soție să-l elibereze definitiv de pe o clipă pe alta. Următorul, domnul Septimus Barmby, cu o față lungă de un cot și capul atîrnîndu-i greu, sugerînd o macara de pe chei ce balansa greutatea celor ce avea de spus.

— Am văzut-o pe domnișoara Radnor.

— Era bine ? se interesă mama și basul fortissimo scoase o afirmație de profundă rezonanță.

— Ce fată dulce ! exclamă doamna Blathenoy, adresându-se lui Colney.

Acesta se înclină și-i răspunse :

— Foarte dulce. Dar e în stare să-și scoată ghimpii și să te atace chiar și pentru o simplă zgîrietură.

Doamna Blathenoy rise, bucuroasă de o evadare din conversația formală pe care i-o impuneau manierele desăvîrșite ale acestei doamne Victor Radnor.

— Dar orice fată care se respectă... mă rog, sper că noi toate sîntem în stare ca pentru o simplă zgîrietură, să trecem la atac, răspunse ea.

Profesiunea domnului Barmby îl obligă să o contrazică.

Apăru domnul Catkin ; la distanță de zece minute după Peridon al său. Anunță că-l întîlnise pe Victor în apropierea Bursei și-l lăsase fredonînd *Non è sogno* din Ernani.

— Ah, interveni Colney, cînd Victor trece la Verdi, înseamnă că a fost o zi moartă în City și că simte nevoia unei izbucniri de timpane și alămuri.

Fredonă și el cîteva măsuri din marșul din *Attila* și înălță din umeri. Cîndva, el și Victor admiraseră această larmă paroxistică.

Apăru și domnul Pempton, după cum era de așteptat. Se așeză lîngă Priscilla Graves.

Intrară în scenă doamna John Cormyn, voluminoasă ; domnul Peter Yatt, efervescent.

Nataly își avea în jur prietenii și se simțea acasă.

Dar doamna Blathenoy înfipse un mic spin în tihna ei, vorbindu-i despre căpitanul Fenellan, ba încă luînd-o deoparte, ca și cum ar fi dorit să-l împartă între ele două. Nataly află că Dartrey fusese oaspetele acestor Blathenoy. Pînă și Dartrey nu era, la urma urmei, decît un bărbat !

Cu voce scăzută, mica vanitoasă o întrebă :

— Ai cunoscut-o și pe ea ?

— Pe ea ?

Răspunsul interogativ fu cu totul ignorat.

— Ce trist ! Tocmai în deșert ! Acolo, o cană cu apă valorează mai mult decât butoaie întregi cu aur. Biata femeie !

— Cine ?

— Soția lui.

— Soția !

— Doar erau căsătoriți, nu ?

Nataly ar fi fost în stare să-i strige : „Viperă !“ Laconismul răspunsurilor ei fusese întors împotriva-i. Încuviință cu gravitate din cap. În mintea ei se învălmășeau întrebări nebuloase, gânduri, îndoieli. Dar nu dorea să afle un răspuns din gura care o mușcase.

Doamna Blathenoy își spuse că, în ciuda geloziiilor pe care le stârnea, avea să-și găsească un prieten în căpitanul Fenellan, care îi plăcea — da, era sigură, îi plăcea la fel de nevinovat cum le plăcea tuturor femeilor care-l cunoșteau. Dându-și singură asigurări în această privință, plecă. Își clama sfidător nevinovăția cu acea mândrie tristă care acționează uneori ca un dizolvant.

După plecarea ei, cei prezenți schimbă o remarcă sau două în legătură cu fața ei frumușică.

Nataly îi murmură lui Colney :

— S-a întimplat ceva cu soția lui Dartrey ?

— A murit.

— Când ?

— Cu luni în urmă. Eu am aflat de la Simeon. N-ai știut ?

Nataly clătină din cap. Urechile îi vijiiu. Dacă Colney aflase de la Simeon Fenellan, înseamnă că și Victor știuse.

Își îndeplini mai departe îndatoririle de gazdă, cu un zîmbet artificial.

Îndată ce rămase singură se prăbuși pe un scaun, de parc-ar fi fost împușcată în inimă ; tumultul de țipete

sălbatică din urechi i se stinse subit. Dartrey, Victor, Nesta îi apăreau ca niște figuri mobile pe fondul a ceea-ce-ar-fi-putut-să-fie : pentru care o femeie rătăcită, ce și-a ispășit păcatele prin moarte, își găsisse sfârșitul într-o țară de la capătul lumii ; murise în zadar ; acum se ivise un altul, un manechin de lemn cu formă de bărbat, invocat și adus de unul dintre cei trei, pentru a-i despărți pe ceilalți doi. Acțiune care va fi fatală sau ei sau lor. Spera să-i fie fatală ei, dacă alegerea avea să fie cea bună. Și sub această speranță grea ca plumbul, inima începu să-i bată cu repeziciune, apoi își încetini pulsațiile și o gheară rece i se înfipse adînc, în chiar miezul inimii.

Răsufla cu greutate, gîfîit. Cu ochii închiși, cu buzele întredeschise, aștepta ; aștepta cu recunoștință acea forță care avea s-o smulgă, fără durere, din oceanul durerii.

Apoi veniră suspinele. Vechiul sclav din pieptul ei își relua caznele.

Dar fusese aproape de ea — oare cît de aproape ? Un val de milă pentru Victor o năpădi și-i înmuie asprimea.

Cu mintea golită de orice gînd, își încercă puterea picioarelor de a o susține, se tîrî la ușă, bîjbii pînă simți balustrada scării, și coborî, spunîndu-și cît de ciudată era această slăbiciune trupească, acum cînd încetase de a mai fi o femeie slabă. Dorea să se ducă în bibliotecă, dar se lăsă jos, pe o treaptă, cumpănind asupra lungimii drumului pe care-l mai avea de parcurs. Capul i se mai limpezise ; își spuse că se ducea în bibliotecă să caute mersul trenurilor ; ar fi putut foarte bine să ceară unui servitor să i-l aducă, dar considerase mai prudent să nu-și facă cunoscute investigațiile.

Zgomotul ușii de la bucatărie o făcu să-și revină la normal. Pasul nu-i șovăi deloc cînd trecu, în hol, pe lângă Arlington. Și fu conștientă de vocea lui Skepsey, care se afla la ușa din față. Arlington îi aduse un bilet de la Victor :

„Dragostea mea, cinez cu Blathenoy în City, la Walworth. Afaceri. Skepsey vine să-mi ia costumul de seară. Vom fi opt. Dineu oficial. O mie de sărutări. Sosesec târziu.“

Skepsey intră în hol. O informă că soția lui murise în acea zi, la prînz. Simulă, pentru salvarea aparențelor, o suferință pe care nu ȳ simțea, dar știa că o doamnă s-ar fi așteptat la așa ceva de la el. Soția lui căzuse pe niște scări de piatră ; murise la spital. Ar fi vrut să-i declare că moartea ei nu însemna o pierdere pentru patrie, dar gîndi că era mai prudent să se abțină de la orice comentariu și încercă să-și stoarcă o picătură de sensibilitate convențională. După care se simți mai bun.

Nataly îi trimise două rînduri lui Victor :

„Dragule, mă culc devreme, sînt obosită. Petrecere frumoasă. Vino să mă vezi mîine dimineață.“

După ce plecă Skepsey, Nataly se muștră că fusese rece față de el. Dar la perspectiva de a se afla singură pînă a doua zi dimineața simțise o ușurare care o absorbise cu totul.

Încercă o senzație similară de ușurare și cînd consultă mersul trenurilor. O plimbare pînă la oficiul telegrafic o întremă complet. Mai cu seamă după ce expedie o telegramă domnului Dudley Sowerby la Cronidge și una Nестei la Moorsedge, Nataly se simți din nou stăpînă pe nervii ei. În cea dintîi îi cerea lui Dudley să o întâlnească la ora prînzului în gara Penshurst. Nестa era convocată la ora trei după amiază în gara stațiunii Wells.

Din minutul în care telegramele își luară zborul și pînă la bătaia degetului lui Victor în ușa dormitorului, a doua zi dimineața, Nataly nu și-a folosit mintea mai mult decît ar fi făcut-o un colet expediat la destinație pe calea unui tub pneumatic. Nici fața și nici glasul bărbatului pe care-l iubea nu o impresionară prea tare.

— Ai aflat despre Skepsey ? îl întrebă.
— Ah, bietul Skepsey ! Victor se încruntă și oftă.
— Unul dintre noi ar trebui să fie alături de el la înmormîntare.

— Colney sau Fenellan ?
— Am să-i cer domnului Durance.
— Cere-i, scumpa mea.
— Victor, nu mi-ai spus nimic despre soția lui Dartrey.
— Da, și Dartrey ! Cu toții se eliberează. Da, Dartrey, și el a avut noroc.

Nataly închise ochii, dorind să fi fost adormită.

— Ar fi trebuit să-mi spui, dragă.
— Mă rog, iubito... sigur, bietul Dartrey ! Cred că încă nu știam cu certitudine. Îmi aduc aminte că m-a coșleșit un oribil acces de invidie cînd am auzit vestea, dar nu aflasem decît ceva foarte vag, nu mai mult decît un zvon. A fost rău bolnavă, nu-i așa ? Un eveniment la care te puteai aștepta. Dar n-ar fi avut nici un rost să te tulbur, dragostea mea, înainte de a ști ceva precis. Orice știre despre soții mă face să mă gîndesc la mine — tu ești partea mai bună a conștiinței mele.

— A trebuit să aflu de la doamna Blathenoy.

— Ai auzit vreodată despre dueluri în camere întunecate ? Așa ceva s-a petrecut aseară între mine și Blathenoy.

Nataly simulă o oboseală somnolentă, ca să-și mascheze starea de secătuire în care se afla. Victor o sărută pe frunte.

Intenția ei de a-i vorbi despre Dudley Sowerby păli ca prin vrajă și se destrăcă cu totul o jumătate de oră mai tîrziu, cînd auzi ușa de la intrare închizîndu-se. Pînă atunci, zăcuse într-un fel de transă.

Viața începu să palpita din nou în ea la gîndul că acum se simțea în stare să ia o hotărîre și să pornească la acțiune. Trecuseră ani și ani de zile de cînd făcuse și ea un pas hotărîtor ; și fusese un pas mult mai puțin înde-

pendent decît cel pe care avea de gînd să-l facă acum ; un pas pe care nu-l regreta, deşi îi fusese fatal. Mîntea ei se încălzise, pregătindu-se pentru o viziune mai largă a lucrurilor şi pentru o recapitulare mai rapidă a lor. Ar fi putut să-l îndepărteze pe bărbatul iubit din inima ei, spunîndu-şi că viaţa alături de el fusese o suferinţă intensă. Însă, dimpotrivă, îl strîngea şi mai tandru la piept, desfă-tîndu-se în uniunea lor : cu cît e mai cruntă pedeapsa, cu atît mai mare voluptatea. Dar îşi reproşa un singur lucru, care le amuţea şi le asurzea pe toate celelalte. Un reproş care nu se lega de lumea exterioară : ea şi lumea se aflau pe poziţii prea antagonice pentru ca să asculte, umil, la glasul societăţii. Reproşul provenea din analiza sumară la care-l supusese pe Victor, şi ceea ce constatasese nu i se păruse nici nou şi nici ciudat. Era, pur şi simplu, un fapt pe care-l descifra abia acum şi care o determina să-şi reproşeze înjosirea în care căzuse sub dominaţia lui, o subordonare oarbă, o subsumare a facultăţilor ei la forţele lui mai puternice, aşa cum nici o fiinţă omenească nu ar trebui să se prosterneze vreodată în faţa altui om. Nici în faţa celui mai mareţ, nici în faţa titanului, nici a celui mai dumnezeiesc dintre oameni. Deşi, în mod camuflat, aceştia ţi-o cer. Şi cerîndu-ţi-o, îşi cer propriul blestem. Şi Victor !... Acum îl ghicise.

Reproşul cu care se biciuia era acela că ea, în adoraţia pe care i-o purtase, fusese pentru el doar o sclavă şi nu un ajutor. Dar chiar şi acest rol de sclavă nu fusese mai presus de orice reproş. Dacă măcar ca sclavă ar fi fost *desăvîrşită* ! Repetă cuvîntul, ca să-şi poată face, în continuare, alte reproşuri. Îşi aducea aminte că adeseori bombănise, se răzvrătise în sinea ei. Nu se putea bucura nici măcar de acea disperată mîndrie a slavei perfecte de a nu fi opus niciodată o tainică rezistenţă voinţei stă-pînului.

I se împotrivise în gînd, şi acum defilau prin mîntea ei prilejurile cînd i se opusese. Se înălţau la suprafaţă din

adîncurile minții ; tot ceea ce simțirea ei înăbușise. Nici-odată nu concepușe că omul iubit de ea ar fi fost infailibil, că ar fi fost cea mai sigură călăuză în treburile pămîntești. În toată această vreme, intelectul ei protestase.

Și atunci, ce anume o făcuse să se scufunde ?

Inima fu aceea care-i dădu răspunsul. Dar și inima aceasta fusese subjugată și adusă la ordine ; și, pe deasupra fusese copleșită de învelișul ei carnal. Nataly simțea nevoia să se autoflageleze ; sub o formă învăluită, în felul în care o femeie castă se poate confrunta cu instinctele animalice din ea. Nu fățiș, dar destul de perceptibil pentru ochiul necruțător și pătrunzător pe care-l îndrepta asupra-și ; vedea simțurile femeiești acționînd ca o vrajă. Le vedea, și încerca o zvicnire de revoltă împotriva făpturii ei carnale, împotriva întregii rase a muritorilor.

Dar inteligența rațională se grăbi să pună lucrurile la punct. Putea declara în deplină sinceritate, și cu dovezi, că îl iubise pe bărbatul care o anihilase ; îl iubise cu dragostea naturii, cu cea a inimii, cu cea a sufletului. Și îi dăruise viața ei.

O aducere aminte care le răsturna pe toate celelalte o făcea să vadă că îi făcuse acest dar în urma a ceva ce spusese sau înfăptuise el, pentru a o convinge ce lucru binecuvîntat era viața — cît era de bună și de minunată ! Atinsese atunci o coardă descurajată din sufletul ei ; Victor i se păruse a fi un poem înaripat al azurului ceresc ; reușise să înalțe căpșorul florii care se lăsase în jos, contemplînd țărîna. Asta se întîmplase pe cînd Victor avusese mult de suferit : prezența doamnei Burman. Iar străinei din casa lor începuse să-i fie milă de el și, totodată, să se teamă de propriile-i sentimente. Splendoarea luminii din ochii lui era de neuitat, o rază de soare ce stăruia deasupra prăvălirii oceanurilor timpului.

Da, îi dăruise viața ei, dar asta nu-i fusese de mare folos. Ar fi putut să-i fie sfătuitor, să-i împărtășească

ideile. Deși conștientă de capacitățile ei, se lăsase înrobătă, moralicește și trupește ; se lăsase înghițită. Și acum, un accident îi oprise împotmolirea ; asemenea unui obiect zvîrlit și tîrît de valuri, care se împiedică de creanga unui copac boltită peste apă. Ar fi fost și timpul să se oprească ! Dar oare n-avea dreptate domnul Durance cînd afirma că femeile nu sînt în stare să-și dea o părere asupra vreunei chestiuni care depășește sfera gospodăriei lor sau pe cea a unei crize izbucnite în gospodărie ? Nataly nu fusese de acord cu el : domnul Durance proferă fraze usturătoare, care mai curînd îi iritau decît îi iluminau mintea. Avea acum impresia că femeile ideale pentru un bărbat sînt cele care se pot transforma în sclave agreabile, și nu acelea care ar putea să le fie adevărate tovarășe de viață. Femeile sînt lipsite de antrenamentul social care le-ar da posibilitatea să se cunoască pe ele însele și să sesizeze importanța circumstanțelor. Dacă au noroc, lucrurile pot să iasă bine ; soarta lor atîrnă de perpetuul flux al norocului. Ea nu se alăturase niciodată strigătului colectiv al femeilor. Dar puține dintre ele își înăbușeau în piept un strigăt atît de sfîșietor ca acela care tremura în ea.

Își mai dădea seama, cu amărăciune, că răzvrătirea socială îi redusese gîndirea la un simulacru, care reflectă Societatea întronată, cu legile, regulile și moravurile ei, fără ca aceasta să-și fi găsit și o reflectare lăuntrică. Cel ce încalcă legile reușește să fie eminent servil și devine ființa cea mai conservatoare. Numai cînd se ciocnește de natura inviolabilă, i se trezesc ideile radicale și începe să se gîndească și la alții. Sau cînd se pune în mișcare pentru a înfăptui un lucru drept : cînd coboară din trăsură la gară, își cumpără un bilet de tren și se urcă în compartiment, calculînd că mai are în față o oră pînă cînd să-și ușureze inima la gîndul că și-a făcut dreptate sieși și altuia ; și atunci i se luminează mintea și începe să radieze. Această înfăptuire a unui lucru drept, după

un lung răstimp de amorțeală, de lașitate — sau dați-i orice alt nume urît doriți — îi aduce o ușurare vecină cu fericirea, care dăinuie însă mai mult.

Așa ceva simțea acum Nataly. Mintea ei radia într-adevăr și tihna sufletească pe care o încerca îi aduse în minte imaginea lui Dartrey Fenellan. În acesta vedea o posibilă rațiune pentru bruschetea scenei pe care urma să o aibă cu Dudley.

La un moment dat își spuse un „Nu“ ! puternic și trase perdeaua peste gândurile ei, știind foarte bine ce se găsește îndărătul perdelei, dar încercînd să reducă totul la nimic. Își repetă, aproape cu onestitate, negația fermă. „Ce ființe complexe sîntem, și din ce elemente amestecate am fost alcătuiți !“ își spuse ea, ca și cum ar fi fost un observator din afară. Apoi se grăbi să se autojustifice, cu destul adevăr, spunîndu-și că datoria îi dictase această călătorie ; își mai spuse, cu mîndrie, că acel organ dureros din pieptul ei nu tresălta speriat la perspectiva felului în care se vor termina lucrurile și nu avea temeri că s-ar putea ca ea să dea greș în ducerea la bun sfîrșit a misiunii.

Dar nevoia de calm sau de încurajare, menite să o pregătească pentru teribila întrevvedere, îi întoarse din nou imaginația arzătoare spre Dartrey Fenellan. Nu-și îngăduia să nutrească speranțe, să ticluiască planuri : Nesta liberă — Dartrey liber. În sufletul ei, se legă cu sfințenie — și Nataly era una dintre persoanele în care divinitatea era vie — că nu va rosti un cuvînt care să-l influențeze pe Dudley Sowerby, în afara revelării faptelor brute. În consecință, își oferî cu indulgență puțină reverie ; mîngîia, cu dragoste aproape maternă, obiectul visurilor ei ; pe Nesta, însă, o exclusese din gînd, din pură necesitate ; dar îi dăruia lui Dartrey, cu tandrețe, o făptură frumoasă care să-l iubească.

Alungă scena din fața ochilor. Dar cea care-l iubea cu adevărat pe Dartrey, cea demnă de el, cea care ar fi fost

gata să străbată lumea întreagă alături de el, cine alta ar fi putut să fie decît femeia care-l cunoştea atît de bine şi-i preţuia valoarea ? Nebunie curată ! Unul din blestemele care le urmăresc pe femei este acela că, ori de cîte ori sînt tulburate, simt nevoia să viseze la chipul unui bărbat. Nu pot asista la cea mai mărunţă dramă fără ca eul lor feminin să nu ia parte activă ; de obicei, îşi aleg rolul principal. Şi conştiinţa vinovată îl transformă într-un rol trist.

Firea lui Dartrey, fire de leu întemniţat în cuşcă şi dominat de împlinzitorul său, era suficientă ca să dea imaginii un colorit mohorit. Desigur, îşi strunea cu succes fiara din el : dar era un om care dispreţuia primejdia, iubea lupta, avea pasiunea aventurii ; străbătuse deşertul tuturor spaimelor omeneşti. El, singurul dintre toţi bărbaţii, avea nevoie de o tovarăşă devotată, şi o merita din plin. Şi el, singurul dintre toţi bărbaţii, nu-şi putea găsi decît cu mare greutate o pereche potrivită — femeia care să-l merite.

Trenul părăsi Londra. Priveliştile de ţară, aerul deschis ! Numai cu două zile în urmă, Nataly se întorsese din Alpi, încîntată să revadă cîmpiile natale, verzi, netede. Şi acum mintea îi era aburită de halucinaţia că-şi lua rămas bun pentru totdeauna de la aceste cîmpii, de la Anglia ; undeva, prin Asia, prin Africa, prin America va fi alături de bărbatul al cărui ideal de viaţă era mai presus de sfera plăcerilor meschine. Firea lui de fiară captivă te îndemna să-l mîngîi ; i se cuveneau mîngîierile cele mai tandre pe care le poate dărui o femeie ; şi pe aceasta o înălţa din adîncurile sfielii către o adoraţie încă temătoare, palpitîndă. Ah, dar familiaritatea cu el, cunoaşterea, ar fi liniştit-o pe deplin în ce priveşte caracterul lui şi ar fi transpus-o în alt stadiu, dincolo de plăcerea pură. Ah, de-ar avea tăria să nu-i arate niciodată lui Dartrey cît de perfect se potrivea ea cu el, în ce măsură dispreţuia şi ea plăcerile, cu cîtă bucurie accepta greu-

tățile, ba chiar întîmpina și moartea dacă era nevoie ; gata să o înfrunte, ca pe zorii cenușii ai zilei de mîine ; fie să nu apară niciodată în ochii eroului ei sub chip de femeie — femeia incredibilă pentru imaginația celor mai mulți dintre bărbați, cea care pășește nepăsătoare peste spaimele că și peste bucuriile omenirii, însuflețită de mîndria detașării ei. Da, cîtă mîndrie să te simți alături de el și nu sub nivelul lui !

Pădurile lunecau pe lîngă ferestrele compartimentului. Solitarul ei tovarăș de compartiment făcea parte din clasa domnilor curtenitori. La un moment dat, îi vorbi. Nataly îi răspunse. Domnul îi vorbi din nou. Buzele ei îi zîmbiră, dar privirea de distrată amabilitate care îi însoți surîsul îi frînă domnului orice ispită de a mai continua conversația.

Idei ciudate îi cîmtoceau mintea. Dartrey și Victor păreau să se contopească, să alcătuiască, în chip încetșat, un singur om, și fantoma aceasta imbinată îi făcea complimentul, că își păstrase o bună parte din frumusețea tinereții. Poate că fața ; corpul, însă, ascultă în mai mare măsură de porunca anilor, îi răspundea ea. Ca s-o liniștească, acest Dartrey-Victor o strîngea în brațe și o săruta ; iar ea își simțea mintea confuză și luneca în pieptul doamnei Burmun, așteptînd să fie operată de mîinile îndemînatice ale chirurgilor.

Trenul se opri.

— Penshurst ? întrebă ea.

— Penshurst este stația următoare, răspunse domnul.

Și iată un subiect de conversație ! Impunătorul conac, terenurile rodnice ! Îi vorbi despre acestea. Frumoasa doamnă părea interesată. O interesă și descrierea unui cătun din vecinătate, care cu o sută de ani în urmă fusese loc de pelerinaj pentru americani și pentru australieni. Trecerea timpului, adăugă el, nu face decît să pună în valoare adevărata frumusețe. Și ochii lui indicară intenția unei subtile aluzii.

Nataly simți automat cum i se pune un nod în gât. Remarca îi evocase spusele lui Colney cu privire la compatrioții lui, când aceștia își pun în minte să facă curte unei femei. Dar nu-i veni să rîdă. Domnul turuia de zor.

Fanteziile și comunicațiile lăuntrice o părăsiseră. Pe măsură ce trenul își încetinea mersul, mintea i se concentra asupra actului prozaic pe care urma să-l înfăptuiască, într-un ținut lipsit de culoare, ce părea vătuit de ceață. Totuși, își putea desluși drumul. Hotărîrea poartă în ea o formă de lumină, lumina noastră innăscută în această lume atît de îndoielnică.

Dudley Sowerby îi deschise ușa compartimentului. Se salutară.

— Ai văzut-o pe Nesta ? il întrebă ea.

— În ultimele două zile, nu. N-ați auzit ? Domnișoarele Duvidney au plecat la Brighton.

— Cam devreme pentru acest sezon.

Îi mulțumi că o întîmpinase. El își exprimă gratitudinea că fusese convocat.

O informă pe mama logodnicei lui că venise de la Cronidge călare, îi spuse că își legase calul undeva în apropierea gării, și începu să-i descrie restaurantele din vecinătate, rugînd-o să aleagă unul în care s-o invite la masă. Nataly se interesă de ora la care pleca primul tren spre Londra. Tinărul întrebă un hamal, află ora și i-o comunică. Evident, aștepta acum să audă unele noutăți impòrtante, lucru pe care il trădau sprîncenele lui înălțate.

— Soțul dumneavoastră e bine ? întrebă el, rostind cu un ton afectuos cuvîntul „soț“.

— Domnul Radnor e bine. Trebuie să-ți vorbesc. Am mai multe de spus decît ne permite timpul.

— Doriți să luați masa la han ?

— Nu vreau să mănînc. Prefer să ne plimbăm.

Traversară strada și intrară în umbra copacilor.

— Mama mea ar fi dorit să le taca o vizită domnișoarelor Duvidney. Dar au plecat în grabă ; cred că nici Nesta nu se aștepta. Îndrăznesc... scuzați-mi libertatea pe care mi-o iau... Nesta mi-a îngăduit să nutresc speranțe. Domnul Radnor, dacă părerile mele nu sînt prea îndrăznețe... Sînt încredințat, adresîndu-mă dumneavoastră... cel puțin pot făgădui...

— Domnule Sowerby, i-ai făcut fiicei mele onoarea de a o cere în căsătorie.

— Am cerut-o, răspunse el.

Ar fi avut multe de adăugat, dar se reținu. Presimțea o lovitură. Cert, tatăl îl încurajase mult, mai mult decît mama.

— Nu ai avut cunoștință de nici o circumstanță care te-ar fi putut face să șovăi în această cerere ?

— Domnișoara Radnor ?...

— Fiica mea ; trebuie să te gîndești la familia dumitale.

— Sigur că da, doamnă Radnor, aveam de gînd să vin mîine la Londra, cu consimțămîntul familiei mele.

— Mi te adresezi spunîndu-mi doamna Radnor. Eu nu am dreptul legal la acest nume.

— Dreptul legal ! exclamă el, agățîndu-se de cele două cuvinte.

Se întoarse cu fața spre ea, deși păstra o atitudine rigidă.

— Am înțeles bine, doamnă ?...

— Nu-mi cere să-ți repet. Calul dumitale e cel pe care-l păzește omul de colo ?

— Calul meu... da... trebuie să fie calul meu.

— Atunci incalecă-l și întoarce-te acasă. Lașă-mă singură, nu doresc să mănînc. Reflectă de unul singur. Te găsești în situația cuiva care nu are voie să hotărască ghidat numai de sentimente. Unde poate fi găsit domnul Radnor, știi.

— Totuși dați-mi voie să vă ofer ceva de mâncare. Nu v-am înțeles greșit ?

— Nu pot mânca. Cred că m-ai înțeles foarte bine.

— Doriți să plec ?

— Te implor.

— Mă întristează, scumpă doamnă.

— Și pe mine mă ușurează. Iată calul dumitale.

Îi întinse mîna. El i-o atinse și se înclină. O privi în față. Un puhoi de întrebări imposibil de pus îi năvăleau pe buze și se retrăgeau, la gîndul incredibil că maniera în care-l trata, mai mult decît cuvintele, îi risipeau orice în-
doială.

— Mă supun dorinței dumneavoastră.

— Ești amabil.

Încălecă, o salută scoțîndu-și pălăria, dădu pîteni calului, se înclină din nou în direcția Nataliei, se îndreptă spre o alee laterală și se îndepărtă în trap mărunț. Omul dispăruse ; dar în ochii Nataliei stăruia viziunea acelei fețe de cretă umedă, vag împurpurată de o flacără lipsită de viață.

CAPITOLUL XI

IN CARE VEDEM UN DOMN ÎNROBIT CONVENȚIILOR, CARE ÎNCEARCĂ SĂ ANALIZEZE PROPRIUL SĂU SPECTRU

Dudley călări înapoi la Cronidge, cu lovitura de trăsnet în inima lui. I se propagase în întreaga făptură, ca rumoarea din sălile în care au loc aprige dezbatări politice și unde lucrările de cuvînt explicative nu sînt acceptate din cauza tensiunii trepidante care animă ambele tabere. Încerca să se concentreze asupra hotărîrii de a avea a doua zi dimineața o discuție cu domnul Victor

Radnor, în care el va reprezenta simțămintele familiei sale. Dar tumultul înfiorător din sufletul lui și surescitarrea nervoasă îl paralizau ; nu era în stare să discearnă natura propriilor lui sentimente ; pierduse auzul și simțurile omului individual ; devenise teatrul ciocnirilor crâncene dintre două tabere ostile.

Era puternic afectat, știa acest lucru ; și se considera insultat, deși un alt glas lăuntric îi țipa că e perfect liber și că nu fusese înșelat și capturat într-un mod fără de ieșire.

Fata se ținea departe de conflagrația din el, prinsă într-un soi de vîltoare. Îndreptîndu-și reflecțiile către tatăl și mama lui, senzația certă de a fi fost insultat, care nu era însă lipsită de micile ei compensări de orgoliu, îl afunda în haosul unor sentimente și mai adînci. Care erau asemenea agoniei unui scafandru, o monstruoasă gogoasă de om în armură, plutind ușor în pofida greutății, și gîndindu-se cu jale la tubul atmosferic care-i menținuse comunicarea cu lumea de deasupra. O singură smucitură și ar fi ieșit din nou la suprafață, eliberat de carcasa hidoasă, de fantoma înfricoșătoare care despica mîlul verde — ar fi fost liber ! — și vuietul din urechi încețază... lumea apare estompată, străină, un loc de dure-roase făgăduinți...

Starea de spirit a unui domn care detestă metafora abstractă cu aversiunea cu care o detestă cel mai vulgar dintre mîncării noștri, nu poate fi descrisă decît metaforic ; din simplul motiv că în el se petrece ceva ce depășește sfera limbajului de piață. Ce se petrecea în el ar fi putut furniza material pentru epopeea înfruntării dintre natură și circumstanță. Și de aceea, metaforele, comparațiile, analizele, toate vechile lămpi menite să ilumineze întunecimi abisale, trebuiau scoase la suprafață și lustruite bine, ca să ne îngăduie să întrezărim și noi cumplita încăierare.

Liber și voios ! Da, dar fără dorința de a fi liber ; în același timp, îngenunchind cu umilință și mîhnire în fața dreptului familiei lui de a pronunța verdictul. Acesta a fost al doilea stadiu al zbuciumului lui Dudley. Avea în buzunar o scrisoare a Nestei. Nu-i putea răspunde înainte de a-l vedea pe tatăl ei. Și această întrevvedere trebuia să rămînă în suspensie pînă în momentul cînd va ajunge la o hotărîre fermă.

Nesta îi scrisese foarte concis. Formula de adresare era : „Dragă domnule Sowerby“. Îi promisese să-i trimită noua ei adresă din Brighton. „Tatăl ei tocmai plecase. Domnișoarele Duvidney părăsiseră hotelul unde trăseseră în prima zi, și se mutaseră într-o casă mobilată, cu vedere la mare. Conform aranjamentelor, ea avea la dispoziție un grajd de lux care închiria cai, și chiar în acea dimineață făcuse o partidă de cîlărie pînă la dune, împreună cu un maestru de echitație și un grup din care făcea parte și o doamnă foarte agreabilă.“

Observă, aprobator, că în scrisoarea ei evitase orice aluzie la acea „Delphica“ din incomprehensibilul serial, sau ce-o mai fi fost, al domnului Durance. Povestire care, așa cum îi afirmase și Nestei, îl irita, pentru că era lipsită și de haz și de adevăr istoric ; ea stăruise că are haz, iar el se străduise să-i găsească o semnificație cît de cît logică. Acum i se părea că se umilise căutînd să-i facă pe plac. Insistența ei asupra Delphicai era de-a dreptul jignitoare. Oricum, de astă dată nu o menționa. Scoase scrisoarea din buzunar, pentru a o analiza într-o nouă lumină.

Caligrafia era elegantă, la fel de elegantă ca a celei mai autentice „lady“ din lume. Dudley nu o condamna pentru bunele ei maniere atît de înșelătoare — dacă, cumva, își cunoștea situația. S-ar fi putut, însă, s-o ignore. În fond, pentru străini, pentru cunoștințe întîmplătoare, chiar și pentru prieteni, situația ei, care purta un nume odios, era lipsită de importanță. Cînd era însă vorba de o

căsătorie, lucrurile se schimbau. Din acest punct de vedere, Dudley era de partea familiei sale.

Pe de altă parte, o idee care se strecura pe furiș nu ținea cu familia. Dar perspectiva titlului care s-ar fi putut să-i revină într-o bună zi stârnea în el obiecții reverențioase, adică tot ceea ce ar fi putut invoca familia lui cucernică și neîntinată pentru a respinge alianța cu o casă pătată, vinovată de a fi tolerat imoralitatea. Cine și-ar fi putut imagina că domnul Radnor ducea o viață de păcat, grozăvindându-se totodată cu rectitudinea lui ? Și dînsa, mama, o doamnă — o adevărată doamnă ; înzestrată cu simțul datoriei, cu simțul onoarei ! Că era o doamnă de viță nobilă, Dudley părea convins. Întrezărea ca printr-un văl transparent, țesut din respect și dezgust, scena înfiorătoare, ca un măcel în miez de noapte, a unei doamne care sfărîmă toate barierele și plonjează în beznă, din dragoste. Dar cum de putuseră ascunde totul pînă acum ? În sferele înalte în care se învîrtea Dudley, incongruențele erau expuse la lumină : scandalul se plimba gol și nerușinat — figurant într-o lume de amabilități politicoase. Și totuși femeia asta era aur curat, o adevărată doamnă. Chipeșă încă, în tinerețe trebuie să fi fost superbă. Și o mîndrie lesne de înțeles (căci așa ar fi conceput-o Dudley) l-a redus, probabil, la muțenie pe soțul ei abandonat... s-a înfășurat într-o tăcere de mormînt. Dar și să pierzi asemenea femeie, era de ajuns ca să ucidă un bărbat ! Desigur, însă, așa cum îi mărturisise mama fetei, aceasta din urmă era lipsită de ocrotirea legitimității. Dudley vedea, ca într-o iluzie optică, umbra rotundă a întregului pămînt proiectîndu-se asupra Netei.

Îi era milă de ea, și se strădui să judece obiectiv. Efortul fu încununat de atîta succes, încît acum se străduia să judece subiectiv. Prima lui stare putea fi asemuită cu escaladarea unui zid neted ; cea de a doua, cu prăbușirea lentă într-o prăpastie. Vor avea loc consilii de familie, oribile. Uimirea chinuitoare a tatălui său în fața unei

asemenea probleme, înfățișată unei familii cu principii foarte riguroase și cu pretenții pecuniare. Mama lui, care va rosti pe șleau abominabilul cuvînt — situație pentru care, în Evul Mediu, anumite familii princiare s-au războit între ele, dar care, din punct de vedere moral, era cu totul condamnată. Și pe care biserica a condamnat-o dintotdeauna. O pată ; ba chiar transmisibilă : posteritatea, și s-ar putea să fie o posteritate cu titlu nobiliar, ar protesta. Un om în situația lui Dudley nu se putea gîndi numai la el. Aristocrații au datorii față de posteritate. Iată una dintre proeminentele și permanentele deosebiri dintre ei și oamenii de rînd.

Mama lui avea să-i propună din nou să se însoare cu aleasa ei : Edith Averst, cu o zestre, în prezent, de o mie de lire pe an, și perspectiva unui venit de vreo șase mii anual și, eventual, a domeniului lui Sir John : Carping, în ținutul Leicester. Un domeniu frumos, care, după toate probabilitățile, îi va reveni lui Edith, pentru că frații ei, pe măsură ce creșteau, erau devorați de tuberculoză. Și era o fată frumoasă ; numai că Dudley n-o iubea, iar el dorea să iubească. Se deprinsese cu acest gust de la cealaltă, care acum se întunecase și se diminuase ; întinată, estompată, și totuși nu stinsă, încă. Trebuia să se ferească s-o revadă.

Întinată, dar nu din vina ei ; fata în sine era inocentă. Acest lucru constituia pentru el nefericita tentație de a-și înghiți jumătate din simțăminte, jumătatea care purta binecuvîntarea societății, în favoarea celeilalte jumătăți, nebinecuvîntate, care-l atrăgea, dar de care se temea. E posibil ca vinovăția să genereze nevinovăție ? Iși puna această întrebare, cu speranța că e posibil. Familia lui îl învățase să creadă că legile care guvernează instituțiile omenesti sînt de natură divină — pînă cînd intervine istoria și le schimbă. Dar se schimbă numai pentru a fi transformate într-un nou bastion împotriva celor infideli.

Mentalitatea lui conservatoare se retrăgea disciplinat, ocupînd postul de ariergardă a rezistenței. Dar îndărătul ei, Dudley încerca o tainică mîndrie pentru că își pleca urechea și la cauza vrăjmașului care-l asedia. Cînd toate acestea îi deveniră clare, își atribui slăbiciunea excesivei preponderențe a naturii în el, faptului că se lăsase atras de un chip frumos. O, dar nu era numai atît ! Ochii aceia dulci scăpărau de spirit. Și apoi fata îl călăuzise și pe el, îl orientase către bucurii spirituale. Îl scosese din cercul gîndirii comune și-l îndrumase spre alte sfere mai înalte. Își aduse aminte că, datorită sublinierilor ei, reușise să guste și el un umor mai subtil, pe care altminteri nu l-ar fi sesizat. În ciuda culturii ei feminine, mai superficiale, putea fi mîndră de cunoștințele ei. Și avea o înțelegere promptă, uimitoare ; era și modestă, în relațiile ei cu înțelegerea lui mai lentă dar mai profundă, cu toate că rîdea mereu și avea întotdeauna pregătit acul umorului. Îl învățase să se lepede de disprețul lui față de romantism. Îl făcuse să înțeleagă că, în realitate, acest dispreț ascundea o teamă. Pe drept cuvînt ; și era conștient de obtuzitatea lui, acum cînd îi schița portretul cu mintea și cu simțurile care o aureolau cu nimbul unei dimineți proaspete.

Prudența îl sfătui să-și spună că s-ar putea să nu fie vorba decît de jocul tinereții, și de tendința unui bărbat înhămat la treburile prozaice de a prețui exagerat ceea ce i se păruse a fi făptura feminină complementară lui.

Venerînd puritatea așa cum o venera el, se pomeni punîndu-și întrebarea dacă fie și cea mai adorabilă dintre ființele pure, avînd o asemenea origine, nu va da la un moment dat la iveală, într-un fel sau altul, urme și influențe ale antecedentelor ei. Dacă ar fi putut să fie sigur de neprihănirea ei morală, o ardentă generozitate, păstrată undeva în rezervă, îndărătul îndoielilor anxioase, l-ar fi îmboldit pe Dudley să-și înăbușe dezaprobarea și să braveze lumea sub scutul avantajelor bănești ; pe care va

trebui să le susțină cu fermitate în fața clanului Cantor, pentru a le înfrînge împotrivirea de a primi în sinul lor o fată fără nume, dar moștenitoare a unei averi fabuloase. Educația primită în familie și gusturile lui ereditare făceau ca aspectul unei naturi dezgolate, văduvite de argumente materiale, să fie malefic, de-a dreptul diabolic. I se acordau și naturii oarecare drepturi, dar numai în anumite condiții și însoțite de ceremonii. Și cînd natura violează aceste condiții, redevine, în mod vizibil, vechea bestie răzvrătită, ticăloasă, care năzuiește să dărîme și să niveleze cele mai sacre dintre edificiile noastre. O alianță cu oricare dintre partizanii ei, îi apărea lui Dudley ca un act de trădare față de familia lui, de clasa lui, de principiile lui. Și, cu toate acestea, îi trepida în gîtlej un strigăt de fericire criminală la gîndul că ar putea săvîrși asemenea act.

Hotări să nu se „pripească“ și așteptă trecerea zilelor pînă cînd Lady Grace Halley, în noua ei postură de văduvă, sosi la Cronidge. Lady Cantor îi vorbi despre insondabila mîhnire a lui Dudley. Lady Grace avu o discuție cu el între patru ochi. Î se adresă fără nici un preambul :

— Ai aflat, deci ?

— Dumneavoastră erați la curent ? întrebă el și tonul lui conținea un reproș iritat.

— Numai de ieri, cînd am trecut prin Londra. Am aflat — dintre toți oamenii din lume — tocmai de la un anumit Sir Abraham Quatley, la care fusesem îndrumat să apelez pentru reglementarea acțiunilor soțului meu la Organizația Căilor Ferate din America de Sud. Am stat de vorbă, și lucrul a ieșit la suprafață. El știa, dar mi-a spus că, în general, nu se știe. Și îl apreciază, îl respectă pe domnul Victor Radnor. Va trebui să ținem totul în secret, nu-i așa ? Dar domnul Quatley aflase despre intențiile tale și, cunoscînd relațiile noastre, „a estimat“ — cunoști limbajul din City — că e de datoria lui să-mi

atragă atenția, și așa mai depărte. Asta s-a întâmplat după ce detectasem pe fruntea lui o îngrijorare pe care a trebuit să i-o trag cu arcanul din gură. Ce-ai de gând să faci ?

— Ce pot să fac ?

— Ți-e dragă fata ?

Dudley recunosc un oarecare atașament, așa cum se cuvenea în situația dată. Lady Grace nu era femeia care să se lase impresionată de o idilă pastorală. Totuși, Dudley își dădu seama că-l disprețuia ca îndrăgostit. Dar afirma că-i înțelege dilema.

Nedumerirea în fața injusteții soartei și a oamenilor plasa o mască ofilită peste trăsăturile și peste sentimentele lui. Acestea din urmă erau sfîșiate ; întreaga lume era sfîșiată. Nu cerea decît un răgaz, un răstimp în care să-și poată defini sentimentele și să poată revedea o imagine a lumii reconstituită din frînturi. Trecuseră șase zile. În fața familiei lui, se justifica prin urmările șocului.

— Nu te mai întilnești a doua oară cu asemenea șansă, îi spuse Lady Grace, înălțînd din umeri.

Căzură de acord asupra onestității comportamentului mamei. Aceasta se reflecta și asupra tatălui, gîndi el.

— Trebuie să-i fi venit greu să dezvăluie asemenea lucruri, înainte de o logodnă.

Umerii Lady-ei Grace erau cuprinși de neastîmpăr.

— Cînd e vorba de sentimentele unui bărbat !

— Ce să-ți spun, sentimentele unui bărbat ! Eu reprezint juriul britanic care pledează pentru sentimentele femeilor.

— Dar s-au căsătorit în cele din urmă ?

Lady Grace declară că nu cunoaște amănunte. Știa să mintă cu mare abilitate.

A doua zi se afla în drum spre Londra, înarmată cu solicitarea Onorabilului Dudley de a se întilni cu „tatăl fetei“.

**INFĂȚIȘEAZĂ CEEA CE POATE FI UN LUCRU MĂRUNT SAU
UN LUCRU IMPORTANT, DUPĂ CUM HOTĂRĂȘTE INIMA
ACTORULUI PRINCIPAL**

Skepsey o introduse pe Lady Grace în biroul particular al patronului său, și o întreținu cît timp acesta lipsi. Îi povesti că își înmormintase soția. Văzîndu-l cum își frecă mîinile, doamna se temu că va asista la un acces de văicăreli. Dar Skepsey dorea să-i vorbească despre eveniment, să o convingă de modesta lui participare la durerea acestei pierderi și de felul în care se poate obține o consolare cînd ești amărît. Îi cîștigă aprobarea menținînd o balanță corectă între cele datorate subiectului și cele datorate ascultătorului.

După ce rămășițele pămîntești ale sărmanei sale soții fuseseră coborîte în groapă, el își îngăduise o zi de vacanță la Hampstead. La întoarcerea în Londra, seara, se pomenise în imediata vecinătate a unei cîrciumi, cunoscută pentru exhibițiile de pugilistică și antrenamentele care aveau loc la primul etaj. Dar el era pradă melancoliei și gîndurilor sumbre care ne podidesc în asemenea zile. Cu toate că, dacă ne punem întrebarea de ce e necesar să părăsim această lume, se ridică, la fel de legitim, și întrebarea : de ce a fost necesar să venim pe această lume ? Și dacă nu am reușit, pe parcursul vieții, să ne facem utili patriei, atunci răspunsul nu poate fi satisfăcător. Pe cînd se lăsa furat de asemenea întrebări coaleșitoare, s-a trezit acostat de o femeie tînără : absolut respectabilă, din toate punctele de vedere. Aceasta l-a întrebat dacă văzuse cumva un tînăr intrînd în cîrciumă. Femeia i l-a descris, vestejind totodată ispitele demonice ale unor astfel de localuri. În cele din urmă, cum femeia stăruia să intre ca să-și caute bărbatul și ca să-l con-

vingă să se smulgă din „capcana diavolului“, Skepsey, a însoțit-o, a urcat la etaj și l-a adus pe tânăr jos. Dar prietenii omului, sau mai bine zis cunoștințele care-și spun prieteni, și care se aflau sub efectul băuturii, nu l-au lăsat cu una cu două, și au început s-a apostrofeze înjurios pe tînăra femeie. Aceasta își ținea mîna pe brațul bărbatului și cita întruna din *Sfînta Scriptură*. Trist să povestim asemenea lucruri despre niște oameni care poartă numele de englezi — și cu atît mai tristă scuza că erau în stare de ebrietate. Nu se mulțumiră să-l smulgă pe tânăr din mîna femeii, dar o și înghiontiră, o îmbrînciră afară din cîrciumă, o zvîrliră în stradă.

— Era de datoria mea să-i iau apărarea, declară Skepsey. Era foarte neajutorată. Convinsă de eficacitatea citatelor din *Biblie*. Nu a opus rezistență. Am reușit să-i eliberez, pe ea și pe tînărul pe care-l ocrotea, numai cu condiția să urc din nou și să ofer o mostră a competenței mele. Îi asigurasem că oricare dintre ei îmi va ține piept, va fi doborît la pămînt. Desigur, mi-au rîs în nas, dar le-am dat o dovadă chiar pe trotuar. Așadar, am urcat cu ei la etaj. Eram covîrșit de nenorocirea mea, aveam nevoie de o descărcare, și mi-am pus mînușile. Oponentul meu era un om voinic ; firește că rîdeau cu toții de cel pipernicit. Le-am declarat că totul depinde de cunoașterea principiilor inițiale și de forța de a le aplica. Nu vreau să mă laud, doamnă ; oponentul meu, mai tînăr cu zece ani decît mine, a fost, cît ai zice pește, culcat la pămînt ; același lucru s-a întîmplat și în a doua rundă. Oamenii mă priveau cu uimire. Le-am repetat că nu există nimic mai grozav decît principiile inițiale, aplicate în acțiune. V-am menționat acest incident numai pentru a vă sublinia imensa alinare pe care mi-a adus-o la încheierea unei zile negre.

— Și în felul ăsta ți-ai potolit tristețea, comentă Lady Grace.

Skepsey se dădu în lături, pentru a face loc patronului său care intra.

Cînd o văzu, în ochii lui Victor se aprinseră candelabre de sărbătoare.

— Sînt chiar atît de binevenită ? În zîmbetul ei pulsa emoția. Și micul dumitale factotum, și dumneata mă faci să-mi pierd capul de atîta flaterie. Apropo, Skepsey mi-a recomandat îmbrăcarea mănușilor de box în chip de consolare pentru cei rămași văduvi. Avea cele mai bune intenții. Ce păcat că femeile nu pot face uz de mănușile pugilistice !

— O, mănușile de box pot pricinui destul rău. Văd că dorești să-mi spui ceva.

— Cum vezi ?

— Tt̃t̃, tt̃t̃ !

Tonul frivol al glasului ei și flecăreala fără noimă încetară ; acum vorbea grav, în armonie cu înfățișarea-i îndoliată.

— Ai ghicit. Vin din partea lui Dudley. A aflat totul. Aș dori să-ți fiu de ajutor, orice mi-ai cere.

Victor își înalță capul.

— Cine i-a spus ?

— În nici un caz un dușman.

— Dar cine ?

— Mama fetei. Și a procedat corect.

— Fără îndoială, răspunse Victor și, în momentul acela, chiar așa gîndea. O, deci a stat de vorbă cu el ! Mie nu mi-a suflat o vorbă. De o săptămînă încoace — mai precis de șase zile — o tot văd spionînd după ceva la care pare să se aștepte. Iscodește ca o față pitită pe după o ușă întredeschisă. Și e pe jumătate moartă ; a refuzat să-mi dea vreo explicație. Probabil că așteaptă o veste de la el, sau despre el — hotărîrea lui, oricare ar fi aceasta !

— Din punctul ăsta de vedere nu-ți pot fi de ajutor. E un tip impenetrabil. Vrea să te întâlnească săptămîna viitoare, marți.

— Accept din toată inima.

— Și fata ?

— Fredi ? — biata Fredi — ah, sărmana mea copilă ! Nu, ea nu știe nimic. Uite care-i adevărata situație : dînsa, soția legitimă, trăiește încă. Cel puțin așa se spune. Mă rog, trăiește împotriva tuturor legilor fizice și medicale, trăiește din simplă încăpăținare — e un miracol de voință din partea unei creaturi umane să... Am aflat de la doctorii ei, de la prieteni, de la servitori, nimeni nu poate înțelege de ce anume se mai agață viața asta... Eu îi doresc toată fericirea din lume... numai să-i mai poată ajuta la ceva. Dar pe noi, pur și simplu ne omoară. Înțelegi, scumpă prietenă, dumneata ești o prietenă adevărată, mi-ai dat dovezi de prietenie.

Îi luă mîna, i-o strînse și i-o ținu, simțind nevoia unui răspuns fizic la emfatica lui declarație. Și la atingerea mîinii ei calde, ideile își luară zborul.

— Ești prietena de care am nevoie. O femeie de curaj ! Biata mea Nataly — ea îndură, în felul ei liniștit. Dar o femeie de curaj și-ar lua locul alături de mine și ar sili lumea să-i aducă omagiul cuvenit. M-ar ajuta, un zîmbet luminos e de mare ajutor ! O femeie de curaj nu s-ar lăsa niciodată înfrîntă. Desigur, am fi putut trăi ascunși în pădure, sufocați, gata să ne dăm sufletul. Dar eu am nevoie de lumină, de aer, de luptă, dacă vrei. Și doresc alături de mine o camaradă, nu o... asta nu înseamnă că mă plîng. O respect, o compățimesc, o iubesc... da, o iubesc cu onoare. Numai că am nevoie de altceva... de curaj... ca să-mi înfrunt dușmanii. Foarte corect din partea ei că i-a vorbit lui Dudley Sowerby. Trebuia să afle, era obligatoriu să știe ; toți cei care au relații apropiate cu noi trebuie să știe. Dar înțelege, te rog : așteptam de pe o zi pe alta înlăturarea aceluiași obstacol care o împiedică

să-și ocupe poziția egală cu cea a tuturor celorlalte femei. Și după aceea aș fi stat de vorbă cu toți cei interesați. Nu înainte ; de dragul ei. Și acum ce-a făcut ? Dudley va pretinde... înțelegi. Și când voi fi obligat să-i mărturisesc că mama, mama fetei pe care o cere în căsătorie, nu se află încă în situația de a trece, la rîndul ei, printr-o ceremonie similară... S-ar putea ca în chiar această clipă obstacolul să se fi făcut praf și pulbere. Spun că *s-ar putea*. Am informații precise, doctorii, prietenii, servitorii, toți mi-au declarat că nu poate dura mai mult de o săptămînă. Dar dumneata ești aici, în carne și oase, pot să jur ! O atingere a mîinii mi-o spune. O mîină de femeie ? Ei, da : pot citi din atingerea unei mîini de femeie — trădează mai multe decît chipul sau buzele ei. Victor își coborî vocea : Nu vreau să te condolez ; dacă suferi, știi bine că îți împărtășesc suferința.

Îi sărută mîna, i-o eliberă, apoi o privi și-i întîlni ochii. Surprinse în ei hotărîrea unui plonjon și se pierdu cu totul. O împunsătură de conștiință îl făcu să spună :

— Cît despre păcat... dacă s-ar ști... acum sîntem pur și simplu o pereche de asceți, absolut.

Afirmația lui era neinteligibilă. Constituia mai curînd o justificare față de conștiința lui decît față de acest spiriduș în fustă, despre care știa că îngăduie mici libertăți afectuoașe, învăluite în forma enigmelor. Își recăpătă însă stăpînirea de sine și se legă de cuvîntul „păcat“, pentru a-și acoperi scăparea de care se făcuse vinovat filistinul din el. Începu să-i povestească istoric, concis, despre neprihănita frumusețe a iubirii pătimașe dintre cei doi pe care lumea îi considera niște proscrise, numai pentru că se iubeau cîstit. Nu exista nici un păcat în asta. Accentuă asupra cuvîntului „păcat“, pentru a spulbera accepția pe care i-o dăduse ceva mai înainte.

— Prostii, răspunse Lady Grace. E un fapt împlinit. Acum trebuie să-i faci față. Bizuie-te pe mine, voi face tot ce-mi stă în putință. Vrei să-l vezi marți pe Dudley ?

O să-i scriu. Fii foarte precis cu el, și nu uita de veșmintul aurit. Nu-i nevoie să-ți mai amintesc. Nesta dumitale nu nutrește aversiune pentru el ?

— Îl admiră, îl respectă, îi place ; e... de acord.

— Pentru început, e de ajuns. Lady Grace se ridică în picioare, pentru că atmosfera se încinsese, devenise de-a dreptul încărcată. Și atunci când femeia se dovedește de folos, adăugă ea, vei recunoaște că își are locul ei în bătaie.

Rapida și neobișnuită alternare de bosumflări și încruntări și zimbete cu gropițe de pe fața frumoasei văduve înveșmântate în negru, amintea de o pufnire de vînt pe suprafața însorită a unui lac, într-un ungher umbros. Fruntea ei era chiar sub bărbia lui, buzele ei în periculoasă vecinătate. Doliul pe care-l purta era o ispită în plus. Văduvele îndoliate, cînd nu stăruie să incline prea mult spre sumbrul țărîm stigian, purtînd pe chip paloarea hapurilor care au grăbit expedierea defunctului, provoacă brațul bărbătesc să le susțină, să le smulgă patetica ființă din hăul tenebros. Și, mai ales, cînd o văduvă îndrăgește în mod evident viața ! Compasiune, simpatie, impuls, și de cealaltă parte, grațitudine, iarăși impuls, căldură vie ; și o mușcătură a conștiinței care se luptă cu Împăratul Spaimelor pentru a o smulge din infern pe cealaltă Euridice ; și o sete subită, coplesitoare ; și solici-tudinea, o delicată solici-tudine de a pune pecetea pe un anumit lucru și de a-l numi fapt împlinit, spre uimirea istoriei ; și o zvicnire a nerușinării din tinerețe în sicriul ei ; toate insurecțiile naturii, în absența colonelului care-i comandă regimentele ; toate trucurile și combinațiile ei, care ne afectează pe moment mult mai puțin decît ne-a emoționat strîngerea unei miini catifelate în mîna noastră, care aparține alteia. Dimpotrivă, triumfăm, ne desfătăm cu savoarea fructului oprit, care ne compensează pentru strădaniile noastre. Și-i încredințăm cronicarului misiunea de a consemna în hieroglife un fapt mare, rotunjit.

Doamna trecu strălucit prin încercarea supunerii, încordându-și umerii și, la urmă, închizînd ochii. Își recrută controlul de sine, deși obrajii i se învăpăiaseră, și îi aruncă lui Victor privirea unei persoane brusc deșteptate. Fiind îmbrățișată și sărutată, se simți obligată să se gîndească la gustul ei pentru acest bărbat, și-i recunoscă o oarecare abilitate și impetuozitate. Și după împlinirea faptului, Victor nu poză nici în vinovatul care se pierde în scuze, nici în obraznicul care se împăunează, ci afișă splendoarea zeului liric care și-a potolit fervoarea adăpîndu-se la izvorul seninătății, dar care nu se oferă să și-o reinnoiască. Radia lumină. Îi spuse :

— Da, ești femeia care trebuie să dețină locul de frunte în bătălie.

Cu asemenea femeie alături, ar fi putut cucerii lumea.

Comparațiile care se perindau prin mintea doamnei, evocînd crîmpeie de amintiri din trecutul unei femei de clasa și poziția ei, erau în favoarea lui Victor. Pentru că nu-i plăceau libertinii întreprinzători și disprețuia tinerii lipsiți de experiență. Lumina de pe fața lui o asigura că scena care se petrecuse nu se va repeta în mod organizat, și că nu avea de-a face cu un dominator care să-i ceară întîlniri fixe. Era stăpînă pe ea însăși. Așa să fi fost oare ? Începu să înțeleagă cum de fusese cucerită și determinată cealaltă femeie să săvîrșească marele salt alături de el. Ar fi dorit să-i ceară povestea în amănunt. Dar nu se simțea în stare, după cum nu s-ar fi simțit în stare să-i reproșeze.

Venise la el fără nici un fel de gînd preconcept, fără nici un fel de intenție, decît poate aceea de a cere sfatul unei inteligențe superioare care să-i îndrume sau să-i rețină mîna de jucător la bursă ; sau poate ca să-și ia răsplata pentru o temporară încordare psihică.

— S-ar putea să reușesc să te ajut, așa sper ! spuse ea recăpătîndu-și răsufierea și privindu-l cu ochi vag muștrători.

Apoi schimbă subiectul, discutînd despre stocurile de acțiuni pe care le moștenise.

Victor le comentă în treacăt trăinicia, după care îi vorbește despre proiectele lui de viitor :

— Parlamentul ! Dar acasă la mine, dacă pomenesc numai acest cuvînt, biata mea soție se ghemuiește toată.

Începu să elogieze diverse aspecte ale galantei femei de lume aflate în fața lui.

— Dumneata reușești în tot ceea ce faci, îi răspunse ea, convinsă de acest adevăr.

Și convingerea făcu să palpite în sîngele ei amintirea celor petrecute cu puțin în urmă. Succesul îi încolăcise mijlocul și o strînsese în brațe, succesul era cald încă pe buzele ei ; adora imaginea succesului.

— E drept, nu pot accepta să ratez, cînd mi-am pus ceva în cap.

Acum și-o pusese în cap pe Lady Grace, și o privi cu tălmăcit. Femeia se simți străbătută de un fior feciorelnic. Fețele astea transparente, pe care gîndurile, care sînt pe jumătate intenții, se conturează luminoase ca niște fulgere, transmit curenți de electricitate în trupurile celor mai slabi. Îl imploră, întinzînd brațul cu palma întinsă ca o barieră, iar capul ei se clătină de trei ori în semn de negație. Cu toate că nu se ferise și nu se retrăsese propriu-zis, Victor se înclină în fața refuzului, iar ea îi dăruie un zîmbet de grație și de ușurare ; o, cît de ușurată se simțea în fața acestei deferențe care stăvilise instinctul de pradă !

— Să-i comunic lui Dudley că rămîne pentru marți ?

— La orice oră îi face plăcere.

— O vizită care înseamnă...

— Indiferent de ce înseamnă.

— Mă gîndesc că s-ar putea să fie cam neplăcut.

— Pentru mine ? Sînt pregătit întotdeauna pentru orice întîlnire.

Zîmbetul ei era măgulitor de luminos.

— Apropo, păstrează și intensifică relațiile cu oamenii din City care-ți sînt apropiați ; dă cît mai multe recepții ; hrănește-i cu dineuri, îl sfătui Lady Grace.

— Acasă ?

— Ar fi mai bine. Invită-i pe Sir Rodwell Blachington, pe Sir Abraham Quatley, cu soțiile. Acum nu mai poți da înapoi. Și eu am să te sprijin.

Îi aduse din nou un omagiu. Lady Grace se ridicase să plece. Dar uitase de mina Tiddler.

Mina Tiddler urca încet dar sigur. Victor îi anunță cifrele. Apoi îi sărută mîna și Lady Grace plecă, puțin amețită de lucrurile neașteptate care se întîmplaseră. Dar era obișnuită să se adapteze formelor noi pe care le lua evenimentele ; cu toate că nu trecuse prin foarte multe experiențe. Comparat cu jocul la bursă, jocul dragostei i se părea o inofensivă distracție.

Victor intră în biroul domnului Inchling și începu să peroreze, fără să-i dea celuiilalt prilejul de a rosti măcar un cuvînt. Dorea să fie admirat, nici el nu știa pentru ce. Bunul său partener era foarte atașat de soția lui. În trecut, Victor o botezase pe soția lui Inchling „doamna Grundy ¹”. Birfea, cenzura totul. De bună seamă, cunoștea — nu s-ar fi putut să nu cunoască — situația lui. Totuși niciodată nu manifestase cea mai vagă lipsă de respect. Își amintea, în mod ciudat, cum faptul că soții Inchling, care în public se arătau întotdeauna de acord indiferent de ce gîndeau în particular, îi erau devotați, îi influențase, dacă nu chiar îi insuflase hotărîrea de a lepăda mantia obscurității care îi scurta zilele, și de a ieși într-o lume pe care el o putea ilumina, pentru ca această să-i trimită îndărăt splendidele reflexe. Da, Inchling și soția lui, pentru că alcătuiau un singur tot ; și dacă acest tot, subordonat lui, cunoștea adevărul și-l accepta, atunci întreaga lume putea fi cucerită. Ei marcau pulsul grun-

---

¹ Nume care personifică moralitatea convențională și îngustimea de vederi.

dismului oamenilor căsătoriți. Și așa se și întimplaseră lucrurile.

Îi expuse pe larg părerile lui asupra afacerilor din India, pentru a-l menține pe Inchling mut, și își lăsă gîndurile să lunece aproape cu afecțiune către buna și credincioasa lui soție care, neavînd raze X în priviri, nu putea avea cunoștință de senzaționalul eveniment care se petrecuse între cei patru pereți ai biroului său.

Nataly nu ocupa un loc prea generos în ideile lui. Știa și regreta acest lucru.

Cînd sosi acasă, o salută cu o afecțiune sporită. Jalnica ei lipsă de curaj îl îndemna să o trateze cu blîndețe.

— Ai văzut pe cineva ? îl întrebă ea.

— Oameni din City. Și tu, dragostea mea ?

— A venit în vizită domnul Barmby. A fost plecat o săptămînă la Tunbridge Wells, unde are un prieten. Apoi adăugă întristată : L-am văzut pe Dartrey. L-a adus la Londra pe lordul Clanconan, pentru o consultație medicală, după care, probabil, îl va duce la Brighton.

— La Brighton ? Ce viață poate găsi un om ca Dartrey la Brighton ?

Pieptul Nataliei se înălță într-un suspin.

— Dacă eu nu mă pot duce acolo s-o văd pe Nesta, mi-a promis el că mi-o va aduce aici pentru o zi.

— Dar, draga mea, dacă dorești s-o vezi, am să ți-o aduc eu.

— Devine din ce în ce mai imperios să o văd.

— Nici o grabă, nici o grabă. Așteaptă pînă la sfîrșitul săptămînii viitoare. Și eu trebuie să-l întîlnesc de urgență pe Dartrey, în chestiuni de afaceri.

Nataly îi dădu adresa, aflată într-un scuar din apropiere. Cum mai avea puțin timp pînă la ora cinei, Victor zbură la Dartrey. Nataly nu-i puse nici o întrebare.

Colney Durance îi mărturisise lui Dartrey că Victor o ucide pe Nataly. Într-adevăr, era din ce în ce mai lipsită de însuflețire ; zîmbetele ei apăreau ori de cîte ori

era nevoie, dar păreau stinse. După întrevvedere cu Dudley, cînd ajunsese acasă, leșinase. Dar ceruse cameristei să jure că nu va sufla un cuvînt, și aceasta se arătase gata să cruțe sentimentele unui soț atît de duios — și ale unui stăpîn atît de bun.

CAPITOLUL XIII

DOAMNA MARSETT

Colney Durance era în stare de mici acte de bunăvoință, drept care se reperi la Brighton ca să-i readucă exilatei Nesta gustul prietenilor ei din Londra. Domnișoarele Duvdney știau că acest temut domn îi purta afecțiune fetei. Propria lor afecțiune, care devenise mai fierbinte decît le plăcea să recunoască, fusese de-a dreptul impresionată de maniera lui de a discuta cu fata. „Oricît ar fi fost de copil“, cum se exprimau ele, Colney îi adusese omagiul de a-i face o sobră dar satirică trecere în revistă a evenimentelor politice la zi și a articolelor publicate în ziare în ultima vreme. Și domnișoarele fură introduse, spre uimirea lor, în peripețiile agerei Delphica. Ascultară cu blajină bunăvoință expunerea asupra isprăvilor ei, din care înțelegeau atît cît ar fi înțeles dacă li s-ar fi vorbit în limba japoneză. La New York, grupului de lingviști li se alăturase un nou reprezentant aventurier, ambasador al unei limbi europene : Signor Jeridomani, un filolog, fi-rește dublat de un politician : Machiavelli *redivivus*, îi apăruse acesta blondei Delphica. Discursul pe care-l ținu-se la dineul oferit de Trustul Delmonico fusese aplaudat de presa new-yorkeză ca fiind o capodoperă de istețime. Delphica era însă singura membră a grupului care izbutea să vadă și ce se ascunde îndărătul aparențelor. Dar acum,

datorită jurnalelor care jubilau și risului homeric care se stîrnise în întreaga Europă, secretul fusese dat în vileag, în sensul că toți concurenții fuseseră demascați și expuși spre edificarea publicului american. Sprîncenele doctorului Bouthoin erau permanent înălțate, iar gura domnului Semhians era permanent căscată. Își puneau întrebarea dacă să nu se întoarcă, indignați, în Marea Britanie. Dar patriotismul, condimentat de sosul cheltuielilor substanțiale suportate de buzunarul lor particular, îi reținea. De altfel, nici unul dintre ceilalți nu-și manifestase vreo intenție de a părăsi expediția. Iar domnul Semhians înfăptuise cîteva minuni pe terenul de cricket. Acolo unde poate, vechea Anglie își scoate și ea capul. Celor doi li se părea extraordinară răceala americanilor față de „limba lor comună”, ba mai mult, le parveni zvonul că și un emisar al limbii americane urma să fie trimis în Japonia.

Nesta asculta, întreba, comenta, rîdea ; domnișoarele nu aveau nici o îndoială că era captivată și că înțelegea totul. Cereau întruna să-i se descrie scenele dintre Delphica și domnul Falarique, față de care fata se comporta cu mare ingenuitate, precum și cele dintre Delphica și domnul Mytharetos, față de care se arăta arheologică și homeriană.

Prin fiica lui, doctorul Gannius avea un atu pentru impunerea limbii sale guturale în Orientul îndepărtat. Dar îl muncește bănuiala că domnul Falarique, devenit acum sobru din pricina greutăților care i se puneau în cale, s-ar putea să le pregătească într-o bună zi cine știe ce surpriză, care să-i dea pe toți peste cap ; așadar, doctorul Gannius se străduiește să-și găsească aliați. Îl sperie pe flexibilul Signor Jeridomani reducîndu-l la fixitate lingvistică ; doctorului Bouthoin îi laudă întruna fotbalul și retractează, sau modifică, verdictul său asupra englezilor, anume că : „trupurile lor au forță musculară, în schimb mințile lor femeiești sînt lipsite de mușchi”. Pentru a sublinia caracterul fățiș, direct, al englezilor, chiar

dacă gîndirea lor e cam densă, îi spune că „Amuzia, nu Aluzia, este dușmanul lor.“

— Dacă sîntem lipsiți de muze și de muzicalitate, cum se face, atunci, că avem cea mai nobilă pleiadă de poeți ? întrebă doctorul Bouthoin.

— N-ați recunoscut niciodată, în inimile voastre, aceste elemente străine, pînă n-ați învățat de la noi, germanii, că puteți face paradă de ei.

— Dar nu ne-au înzestrat poeții noștri cu cea mai bogată dintre limbi ?

— Ale cărei cuvinte le folosiți doar pentru calam-bururi.

Domnul Semhians încercase, afectat și ineficient, să uzeze de jocuri de cuvinte în fața străinilor. Dar el și șeful său erau obsedați de o idee nouă :

— Vai de mine, dacă gloata este acum cea care dic-tează, subordonarea gusturilor literare la cele ale gloatei va coborî națiunea la cel mai de jos nivel intelectual, și nu numai că ne va face incapabili pentru competițiile cu străinii, dar vom ajunge de-a dreptul neinteligibili pen-tru ei, deși acasă sîntem ridicați în slăvi. Nu cumva asta-i calea Celui-de-Sus pentru a face națiunile să se devoreze între ele ?

— Pentru că, reluă doctorul Gannius de parcă le-ar fi ghicit gîndurile, această excesivă, mult aplaudată pro-ductivitate atît a poezilor tineri cît și a celor bătrîni din literatura voastră modernă, poate fi considerată o reală recoltă literară ? Constituie măcar hrana nutritivă și pe-risabilă a pieții ? Nu-i cumva răpăitul stropilor de ploaie pe asfalt, în continuă mișcare, dar steril ?

Domnul Semhians făcu apel la Delphica.

— Da, geniu aveți, răspunse ea îndreptîndu-i banda albă, scrobită, care-i încercuia gîtul. Geniu aveți din supra-abundență ; dar vă lipsește simțul critic.

— Poate că vă lipsește sergentul instructor care să șmotească mulțimile, adăugă doctorul Gannius.

Colney își părăsi întregul grup de concurenți pe podiumul unei faimoase săli de conferințe din New York, lăsându-i să dezbată cu ardoare, în fața unui public uriaș, meritele limbilor respective.

— Am auzit, îi șopti doctorul Bouthoin domnului Semhians (a cărui gură se căsca tot mai mult pe zi ce trecea), că un bilet la această conferință costă zece dolari.

Nesta nu se mai sătura să audă despre Delphica.

— Ai mai văzut pe cineva din banda noastră ? o întrebă Colney.

— Nu, răspunse ea veselă, apoi se lăsă copleșită de un nor, conștientă de motivul ciudat care o îndemna să dorească a auzi cît mai mult despre fictiva eroină detestată de Dudley. Un motiv nostim și impertinent, nu-i așa ? Nu chiar atît impertinent, dar nostim în orice caz. Pentru că era în spiritul opoziției ei față de Dudley, fără să-i insuflă însă un sentiment de inferioritate, așa cum li se întâmplă de obicei fetelor.

Colney își adusese viola, pentru un duet. Organizară o încîntătoare seară de muzică, așa ca pe vremuri, la Creckholt. Și Nesta, cînd urcă la culcare împreună cu mătușile, le împărtăși spusele amuzante ale tatălui ei, cum că acest domn amar și mușcător se prefăcea într-un mieluşel de îndată ce-și fixa viola sub bărbie.

Colney înnoptă în casa lor. A doua zi, disdedimineată, Nesta îl văzu de la geam plimbîndu-se pe faleză, și i se alătură, pentru a-i gusta sarcasmele amare, improșcate de apa sărată a mării.

— Convoiul ăsta de terase anoste, cu fața spre mare ! Către terase se îndreptau acum invectivele satiricului. Pentru ca englezii ăștia cu buzunare doldora să se bată pe burtă cu marea ; asta-i priveliștea pe care o oferă zeului comerțului.

Își plimbă ochii peste milele de „mutre englezești“ de pe plajă, rîzînd plictisit. Oceanul își schimba fețele, pă-

rînd să se amuze și el de spectacol. Cine știe ce glumă ocultă îl făcu pe Colney să exclame :

— Capital !

— Vino cu mine în partea unde sînt prăvăliile, îl îmbie Nesta.

— Și cîte mii de preoți aveți pe aici ?

— Vreo zece, cred, răspunse ea pe un ton care-i ținea isonul.

Gîndul lui Colney alunecă spre admiratorii ei : reverendul Septimus și Sowerby.

— Ai mai avut vreo veste de la prietenul nostru care scîncește la flaut ?

— Aici ? Nu. Trebuie să ghicesc la cine te referi.

Colney aruncă o privire iritată îndărăt, spre șirurile de batalioane reprezentate pentru el de teraséle scăldate în bani și zise :

— Fața unui ceasornic care a stat ! Singura semnificație este aceea că e dincolo de timp.

Nesta știa că Durance nu avea nici o simpatie pentru Dudley Sowerby. Totuși, cuvintele sale puteau fi și o aluzie la vederea generală a șirului de case. Dar acel „dincolo de timp“ i se înfipsese în minte. O anumită față binecunoscută, deși aproape frumoasă, se preta în chip fatal la caricaturizare.

Nesta îi vorbi despre exilul ei ; ar fi dorit s-o viziteze și Skepsey ; se jeli de pierderea dragii ei Louise. Era evident nedumerită de această lungă separare de părinții ei, dar nu rosti un cuvînt.

Se întoarseră pe chei.

Nesta îi aminti de niște versuri pe care le scrisese Colney pentru a celebra prima ei vizită la Brighton, pe cînd era copil :

*„Pe urmă ne-am plimbat pe esplanadă,
Și ce să vezi, chiar o balenă !
Părea să n-aibă nici un pic de coadă,
În schimb un cap ca de hienă.*

*Și când am năvălit pe plajă,
Vinînd talazuri înspumate,
Ne-am pomenit cuprinși de vrajă,
Cu sufletele-nfierbîntate."*

— Am încercat și eu, o dată, să fiu poet, observă Colney.

O doamnă cu picioare elegante, încălțate în pantofi parizieni, și cu bucle negre, ondulate, atrăgător răvășite de briza mării, care se juca dealtfel și cu fustele ei, scoase un argintiu strigăt de bucurie : „Vai, dragă, ce plăcere !“ cînd dădu cu ochii de Nesta. Pe urmă, văzînd că era însoțită de „unul dintre noi“, își moderă tonul la o bună-cuviință aproape convențională.

— Călărim astăzi ?

— Eu, una, da, răspunse Nesta.

— N-aș fi avut nici o plăcere dacă nu veneai și dumneata.

— Atunci, la ora unsprezece.

— După ce-mi scriu scrisoarea către Ned.

Rosti numele cu o salvă de sunete argintii, își luă la revedere, roși, clipi, își încrunță sprîncenele, își îndulci conturul buzelor, și trecu mai departe.

— Cine e doamna ? întrebă Colney.

— O doamnă Marsett ; am întîlnit-o în grupul instruit de maestrul de călărie.

— Și cine-i Ned ?

— Soțul ei, căruia îi scrie în fiecare dimineată. E căpitan în armată, sau a fost. Acum se găsește în Norvegia unde pescuiește.

— Atunci, probabil că ofițerul englez își continuă studiile militare.

— Nu găsești că-i frumoasă, domnule Durance ?

— Ned s-ar putea fâli cu posesiunea lui, dac-ar fi ceva mai pusă la punct și mai moderată.

— Cînd sînt singură cu ea, e altfel.

— Un lucru foarte obișnuit.

La orele unsprezece, Colney se afla la Londra, iar Nesta călărea în grup, alături de doamna Marsett.

Un vînt dinspre sud-est legăna apele mării presărate cu paiete de aur, sub soarele strălucitor.

— Mi-am îngăduit o libertate azi dimineață, m-am adresat spunîndu-ți „dragă !“. E ceea ce simt pentru dumneata, numai că nu am dreptul să dau pe față tot ceea ce simt, și m-am simțit rușinată. Sînt sigură că am făcut o figură ridicolă. Mă enervează gîndul.

— Pentru mine n-ați putea fi ridicolă.

— Și îmi aduc aminte că am vorbit despre Ned.

— Dar ați mai vorbit și altădată de el.

— Știu, dar numai cînd eram singure. Aș dori să-mi pot smulge inima și s-o arunc în valuri, ca să văd dacă se scufundă sau plutește. O idee caraghioasă, nu-i așa ? Îți spun tot ce-mi trece prin minte. Ce-o să mă fac cînd o să te pierd, cînd ai să pleci ! Îmi dai întotdeauna senzația că ești plină de poezie.

— O să ne scriem. Și apoi o să-l aveți pe soțul dumneavoastră alături.

— După ce mi-am terminat scrisoarea către Ned, mi-am lăsat capul pe brațe și, timp de cîteva minute, m-am comportat ca o nebună. Nu pot îndura gîndul că o să te pierd.

— Dar nu mă veți pierde. Nu există nici un motiv să gîndiți astfel. Și dorința dumneavoastră de a nu mă pierde mă leagă și mai mult de persoana dumneavoastră.

— Ah, dacă-ai ști ! Doamna Marsett își stăpîni gura care i-o luase pe dinainte și începu să ciripească. Dacă-am ști totul, am fi, desigur, mai înțelepți, dar cît de dezgoliți am apărea unii față de ceilalți !

Traversau o alee de călărie pentru domni, la capătul dinspre East Cliff. Unul dintre călăreți, impunător și dominant, strigă cu o veselă voce de bas :

— Și ce mai faceți dumneavoastră, doamnă Judith Marsett ? Frumoasă dimineață, nu ?

Fața doamnei Marsett deveni rigidă ; continuă să călărească într-o atitudine împietrită, privind drept în față. Gura roșie i se strînsese peste buza de jos care se frămînta.

— Asta n-a fost un salut, remarcă Nesta, pentru a-i justifica lipsa de răspuns.

Doamna șuieră amenințător :

— Lașul !

— Nu cred că a vrut să vă insulte, încercă Nesta să o domolească.

— Omul ăsta știe că nu-l iau niciodată în seamă. E o bestie. Și va afla cîndva că am o cravașă.

— Nu dați prea multă importanță unui incident mărunț ?

Doamna Marsett răspunse printr-un suspin greu.

— Sînt palidă ? Bineînțeles. La noapte o să cad în genunchi, urîndu-mă că m-am născut femeie. Ar fi trebuit să mă reped cu calul în lașul acela și să-l dobor la pămînt. Te rog, te rog, nu mă privi cu atîta mîhnire. Acum îmi cunoști și numele de botez. Ciinele ăsta îl latră pe toate drumurile. Dar n-are importanță.

— V-a mai ofensat și altă dată ?

— Dar dumneata ești alături de mine ! Nimeni nu mă poate răni, nimic nu mă poate atinge atîta timp cît dumneata ești lingă mine. Cît îi invidiez pe cei care-ți spun pe numele de botez.

— Nesta, răspunse fata zîmbind.

Era un zîmbet forțat, menit să fie amabil, pentru că doamna o impresiona neplăcut.

Doamna Marsett deschise gura :

— Ô, Dumnezeule, îmi vine să plîng ! Haide să pornim în galop ! Nu, așteaptă, am să-ți povestesc. Omul ăsta este maiorul Worrell. Unul dintre maiorii care reușesc să-și impună gradul. Un fost războinic. S-a căsătorit cu o femeie frumoasă, superioară lui ca rang social, bogată ; o femeie bună. Era o femeie bună, altminteri ar fi știut să-și ia revanșa, ori niciodată n-am auzit un cuvînt rău

despre ea. Se vede că-l iubea pe acest... Ned îl numește „bou pur-sînge“. I-a mîncat toți banii femeii și a înșelat-o pe toate drumurile. Oh, dumneata ești inocentă ca un crin ! Ah, scumpa mea ! Aș da orice să am ochii dumitale ! Am auzit spunîndu-se „limpede ca un cleștar“, dar ochii dumitale m-au învățat ce înseamnă acest lucru. Ah, și peste ce lume trebuie să se lase privirile acestor ochi ! M-am rugat aseară în genunchi, și ți-am rostit numele, m-am rugat ca dumneata — și am spus Nesta — să nu trebuiască să treci vreodată prin nefericirile prin care trec alte femei. Vai mie ! Trebuie să-ți spun că și-a înșelat soția. Probabil că nu înțelegi ce înseamnă asta.

— Înțeleg, o asigură Nesta.

— Dumnezeu să te ajute ! astăzi sînt foarte tulburată. Bărbatul ăsta e otravă pentru mine. Soția lui l-a iertat de trei ori. În trei rînduri diferite femeia aceea i-a dăruit iertarea. Se pricepe el să facă jurăminte la fel de binе cum se pricepe să le și încalce. Și, într-o după masă de noiembrie, ea a ieșit să se plimbe și l-a întilnit călărind alături de o femeie cu reputație notorie. Știi că există asemenea femei rele. Au trecut pe lângă ea, rîzînd. Uită-te aici, Nesta, vezi pintenul ăsta de stîncă și viltoarea de dedesubt ? Doamna Mărssett indică locul cu capătul cravașei. Biata doamnă s-a aruncat de la înălțime chiar în locul ăsta. S-a aruncat în bulboană. Și au pescuit-o moartă. La o săptămînă după înmormintare, maiorul Worrell... dar ți-am spus deajuns.

— Haideți să pornim în galop, o rugă Nesta.

Vorbăria doamnei Mărssett, și nu mai puțin prezența ei, o tulburau pe fată cu acele premoniții de furtună care se ivesc peste apele line cînd marile elemente conspiră. Simțea că există o cauză pentru care trebuia să-i fie milă, și îi era milă de femeie. Poate că acel căpitan Mărssett se căsătorise cu o persoană inferioară ca poziție socială și poate că soția lui avea de suferit lovături din partea oamenilor cruzi. Presupunerea părea plauzibilă. Fata o ac-

cepta ; pentru că îndărătul ei, asemenea unor nori de furtună care se adună și se îndesesc mascați de dealuri, nu exista decît o acalmie amenințătoare. Ce anume se ascundea ? Nu voia să se gîndească. Sensibilitatea ei receptivă se ferea în fața suflului de atmosferă supraîncălzită, degajat de această nouă cunoștință a ei ; un suflu nu prea plăcut, dacă se gîndea la plăcere ; dar sugestiv pentru o viață ajunsă la acel miez tragic, devorator, în jurul căruia răsuflă din greu cuptorul încins. Dar fata nu reflecta ; intuia doar existența unui „dincolo“ ascuns.

Și apoi, ea era o exilată. Tatonînd în întuneric după lucruri întunecate, încercînd să dobîndească acel simț care deslușește prin beznă, se ciocnea de poarta unui mister care-i refuza cheia, deși îi înfățișa lacătul. În viața ei începuseră să existe ceasuri de neliniște și frămîntare. Prietena ei Louise era plecată. Avea atît de puțini alți prieteni — din cauză acelei dileme nesoluționate ; dorea o prietenă, de orice fel, numai să fie bună. Și această doamnă părea să aibă nevoie de ea, ceea ce o măgulea. Nesta se afla într-o stare de spirit în care era gata să ingereze și să digereze flateria, prefăcînd-o în sînge hrănitor.

Cîteodată, doamna Marsett îi plăcea mai mult cînd era absentă : după ce-și luau rămas bun, se gîndea la ea, îi dorea numai bine. Pentru că o irita să tot audă imnurile care-i slăveau inocența, și apoi, prin simplă conversație, femeile nu prea reușesc să remedieze acea „mîrșăvie“ a bărbaților ; și problema „iubirii“, care era cînd „iadul“, cînd „paradisul“. Sînt chestiuni, gîndea Nesta, despre care e mai bine să nu se vorbească. Dar existau momente cînd expresia feței doamnei Marsett și tonul ei stîrneau compasiunea fetei, pînă la nevoia de a-i strînge mîna, un act prin care Nesta se simțea angajată. Asemenea lucru se întîmpla mai ales atunci cînd doamna evita fervoarea exclamativă și cînd pe trăsăturile ei frumoase se așternea o calmă duioșie, mai patetică decît sonoritățile. Acestea din urmă nu purtau întotdeauna girul lim-

bajului șlefuit. Engleza ei se făcea vinovată de neașteptate scăpări, care aminteau de comerțul practicat pe malurile Tamisei. Dar există multe femei lipsite de cultură în țara noastră. Și multe ale căror gusturi pentru literatura dulceagă trădează uneori similitudini cu Mary, camerista Nestei. Doamnei Marsett îi plăceau cărțile cu iubire, vârsare de sînge, aventuri. Mai mult, avea și un poet favorit, dar îi ceru Nestei îngăduința de a nu-l numi, pentru că ea nu trebuia să-l citească pînă cînd n-o să se mărite — era un poet interzis fetelor nemăritate. Spunînd acestea, doamna căzu iar în una dintre tăcerile ei, după care strigă că se urăște pentru faptul de a-l fi citit vreodată. Nu-l condamna pe bard.

Ah, bietul bard ! ¹ El și-a purtat bătălia lui ! Dar nu-i vom rosti nici noi numele pentru că acesta e stigmatizat. A scăpărat chibritul care a dat foc instinctelor naturale ale multor generații. Și faptul că a trebuit să dobîndească iertarea sufletelor plătînde care l-ar fi putut acuza că infiltrasese instrumentul diavolului în ele, e destulă pedeapsă pentru el. Asta înseamnă să fii creatorul unor frumuseți păgîne : o anumită posteritate care-l va judeca, va hotărî că acestea fac parte din lupta lui cinstită împotriva ipocriziei și filistinismului englez.

Doamna Marsett își exprimă cu glas tare bucuria că nu întîlnise niciodată un om ca el ; urmată de regretul că „Ned“ era cu totul altfel de om. Cu excepția „poate“... își termină fraza fredonînd. Era într-o dispoziție de fraternizare cu „mîrșăvia“.

Nesta își simțea urechile obosite.

— Mama mea îmi scrie despre dumneavoastră, spuse ea ca să schimbe subiectul.

Doamna Marsett o privi. Apoi suspină.

---

¹ Aluzie, probabil, la lirica erotică a lui Swinburne, bun prieten al lui Meredith.

— De cînd am visat să am o prietenă ! Probabil că o fi informat-o domnul cu care erai atunci pe faleză. Mama ridică obiecții ?

— Se interesează numai, nimic mai mult.

— Nu mai am douăzeci și trei de ani, dar nici nu sînt îndeajuns de bătrînă ca să-ți pot fi călăuză. Știu că n-aș putea niciodată să-ți fac vreun rău. Asta știu cu certitudine. Mai curînd m-aș zvîrli în mare, ca doamna Worrell — cea din urmă baie în mare ; cea mai desăvîrșită purificare pentru o femeie. Numai că ea era o femeie bună și nu avea nevoie să se purifice, așa cum am avea nevoie multe dintre noi, celelalte. Să ne spălăm de amintirea că am întîlnit vreodată un bărbat. Mamei dumitale nu i-ar face plăcere că-ți spun Nesta. Eu nu îndrăznesc să-ți cer să-mi spui Judith. Blestemat nume !

Doamna Marsett se lانسă cu voluptate în tema blestemului purtat de nume, ca o evadare din tortura ei sufletească, pînă cînd simți privirea alarmată a fetei. Murmură :

— Iartă-mă. Apoi repetă, cu un țipăt pătimaș, epitetul „blestemat !“ Dar încruntarea sprîncenelor Nastei o făcu să reia : Te rog, iartă-mă. Judith din *Biblie* a săvîrșit o faptă rea. Și Judith de acum ar putea să o săvîrșească din nou. Din momentul în care bruta aceea de Worrell mi-a tăiat calea, în timp ce călăream alături de dumneata, îmi detest numele. Vreau să ispășesc, pentru că te-am ofensat.

— Nu ; numai că noi două avem moduri diferite de exprimare. Eu nu folosesc aceste cuvinte. Asta-i tot.

— Te înspăimîntă.

— Mă fac să mă închid în mine. Nimic altceva.

— Și dacă într-o bună zi ai descoperi... mă rog, mă rog, toate lucrurile rele care există pe lume... Cip, cip, cip ! Doamna Marsett lانسă un ciripit artificial. Probabil că ți-ai făcut unele idei în legătură cu mine.

— Cred că ați trecut prin experiențe nefericite.

— Nesta... din cînd în cînd... dar prima dată cînd am călărit împreună, venind dinspre dune, îmi aduc aminte că am vorbit, fără să-mi dau seama — pentru că eram turbată de furie — de un caz care apăruse în ziare. Îl citiseși și nu ți-era teamă să discuți despre el. Îmi amintesc că mi-am spus în sinea mea : „Mă rog, pentru o fată, e destul de curajoasă !“ Mi-am mai spus că știi mai multe decît ar trebui să știe o fată tînăra — pînă cînd... pînă mi-ai cucerit inima. Vorbeai despre acea nefericită asemenea unui înger al compasiunii. Spuneai că noi, toate femeile, sîntem răspunzătoare de soarta lor... nu mai țin minte exact cuvintele. Dar niciodată n-am auzit în biserică vorbe care să mă fi impresionat în asemenea măsură. Mai spuneai că te gîndești adeseori la aceste nefericite și că ai dori din toată inima să le poți ajuta în vreun fel. Și mi-am spus că dacă asemenea femeii ar putea doar să te audă sau să se apropie de dumneata, așa cum mă apropiasem eu... ah, cerule ! Experiențe nefericite ? Da. Cînd bărbații dau peste o femeie care alunecă pe panta pierzaniei, n-au nici un pic de milă. Înșeală și mint ; sînt falsi în faptă și în vorbă, sînt niște asasini. Dar pentru asemenea asasinat nu-i spînzură nimeni. Ei sînt aceia care fac legile. Și mai tîrziu, devin tați de familie și arată cu degetul spre „amăritele creaturi distruse.“ Au o duzină de epitete urite prin care denumesc femeile...

— Uneori mă înnebunește gîndul ăsta... spuse Nesta, șocată de epitetele urite.

— Mă rog, există femei rele, așa cum există și bărbați răi. Dar bărbații sînt cei care au în mînă puterea și frînele, și profită cît pot de acest lucru. Și pe urmă se întorc împotriva noastră și ne disprețuiesc pentru că sîntem lipsite de ceea ce ne-au răpit ei.

— Eu le condamn pe femei, dacă pot cuteza așa ceva la vîrsta mea, spuse Nesta, și pieptul i se înalță într-un suspin. Femeile ar trebui să fie solidare cu sexul lor ; n-ar trebui să admită cuvintele urite, ar trebui să coboare

printre surorile lor mai nefericite. La urma urmelor, sîntem cu toatele surori. Sînt sigură că o „femeie căzută“ nu poate însemna... Hristos ne-a arătat că nu. El a schimbat tonul *Bibliei*. Femeile considerate drept proscrise trebuie să fie deznădăjduite și ajung, desigur, la ruina totală. Noi celelalte, dacă pretindem că sîntem mai bune, trebuie să intervenim între ele și ruină. Nu poate exista bunătate atîta timp cît nu o aplici în practică. Altfel nu-i decît vopsea pe pînză. Îmi vorbești despre inocența mea. La ce-mi slujește inocența dacă nu-i decît un tablou mort și nu vine în ajutorul celor care trebuie salvați ? Mă gîndesc mult la acele epitete îngrozitoare care ne fac să roșim și să ne fie scîrbă. Mă gîndesc la *Vechiul Testament* !... Am o prietenă franțuzoaică, o Mademoiselle Louise de Seilles, ar trebui s-o auziți pe ea. Are o gîndire intens franțuzească și e romano-catolică, adică e tot ceea ce nu sîntem noi. Dar e atît de umană, atît de înțeleaptă, atît de însuflețită de mîndria sexului ei ! O iubesc. O iubesc cu adevărat. Nu se va căsători niciodată pînă nu va întîlni un bărbat care să aibă respectul femeilor, al tuturor femeilor. Amîndouă sîntem de părere că nu ne putem separa de surorile noastre. Îi condamnă pe bărbați, vorbind despre nedreptățile lor, despre momelile cu care ademenesc, despre cruzimea lor după ce au obținut ce au vrut. Are dreptate, aici e vorba de... bruta din bărbat. Nu există alt cuvînt.

— Și francezii sînt buni ! exclamă doamna Marsett. Ned al meu citește romane franțuzești și spune că femeilor lor... dar Mademoiselle asta a dumitale e o franțuzoaică reală. Dacă spune într-adevăr toate lucrurile astea, aș putea să ingenunchez în fața ei, fie că-i franțuzoaică sau nu. Vorbește mult despre femei și bărbați ?

— Cîteodată ; cînd ne ieșim din fire. Ea susține că femeile trebuie să aibă profesii. În momentul de față,

însă, nu prea au cum să evite sărăcia lucie. Sărăcia și priveriștea luxului în care se scaldă alții ! S-ar părea că noi am provocat această situație, pentru a le stîrni o sete invidioasă și a le pricinui suferință. Desigur că lucrurile se mai îndreaptă, dar mult prea încet.

Doamna Marsett îi mărturîsi părerea ei că femeile erau aproape la fel de rele ca și bărbații.

— Și eu, una, nu cred că aş putea să mă împac cu o profesie, urmă ea. Doar să fiu cîntăreață. Ah ! Dumneata cînti ?

— Da, cînt, răspunse Nesta, zîbind.

— Ah, cît de mult mi-ar plăcea să te ascult ! Ned al meu e un englez din cap pînă-n picioare — un gentleman, știi ; și nu-l interesează decît sportul : vînătoare, pescuit, și fotbal, cricket, canotaj, și meciuri. E extrem de mîndru de Anglia din acest punct de vedere. Și are o musculatură ! Cu toate că a început să-și bage în cap că i-a slăbit inima. Eu îi spun că nu-i vorba decît de digestie. Cîteodată, însă, mă ia la Operă — la operele italienești ; nu le poate suferi pe alea nemțești. Îmi povestește că în Leicestershire, unde-i reședința familiei lui, cînd dau sindrofii... sînt sigură că dumneata trebuie să cînti minunat. Cînd aud pe cineva cîntînd frumos, chiar dacă-i vorba de-o femeie care a intrat în gura lumii, pe cuvîntul meu, simt cum mi se topesc toate păcatele și parcă renasc. Nu suport ca Ned să vorbească în timp ce ascult. Ai vrea ca într-o zi, într-o după masă, înainte de sfîrșitul săptămîinii viitoare ?... Mi-ar face atît de bine, nici nu-ți poți închipui cît bine mi-ar face ! Numai de te-aș putea convinge ! Știu că-ți cer ceva ce nu se cuvine. Dar numai pentru o jumătate de oră ! După glasul dumitale cînd vorbești, îmi dau seama cum trebuie să cînti. Oh, mi-ar face atîta bine... bine... bine, să te aud cîntînd. La vila mea am un pian bine acordat. Cred că sună destul de frumos. Nu vezi nici un inconvenient în faptul de a-mi face o vizită... o singură dată ?

— Nu văd, răspunse Nesta.

Firea ei îi dictase cuvintele. Spiritul deșteptat se înstăpinea pe ea, venind parcă de la distanță. Intuia calitatea legăturilor dintre ea și această femeie, deși nu ar fi putut-o defini. După cum nu ar fi putut spune de ce, pentru o clipă, ezitase să-i promită că o va vizita. Viziunea ei asupra realității lucrurilor nu avea titluri scrise, pentru a primi ștampila lumii asupra-le. Simțea că această doamnă era împresurată, era în gheara forțelor elementare ale naturii, care constituie teroarea oricărei fete tinere, lipsite de experiență. Dar se uita la ea și îndrăznea să aibă încredere în ochii aceia, în buzele acelea. Vedeau, oricum ar fi arătat potirul, doar spiritul femeii adăpostit în el. Când unul dintre specimenele nobile ale rasei umane traversează o criză în care se îmbină aversiunea morală și compasiunea fraternă, și când natura își face auzit glasul în vinele sale, atunci întreaga gamă a convențiilor, petele întâmplătoare, pînă și obrăznicia, pînă și mîrșăvia, toate nefericirile inerente se destramă și se năruie în fața unei priviri înălțate spre ceruri. Rațiunea nu e total exclusă din aceste pulsații oarbe ale singelui care se străduie să îndrepte nedreptățile soartei.

Nesta nu greșea în ghicirea dozelor de bine și de rău încarnate în făptura de lîngă ea, deși atît binele cît și răul erau mascate de o perdea. Răul cruțîndu-i simțurile delicate, îi stîrnea cavalerismul și feminitatea din ea. Rațiunea, acționînd în inima ei ca limba de flacără în forja în care sîntem modelați, îi spunea că binele precumpănește.

Îi făgădui doamnei Marssett că îi va face o vizită și îi va cînta.

— Într-o după-masă ? În care după-masă ? o întrebă doamna.

— Chiar și în după-masa de azi, dacă doriți.

Se înțeleaseră. Doamna Marssett manifestă cu violență fiorul de încîntare care o străbătea în fața unei asemenea perspective.

Domnișoarele Dorothea și Virginia se consultară și se pronunțară că numele Marsett era binecunoscut în ținut și respectabil.

— A existat un baronet din Leicestershire cu numele Marsett.

Aranjară să-l trimită pe băiatul care lustruia argintăria să le însoțească pe Nesta și pe camerista ei. Doamna Marsett locuia pe o stradă laterală, în apropiere de terasele fără chip, spălate și ordonate, care priveau cu ochi de sticlă la mare.

PARTEA A TREIA

CAPITOLUL I

INFĂȚIȘEAZĂ FELUL ÎN CARE UMBRA REALITĂȚII SE LASĂ PESTE O MINTE FECIORELNICĂ

Nesta și camerista ei fură aduse acasă în deplină siguranță, prin primejdiile înserării, de către satelitul lor, băiatul căruia prevăzătoarele domnișoare îi încredințaseră grija de a le păzi. Mătușile observară tăcerea îngîndurată a Nestei și faptul că răspundea monosilabic. Fața nu i-o prea puteau vedea. Domnișoarele se întorseseră înviorate din plimbarea lor cu trăsura pe populata și populara Promenadă — unul dintre tiparele Angliei lor ! În timpul plimbării discutaseră despre „draga fetiță“, aprobîndu-i întru totul manierele, oferindu-și reciproc dovezi ale inteligenței ei, ba chiar ale faptului că „are caracter“. Le plăcea să poarte asemenea discuții, cu toate că acestea erau mai periculoase pentru răsturnarea ideilor preconcepute chiar decît dragostea lor crescîndă pentru fată. Și acum, Dorothea, plină de solitudine, îi spuse :

— Nesta, ne-am gîndit că te simți poate prea izolată. Dacă dorești, putem trece să ne lăsăm cartea de vizită la această nouă cunoștință a ta.

Nesta luă mîna domnișoarei și i-o sărută ; după care îi răspunse un „Nu“ gîtuit, rostit aproape fără voce.

La cină, avură două surprize. Una fu constituită de cartea de vizită a căpitanului Dartrey Fenellan, care le

anunța vizita lui pentru a doua zi dimineața, iar cealaltă fu apariția în carne și oase a reverendului Stuart Rem, un oaspete întotdeauna binevenit.

Sosise cu o știre serioasă pentru domnișoare, în legătură cu reverendul Abraham Posterley. Abia își începuse relatarea, când cele două surori exclamă într-un glas : „Iarăși !” Chestiunea era atât de gravă, încît la Wells avusese loc un consiliu la care participaseră reverendul Septimus Barmby, prietenul domnului Posterley, și reverendul Groseman Buttermore, prietenul domnului Rem, care veniseră special de la Londra pentru a delibera asupra cazului.

— E de sperat, le asigură domnul Stuart Rem, că sărmanul Posterley își va redobîndi mințile și bunul simț, care vremelnice l-au abandonat.

Își lăsă mîna pe cîrlionții lui Tasso, care îi arătă pe dată colții. Tasso accepta cu plăcere mîngîierile aspre ale domnului Posterley ; domnului Stuart Rem, însă, nu-i dădea voie să-l atingă. Poate din cauză că domnul Posterley era atât de sentimental, încît cădea mereu victimă în fața unei priviri galeșe și era nevoie să fie salvat de prietenii lui ; sclavii femeilor atrag și afecțiunea animalelor. Nu avea un venit suficient pentru a întreține o soție. Și mereu făcea cîte o pasiune fulminantă pentru vreo fată sau văduvă din Wells. De fiecare dată era o pasiune disperată, o adevărată febră.

Domnul Stuart Rem le aminti de un magazin de lenjerie afectat din pricina coliziunii dintre sentimente și principiile lui atât de scrupuloase. Domnișoarele trecură cu vederea ușoara ofensă adusă delicateței lor și întrebă :

— De astă dată, cine e ?

Domnul Stuart Rem le aminti de un magazin de lenjerie aflat lingă primărie, unde servea o tină ră fată frumoasă.

— Și ce reputație are ?

Se părea că acest aspect era mai puțin spectaculos ; domnul Stuart Rem trase adînc aerul pe nări.

— Foarte trist ! exclamară ele la unison.

— Nu se ştie nimic cert în legătură cu ea, le asigură clericul.

— Dar dacă planează măcar umbra unei bănuieli asupra ei, domnule Stuart Rem ! Desigur că nu veţi îngădui asemenea lucru !

Domnul Rem declară că s-ar putea ca prietenul lui, domnul Buttermore, să aibă mai multă influenţă asupra domnului Posterley.

— Cînd mă gîndesc la stricteţea domnului Posterley cu privire la dogmele oficiale şi la căsătorie, spuse Dorothea, îmi vine în minte o frază rostită cîndva de domnul Durance, în legătură cu biserica anglicană ; a numit-o — văd că te încrunţi, domnule Rem, dar îl citez pe domnul Durance în sprijinul spiritului mai pur ce caracterizează biserica noastră... cu lumînări, cu veşmintele noastre, cu împărtaşania, mă rog !... a numit-o : „Roma plus o soţie“.

Domnul Stuart Rem încuviinţă forţat. Îndepărtă în grabă menţionarea domnului Durance şi reveni la domnul Posterley.

Domnişoarele, a căror curiozitate se mai potolise, îi făcură semn, pline de consideraţie, că se află o fată tînără de faţă.

Fata tînără purta în inima ei destulă cunoaştere încît asemenea bîrfă mărunţă să-i pară doar un bîzîit al muştelor de vară. Dialogul n-o interesa cîtuşi de puţin. Observă că domnul Stuart Rem o scruta din cînd în cînd cu atenţie. Dar aproape că nici nu percepea ce se vorbea în jurul ei. A doua zi avea să-l vadă pe căpitanul Dartrey ! Se agăţa de această plăcută perspectivă, ca să uite de mrejele în-cîlcite ale ceasului dureros pe care-l petrecuse — poate că cel mai sordid ceas pe care-l trăise vreodată — în toyărăşia Judithei Marsett. Care-i bălăcise sufletul prin mocir-

lele puturoase ale adîncurilor, o afundase și o săltase iar la suprafață de nenumărate ori. Își dădea seama cu uimire cît de multe învățase în acest ceas despre viața despuiată de convenții a omenirii, și despre colțuroasa ei anatomie ; și totul îi fusese înfățișat cu răceală, înainte ca doamna Marsett să fi ridicat vâlul asupra propriei ei povești. O revelație prezentată cu discontinuități și salturi, dar cutremurătoare pentru Nesta. Compara în minte ceea ce intuise ea pînă atunci din enigma relației dintre sexe, cu ceea ce aflase acum, și ajunse la concluzia că gîndirea ei fusese precoce dar și dură. Fusese un fel de „Delphică fără erudiția acesteia“, îi spunea mintea ei, încercînd să-i mai îndulcească amarul.

Tăcerea lui Dudley dovedea că descoperise greșeala pe care o făcuse alegînd o asemenea persoană. Proceda înțelept, și Nesta îi era recunoscătoare. Invidia acele „inocente-ignorante“ atît de prețuite de tînărul căruia îi mulțumea din toată inima că o părăsise. Admira armura imaculată purtată de asemenea fete, fie că le-o dăruise însăși constituția lor mentală sau prudența. Pentru că acum, în timp ce combătea și se lupta cu omenirea întreagă în apărarea Judithi Marsett, ea însăși alerga ca un iepure speriat în fața oricărei asociații cu astfel de josnice acuzații ; dorea cu ardoare stima omenirii, deși considera că mintea ei era uneori abjectă. Dar fusese oare într-adevăr conștientă, intuitiv, de lucrurile pe care le cunoștea acum cu precizie ?

Spiritul acestor tinere fecioare, ascuțit de simțurile înmugurite — oricît ar fi el de imaginativ — are nevoie de confirmarea vizibilului și audibilului înainte de a se încălzi îndeajuns pentru a se rupe de spaima rușinoasă și a se cristaliza în cunoaștere.

Multe fete sînt greșit judecate, după cunoașterile lor asupra construcției istoriei și acțiunilor umane, cînd de fapt această cunoaștere nu constituie decît maturizarea propriei lor naturi ce concentrează în juru-i faptele, de viață

dispersate, canalizându-le printr-unul dintre instincte, adeseori prin vanitatea fetei de a arăta că lucrurile nu-i sînt străine ; sau, alteori, natura lor de mînz se zvîrle singură în hamul ipocriziei. Dacă dumneavoastră ați auzit vreodată (deși, în mod obișnuit, aveți privilegiul de a auzi doar datorită lungimii urechilor romancierului dumneavoastră), dar dacă ați tras cu urechea la lucrurile ciudate pe care și le spun fetele între ele, fiți convinși că acestea nu înseamnă neapărat semne de corupție. Pînă și cinicii excesivi păcătuiesc din acest punct de vedere. Moralistul e un predicator miop atunci cînd le aplică eticheta infamiei și cînd impune fetelor modelul de comportament al bunicii noastre ; pentru că dincolo de această mască, răzbește rînjetul scheletului.

Nesta avusese cîndva visurile ei de a fi iubită : și urma să răspundă, la rîndul ei, iubirii cu o dragoste dublă, triplă ; așa cum iubitul ei n-ar fi putut iubi, gîndea ea cu recunoscătoare mîndrie pentru comoara pe care avea să o reverse la picioarele lui ; urma să iubească așa cum o singură sau două persoane (și acestea erau femei) de pe lume mai iubiseră. Avea o noțiune parazită despre pasiune : bărbatul era arborele, iar femeia, planta agățătoare : dar planta agățătoare era flacăra care-l încolăcea și se avînta în înalturi, șarpele care-l apăra, floarea nemuritoare care-l încununa.

Alegerea pe care o făcuseră părinții ei în persoana lui Dudley, pe lingă misterul pe care-l bănuia îndărătul ei, îi înăbușise visurile și o pregătise să se aștepte la căldura potolită a unei sobe într-o zi de noiembrie, în locul zorilor glorioși ai unei zile de vară, cu boltă de azur și zbor de rîndunele. Exilul ei în acel Wells al bogătașilor plictisiți, sub semnul unei taine posomorîte și de neînțeles, exil pe care curtea lui Dudley nu reușise să-l lumineze, o redusese la acceptarea decretelor societății ; stare care se formula în mintea ei prin fraza : „Nu mi-e dat să fiu o eroină“. Unica rază de soare

care poleia oarecum perspectiva era gîndul că îi face o mare plăcere tatălui ei. Visul ei despre marea iubire fu dat la o parte, așa cum procedează un botanist cu o buruiănă presată din greșeală. Dar după ce ascultase violentele suspine ale Judithei Marsett, iubirea încetase să mai fie un lucru rîvnit. Pentru că nefericita femeie pretindea că, mai presus de orice altceva, iubirea fusese pricina suferințelor ei. Îl plîngea pe „Ned al ei“, bunătatea lui, falsitatea lui, credulitatea ei; mîndria lui și mîrșavia prietenilor lui; îndelungile ei suferințe și imposibilitatea de a le mai răbda. Vorbise despre toate acestea pentru a dovedi cît e de nevrednică de prietenia Nestei; sfătuind-o s-o părăsească dar s-o deplîngă. Îi depănă patetica ei versiune a poveștii, într-un mod potrivit pentru blînda receptivitate a fetei al cărei simț critic se dizolva în milă. Cît de adîncă era compasiunea Nestei, amestecată cu respectul înnăscut față de cei năpăstuiți, ne putem da seama din refuzul ei de a sesiza nota vulgară care se desprindea din potopul de văicăreli, în care nevinovăția, și Ned, și iubirea, și o familie trufașă, și bestia de Worrell se învălmășeau laolaltă în fluxuri și refluxuri.

Tenebrele unui tunet atîrnau deasupra capului fetei. Deși nu-i stătea în fire să se ghemuiască speriată de un nor ca o pasăre a pădurii, simțea totuși nevoia să-și repete mereu: „Mîine am să-l văd pe căpitanul Dartrey!“, cuvinte care o îmbărbătau și o linișteau. Și cu gîndul la el, își mușca și își chinuia buza de jos, luptînd, șovăielnic, împotriva concepției bărbaților asupra sexului slab, și întrebîndu-se dacă o să-l poată întîmpina a doua zi cu sufletul deschis. Cum să se asigure că Dartrey nu disprețuia femeile? Dar caracterul lui se contură ferm și luminos în limbajul îndoielilor ei. „Dartrey e bun cu femeile.“ Crîmpeie de discuții surprinse, mai cu seamă observații ale tatălui ei, îl portretizaseră pe căpitanul Dartrey ca un bărbat extrem de îngăduitor față de o soție ușuratică.

Dartrey sosi devreme dimineața, imediat după micul dejun.

Nu trecură nici două minute și Nesta începu să se simtă la largul ei. Felul lui de a vorbi, înfățișarea lui îi redeșteptară spiritul romantic, îi redăruiră vechile peisaje și altele noi. Da, era eroul ei. Dar manierele lui îl făceau să-i apară și ca un frate mai mare, adorat, innobilat de primejdiile prin care trecuse. Ședea foarte drept pe scaun, de parcă era gata să se ridice, cu un cot rezemat pe genunchi, întorcându-și spontan capul spre cel care vorbea, dînd răspunsuri foarte prompte, privind cu ochi care păreau a fi accentele luminoase ale buzelor, prin vioiciunea cu care îi acompaniau spusele. O tachină pe Nesta, pălăvrăgi, rîse; cuceri aprobarea domnișoarelor zeflemisindu-l pe Colney Durance și o făcu pe fată să se simtă fericită cînd spuse despre Anglia că: „Numai cînd ești în exil, devii conștient de locul pe care-l ocupă în inima ta“.

— Oh, căpitane Dartrey, îmi place să te aud vorbind astfel ! strigă fata.

Spusele lui o asiguraseră și din alte puncte de vedere : păreau să traducă gîndurile unui om adevărat.

Oricum, Dartrey se simți obligat să adauge, cu tristețe, că Anglia își pierduse concepția despre forță a unei mari națiuni : semnificația ei, virtutea ei, necesitatea ei.

— Țipă să i se dea o lecție, și își va primi lecția, adăugă el.

„Dar dacă îl avem pe căpitanul Dartrey, vom trece cu bine prin toate“, spunea licărirea din ochii Nestei.

— Seamănă mult cu tatăl ei, observă căpitanul, adresîndu-se domnișoarelor.

— Așa gîndim și noi.

— Dar și cu mama ei, adăugă el și Nesta văzu chipurile celor două surori înnegurîndu-se.

Ceva mai tîrziu, se retraseră. Abia atunci Nesta îl rugă pe căpitan să-i dea noutăți despre „scumpa ei

mamă. "Îi comunică vești bune, cu excepția faptului că pe scumpa ei mamă o oboseau petrecerile somptuoase pe care le dădea atât de des.

— Tata-i de vină, comentă Nesta.

— O stare de tensiune trecătoare. Tatăl tău e urmărit de ideea de a candida în Parlament, pentru unul din districtele Londrei.

— Și, căpitane Dartrey, când mă întorc și eu la ei ?

— Mama ta va veni la Brighton să se consulte cu tine. Și acum, facem o partidă de călărie ?

— Ești liber ?

— Unchiul meu, Lordul Clan, mi-a dat zi liberă.

— Azi ?

— Da, sigur !

— În dimineața asta ?

— Peste o oră.

— Voi fi gata.

Nesta îi trimise câteva cuvinte de scuză doamnei Marsett, aruncându-i câteva adjective calde care urmau să acționeze în chip de balsam.

Această prețioasă persoană ieși la călărie cu grupul de sub conducerea maestrului de echitație, și trecu pe lângă Nesta, care călărea alături de Dartrey Fenellan ; se aflau în fața unui hotel elegant din care tocmai ieșea drăgălașa doamnă Blathenoy, gata să încalece la rîndul ei.

Doamna Marsett privi drept înainte și roși puternic, dar nu se putu împiedica să-și arunce ochii spre Nesta. Fata îi făcu un semn cu mîna și o salută din cap. Doamna Marsett își retrase pe dată privirea. Gestul ei, deși mut, evoca resorbția, îndărăt, în carnea mării, a unui talaz care măturase tot prundișul de pe țărm ; în asemenea măsură îi răpăiau în urechi întrebările ce puteau fi ghicite din atitudinea cavalerului Nestei și a doamnei care, înainte de a urca în șa, se oprise o clipă, uitîndu-se fix la ea : „Cine e femeia asta ? — Ce e ? — De unde o cunoști ? — De unde vine ? — Poartă pălăria aplecată

peste ochi ! — Mănuși lungi, demodate ! — Suspectă ! Suspectă ! Suspectă !” Și, ca întotdeauna în crizele ei tumultuoase, numele Worell ținu isonul vacarmului care-i asurzea urechile. Pălăria purtată peste ochi avea aerul unei provocări, a unei sfidări aruncate unei lumi pe care ar fi putut-o cuceri, după cum știa foarte bine și Ned. Dar mănușile — își privi mănușile cu dezaprobare. Brighton era renumit pentru prăvăliile sale de mănuși. Doamna Marsett se putea însă felicita că economisise banii lui Ned : își cîrpiise vechile mănuși, deși nu mai erau la modă. Dar altora cum de le pică banii din cer ? Uită-te numai la doamna aceea și la domnul acela care o iscodeau pe domnișoara Radnor cu toate întrebările din lume în legătură cu ea. Și nu reușeau să obțină nimic de la domnișoara Radnor. Ceea ce-i făcea cu atît mai curioși. Oamenii bogați, trîndavi, îngrădiți în siguranța bunei-stări sînt atît de iscoditori ! Și doamna Marsett, recunoscătoare Netei pentru că o luase în seamă, înnebunea la întepăturile întrebărilor pe care le provocase, și asculta valurile care spălau plaja, fără să facă vreo analogie conștientă ; dar își simțea trupul gata să-i sară din piele, din viață, din cauza zgomotului lor iritant.

Ființa asta era toată numai impuls ; ghidată uneori de o răzleață încercare de stratagemă dezinteresată Reîntoarsă acasă, îi scrisese Netei un bilet

„Te implor ca atunci cînd mă întâlnești pe strădă să nu-mi mai dai nici o atenție. Lasă-mă în plata Domnului, indiferent cît de jos o să ajung. M-am născut ca să sufăr. Un rînd de la dumneata, doar un rînd, din timp în timp, care să-mi arate că nu m-ai uitat, m-ar face fericită. Am avut și eu un vis minunat. În realitate, nu sînt rea ; iubesc bunătatea, de lucrul ăsta sînt convinsă. Mă agăț de gîndul la persoana dumitale, ca de salvarea mea. Te rog,

mai dă-mi câte un semn, chiar dacă nu mai mult decât un «bună ziua» și inițialele dumitale pe o carte poștală.”

Această scrisorică o aduse pe Nesta în persoană la doamna Marsett.

CAPITOLUL II

GREUTATEA CADE PE NESTA

Oare ar putea să se consulte cu căpitanul Dartrey asupra subiectului „Doamna Marsett“ ? se întreba Nesta, cu timiditate, în inima ei ; bătea la o poartă de fier zăvorâtă peste un lucru viu. Însăși întrebarea o îngheța, oprindu-i aproape zvîcnirile de milă pe care i le stîrnea sărmana femeie. Dacă ar fi fost să discute cu cineva, acela ar fi trebuit să fie căpitanul Dartrey ; dar mai bine să nu discute cu nimeni. Nici chiar cu mama ei. Se simțea vinovată față de mama ei pentru cunoașterile pe care le dobîndise. Știa că Nataly are oroare de astfel de lucruri. Nesta văzuse și își formase impresiile ei ; și ea dădea îndărăt în fața lor, cu atît mai mult cu cît acum era nevoită să se apropie de ele. Louise de Seilles ar fi fost un *alter ego* al ei ; dar Louise era plecată și cine știe cînd urma să se întoarcă. Louisei ar fi putut să-i vorbească ; de scris, însă, nu-i putea scrie pe asemenea temă.

Era o cunoaștere nouă a vieții care, în mintea unei fete neajutorate, putea deveni inflamabilă. În prezența purității de argint a domnișoarelor Dorothea și Virginia, încerca remușcări și avea senzația că e mînjită din cap pînă în picioare. Domnișoarele își imaginau că domnul Stuart Rem vorbise prea liber în fața fetei, considerînd-o că știe cam prea multe despre maladia pastorului Poster-

ley, așa cum știu, cu destulă neobrăzare, fetele din ziua de azi.

Domnișoarele îi țineau predici despre degenerarea manierelor, ba chiar a moralei tinerelor englezoaice, care pe vremuri fuseseră adevărate modele în această privință. Îi schițau tipul tinerei englezoaice cuviincioase din tinerețea lor ; o adevărată frumusețe : obraji roșii rotunzi, ochi mari rotunzi, o gură ermetic închisă, divina ignoranță a unei păpuși de cîrpă ; inofensive în cel mai înalt grad ;enerate pe drept cuvînt. Cele două domnișoare erau sincere și Nesta se învinovățea cît putea. Ar fi dorit să fie așa cum fuseseră ele, păstrîndu-și însă și dureroasa independență.

Cele două domnișoare erau bune : erau femeile ideale ale țării noastre ; care nu le cerea să fie altceva decît o aparență a bunăstării și strălucirii stabile ; ca statuetele de Sèvres sau Dresda, lustruite și șterse în fiecare dimineață de orice fir de praf ; poate că pîndite de pericolul accidentelor, dar accidentele trebuie ținute deoparte ; fragile dar admirabile, demne de invidiat, spunem, dacă nu ținem seama de sămînța ce trebuie semănată și de ajutorul care trebuie dat generațiilor viitoare.

Nesta le invidia și le admira ; le purta un sentiment plin de reverență ; dar inteligența ei vie, intensificată de lărgirea granițelor gîndirii printr-o ciudată cunoaștere nouă, de un roșu sumbru, deslușea confuz condițiile binecuvîntate care le fixaseră pe mătușile ei în frumoasa lor strălucire sterilă. Și o năvalnică simpatie rebelă, pe care se ferea s-o atîțe, o împingea spre oropsiții lumii noastre : făpturile zbuciumate, răniții, călcații în picioare, improșcații cu noroi. O simpatie care o alarma, de teamă ca nu cumva, în inima ei, să facă și ea parte din această turmă.

Și totuși simpatia persista, ba chiar se reînnoia și sporea odată cu pulsațiile unei compasiuni care ei i se părea a fi doar un examen meditativ.

Cînd îl întîlni din nou pe Dartrey Fenellan, ajunse la concluzia fermă că el era omul cu care se putea discuta ; cu care ar fi putut discuta o femeie, dar nu o fată ; în nici un caz ea. Impulsul de a precipita o discuție se reazăză într-o dorință mută. El îi observă expresia, dar nu-și dădu seama că soarele din ochii fetei înregistra imaginea lui, pentru a o imprima pe vecie în inima ei. Fața asta a lui, cu trăsăturile-i nete, cu mobilitatea ei, cu fermitatea ei, cu zîmbetul albastru al ochilor, cu zîmbetul buzelor printre care se iveau dinții strălucitori ca o sabie brusc scoasă din teacă, nu exprima asprime ; Nesta ar fi putut să jure. O, dacă vreo femeie, alta decît nenorocita în cauză, i-ar fi putut spune cuvintele care nu-i erau îngăduite unei fete ! Iată omul care ar fi știut să asculte și să ajute. Era nevoie de un ajutor esențial, imediat, în afară de bunăvoința înțelegerii. Începea să perceapă într-un fel nou ce înseamnă bărbăția, și cită nevoie are lumea de această însușire. Căci ce pot face femeile pentru apărarea unei cauze bune ! Il adula — și se socotea mult inferioară eroului ei.

Astfel, îmbrăca și ea harnașamentul femeii : zăbala și ochelarii de cal ; și învăța să se considere făptura slabă, parazitul inofensiv, adică imaginea pe care fantezia civilizației noastre așteaptă să devină forma activă a femeii, în timp ce în forma ei pasivă — o, farsă de măscărici ! — i se cere să fie o fortăreață inexpugnabilă. Trebuie, de asemeni, să aibă și simțăminte, și trebuie să fie naturală. E necesar să fie și destul de inteligentă, pentru că prostia ei nu i-ar face plăcere celui în a cărei posesiune va intra.

Această arzătoare Nesta, fiica lui Victor, temperată de firea mai domoală a Nataliei, era o fată în care șocul dur al cunoașterii vieții — poate că din cauza purității metalului asupra căruia fusese aplicat — lăsase o bază consolidată pe care imaginația generoasă clădea. Nu stătea să rumege asupra simțirilor ei zguduite, ci le încorporea, lăsîndu-le să se consume în focul minții. Nu avea spațiu pentru silă într-o inimă care ardea să fie de ajutor, să remonteze, să ali-

ne. Nu-i condamna pe bărbați, de la care sufletul ei implora dreptate și bunătate pentru femei. Ar fi existat pericolul ca tînăra ei ignoranță zădărită să arunce întreaga acuzație pentru jalea din jur asupra sexului mai tare ; și ar mai fi existat pericolul ca viziunea faptelor de dincolo de suprafață să decoloreze și să tulbure optica ei asupra existenței. Dar Nesta iubea viața luminoasă, se agăța de ea ; și avea prieteni bărbați pe care se putea bizui.

În afară de hotărîrea de a nu abandona femeia care avusese încredere în ea, nu ajunsese la nici o altă rezoluție conștientă. Departe, în față, de-a lungul călătoriei ei prin anii ce vor veni, întrezărea lucruri estompate la care ar fi putut spera și pentru care va putea lupta. Dar deocamdată se aflau în formă larvară.

Victor descinse în „Londra lui marină“ pentru a-și îmbrățișa fiica, plin de regrete pentru absența lui Fredi din vîrtejul „de sus“, așa cum îi apăreau lui locurile unor numeroase întîlniri la care strălucea. Dar absența ei nu avea să se mai prelungească mult ; curînd avea să iasă din nou la suprafață. De cum o îmbrățișă, îi fredonă cîteva măsuri din cîntecul compus de ea. O provocă la un duet în fața bătrînelor domnișoare, și Nesta se înfierbîntă, se lăsă contaminată de veselia lui, fără să-și dea seama că veselia ei nu era spontană. Îl făcu pe tatăl ei să rîdă, așa ca pe vremuri ; și în rîsul lui se revedea pe ea, și își spunea că nu se schimbase chiar atît de mult ; gînd care o făcea să recurgă la vechiul ei umor. Victor întoarse spre Dorothea și Virginia o față însorită de fericire ; și, cu toate că victima umorului obraznicei de Nesta era domnul Stuart Rem și, cu toate că părea aproape o fărădelege să vorbești în felul ăsta de o figură clericală, domnișoarele nu-și putură reține rîsetele. Se menținură ca parteneri într-un cadril de rîs, pînă cînd căzură istovite.

Victor întrebase dacă fiica lui cîntase în vreo duminică la biserică. Domnișoarele își aduseră aminte că Nesta

ceruse asemenea învoire domnului Stuart Rem, care se opusese la cîntecele laice.

— Ce-a spus ? întrebă Victor.

Nesta clătină din cap.

— Nu-i vorba de ce-a spus, tată, ci de mutra lui. Deși iubește muzica, e nevoit să asculte de glasul datoriei. Arăta ca un patriarh care-și îndepărtează slujnica, exilînd-o în deșert.

Dorothea și Virginia, în ciuda protestelor lor lăuntrice, rîseră cu lacrimi. Își aminteau de expresia domnului Rem. Nesta îl portretizase pe reverend exact așa cum arătase în momentul cînd repudiasc cîntecul laic.

Victor revăzu în minte ziua cînd scumpa lui Fredi, copil pe atunci, rămăsese nemișcată în fața unui tablou din Palazzo Brera, din Milano. Discutase cu Nataly despre tablou : el îl dezaproba pe patriarh, iar Nataly era impresionată de fața lui Hagar ¹.

Victor fu surprins de vestea că Nesta nu mai primise nici un semn de la Dudley.

— Cum e posibil să nu-ți fi sosit nimic ?

— După toate probabilitățile, pentru că nu mi-a scris, tată.

Răceala răspunsului îi închise gura. Fata nu părea deloc mîhnită ; dar în adîncurile ochilor albaștri fremăta o întrebare, oricare ar fi fost ea. În două rînduri, Nesta inhală adînc aerul în piept.

Întors la Londra, vorbi despre acest lucru și, în aceeași seară, Nataly îi telegrafiază fiicei ei s-o aștepte a doua zi la hotelul unde locuia Dartrey.

Întîlnirea fu surprinzător de tristă pentru amîndouă, deși fusese atît de dorită și de atîta vreme așteptată ; deși mama era mama și fiica era fiica, fără ca dragostea dintre ele să fi suferit vreo alterare. S-au ținut de mîna, s-au sărutat, s-au strîns în brațe, și-au presărat frazele

---

¹ Concubină a patriarhului Abraham și slujnică a soției sale, Sara. A fost izgonită în deșert împreună cu fiul ei Ishmael.

cu cuvinte tandre și sincere, s-au privit în ochi și s-au văzut una pe cealaltă. Intenția Nataliei era aceea de a-i revela Nестei adevărul, în ciuda vehementei opoziții a lui Victor ; dorea să lămurească certa nedumerire a fetei de a nu se fi întâlnit cu ea în casa domnișoarelor Duvidney. La rîndul ei, Nesta își adună toate impresiile din trecut cu privire la repulsia mamei ei față de problemele febrile care o obsedau și o absorbeau pe ea acum. Și i se alătura în această repulsie, din simpatie pentru orice gînd sau simțămînt al ființei de care era atît de mîndră ; pur și simplu, încerca un fior de scîrbă. Mai mult, Nataly arbora, din lașitate, un aer mohorît, sau mai curînd îngăduia oarecum tulburării ei să se lase văzută, pentru a pregăti terenul apropiatului moment al confesiunii, și pentru ca Nesta să înțeleagă în acea clipă că mama nu-i vorbise pînă atunci fiindcă fusese împiedicată și nu fiindcă ar fi șovăit să-și îplinească datoria.

Dar Nesta interpretă expresia mamei ei ca fiind generată de plictiselile sociale care, în calendarul ei, datau încă de la Creckholt, și care păreau și mai de temut la „Țara Lacurilor“. Strecură o aluzie într-o întrebare și mama ei încuviință ; nu fără sinceritate, pentru că și asta era un adevăr. Dar după ce încuviință, maniera ei deveni mai bruscă și în pieptul Nестei încolți o îndbială.

Află cu plăcere că dragul ei Skepsey urma să vină la Brighton pentru o scurtă vacanță. Despre Dudley nu suflară o vorbă, nici una nici alta. Nataly evita din superstiție să-i rostească numele, temîndu-se să nu redeștepte așteptări care, spera ea, ba chiar presupunea, fuseseră cu totul abandonate. Așa îl asigurase și pe domnul Barmby cu o zi în urmă, la umila cerere a acestuia de a fi informat asupra situației. Domnul Barmby îl văzuse pe Sowerby plimbîndu-se cu o domnișoară, așa îi spusese. Și îi mai spusese că „se temea“ ca tinărul să nu o dezamăgească pe Nesta. Nataly știa, cu toată compasiunea pe care i-o purta domnului Barmby, că această „temere“ nu era decît

dorința lui fierbinte ; nu i se părea nefiresc ca preotul să-și închipuie că Dudley părăsise câmpul de luptă. Dar acum că intrase în arenă un Dartrey Fenellan, liber, bietul domn Barmby nu mai putea avea nici o șansă.

Dartrey venise înaintea Nestei în camera pe care Nataly o închiriasse la hotel și în care-i dăduse întâlnire. Dorise să-l vadă singur, iar el o informase că doamna Blathenoy se găsea în același hotel și că se arătase dispusă să o primească și să o rețină în camera ei pe Nesta oricât timp ar dori aceasta.

— Nesta va veni la mine, spuse Nataly, ridicându-se precipitat, apoi așezându-se din nou și apăsându-și inima cu mina. Probabil că sînt cam obosită, se scuză ea.

— Există un lift în hotel. Ți-e greu să urci scările ?

Nataly îi pară privirea iscoditoare cu care o măsura.

— Nu, bănuiesc că numai lenea e de vină ; și apoi, îmbătrînesc. Cum de se află doamna Blathenoy aici ?

— Ei bine ! Ce crezi ?

— Curiozitate stupidă !

— Dar sper că am determinat-o să fie utilă. Nu ți-o aduc aici.

— Utilă cui ?

— Lui Victor, bineînțeles.

— Victor ți-a dat asemenea însărcinare ?

— E un lucru pe care trebuie să-l afli. Soțul ei cunoaște toată povestea voastră. Și are un dinte împotriva lui Victor... pe chestiuni de afaceri. Am impresia că Victor s-a ridicat împotriva discursului pe care l-a ținut Blathenoy la întrunirea Consiliului de Adiminstrație al Băncii. Blathenoy e un tip vindicativ : lovitură pentru lovitură. Dar cred că femeiușca asta îl ține în frîu. Cel puțin așa pretinde ea.

— Victor ți-a cerut-o ?

— S-a întîmplat de la sine.

— Și o face din dragoste pentru noi ?... Oh, nu am timp să discut fleacuri. Dartrey !

— Spune !

— În primul rînd, nu mi-ai mărturisit ce părere ai tu despre Nesta mea.

— E o fată foarte bună și drăguță.

— Dar nu la fel de interesantă pentru tine ca femeiușca aceea flușturistică.

— Să știi că Nesta e obsedată de ceva, mintea ei e preocupată.

Nataly se gîndi că e vorba de comportamentul lui Dudley, și-i răspunse :

— O să-i treacă. Și domnul Blathenoy vine des pe aici ?

— Ori de cîte ori poate, așa cred.

— Adică ?...

— L-am văzut de două ori.

— Și soția lui rămîne mai multă vreme ?

— Întregul sezon.

— Prietene !

— Nu se întîmplă nimic rău, nimic rău.

— Dar... ea ?

— Ai cuvîntul meu de onoare.

— Da ; ea îți face un serviciu, la cererea ta, și tu o răsplătești din cînd în cînd ; iar ea își dă seama că ești un om de onoare. Încă nu cunoști femeile.

Dartrey înlătură cu un gest de nepăsare bănuielile femeiești.

— A mai rămas prea puțin din Don Amoroso în mine. Femeile nu iubesc figurile de piatră.

— Ba da... asemenea păsărilor de mare. Și ce-ai spune despre mine, Dartrey ? Acum pot să-ți mărturisesc... și eu sînt una dintre ele : te iubesc. Cînd ai părăsit ultima dată Anglia, ți-am sărutat mîna. Din pricina inimii curate care se ascunde îndărătul figurii de piatră. Și m-am stăpînit cu greu să nu plîng, fiindcă știam că disprețuiești englezoaicele pentru „crizele lor de miorlăieli“, despre care spuneai că le caută în cărți, dacă nu se pot bucura direct

de cle. M-aş fi rugat să-mi fii măcar frate sau fiu. Îl iubesc pe Victor pentru dragostea pe care ți-o poartă ție. Oh ! — bietul de el — cît de mult s-a schimbat de cînd cu pacostea aceea de „Țara Lacurilor“ ! Nu are puterea de a sonda adîncimea lucrurilor pe care le face. Pe vremuri avea încredere în mine și mi se confesa ; dar acum nu-mi mai spune o vorbă. Eu sînt prima persoană care trebuie amăgită. Ah, măcar dac-ar fi așteptat ! Sîntem prinși într-o încîlceală de intrigi și uneltiri, și sînt tentată să urăsc oameni merituoși care, în mod firesc, au părerile lor și văd în mine o impotografie, dar mă tolerează pentru că sînt fascinați de el, fascinați sau mituiți. Există felurite moduri de a mitui. Sper să nu trebuiască. pînă la urmă, să plătească prea scump faptul că reușește să-i mituiască. El e un om propulsat de destin : nu e direct iresponsabil, dar mult mai puțin responsabil decît alții. E înnebunit de faptul că niciodată nu dă greș. În orice s-ar lansa... și e adevărat. Mă face să mă gîndesc la oamenii care n-au avut niciodată vreo boală, pînă la o anumită vîrstă cînd, subit, vine lovitura mortală. În vremea din urmă am început să citesc în el, lucru pe care nu l-am făcut niciodată înainte. Dacă eu aş fi avut mai multă forță morală, poate că l-aş fi salvat, sau măcar l-aş fi avertizat... Ai să-mi răspunzi că o femeie cu forță morală nu ar fi acceptat să ocupe locul meu. Probabil că am fost oarbă. Nu am văzut că firea lui dă înapoi în fața lucrurilor pe care le provoacă el însuși. E îngrozit de demascarea pe care face tot ce poate ca s-o pricinuiască, și pe care trebuie s-o combată prin toate mijloacele. Am avut, pur și simplu, revelația lui — ca și pe cea a vieții. Nimic nu-l poate opri. Acum țintește spre Parlament, un district vacant din Londra. Contează pe o moarte. Îngrozitor ! Pentru mine lucrul ăsta e ca o mușcătură de șarpe, care mă otrăvește zi și noapte. Scuză-mă, mi-a făcut bine să-ți vorbesc. Mă simt atît de josnică, adăugă Nataly, respirînd cu greutate.

Dartrey îi luă mîna și i-o sărută.

— Fericită femeia care a spus tot ce are de spus. Cît va rămîne Nesta aici ?

— O să ai grijă de ea, Dartrey ? Va rămîne... așa dorește tatăl ei... pînă cînd... ah ! Dar nu cred că există asemenea primejdii. Victor îi are în palmă pe medicul ei, pe avocatul ei, pe valetul ei — slujitorul ei preferat — ca s-o țină sub ochi și s-o influențeze. Ea — știi bine despre cine-i vorba — nu cred că urmărește să ne persecute. N-a fost niciodată meschină. O, aș fi preferat să fie ! Se spune că-i pe sfîrșite. După aceea o să pot deveni și eu „o femeie onorabilă“. Victor dorește ca Nesta să rămînă aici pînă... Înțelegi. Gîndește că în compania celor două bune domnișoare e ferită de orice neplăcere. Iar eu cred că e în siguranță pentru că te are pe tine alături. Altminteri, cum de m-aș ruga întruna să te avem lîngă noi ! Zi de zi sînt obligată să trec prin calvarul fierului înroșit în foc, fără să-mi pot dovedi nevinovăția. E mai bine ca fiica mea să fie scutită de asemenea tortură, deși ea are nevinovăția de partea ei. Dar Nesta se ofilește sub umbra unei pete. Doamne, și va trebui să afle realitățile vieții, prin mijlocirea poveștii mamei ei — și prin faptul că va fi părăsită de prieteni — sau, să spunem, de cunoștințe ! Oricît ar fi de ignorantă acum, înțelege lucrurile din te miri ce. Mi-e teamă !... Într-o secundă sesizează totul. Au fost diverse prilejuri din care mi-am putut da seama. Numai Victor putea să treacă peste toate astea. M-am gîndit că e mai bine ca în momentul de față fiica mea să fie absentă. Ne-am lăsat prinși în vîltoare. Îmi pun întruna întrebarea : „Cît, cît o să mai dureze ?“ și mă surprind singură cum stau și număr zilele unei femei bătrîne. Și nu mai știu cine îmi spunea mai deunăzi că duc o viață demnă de invidiat.

— Luptă, luptă, luptă ! Asta ne e hărăzit tuturor, indiferent de locul pe care-l ocupăm, spuse Dartrey cu oarecare bruschete, ca să-și mascheze înduioșarea. Cu

excepția interludiului în care trebuie să îngrijim de un unchi invalid. Atunci e pace ; vecină cu extincția. Și nici nu mă pot ruga să se termine. Îmi rod mustața și bat nervos din picior, cînd nu mă aude el ; și mă prefac că am o răbdare nemărginită. Mă duc să ți-o aduc pe Nesta.

Nesta intră împreună cu doamna Blathenoy, care-și petrecuse brațul în jurul umerilor ei. Flutura în mîină o telegramă și i se adresă Nataliei.

— Ce poate să însemne asta ? E de la soțul meu. Semează „Jacob“, e numele de botez al soțului meu, și asta-i seamănă leit soțului meu ; să mă ia prin surprindere. Uite ce scrie : „*Impachetează urgent astă seară și vino mîine*“. Să însemne oare că soțul meu are neplăceri financiare în City ?

Nataly gîndea că asta trebuie să fi fost semnificația telegramei. Pe de altă parte, absurdă repetare peltică a cuvintelor „soțul meu“, din partea acestei femeiuști drăguțe își atinsese ținta și rănise.

De fapt, nu o făcea din răutate ; o lua pe dinainte gura înciudată pentru că trebuia să păstreze un secret. Și, comparîndu-și soarta ei cu a Nataliei, în timp ce cobora scara hotelului, se consolă spunîndu-și că ea, cel puțin, avea un soț. Nu-și dăduse seama că o rănea pe Nataly, decît în clipa cînd constatase că acest lucru îi făcea plăcere : deoarece căpitanul Dartrey o admira pe femeia asta impunătoare, care nu avea dreptul să rostească *legal*, ceea ce femeia pe care el o admira mai puțin, dacă măcar o admira, avea dreptul să spună.

— Cred că trebuie să interpretezi singură telegrama, îi răspunsese Nataly la întrebare.

Doamna Blathenoy se simțise afectată de această manieră princiară, deplasată în cazul Nataliei. Din care pricină, se abținuse să-i atragă atenția, așa cum intenționase, asupra „doamnei cu o înfățișare foarte dubioasă“ care fusese văzută în repetate rînduri călărind împreună cu domnișoara Radnor (pentru că fetei i se dădea acest

nume); iar domnișoara Radnor, întrebată asupra acestel persoane, dăduse răspunsuri foarte evazive. Doamna Blathenoy preferase să tacă, astfel încît mama nu fu alarmată.

— Și, într-adevăr, e păcat, îi spuse ulterior doamna Blathenoy lui Dartrey, care se purta cu ea mai rece decît înainte de vizita doamnei Radnor. E păcat, pentru că o tînără aflată în situația domnișoarei Radnor nu trebuie pentru nimic în lume să fie văzută în societatea unei femei cu o înfățișare dubioasă.

I se refuză satisfacția capricioasă de a putea susține o cauză amară pentru ea. Dartrey nu-i împărtăși nici o părere asupra conduitei domnișoarei Radnor. De asemeni, se eschivă să o ajute la elucidarea enigmei telegramei, cînd ea îi spusese : „Uită-te aici“, invitîndu-l să o recitească împreună, cu obrazul ei de floare aproape lipit de obrazul lui. Bozumflată, îl plesni cu mînușa peste braț și își țuguie boticul. Și în clipa aceea, numai în clipa aceea, și datorită recentei aluzii pe care i-o făcuse Nataly, omul acesta de onoare avu viziunea mocirlei de care-l despărțea un podeț extrem de îngust și de șubred. Pentru că ea era o femeie foarte atrăgătoare, o adevărată mană cerească în aceste vremi cînd femeile sînt educate conform tiparelor domestice obediente; și ingenuitatea ei artificială, frivolitățile candidе erau o expresie spontană a naturii, menită să ademenească natura domnului aflat de cealaltă parte a riului, și să-l atragă să execute plonjonul, alit de regretat de amîndoi după aceea; un vechi duet lătrat la lună.

Dartrey reuși să scape, spunîndu-i că se duce la club, unde-l aștepta un prieten. Prietenul era colonelul Sudley, unul dintre ofițerii moderni, studioși, nu prea bine văzut de autorități. Nu-i ierta lui Dartrey impulsivitatea care lipsise armata de un ostaș strălucit ca el. Era obligat să recunoască, însă, că exista și un cuvînt greu în apărarea lui, și anume averea pe care o cîștigase. Și atîta timp cît avem o societate care ne forțează să trăim la un nivel

costisitor, inaccesibil venitului unui militar, cîștigarea unei averi poate oferi o scuză pentru o comportare neloială sau chiar ilegală.

Discutară despre stadiul actual al armatei : „Progresăm, progresăm !” E drept că la ultima paradă oficială trupele au defilat prin fața unui generalisim călare, admirat profund, cu bărbia în piept. Progresul militarilor englezi putea fi imortalizat într-o statuie ecvestră : „Somnolența în șa”.

— Ei, haide, nu-ți da drumul la ranehiună, îi spuse colonelul. Știi bine că, de fapt, bătrînul e un băiat cumsecade ; nu găsești un om mai inimos ca el.

— Drept care sicofanții sînt siguri de posturile lor.

— Încetează, îți spun ! E devotat armatei.

Se găseau prînși într-o amuzantă ciondăneală, cînd două cunoștințe ale colonelului se apropiară pe stradă. Una dintre ele îl recunoscuse pe Dartrey. Pe dată, acesta schimbă subiectul spinos pe care-l discutau, într-unul general acceptat de slujitorii lui Marte. Colonelul îl întrebă :

— Cine-i fata de lîngă Judith Marsett ?

Se porni să înșire, în jargonul lui de garnizoană, complimente înflorite la adresa frumuseții fetei. O lăuda pentru felul cum se ținea în șa. O întîlnea după mesele pe promenadă, plimbîndu-se cu doamna Marsett. Colonelul Sudley le văzuse și călare.

— Și, apropo, urmă el, ne-ai luat-o înainte la toți. Te-am văzut, chiar de la fereastra asta, călărind cu fata frumoasă de o parte, și cu o doamnă foarte drăguță de cealaltă.

— Nimic nu trece neobservat în orașul ăsta !

Îndreptîndu-se spre hotel, de-a lungul promenadei răcorite de briza nopții, își propuse să o avertizeze cît mai curînd posibil pe Nesta. Cum ajunsese fata să o cunoască pe această doamnă Marsett ? Dar gîndul care-l ardea mai tare era cel privitor la ceea ce Colney Durance numea

„compresa cu muștar“, prin care definea relațiile calde cu o femeie măritată. Dartrey, care nu avusese nici o intenție să se înarmeze cu asemenea compresă, începea să-i simtă înțepăturile și arsurile. Un astfel de pansament e o cură eficientă împotriva unor procese psihice inflamatorii. Dar pentru el, care nu avea nici o maladie de vindecat, pansamentul devenea supărător.

Era aproape miezul nopții. Când intră în holul hotelului, portarul alergă în cușca lui și se întoarse pe dată ținând în mână un bilet și anunțându-l că i-l lăsase o doamnă, la ora nouă și jumătate. I-l lăsase ? — Atunci doamna nu putea fi cea de care se temea. Se simți ușurat. Conținutul biletului era cabalistic :

„Vă implor să veniți pînă la mine, dacă nu reușesc să vă găsesc astă seară. E o chestiune foarte urgentă. Când vă voi spune despre ce-i vorba, îmi veți scuza acest demers neobișnuit. Mîine dimineată, devreme. Sînt convinsă că nu veți pregeta să veniți. Aș fi putut să vă scriu despre ce-i vorba, ca să vă determin să veniți. Dar nu vreau să încredințez hîrtiei nici un nume.“

Semnătura era : Judith Marsett.

CAPITOLUL III

INFĂȚIȘEAZĂ FELUL ÎN CARE CAVALERII AFLAȚI ÎN
SERVICIUL UNUI CUCERITOR SÎNT NEVOIȚI, UNEORI, SĂ SE
INFRÎNGĂ PE EI ÎNȘIȘI

Primul tren din zori, care a ieșit la lumina și la aerul sărat al mării, desprinzîndu-se din mohoreala de noiembrie a Londrei, în care sosirea dimineții e vestită doar printr-o presiune mai mică a felinarelor cu gaz, îl purta pe micul Skepsey, făcîndu-l să lunece pe lîngă suburzii, în priete-

nosul lui vagon de clasa a treia ; vagoane marcate de reminiscențe ale vechilor timpuri pastorale, caracteristice țării noastre ; dar în care omul poate să stea de vorbă cu vecinul său, fără ca prin aceasta să pară că urmărește să-i aducă injurii. Domnește o atmosferă intimă. Omul sociabil, care se apropie de semenii săi, preferă aceste vagoane în ciuda lipsei de perne capitonate. Dacă are chef, se poate maimuțări și scâlîmbăi după pofta inimii. Detestatele „convenționalisme“ n-au ce căuta aici. Omul poate face prozeliți în campania pentru salvarea sufleteilor ; poate defăima sau lăuda băutura națională ; poate face reclamă unei firme comerciale a cărei prosperitate derivă din sprijinul mulțimilor ; poate propovădui patriotismul. Totul se acceptă. Unica regulă este politețea, așa cum învățase Skepsey din călătoriile lui prin părțile sudice ale împărăției vagoanelor de clasa a treia.

Cîndva, într-o călătorie pe care o întreprinsese în Kent, Skepsey întîlnise un marinar cu brațul lung, la propriu și la figurat ; fiind cam afumat, vorbăria fără perdea a marinarului, pe care era nevoită s-o asculte o respectabilă doamnă în vîrstă așezată în fața lui, îl plasa de-a dreptul în regnul strămoșului-maimuță. Skepsey intervenise cu politețe, poftindu-l să părăsească imediat compartimentul și să accepte o lecție pe care i-o va oferi de îndată ce trenul se va opri la prima stație. Cînd îi făgădui că-i va aplica o lecție veritabilă și bine meritată, marinarul cel lung îi ceru pigmeului să-i ardă o palmă, pentru a-i dovedi că intenția lui era serioasă. Fidel principiilor lui, însuflețit de înaltul său simț al onoarei, promițîndu-și să nu ajungă la o încălcare a legilor Companiei de Căi Ferate, Skepsey se execută prompt. Ieșiră pe coridor.

Skepsey se referea întotdeauna la acest incident pentru a ilustra lamentabila deficiență în materie de principii științifice pe care o trădează cei mai mulți dintre indivizii noștri viguroși. Gîndul trist că se putuse bizui, fără

șovăială, pe totală absență a principiilor științifice la marinarul cu brațe lungi, al cărui pumn uriaș ar fi putut acționa asupra nasului său asemenea magnetului asupra unui ac, constituia una dintre cele mai regretabile amintiri ale acestui adorator al forței vechii Anglii. O singură lovitură aplicată științific l-ar fi putut face pe Skepsey să zboare din tren. Dar nu a fost lovit serios nici măcar o singură dată. Cei doi se despărțiseră strângându-și mâinile. Marinarul recunoscuse că „trăsese un pic la măsea“. Refuzase să promită că nu-și va mai repeta purtarea injurioasă, dar exclamase, după ce-și trimisese adversarul la dracu și-i arsese un ghiont amical în umăr, că : „Să fiu al naibii dac-am să uit vreodată că un ins de un metru juma' a culcat la pământ pe unu de doi metri“. Skepsey își aprecia ceva mai mult înălțimea. Unul dintre pasageri, un băiat de vreo douăzeci de ani, devenise elevul lui Skepsey, se dovedise priceput și fusese convins să se înroleze în armată, unde a obținut curînd gradul de caporal.

În acest fel, isprava dăduse roade bune, cu toate că marinarul se făcuse după aceea nevăzut. Să sperăm și să ne rugăm să nu mai insulte vreodată urechile doamnelor vîrstnice.

Ah, dac-ar înțelege femeile cît e de necesar ca, pentru binele lor, să învețe să aplice din cînd în cînd cîte o lecție ! Dar cucoanele se opun. Ca și judecătorii, care, dealtfel, poartă și ei îmbrăcăminte de damă.

Skepsey avea impresia — bizară, dacă ținem seama de subaprecierca lui față de sexul frumos — avea, spunem, impresia că o tînră femeie cu care făcuse de curînd cunoștință și care se găsea acum la Brighton în calitate de misionară, membră și ofițer de frunte în Armata Salvării, o domnișoară pe nume Matilda Pridden, se apropiase de înțelegerea secretului unei conduite juste a cetățenilor individuali, mai mult decît oricare dintre domnii pe care-i cunoștea el.

Da, în orice caz, se apropiase mai mult decît patronul lui. Gîndindu-se la domnul Victor Radnor, Skepsey își înăbuși un suspin. Într-o zi bătuse la ușa biroului patronului, și sub impresia că-l auzise pe acesta spunîndu-i să intre, intrase și văzuse un lucru pe care nu și-l mai putea șterge din minte. Lady Grace Halley se afla în biroul patronului. Din cîte putuse el surprinde, Skepsey presupunea că Lady Grace acționa în interesul patronului său în lumea mare, așa cum proceda el cu Jarniman, sau domnul Fenellan cu domnul Carling. Dar e firesc, oare, se întreba el — și, în felul acesta, venerația lui față de stăpîn conștiența un reproș implicit — e firesc, oare, ca acesta să-i răsplătească serviciile chiar cu atîta căldură ?

Omul ăsta mărunț, în ciuda obedienței lui de slugă, era forțat să-și însușească verdictul societății asupra comportării stăpînului său.

În ultima vreme, patronul lui începuse să declare, din ce în ce mai des, niște lucruri înălțătoare și de mare greutate. Unul din ele suna așa : că dacă ar împărți semenilor săi toate bunurile pe care le posedă el, și dacă ar face pentru ei absolut tot ce-i stă în putință, încă le-ar rămîne dator. Și trebuie ținut seama că stăpînul lui era foarte bogat. Oare ce trebuie să gîndim ? Felul în care se comportă superiorii noștri e magnific. E firesc să le aducem omagiul nostru. Și totuși simțim, ba chiar simțim în mod dureros, că adorația noastră se îndepărtează și se îndreaptă în altă direcție. Încercăm însăși durerea smulgerii rădăcinilor inimii noastre din stîncă în care sînt împlîntate.

Domnul Victor Radnor reprezenta o onoare pentru țara lui. Skepsey n-ar fi cutezat să pună numele Matildei Pridden alături de cel al domnului Radnor, sau să compare, în vreun fel, două personalități atît de diferite. În același timp, însă, deși s-ar fi temut de asemenea lucru, ar fi dorit mult să cunoască părerea Matildei Pridden asupra întîmplării la care fusese martor și care-l obseda.

Dar nu va putea s-o cunoască vreodată, pentru că niciodată nu va îndrăzni să-i expună cazul. Skepsey oftă din nou și își spuse, aproape cu glas tare : „O, dac-am avea cîteva miî de femei ca ea ! Dar la ce bun ? Nu vor să se mărite. Și sînt întocmai femeile de care are nevoie țara în materie de soții și de mame ! Dar, întocmai ca și domnișoara Priscilla Graves, refuză să se mărite !“

Cuprins de asemenea gînduri negre, se uită spre băncile din spate ale vagonului, unde se afla reverendul Septimus Barmby, și-l privi prin norul unei meditații sumbre, dacă nu chiarperate.

La această oră matinală din sezonul de iarnă, puțini sînt pasagerii care se plimbă pe culoar, așa încît acrobațiile domnului Skepsey pentru a ajunge la locul de lingă preot fură încununate de succes.

Domnul Barmby și domnul Skepsey se salutară. Cel de-al doilea informă că și-a luat o mică vacanță, pentru a-i face o vizită domnișoarei Nesta. După care, Skepsey devie rapid cursul conversației spre făgașul unde putea fi găsită Matilda Pridden. Discută despre Armata Salvării și despre rangul ei în aceeași oștire, dînd exemple care ilustrau bravura domnișoarei, devotamentul ei față de cauza moralității, în toate formele pe care le îmbracă aceasta. Domnul Barmby era preocupat în acele momente de cartea cea mare pe care o juca el. Și apoi îi dispăcea Armata Salvării, și titlul pe care și-l luase, și amestecul femeilor. Ca să nu mai vorbim de faptul că activau mărșăluind pe străzi și cîntînd în public. Mai mult, lui îi făcea plăcere să bea un păhăruț sau două, atîta cît îi era permis ; se mai îndoia și dacă șefii acestei armate ar fi manifestat toleranță față de inofensiva lui pipă. Dar cauza moralității era prețioasă. Moralitatea și o doză de duioșie, și armoniosul contrast dintre două voci frumoase îl făcuseră ca, pentru o scurtă perioadă, înainte de a fi țintit spre Nesta, să tinjească după Priscilla Graves. Speranțele lui actuale erau însă de altă factură ; o mireasă

frumoasă, care mai aduce și avere, nu-i o rază înșelătoare, dacă știm să folosim bogățiile în mod drept. Septimus, solitarul preot dintr-o parohie sordidă, în care viciul se prăsea din mizerie, nu-și putea ajuta semenii și nici nu putea ajunge la împlinirile la care ar fi ajuns Septimus, soțul uneia dintre cele mai bogate moștenitoare din Anglia. Dar nu și dintre cele mai strălucitoare, pare-se, conform cu anumite împrejurări cunoscute de reverendul Groseman Buttermore, și revelate lui într-un mod foarte oportun ; spre norocul fetei, să sperăm. Nu mai era o tinără atît de neștiutoare încît să respingă mîna omului al cărui veșmînt ar fi fost cea mai bună acoperire a ei. Dacă ne gîndim la trădarea lui Dudley Sowerby, înțelepciunea noastră pămîntească ne spune că acum e momentul cel mai potrivit să reintrăm pe fir și să ne facem cererea.

De cîteva ori, în timp ce domnul Barmby frămînta aluatul acestei budinci de spirit și de dorințe ale cărnii, atenția îi fu atrasă de poveștile lui Skepsey în legătură cu eroismul Matildei Pridden. Îi plăceau faptele ei ; dar îi displăcea poziția în care se puneau anumite tinere pentru a făuri aceste fapte. Îi spuse lui Skepsey părerea lui :

— Femeile trebuie să rămîină femei.

— Da, dac-am putea găsi bărbați care să preia activitatea lor, domnule.

Domnul Barmby schimbă subiectul, începînd să critice marșurile și cîntatul pe străzi, ce constituiau impedimente în circulație și aduceau după sine o larmă supărătoare pentru orice ureche muzicală. Dezaproba cu totul militarismul domnișoarei Matilda, dar se pronunță că : „fără îndoială, e o tinără plină de merite“.

— Are douăzeci și șapte de ani, spuse Skepsey, gîndindu-se, cu tristețe, la propria lui vîrstă.

— O cunoști de mult ? se interesă domnul Barmby.

— Nu de prea multă vreme, domnule. A avut unele supărări. Știți, ea crede cu convingere în puterea voinței.

„Dacă *vreau* asta, dacă *vreau* aia, și dacă e o dorință dreaptă, nu condamnabilă, atunci e musai să se întâmple — lucrul e ca și făcut.“ Și, după părerea ei, forța fizică e inutilă, voința e totul. În predicile ei, afirmă că rugăciunea e mai eficientă decât acțiunea.

— Ține predici ?

— Însufletește mulțimile, domnule.

— S-ar zice că Anglia se americanizează complet ! exclamă conservatorul domn Barmby.

Aproape că gema ; privirea îi era goală și inexpressivă, ca aceea a ochilor de pește, în timp ce-l asculta pe omulețul ăsta vorbind despre întreprinzătoarea afirmare publică a sexului slab. Pentru bărbați, acesta este lucrul cel mai indigest din tot ce se petrece în secolul nostru ; un lucru care, prin contrast, aruncă o lumină sacră, nepămînteană, asupra mamelor noastre, care-și cunoșteau datoria și acționau în obscuritate, sub fațadă, la subsol, în timp ce bărbații luptau neobosit în plină lumină, ca să le apere interesele.

Skepsey scoase din buzunar o cărțuție mototolită : o traducere din limba franceză, care, sub un titlu mușcător, înfățișa ura sălbatică a francezilor împotriva bătrînei Anglii și ardoarea lor canibalică de a o vedea la pămînt. Domnul Barmby își coborî pleoapele asupra cărții, fără să facă vreun comentariu. Nu răspunse nimic nici la remarcă disperată a lui Skepsey :

— Îi lăsăm să creadă că vor reuși s-o facă !

Iată dunele. Dincolo de ele, ne așteaptă micul dejun, își spunea Barmby. Și domnișoara Radnor, dacă biata fată poate să poarte și ea un nume. Domnul Barmby se simțea gata să suplinească această lacună, oferindu-i numele lui. Și unde mai pui că fata nu declarase război tutunului ! Avea și o voce frumoasă și cultivată. Ca să nu mai vorbim de alte farmece personale. Avea resurse, pe care, probabil, reprezentanții unui trib rival vor unelti ca să le acapareze.

— Skepsey, dumneata vei locui în casa rudelor domnișoarei Radnor ? întrebă domnul Barmby cînd ieșiră din tunel. Anunță-le, te rog, că intenționez să le fac o vizită în cursul zilei de azi.

Gustarea lor de dimineață fusese constituită doar din cîte un biscuit. Se despărțiră în gară, stîrniți de aerul marin să-și acorde o mai substanțială posibilitate de reîntremare a forțelor, vrednică de numele acțiunii cu care ne începem ziua.

Coborînd panta de-a lungul străzii cu prăvălii și zărind terasa domnișoarei Nesta, Skepsey își spuse că era totuși prea devreme pentru o vizită. Așadar, ca să-și desfete ochii cu marea, plăti taxa de intrare pe dig și o porni înspre partea de sud-vest. Valuri verzi, bucle de spumă, stropi de argint, pe sub draperii de nori grei, plumburii, despicate de crăpătura prin care se cerneau razele zburdalnice ce-l îmbiau, rîdeau, se zbenguiau ca niște Nereide, improșcîndu-l cu scînteii. Îndărătul preocupărilor sale militare și navale, Skepsey se lăsa ademenit. Marea, în toată materialitatea ei, acest briu poleit care încinge Britania, îi inspira o stare de venerantă exaltare. Ar fi dorit ca domnul Durance să fi putut vedea marca așa cum arăta acum, să-și fi umplut ochii și pieptul de ea. Își spunea cu regret că nu cunoștea nici un cîntec despre Marea Britanie și Marea, cînd dădu cu ochii de căpitanul Dartrey, ieșind din ape și urcînd treptele digului, înfățișînd o luminoasă anatomie de oțel, ca un brici scos din teacă.

— Domnule căpitan ! se extazie Skepsey.

— Am făcut doar un plonjon și cîteva mișcări, spuse Dartrey. Și ai să vii pe dată cu mine la hotel, să-mi oferi măcar zece minute de recreere. Dacă nu vii de bună voie, am să-ți insult patria.

— Ah, cum aș dori ca domnul Durance să fie acum aici ! răspunse Skepsey.

— Priveliștea i-ar răsturna barca lui cu provizii pentru epigrame. El se trezește la zece dimineața, ia o

gustare grețoasă la lumina lumînărilor, și începe să compună. Imaginea lui despre țară este portretul artistului zugrăvit de el însuși.

— Dar, domnule căpitan Dartrey, dumneavoastră nu împărtășiți concepția domnului Durance despre Anglia !

— Se pot spune multe lucruri măgulitoare despre ea, Skepsey ! Dar o chelfăreală zdravănă i-ar prinde bine. Ai venit s-o vezi pe domnișoara Nesta ? Vino urgent cu mine. Dartrey porni înainte, spunându-i : Ia uită-te la bastonul meu. Mi l-a lăsat moștenire, cu limbă de moarte, un marinar de pe vasul cu care am călătorit. Bietul om gîndea că-i făcusem un serviciu ; dar pînă la urmă tot a murit. Căzuse peste bord, beat turtă. L-am scos eu din apă, dar beția tot l-a dat gata. Unul din camarazii lui mi-a dat bastonul la Cape Town, spunîndu-mi că așa-i făgăduise muribundului. Are un mîner zdravăn, și-i foarte flexibil, deși e puternic ; baston sau nuia de trestie indiană, cum îți place să-i spui. Pe acolo i se spune „*demerara*” adică „ciomag suplu”. Am să ți-l las moștenire ție.

Skepsey își declară intenția de a părăsi această lume înaintea căpitanului Dartrey. Încercă temperamentul bastonului, îl îndoi un pic și se minună de repeziciunea cu care acesta își reveni la forma normală.

— Ce mai lovituri ar putea da, domnule !

— Și-ar face treaba fără să stea mult la gînduri.

Poate din pricină că nu era un instrument elegant, vrednic să fie expus în plimbările de pe Promenadă, Dartrey îl prefera întregii lui colecții de bastoane ; așa cum îți iei drept tovarăș un ciomă urît, dar credincios. Era un baston în stare să acționeze cu forță de măciucă, îmbinată cu o jucăușă suplețe de nuia. Îți evoca acei actori în-născuți, care-ți reproduc prin cîteva gesturi spontane cele mai dramatice situații, pentru ca, după o clipă, să redevină veseli oameni de lume.

Skepsey i-l restituie. Începu să-i vorbească despre un nou tip de pușcă franțuzească. Îi pomeni în treacăt despre

lătrătorul volumaș pe care i-l prezentase domnului Barmby ; se plesni peste buzunarul care-l conținea.

Nici o siluetă de vapor nu se contura la orizont, și Skepsey deplîngea asemenea pustietate.

— Dar are și o parte bună, îl contrazise Dartrey. Noi nu vrem să hărțuim Canalul. Tot ce dorim este să fim siguri de propriile noastre forțe, ca să nu trebuiască să cerșim alianțe. Uite, acolo unde-i terasa aceea, locuiește domnișoara Nesta. Brighton ar fi un loc ideal pentru o debarcare, nu ?

Skepsey, campion al apărării naționale, clamă dragostea de pace a țării lui.

— Urcă aici, îl îndemnă Dartrey în fața scărilor hotelului unde locuia.

Valetul unchiului său suferind îi dădu raportul asupra stării bătrînului și a felului cum se simțise peste noapte. Pe Dartrey îl aștepta și un bilețel.

Biletul era din partea doamnei Blathenoy, care-l ruga pe căpitanul Dartrey să urce pînă în camera ei. Cuvintele erau subliniate de două ori. Șovăi o clipă, apoi urcă.

Doamna era foarte agitată ; își apăsa mîinile pe inima ce părea gata să facă explozie ; plînsese.

— Soțul meu a fost nevoit să părăsească Anglia peste noapte. Mă imploră să-l urmez. Ce mă sfătuiești să fac ?

— Urmează-l.

— Nu-ți pasă de ce s-ar putea întîmpla cu prietenii dumitale, familia Radnor ?

— Nu, dacă asta ar însemna să te despartă de soțul dumitale.

— L-ai văzut cum arată !

— Fii serioasă.

— Oh, creatură de gheață ce ești ! Știi... vezi — nu pot să mă mai ascund. Și mă sfătuiești să plec. „Urmează-l !“ Dumnezeuule mare ! N-am nici un drept asupra dumitale ; n-am fost în stare să-ți fiu de mare folos. Aș fi putut... n-are importanță ! Crede-mă sau nu. Și acum,

trebuie să-l *urmez* ; pe loc, presupun. Ai văzut omul cu care sînt nevoită să plec. Aş fi suportat totul, dacă n-ar fi însemnat să fiu departe de... să nu-l mai pot vedea pe... sînt o femeie nebună, ştiu. Dar voi fi foarte deschisă faţă de dumneata. Deşi sînt convinsă că în inima dumitale îţi spui: „Ce neruşinare !“ Dacă măcar ai o inimă. Ai ?

— Draga mea, în loc de inimă am o bucată de cremene. Deci nu-ţi rămîne decît să te gîndeşti la datoria dumitale.

Dartrey interpreta cu destulă dibăcie rolul călăului.

Doamna Blathenoy părea să se cufunde în abisuri.

— Şi am fost şi mai nebună cînd te-am chemat aici, ca să mă vezi în halul ăsta, strigă ea, cu buze care îi zvic-neau şi degete care trăgeau cu nervozitate de cingătoare. Dar îţi poţi da seama de disperarea mea cînd mă gîndesc că sînt legată de un... şi că voi fi tîrită de-a lungul şi de-a latul continentului de către acest... poate îţi închipui că o femeie nu-i sensibilă la vulgaritatea soţului ei ? Te plictisesc ? Nu pretind că aş avea cel mai mic drept asupra dumitale. N-ai făcut dragoste cu mine... niciodată. Nici măcar nu mi-ai strîns vreodată mîna, nici măcar nu m-ai privit cu ochi cu subînţeles. Alţii au făcut-o... atît cît le-am îngăduit eu. Şi înainte de a te întîlni pe dumneata, n-am ştiut ce înseamnă alt bărbat. Deci mă sfătuieşti să plec ?

— Nu există altă soluţie.

— Nu există altă soluţie ! Nu, nu văd nici una. Ce visuri mi-am făurit eu ! În general, sentimentele unei femei... se bătut cu pumnul în piept... o femeie simte nevoia să audă un cuvînt afectuos. „Urmează-l !“ Nu te condamn, căpitane Dartrey. Cel puţin, nu eşti omul care să pedepsească o femeie pentru că şi-a dezgolit inima în faţa dumitale, aşa cum am făcut eu. Dar ţi-am spus că sînt o nebună... o exaltată. Dă-mi mîna dumitale !

— Iat-o.

Îi luă mîna şi închise ochii, ca să prelungească această clipă de contact cu el.

— O, dragul, dragul meu ! Nu mă socoti lipsită de demnitate. Trebuie să-ți spun totul, sînt despuiată în fața dumitale și nu mă mai pot deghiza. Văd că ești de gheață... o simt. Dacă ai fi altfel, aș fi și eu cu totul alta. N-o să te simți jignit auzind că-mi ești foarte drag, fără voia dumitale, știu. A început atunci, la „Țara Lacurilor“, m-am îndrăgostit de dumneata din prima clipă în care te-am întîlnit. Iată ce confesiune a ajuns să facă o femeie, și încă una măritată ! Sînt măritată, dar nu mă simt mai legată decît m-aș fi simțit dacă n-ar fi avut niciodată loc vreo ceremonie nupțială și n-ar fi existat nici un Jacob Blathenoy. Și de ce să mă întorc la el ?... Dar fii pe pace, n-o să te tulbur. Eu n-am început să trăiesc, ca femeie, decît din clipa în care te-am cunoscut. Îți pot spune toate acestea pentru că — da, noi femeile nu ne putem înșela din punctul ăsta de vedere — pentru că ești unul dintre bărbații pe care te poți bizui ca prieten.

— Nădăjduiesc să fie așa, spuse Dartrey și gura lui luă o expresie rigidă, pentru că scînteile de electricitate ale naturii se propagau în el, stîrnite de atingerea mîinii ei.

— Nu, nu-ți dau încă drumul, mai lasă-mi mîna, se rugă ea, și în momentele acelea era tulburător de drăgălașă.

Îi mîngîie mîna, și-o lipi de gît și își frecă ușor bărbia de ea.

— Și, deci, ești categoric de părere că trebuie să plec ?

— Categoric, și ți-o cer imperios.

— Ești îndrăgostit de altcineva ?

— De nici un suflet de pe lume.

— De nici o femeie ?

— De nici o femeie.

— Și de nici o fată ?

— Nu, absolut nu ! Și termină cu catehismul.

— Și, într-adevăr, aici bate o bucată de cremene ? întrebă, atingîndu-i, cu sfioasă îndrăzneală, pieptul cu degetul. Ce ciudat să fiu îndrăgostită de o bucată de cre-

mene ! Și să alerg la Jacob Blathenoy, ca să-mi fac datoria, așa cum îmi comandă cremenea mea. Aproape că voi face cu drag ceea ce detest, numai pentru că mi-o cere piatra asta înghețată care palpită aici. Cred că m-am măritat de dragul banilor, și acum, drept pedeapsă, voi avea parte de sărăcie.

— În această direcție te pot ajuta, spuse Dartrey, ușurat că se putea agăța de ceva, de o inițiativă, ca să se poată smulge din paralizia în care-l încremenise o femeie drăguță, ce-și sfișiasse vâlul.

Un om de onoare aflat singur cu o femeie care și-a zvîrlit masca, devine, într-adevăr, o țintă ciuruită. E ispitit să se lanseze în cuvinte duioase, ca să scape de chin și de primejdia ridicolului ; și oftează după spiritul galant din cutezătoarea-i adolescență.

— Vino la mine — da ? apelează la mine ori de câte ori ai vreo nevoie bănească. Din întâmplare, sînt un om bogat. Iartă-mă că mă văd nevoit să-ți spun acest lucru.

— Încetează ! gemu ea. Sînt convinsă, am știut de la început, că ești un om bun, și femeia care va avea parte de dumneata va fi norocoasă — și nefericită în același timp — dar așa și trebuie să fie ! Da, numai la dumneata aș putea apela... crede-mă. Nu voi mai vorbi de justificările pe care le am. Ai văzut bine.

— Nu te mai gîndi la ele. E periculos să te gîndești.

— Mă vei urmări cu gîndul, ca pe cineva aflat în primejdie ?

— Prostuțo ! Prostuțo ! Nu vezi că ai de-a face cu o bucată de cremene ? Am fost călit în foc. Și chiar dac-aș fi îndrăgostit de dumneata, tot te-aș trimite să-ți urmezi soțul, în clipa asta.

— Și nu ești deloc, nici măcar un piculeț îndrăgostit de mine ?

— Nu ; dar îmi placi. Și dacă vrei ca pe viitor să rămînem buni prieteni, trebuie să te arăți foarte fermă în prezent.

— Și în ceri să plec chiar azi ?

— Da.

— Fără... o ? Probabil că n-o să ne mai întâlnim niciodată.

Ținta ciuruită de gloanțe se zdruncină. Dartrey îi pune față-n față pe Jacob Blathenoy și pe drăguța lui soție și, cuprins de milă, îi ierta acesteia din urmă purtarea ; se învinuia pentru că nu făcea nimic ca să pună capăt acestei situații absurde, în care nu se simțea deloc sigur pe el. Clătină din cap.

— Ai să constai că de prieteni ai nevoie.

— Bine ! oftă ea. Simt că mi-e hărăzit să trec prin viață înfometată. Pentru mine, nu va mai exista niciodată o altă iubire. Nu pot să-ți spun... nici o femeie n-ar putea — deși, dumneata gîndești, probabil, că ți-am spus destul. Ō să mă pîrjolească rușinea ori de cîte ori o să-mi amintesc de această scenă. Aș putea să îngenunchez în fața dumitale, implorîndu-te să mă îmbrățișezi măcar o singură dată. Și aș putea să mă omor numai pentru că ți-am cerut asemenea lucru. Dar aș simți și eu că am trăit un moment adevărat în viața mea. Știu că ar trebui să te admîr pentru inflexibilitatea dumitale. Se spune că o femeie refuzată îl urăște pe cel care o respinge. Eu nu te pot urî — aș vrea să fiu în stare să te urăsc. Aș fi putut ajuta mai mult familia Radnor rămînînd aici și amenințîndu-l pe Blathenoy că nu mă întorc la el pînă ce nu-mi jură că nu le va face nici un rău. E un tip foarte răzbunător. Dar procedez așa cum dorești dumneata. Mi-ai poruncit „urmează-l“ și îl urmez. Spune-mi, mă lași să-ți sărut mîna ?

— Dă-mi-o pe a dumitale.

Dartrey își lipi buzele de mina ei, iar ea sărută urma buzelor lui.

Apoi se îndreaptă spre ușă, făgăduindu-i că o va conduce la trenul de Paris. Cînd se află dincolo de ușă, re-

flectă, cu o reacție întârziată și cu totul exterioară, că s-ar fi putut justifica, fără să fi mințit, că e devorat de foame. Ba nu, dacă ar fi invocat doar foamea, n-ar fi fost absolut sincer. Pentru că femeia era atât de drăguță încît te făcea să uiți de orice : arcuirea buzelor ei, fluturarea genelor, privirile furișate pe la colțul ochilor te duceau cu gîndul la boschete și la cuiburi. Era o femeiușcă tandafirie și durdulie ca un boboc de floare de iunie. Ce fel de bărbat era acela care refuza să o sărute măcar o singură dată ? Vinovată este intruziunea suflului rece al amintirilor ; și covîrșitoarea senzație de pustietate din suflul lui ; poate că și imaginea de căpcăun a posesorului ei. Precum și un simț al corectitudinii, vrem noi să credem.

Dartrey, însă, își atribuia conduita unor motive extrem de minore. Ajunse pînă acolo încît își spuse că nu-i vorbise de faptul că îi era foame pentru că nu-și luase gustarea de dimineață, numai din respect față de o situație dramatică pe care el o disprețuia și o detesta. Ceva mai tîrziu, cînd începu să mănînce, onorabila lui purtare îi aduse în imaginație un cor întreg de risete și zeflemeli ale tuturor camarazilor de arme pe care-i cunoscuse vreodată. Dar își spuse că el, unul, ar fi fost mult mai de condamnat decît alții dac-ar fi profitat de imposibilitatea unei femei, într-un moment de slăbiciune, de a se apăra ; sau dacă n-ar fi procedat astfel încît s-o determine să se apere de ea însăși. Se gîndi la soția lui moartă, la doza de noblețe care existase în josnicia acelei sărmane femei. O femeie care avusese în mod constant nevoie să fie ajutată ca partea nobilă din ea să iasă învingătoare. Cînd te porți corect cu o femeie, aceasta ar trebui să fie mai ticăloasă decît orice unealtă a diavolului dacă nu s-ar strădui să urmeze drumul drept ; dar trebuie, firește, să ai răbdare. Și, în astfel de cazuri, cuvîntul răbdare înseamnă mai mult decît poate suporta un bărbat.

Desigur, un om ca Jacob Blathenoy rămîne în gît oricărei femei ; își cumpăraseră o soție, așa încît nu merita milă. Nu ? Probabil că nu. Totuși, asemenea părere nu poate fi categorică, e susceptibilă de fisuri. De asemeni, mila față de soție influențează prea puternic imaginea pe care o avem despre ea, și ne face să devenim învăluitori. Nu o putea acuza pe biata femeie, cazul ei era departe de a fi izolat, deși o înflăcărare atît de subită și de intensă era oarecum șocantă. Nataly ghicea firea femeilor și pe cea a bărbaților. În bună măsură și Victor, cînd își urzea planurile lui. Dartrey, însă, nu obișnuia să arunce acuzații în dreapta și-n stînga.

Povestirea lui Skepsey despre isprăvile de vitejie ale Matildei Pridden reuși să-l învioreze mai mult decît gustarea de dimineață, și-i orientă gîndurile într-o direcție mai agreabilă.

— Fata care ți se potrivește de minune, Skepsey, îi spuse el. Cel mai bun lucru în viață e o femeie pe măsură.

Skepsey îi arată cărțulia cu lătratul galic.

— Îi apucă și pe ei din cînd în cînd istericalele, comentă Dartrey. Din fericire, le trece repede și uită. Cel mai rău e că noi nu uităm.

După ce-și făcu vizita matinală la unchiul lui, aruncă o privire la colecția de bastoane care zăceau într-un colț, le cercetă mînerile și, pînă la urmă, fără vreun motiv special, alese tot „ciomagul suplu“ numit *demerara*. Poate pentru că mînerul lui curb era mai ușor de încleștat în mînă.

Bănuia că acea persoană care semna Judith Marsett avea să-i spună ceva ce-o privea, în mod confidențial, pe Nesta. Se întrebă cam despre ce ar putea fi vorba și apoi se miră cum de biletul, primit cu o seară înainte, nu-i stîrnise cea mai mică îngrijorare. Îl părăsi pe Skepsey în fața casei Nestei.

Dartrey fu primit de servitorul doamnei Marsett.

INFĂȚIȘEAZĂ FELUL ÎN CARE FURIA POATE APRINDE ALTĂ
FURIE ȘI O FEMEIE INDIGNATĂ ÎȘI POATE
GASI ARMA DE RĂZBUNARE

Judith Marsett stătea în picioare în camera ei, pentru a-l întâmpina pe eroul Nestei. Obrajii îi erau încinși și buzele subțiate, stăvilind parcă țîsnirea unui val de cuvinte disperate, care trebuiau să mai aștepte pînă după oficierea formalităților de rigoare.

Telul doamnei Marsett era să creeze și să păstreze o atmosferă și o atitudine impresionantă. Dar, în același timp, minia clocotea în ea, gata să se reverse în cuvinte de o sălbatică duritate, de parc-ar fi vrut să palmuiască obrazul omenirii întregi pentru felul în care-și trata femeile; pe care unele dintre creaturile trufașe și abjecte le pot oricînd înșulta și batjocori.

Bărbații care se plîng că au ajuns la „o stare de pace vecină cu extincția“ n-au decît să ignore existența celuilalt sex ; vor constata o schimbare la fel de simțitoare ca și cum ar trece de pe uscat pe mare.

Înclinîndu-se în fața doamnei Marsett și observînd-o, la un interval atît de scurt după scena cu doamna Blathenoy, Dartrey simți acel suflu al elementelor primare neîmblînzite pe care femeile le pot dezlănțui în preajma noastră.

Dar priveștea acestei femei frumoase, din specia acestora în care arde un foc sumbru, mocnit, gata să izbucnească în flăcări devastatoare la cea mai mică stîrnire, nu-l enerva. Dimpotrivă, s-ar fi zis că-i încorda voința.

Dintr-o singură privire, o plasase în aristocrația acelei categorii de femei în care simțurile, cînd nu clocotesc, bolborosesc gata să dea în clocot. Îi veniră în minte frînturile de discuții auzite la club, în legătură cu ea. Cum de ajunsese Nesta să cunoască o astfel de femeie ? Nedumeririle

lui în legătură cu asemenea accidente de neînțeles se îndreptau doar spre Nesta, în calitatea ei de fată tinăra care trebuia ocrotită, fără s-o lezeze în nici un fel pe femeia din fața lui. Avea el ideile lui în legătură cu Spiritul Feminin, care trebuie să dea socoteală în fața unui unic judecător ceresc, întrucît pe pămînt n-ar putea găsi nici unul potrivit să-l judece; o versiune cu totul diferită de cea a cenzorilor aflați sub clopotul de sticlă al serei, care consideră feminitatea drept un element pestilential.

În pofida tumultului care-i zbugiuma pieptul, căutînd un canal de revărsare, feminitatea ageră a doamnei Marsett îl cîntărea pe Dartrey și-i confirma descrierile elogiase făcute de Nesta. Îi plăcea statura lui și suplețea alcătuirii musculare; Ned al ei era un bărbat îndesat, greoi. Mai mult încă decît silueta elegantă a lui Dartrey, ar fi spus ea, deși aprecierea venea totuși pe planul doi, îi plăcea maniera în care o trata. Doamna Marsett nu avea cea mai mică îndoială că Dartrey îi ghicise situația. Pe unii îi mai putea ea amăgi; dar nu niște ochi bărbătești ca aceștia ai lui. Nu o examinau, nu tulburau suprafața lină a întîlnirii lor cu mușcătura unor vizibile impresii neplăcute; nu exprimau nici intimitate cinică, nici impertinente pofte amoroase. Ci o limpede, deschisă, relație umană. Și era o adevărată binecuvîntare (indiferent de ce avea să simtă mai tîrziu, cînd îi va fi încolțit în inimă grațitudinea) să se afle în prezența unui bărbat ce părea să-i ofere terenul comun pe care se puteau întîlni și discuta, neafecțați de lumea meschină din jur, de lumea glacială. Un asemenea teren comun li se pare a fi de natură celestă celor excluși din sferele lui.

Dartrey o făcu să se simtă ușurată cînd întrerupse formalitățile rigide la jumătate de drum :

— Bănuiesc că doriți să-mi comunicați ceva în legătură cu domnișoara Radnor.

— Așa este. Doamna Marsett își adună forțele pentru a plonja direct în miezul problemei, dar pe urmă păru să

mai amîne mișcarea. Am cunoscut-o, începu ea... facem parte din aceeași grupă a maestrului de călărie. S-a atașat de mine. Mie îmi place... aș putea spune chiar (vocea îi coborî pînă la o șoaptă tremurătoare) că o iubesc. E atît de tînără... aș putea să îngenunchez în fața ei. Cunoașteți un maior Worrell ?

— Worrell ? Nu.

— Este un... mă rog, se consideră a fi un prieten al... al căpitanului Marsett. Și ne-a întîlnit într-o zi în timp ce călăream împreună.

— Și-a permis să i se adreseze domnișoarei Radnor ?

Doamna Marsett gustă cu plăcere furia ogîndită în ochii căpitanului Dartrey.

— În ziua aceea, nu. Dați-mi voie să vă istorisesc totul. Deși mi-e greu să vă povestesc. Dar domnișoara Radnor mi-a spus că sînteți cu totul deosebit de ceilalți bărbați. Probabil că ați și tras concluziile care se impun. Vă puneți întrebarea ce drept am eu să o cunosc. Totul pornește de la bunătatea ei. Începutul a fost întîmplător. Nu am mințit-o ; de îndată ce am avut prilejul, i-am spus că eu... căpitanul Marsett mi-a promis solemn... ; în prezent are posibilitatea din punct de vedere material... el — dar mi-am deschis inima în fața domnișoarei Radnor, atît cît poate o femeie. Am simțit nevoia. Am procedat foarte rău ?

— Nu sînt eu cel chemat să hotărască asemenea lucru ; continuați, vă rog.

Doamna Marsett ar fi dorit să se exprime într-un limbaj oficial, dar mînia o făcea să lunece în limbajul ei natural.

— Vă jur că am făcut-o cu cele mai bune intenții. E o fată atît de inocentă... o lady. Numai că are o minte cu care știe să judece ; ghicește totul. Am simțit în ea norul îndoielii. Am vorbit. M-am simțit obligată s-o fac. Ea mi-a spus că nu mă va abandona — eram obligată să-i spun totul. Dacăș fi știut că mă va disprețui, gîndul mi-ar fi zdrobit inima. Dar nu, ea m-a iertat, i-a fost milă de mine.

A fost bună cu mine. Aceștia sînt adevărații îngeri care te îndeamnă să-ți schimbi felul de viață. Predicile preoțești mă lasă rece, dar cînd întîlnesc adevărata caritate umană... nu vreau să vă plictisesc.

— Nu mă plictisiți.

— Ned al... vreau să spun căpitanul Marsett nu suportă... zice că psalmodiez. El gîndește că lucrurile între bărbați și femei trebuie să fie așa cum sînt, și detestă femeile care propovăduiesc. Dar ea nu ține predici. Desigur că dumneavoastră așteptați cele ce trebuie să vă spun. Omul ăsta, maiorul Worrell, a încercat să mă lipsească de tot ce-i prețios pentru mine, în primul rînd de dragoste, așa spune. Rîde la gîndul că o femeie ca mine ar fi în stare să iubească.

Dartrey încuviință din cap, pentru a-i arăta că știe despre ce fel de individ e vorba.

— Domnișoara Radnor a venit aici. (La aceste cuvinte, ochii doamnei Marsett se umplură de lacrimi.) N-ar fi trebuit s-o las să vină. Eu am invitat-o... doar pentru o singură dată. Sînt atît de singură. Nici o altă femeie... nu există nici o femeie căreia să-i pot purta respect. Aveam de gînd s-o fac să vină doar o singură dată. Mi-a promis să-mi cînte. O, și cum cîntă ! Desigur că ați auzit-o. Și cînd i-am ascultat glasul, toată inima mi-a țîșnit pe buze ! Eu cred — v-o declar sus și tare — că există fete care pot afla totul despre felul nostru de viață — și apoi eu nu sînt chiar atît de rea, decît dacă mă comparați cu îngerul ăsta de față, care m-a ascultat și care, așa putea jura, nu a fost cu nimic vătămată de cele ce-a aflat. Unele fete pot suporta, și ea face parte dintre acestea. Eu susțin ideea că fetele trebuie educate în deplină inocență. Dacă așa fi fost și eu o mare doamnă, fiicele mele n-ar fi aflat nimic din cele lumesti pînă în clipa cînd s-ar fi căsătorit. Dar domnișoara Radnor e o tînără pe care o asemenea cunoaștere nu o poate insulta. E deasupra noastră. O ! Ce comoară de față pentru omul care va avea parte de ea ! Și — pe Dumne-

zeul meu ! — orice bărbat care poate ofensa o sfântă ca dînsa, nu poate fi decît o bestie.

— Maiorul Worrell a întîlnit-o aici ?

— Condamnați-mă oricît, pentru că și eu singură mă condamn. Jumătate din furia care mă răscolește se îndreaptă împotriva mea pentru că am lăsat-o pe fata aceea atît de inocentă să-și încrucișeze drumul cu o asemenea brută. De fiecare dată cînd venea la mine, îmi spuneam că e pentru ultima oară. Dar i-am dat a înțelege ce binecuvîntare cerească sînt vizitele ei pentru mine, și continua să vină. Totuși nu a venit de multe ori. Dorea fie ca eu să... dar căpitanul Marsett mi-a promis solemn. Și nimic nu mi se mai pare greu sau rău cînd acest înger picat din ceruri e alături de mine. Asta e ea ! Eu nu sînt o femeie chiar atît de păcătoasă, dar înainte de a o fi cunoscut pe ea, nu am înțeles niciodată semnificația cuvîntului „virtute“. Iată pe cine și-a găsit omul acela să ofenseze cu remarcile lui jignitoare ! Deși și-o fi dat el seama că e o lady. Dar numai pentru că a găsit-o în casa mea...

— Erați de față cînd, așa cum afirmați, a insultat-o ?

— Da. Aici a început totul ; s-a oferit s-o conducă jos, pe scări.

— L-ați auzit dumneavoastră ?

— Desigur, și n-am lăsat-o.

— Lămuriți-mă mai bine...

— I-a cerut o întîlnire, voia s-o conducă acasă.

— Era singură ?

— Camerista o aștepta jos.

— Și cînd s-au întîmplat toate astea ?...

— Ieri, după ce s-a inserat. Ned al meu... vreau să spun căpitanul Marsett îl încurajează pe maior la familiarități. Ar însemna să fiu cea mai josnică dintre femei dacă m-aș lăsa speriată de amenințările unei astfel de reptile ce-și zice om. Aș avea multe să vă povestesc. Și nu pot să-i refuz întotdeauna vizitele, deși dacă Ned ar ști ce lichea e !... Căpitanul Marsett e foarte încrezător...

— Aș dori să știu unde locuiește.

Doamna Marsett se duse direct spre consola căminului și luă de acolo o carte de vizită pe care i-o înmînă căpitanului Dartrey, conștientă că-i oferă praf de pușcă.

Intențiile disperate scuză cuvintele disperate ; mai cu seamă cînd acestea încearcă să acopere petele pleșuve ale unui limbaj care-i izbucnea de pe buze dictat de furie, împotriva gustului ei.

— Locuiește destul de aproape, aprecie Dartrey, primind cartea de vizită. Nu știți, astăzi e în oraș ?

— Nu sînt sigură. S-ar putea să fie. Dar numele ei...

— Nu vă temeți. Numele doamnelor sînt în siguranță.

— Mi-e teamă să nu fie din nou insultată.

— Credeți că a fost conștientă de insultă ?

— S-a oprit din vorbă și a privit spre ușă. S-ar putea să vină din nou, sau poate că nu va mai veni niciodată ; din cauza acestui bărbat !

— Îl primiți ori de cîte ori are chef să vină ?

— Așa îmi cere căpitanul Marsett. Dealtfel, căpitanul e în drum spre casă. El spune că maiorul Worrell e dușmanul meu răsfățat. Tot ce doresc, este să nu mai aud de numele acestui om. Jur că ieri și-a forțat intrarea în casa mea, trecînd pe lîngă servitor și nelăsîndu-l să-l anunțe ; probabil că o văzuse jos pe camerista domnișoarei Radnor.

— Nu vreți să spuneți că a rostit cuvinte care i-au insultat auzul ?

— Oh, domnule căpitan Fenellan, doar cunoașteți genul de om.

— Bine, vă mulțumesc, răspunse Dartrey. Domnișoara este fiica celor mai dragi prieteni ai mei. Și este una dintre cele mai prețioase... aveți dreptate. Vă rog să vă rețineți lacrimile.

— Le voi reține ! Respiră cu gura larg deschisă, pentru a stăvili torentul. Cum le pot reține, cînd vorbiți astfel despre ea ? Faptul că mi-e teamă, tocmai pentru că mi-e

teamă... și eu n-am dreptul să mă aștept vreodată... dar dacă nu voi mai putea niciodată să-i văd fața, spuneți-i... spuneți-i că mă voi ruga pentru ea în mormînt. Spuneți-i că a făcut tot ce-ar fi putut face o femeie, tot ce-ar fi putut face un înger pentru a salva sufletul meu. Vă spun adevărul, mi-a salvat sufletul. După ce-am cunoscut-o pe ea, nu m-aș mai putea afunda pe calea răului. Eu... dumneavoastră cunoașteți lumea... eu sînt o femeie neajutorată. Nu pot jura că o să renunț la Ned al meu chiar dacă-și încalcă promisiunea pe care mi-a făcut-o. Nu văd cum aș putea-o face. Eu n-am curajul ei. Eu n-am... cum să spun... o cunoașteți doar... e ceva ce stă în ochii și în glasul ei. Dacă-aș avea-o pe ea alături, aș accepta și să mor de foame, sau să mă duc la eșafod... aș avea puterea, sînt sigură. Dar iată-mă așa cum sînt, gata să fac ceea ce voi, bărbații, detestați. Dați-mi voie să mă așez.

— Poftiți un scaun, sări Dartrey. Timpul mă presează. Pentru moment, vă spun bună ziua. Îmi îngăduiți, sper, să mai vin.

• — Oh, veniți oricînd ! strigă ea printre suspine.

Erau suspine de plîns reale, care o împiedică să-l urmărească din ochi în timp ce se retrăgea.

Îl privi însă pe fereastră, cînd Dartrey ajunse în stradă, și-l văzu îndreptîndu-se spre locuința maiorului Worrell. Mîntea doamnei Marsett începu să lucreze cu repeziciune, și lacrimile îi secară.

Maiorul Worrell nu era acasă și Dartrey fu informat că s-ar putea să-l găsească la club.

Aci, însă, află că maiorul plecase la Londra, de unde urma să revină în după-amiaza aceleiași zile. Colonelul Sudley îi indică și trenul cu care trebuia să se întoarcă, un tren ce sosea în primele ore ale după-amiezei. Colonelul îi oferî lui Dartrey un supliment de informații cu privire la maiorul Worrell, la căpitanul Marsett și la doamna Marsett. Aceasta din urmă avea o istorie în urmă-i. Cetățenii onești

citească cu aviditate asemenea istorii cînd sînt aureolate de nimbul personalităților regale. Și dacă își extind lecturile, pot observa că asemenea povești s-au desfășurat de cînd lumea, în întunecatului lor flux neîntrerupt ; anume, de cînd Mammon și-a aruncat momeala, încercînd să prindă carne umană. Și atîta timp cît acest diavol al avuției își menține puterea, nebulosul flux va continua să curgă.

Istoria doamnei Marsett era scurtă și se preta să fie relatată la un club. În ce-l privea pe maiorul Worrell, acesta părea să se bucure de mare trecere printre bărbați. Reușea, cu dibăcie, să-și făurească o viață de plăceri dintr-un venit sărăcăcios și un „sac cu anecdote“. Avea reputația omului care povestește anecdote la masă, apreciat în cercurile mai simple în care conversația nu izvorăște de la sine și decurge în șoapte monosilabice sau în mormăieli, pînă cînd anecdota bine mestecată a „hazosului“ vine, în sfîrșit, să provoace un rîs digestiv, urmat de cîteva comentarii. Era prietenul lui Marsett și se lăuda că nu-l va lăsa pe Ned Marsett să se facă de rîsul lumii și să-și strice viața.

Dartrey reuși cu ușurință să-și schițeze imaginea lui Worrell : făcea parte din specia păsărilor de pradă masculi, care sfîrtecă exact păsările femele de care n-ar avea voie să se atingă. Și cunoștea numele domnișoarei Radnor ; îi rostise numele la club, cu o seară înainte. Stîrnise senzație, pentru că se aflase de față un oarecare Percy Southweare și acesta afirmase că e prieten cu un tînăr care era ca și logodit cu domnișoara Radnor. Maiorul nu se încăiera niciodată cu fii de nobili, atîta timp cît lucrul putea fi evitat, altminteri s-ar fi luat la harță cu personajul în chestiune.

Așa afirma colonelul Sudley.

Dartrey vorbi îngîndurat :

— Nu știu în ce categorie o să mă plaseze pe mine, pentru că am o răfuială cu el și lucrurile trebuie puse imediat la punct.

— În zilele noastre nu se mai poartă așa ceva, prietene. Hai să luăm masa împreună și ai să te mai răcorești. Nu te las singur.

— Chiar vă rog. Luăm masa, apoi mergem împreună la gară și mi-l arătați.

Dartrey îi relată în ce constase insulta adusă de maiorul Worrell. Colonelul nu se miră cituși de puțin. Evident, i se părea mai scuzabilă purtarea lui Worrell față de domnișoara Radnor în prezența doamnei Marsett, decît faptul că pomenise numele domnișoarei la club. Dar și acest lucru, părea el să gîndească, avea oarecare scuză și nu putea fi considerat monstruos. O blama pe domnișoara care putuse să se ducă de mai multe ori în casa doamnei Marsett ; era firesc să-și atragă tot felul de suspiciuni.

Dartrey îl lăsa să vorbească în voie. Se plimbau pe Promenadă și se apropiau de debarcader. Deodată, i se adresa colonelului.

— Uitați-vă acolo, alături de domnul în haine preoțești, aceasta este domnișoara. Apreciați și dumneavoastră dacă este genul de fată pe care să o necăjească un derbedeu, indiferent în ce fel de loc ar întîlni-o !

Dartrey atrase atenția colonelului asupra Nestei și a domnului Barmby, care înaintau pe chei în direcția lor.

Căpitanul o salută, Nesta se înclină. Pleoapele îi erau inerte, fața foarte palidă. Privirea ei rece, răvășită, părea lipsită de orice pîlpîire de viață ; ca atunci cînd vîntul alungă norii, stivuindu-i în mase vineții, în depărtare, și lăsînd petece de cer suflate și spălate de orice colorit.

— Nu, ăsta nu-i genul de fată pe care un gentleman ar putea-o insulta, recunosc colonelul.

— Ce om e și acest Worrell ! strigă Dartrey. Dacă am avea o societate care să-l judece pe gentlemanul dumneavoastră ! Dar n-are decît să se autointituleze gentleman, și i se acordă toate libertățile ; iar societatea îl protejează. Nu îl pedepsește și nici pe tine nu te lasă să-ți faci singur

dreptate. Dar ați văzut-o ; gîndiți-vă, ce fel de om ar putea ofensa asemenea fată ?

— Totuși, prietene, ar trebui să se țină departe de femei ca acea Marsett.

— Cînd o să-l întilnesc, o să-l tratez ca pe un răufăcător. Cît despre discreție, mă rog ! într-adevăr tînaara ar fi trebuit să fie mai discretă. Dar e o fată extrem de generoasă. Ei, dac-am reuși cu toții să fim întotdeauna discreți !

Dartrey avea ideile lui despre binele femeilor și despre sănătatea Angliei. Convingerea că pleda conduita Nestei în zadar, că nu o putea justifica în fața nici unui fiu sau fiice ale solemnei noastre lumi convenționale — nici măcar în fața unui prieten, a acestui om sincer, animat de sentimente cavalierești — îl reducea la tăcere, la neputința de a-și exprima fireasca înfrățire cu sufletele cutezătoare. În mod miraculos, își descoperise înrudirea sufletească cu o femeie. Mai bine-zis cu o fată — ah, și lumea care considera că acest suflet virgin ar fi fost impur, sau umbrit, pentru că își răspîndea razele în locurile cele mai mizere ! Se închina în fața fetei. Chipul ei palid, marcat de tristețe, chipul celui de-al doilea suspin de după tortură, îl făcea să-i venereze imaginea.

Închinăciunea și venerația erau independente de afecțiunile lui personale ; se amestecau ciudat cu amintiri semipaterne, legate de „fluturașul albastru“, în vremurile de la Craye Farm și de la Creckholt. Aflase și de faptul că Dudley Sowerby îi ceruse mîna. Și-apoi tinerețea Nestei îl făcea să se simtă de două ori mai bătrîn, mai cu seamă că-și amintea atît de clar de copilăria ei. Evocă în fața ochilor portretul copilului ; evocă și portretul fetei, cu expresia ei de solitudine ; de parcă în această lume mare și dezolantă, compasiunea ei nobilă pentru o femeie ar fi transmutat-o, printr-o subită și dureroasă transsubstanțiere, în însuși spiritul femeii. Și ochii îi erau mai mult decît triști, erau sfinți.

Îl obsedau pe Dartrey ; impulsivitatea lui demonică îl îmboldea să-l lovească pe maiorul Worrell, în care vedea pricina deznădejdii așternute pe chipul fetei. Nu era bucuros că se lăsa dominat de firea lui iute ; dar cu toții tindem să ne relaxăm cît mai repede din încordarea ce ne înalță deasupra nivelului nostru moral înăscut.

CAPITOLUL V

DOI PRETENDENȚI

Chipul îndurerat al Nestei, pe care fusese parcă presărată cenușa morții pricinuite de o rană fatală, se datora unor convulsii lăuntrice mult mai profunde decît își putea închipui Dartrey.

Pornise să facă o plimbare cu domnul Barmby, văzînd numai semne rele în tonul pe care-i ceruse acesta să-l însoțească. Dorothea și Virginia nu avuseseră nimic împotriva. În fond, era vorba de un cleric, prieten al reverențului Abraham Posterley ; un cleric care deplîngea amar nic rătăcirea acestuia din urmă ; mai mult, făcea parte din corul de muzicieni cu care cînta Nesta la Londra. Deci, un însoțitor care le inspira încredere. Marea orgă din glasul domnului Barmby constituia pentru ele garanția unei gravități și a unei devoțiuni care anihilau orice suspiciune. Cele două surori n-ar fi putut concepe că un asemenea personaj ar fi în stare să debiteze nimicuri lipsite de noimă, complimente sau mai știu eu ce altele pe care fetele le aud uneori din gura unor domni neserioși, puși să le sucească mințile. Și mai exista un argument în plus : Nesta promisese, în chip necugetat, acelui credincios slujbaş al tatălui ei, domnul Skepsey, să se plimbe cu el în aceeași după-masă ; ori domnișoarele sperau că plimbarea de dimi-

nceață îi va fi suficientă. Domnul Skepsey era, fără îndoială, un omuleț foarte cumsecade ; dar nepotrivit să însoțească pe Promenadă o domnișoară de rang social.

Domnul Barmby se îndreptă spre debarcader. După ce se plimbaseră în sus și în jos între zborul pescărușilor și cel al fanfarei care intona o polcă, porni, deliberat, spre băncile cu apărătoare de sticlă dinspre partea de est. Aici, entuziasmul său provocat de solemnitatea prilejului, îl făcu să exclame :

— Ce încântătoare priveliște a frumoaselor terase și a stîncilor !

Erau aproape singuri, cu excepția a vreo doi suferinzi înfוליți în șaluri și pături, care se adăposteau în chioșcuri. Nesta se simți din nou muncită de presimțirea celor ce aveau să urmeze. Presimțire de care uitase cît timp discutaseră despre cei dragi : despre Priscilla Graves și domnul Pempton, despre familia Yatt, Simeon Fenellan, Peridon și al său Catkin, ba chiar și despre Skepsey ; și, bineînțeles, preotul îi dăduse cele mai noi vești despre mama ei. Stîngenită, ar fi vrut acum să i-o ia înainte, să-i cruțe dezamăgirea. Dar domnul Barmby nu-și dădea seama de nimic. Fetele trebuie să aștepte și să asculte.

Urmă un adevărat oratoriu. Nesta privea valurile lunguiețe care se prăbușeau peste rămășițele valurilor precedente ; din nou și din nou, tălăzuirea impetuoasă și sfirșeala în prăvălire, urmată de pulberea de stropi albi, evanescenti. Mugetul îndepărtat și cel de lingă urechea ei se contopeau, împrumutîndu-i domnului Barmby ceva din grandoarea oceanului.

După primul atac direct, a cărui greutate făcu necesară o pauză, Nesta îi ceru să rămînă prieteni, să-i îngăduie să se gîndească la el ca la un amic.

Dar o navă încărcată cu mărfuri prețioase, care a străbătut mări sălbatice pentru a ajunge într-un anume port, nu poate fi împiedicată să-și descarce bunurile pe chei, numai prin aluzia că acestea ar fi nedorite. Atît țelul urmă-

rit cît și monotonia lungii călătorii fac necesar să expunem cargoul la vedere. Sîntem convinși că, odată arătate, mărfurile noastre vor deveni tentante ; și, dacă nu vor fi îndejuns de ademenitoare, atunci ne bizuim pe elocința noastră. Vom sublinia calitatea lor prin cuvinte, le vom releva strălucirea.

Nesta trebuia făcută să vadă. Cerem unei tinere fete prețiosul dar al mîinii ei. O respectăm ; și datorită acestui respect care dăinuie în ciuda unei obstrucții ivite în cale, gîndim că avem dreptul la gratitudinea ei. Ah, dac-am reuși numai s-o facem să înțeleagă cît de deosebiți sîntem în comparație cu toți ceilalți bărbați ! Mai ales în comparație cu unul pînă de curînd favorizat și care s-a dovedit nedemn de această distincție, oricîte merite personale ar fi avut.

Valurile pîntecoase săltau și se prăbușeau, scoțînd la lumină reflexe livide, palori înghețate ce se fugăreau pe fundalul verde opac.

Domnul Barmby făcu o aluzie la trădarea lui Dudley Sowerby, acuzîndu-l că nu putuse înfrunța proba considerațiilor lumești.

— Care erau aceste considerații ? îl întrebă Nesta prîvindu-l fix.

I se răspunse printr-o modestă comparație cu altcineva care nu se lăsase cîtuși de puțin influențat de considerațiile lumești.

„Dar care să fi fost acestea ?“

S-ar fi zis că o lampă brusc aprinsă o deșteptase, și întunecimea în care bîjbîise pînă atunci era gata să ia foc de la această neașteptată lumină.

— Domnule Barmby, urmă Nesta, mi-ați mai făcut și altădată onoarea de a-mi vorbi astfel ; cunoașteți răspunsul meu.

— Pe atunci erați supusă unei anumite influențe. O idee falsă, aș spune chiar nocivă, care susținea necesitatea celibatului la preoți.

— Vă referiți la biata mea Louise ? Nici prin minte nu-i trecea să mă influențeze. Ea are părerile ei, eu pe ale mele. Prietenia noastră nu se bazează pe un „tratată de reciprocitate“. De simțit, simțim la fel, dar fiecare dintre noi e liberă să judece și să acționeze după cum îi place, așa cum e normal să se petreacă într-o prietenie. Azi dimineață am primit vești de la ea. Luna viitoare, fratele ei va fi în stare să-și reia îndeletnicirile militare. Și atunci Louise se va întoarce la mine.

— Omul propune și Dumnezeu dispune, replică domnul Barmby.

Zărind, fără să vrea, gropița ștrengărească pe care spusese lui o făcuseră să se ivească în colțul buzelor Nestei, bunul domn se simți încurajat să continue :

— Cum putem noi cuteza să facem planuri pentru luna următoare ? Ah, Nesta ! Acordă-mi speranța pe care ți-o implor. Îți dai seama cu câtă seriozitate îți vorbesc. Acum ești complet liberă. Celălalt pretendent și-a retras cererea. Nu trebuie să-l condamnăm. Se așteaptă să obțină un rang foarte înalt. Și atîta timp cît planează o umbră...

Domnul Barmby își stăvili fluxul cuvintelor ; dar, după o clipă, fără a intenționa să-și strivească prietena sub covârșitoarea semnificație a spuselor lui, urmă cu o voce și mai sonoră :

— Are, firește, obligații față de familia lui ; o familie foarte veche, foarte respectabilă. Nu poate proiecta asupra-i reflectorul opiniei publice. Purtarea lui poate fi înțeleasă și scuzată pînă și de noi. Chiar și în lucrurile mărunte există o latură justă și una injustă, independente de înalta rectitudine. Trebuie să iertăm, trebuie, în parte, chiar să sprijinim vederile lumești.

— Planează o umbră ? întrebă Nasta, pe un ton care încuraja noi destăinuiiri.

Barmby se afla în situația în care tumultul lăuntric te precipită să faci gafe.

— Asupra ta — nu. Asupra ta, personal, nu planează nimic. Nu. Nu s-ar putea spune așa ceva. În orice caz nu de către cei care știu cum stau lucrurile și apreciază... în orice caz nu de către cel care te iubește și e gata să-ți ofere numele lui, și puterea lui pentru a te apăra, a te ocroti... nu, sigur, absolut sigur, asupra ta nu planează nimic.

— Asupra părinților mei ?

— Dar pentru mine nu contează, pentru mine totul e egal cu zero. Cine i-ar putea confunda pe nevinovați cu cei vinovați!... și apoi, fără îndoială, există justificări. Doar cu toții cunoaștem cât de puțin cunoaștem.

— Asupra ambilor mei părinți ? Întrebă ea cu o simplitate care-l făcu să-i răspundă :

— În fața lumii. Dar, îți repet, nu în fața mea...

Fanfara din chioșcul de sticlă trimitea spre ei înfloriturile finalului unui vals. Nesta nici nu-și dăduse seama ce cântă. Acum, însă, spuse :

— Muzica s-a terminat. Nu trebuie să întârziem la prînz.

Se ridică în picioare și porni. Preotul sări la rîndul lui și o urmă :

— Îmi vei da azi răspunsul tău ? Astă seară ? Nesta !

— Domnule Barmby, răspunsul va fi neschimbat. Vă rog să fiți amabil și să nu mi-l mai cereți.

Barmby continuă să peroreze. Nesta nu mai scoase o vorbă.

Procedase oare bine în ce-i privea pe el și pe ea sau greșise cînd pomenise de umbra care plana asupra părinților ei ? se întreba preotul. Acum se gîndea mai mult la fată decît la el : poate că n-ar fi trebuit s-o rănească pentru a-i obține binecuvîntatul răspuns afirmativ. E posibil ca fata să nu fi știut nimic ? Chiar și după trădarea lui Dudley Sowerby ? Lucrurile se întîmplaseră astfel : reverendul Stuart Rem declarase că alianța matrimonială între un virtual șef al familiei Cantor și o tînără fără nume, ceea ce era mult mai rău decît o origine obscură, era imposi-

bilă : „Absolut și total imposibilă“, afirmase el, în felul lui impresionant. Or reverendul Stuart Rem cunoștea atât familia cât și pe Dudley. Nu era cu puțință ca Nesta să nu fi știut de ce se retrăsese Dudley Sowerby. Părinții unei fete frumoase nu-și pot îngădui s-o lase în necunoștință de cauză, să nu-i înfățișeze situația ei în fața societății. Ar fi o crimă, o dublare a crimei inițiale. Dar fata nu manifestase mirare. Păstra doar un aer misterios. Așa sînt femeile, mai ales fetele tinere. Niciodată nu poți ști dacă o faci din propriile lor principii, sau dacă se supun unor principii care le sînt impuse. Este misterioasă, într-adevăr, dar cu atât mai atrăgătoare ! În chip de Mărinimoasa Doamnă a unei parohii, va avea, la maturitate, acea statură majestuoasă care merge mîna în mîna cu generoasa distribuire a bunurilor lumesti. Și, gîndi el, ce curios ! iat-o în acest moment, întrecînd în frumusețe și strălucire toate reprezentantele sexului ei (preotul o compara cu numeroasele femei ce treceau pe lângă ei), în timp ce acestea, dacă ar cunoaște faptele reale, ar fi îndreptățite să protesteze împotriva simplei ei prezențe pe aceeași stradă, considerînd-o drept o intruziune și un scandal. Pentru noi, cei care sîntem la curent cu situația, asemenea lucruri par într-adevăr miraculoase !

Mișcat de meditativa lui compasiune, domnul Barmby își reluă perorația de supirant, la cîteva clipe după ce răspunsese salutului lui Dartrey Fenellan și al colonelului Sudley. Nesta continua să tacă. Își întoarse fața spre el ; și pustietatea ogîndită în privirile ei îi îngheță cuvintele pe buze.

Refuză plăcerea de a lua prînzul cu domnișoarele Duvidney. Dorea să fie singur, să se analizeze neinfluențat de mîncare, să examineze ceea ce înfăptuise. Bănuia o undă de egoism în fapta lui ; și cu toate că iubirea e neapărat întrepătrunsă cu egoismul, totuși nu constituie o scuză pentru a răni făptura iubită. Îl invadeau gînduri legate de Skepsey și de isprăvile Matildei Pridden, cărora nu le acordase mare atenție în timpul călătoriei. Acum, însă, de-

veneau din ce în ce mai stăruitoare. Domnul Barmby era un om valoros, animat de impulsul spiritual de a compensa întotdeauna, prin persoana lui, orice loc lăsat liber printr-o dezamăgire materială. Alți oameni mai vulgari, în asemenea situații, dau totul naibii. Înainte de a se fi lăsat seara, domnul Barmby dorea cu însuflețire să devină o lumină, instrumentul luminos al bisericii lui întru călăuzirea unor suflete simple ca Daniel Skepsey și Matilda Pridden, în lupta lor cu duhul păcatului și al mocirlei. Și ar fi putut să devină așa ceva, dacă Nesta avea să se răzgîndească în ce-l privea. Și s-ar putea ca fata să-și schimbe hotărîrea ; pentru binele ei ; domnul Barmby își păstra speranța. Lumina lui va continua să ardă în pofida oricăror extinctoare.

La masa de prînz, domnișoarele Duvidney fură îndurerate văzînd lipsa de poftă de mîncare cu care se întorsese Nesta din sănătoasa ei plimbare în aerul sărat al mării. Și dacă nu mîncea bine, însemna că nici nu va dormi bine la noapte, proorociră ele. Virginia făcu o sfioasă remarcă asupra palorii care cuprinsese obrajii fetei. Amîndouă surorile își puseră în funcțiune modestele lor mijloace pentru a o face pe Nesta să înțeleagă cît de dragă le era ; atît de dragă, încît se gîndeau cu groază la clipa despărțirii. Îi vorbiră și de această teamă. Se consultaseră în taină și recunoscuseră una față de cealaltă că o iubeau într-adevăr pe copilă și că nu îndrăzneau să se gîndească la ce vor face cînd le va părăsi. Paloarea fetei și lipsa poștei de mîncare (amîndouă erau convinse că au de-a face cu o fată neajutorată, perfect neștiutoare de situația ei), le făcu să se gîndească la o suferință din dragoste, așa cum le sugera rațiunea lor de nefericite fete bătrîne. Dacă ar putea măcar s-o ia cu ele înapoi la Wells, reverendul Stuart Rem ar putea-o asigura că nu fusese abandonată de Dudley din lipsă de dragoste. El, sau altcineva care ar avea împuternicirea lui Victor, ar putea, pînă la urmă (în timp ce domnișoarele ar aștepta în camera alăturată, gata s-o strîngă la piept și

s-o consoleze), ar putea, deci, să-i împărtășească adevărul situației. După aceea, ele două i-ar fi explicat ce înseamnă sentimentul de familie veche și îndatoririle stricte care se impun vlăstarelor de viță nobilă, făcînd-o astfel să înțeleagă și să ierte purtarea Onorabilului Dudley Sowerby.

După masă se retraseră în salon, discutînd despre Skepsey și povestea domnișoarei Pridden, ca s-o amuze pe Nesta. De fiecare dată cînd se discuta despre Skepsey, pe buzele ei înfloreau rămășițele vechilor zîmbete și remarci vesele. Dar acum continua să privească în gol, cu tristețe ; ca și cum ceva ce ar fi trebuit să fie acolo, lipsea.

Căutînd s-o încurajeze cît de cît, Dorothea spuse :

— Încă o săptămînă și ne întoarcem la Moorsedge !

„Atît de aproape de Cronidge !“ se subînțelegea ; cuvînte menite să infuzeze un strop de mîngîiere.

Dar fata reacționează ca un peștișor care sare pe uscat și se zbate în elementul străin. Gîfîind, prinse mîna Dorotheei între mîinile ei și, privind spre Virginia, strigă :

— Mama mea, trebuie s-o văd numaidecît !

Cele două surori rămaseră stupefiate de nedorita menționare a mamei. Amîndouă tăcură milc. Niciodată nu reacționaseră atît de categoric cînd Nesta făcuse vreo aluzie la mama ei. Tăcerea lor răsună ca un gong în inima fetei.

Dorothea ar fi dorit să-i spună că, dacă era însetată de puțină alinare, ar fi putut-o găsi oricînd la ele două.

Dar înainte de a fi deschis gura, Perin, valetul, intră și prezentă cartea de vizită a Onorabilului Dudley Sowerby. Adăugă verbal că domnul Sowerby solicită o întrevvedere imediată cu domnișoara Radnor.

Cele două domnișoare se simțiră tulburate, dar nu într-atît încît să-și uite de datorie. Plecaseră în grabă din Moorsedge tocmai ca să evite vizita familiei tinărului. Dar dacă el le urmase pînă aici, însemna că orice rezistență din partea lor trebuia să se spulbere. „Tivoli se prăbușește“, așa defineau ele fatalele, ineluctabilele pasiuni umane ; expresia deriva din amintirile călătoriilor din tinerețe și

dintr-o teribilă poveste de dragoste pe care o citiseră pe atunci. O rugară în grabă pe Nesta să-și țină firea ; îi cerură să rămână în camera unde se găsea ; mimară, într-un impuls histrionic, expresia pe care trebuie s-o poarte fața unei domnișoare în asemenea împrejurări ; o sărutară și se retraseră grăbite, dar nu mai înainte ca Virginia să fi șoptit :

— Înseamnă că e sincer.

Dudley intră în salon copleșit de fericita povară a unei iubiri care se călise în foc. Nesta stătea în picioare lângă o fereastră, în plină lumină ; aproape că nici nu-i ură burn-sosit.

Tinărul începu să-i vorbească pripit, șovăielnic, păstrînd doar coerența silabelor. Se pomeni că-și ținea pălăria în mîna. O puse pe masă, de unde se rostogoli prosteste pe jos. Dar în scurt timp Dudley se apropie de ea, întinzîndu-i amîndouă mîinile.

— Gîndești, probabil, că n-ai mai primit nici o veste de la mine. Am fost extrem de ocupat. Fratele meu e bolnav. Pot spera să obțin iertarea dumată ?

— Ai obținut-o, dacă e nevoie să fie cerută.

— Am obținut-o într-adevăr ?

— Ce garanții vrei să-ți ofer ?

— Am dat dovadă de neglijență.

— Nu te condamni.

— Nesta !...

Fata păstra aceeași neclintită răceală ; Dudley îi strigă din nou numele.

— Ar fi trebuit să-ți scriu... aveam datoria să-ți scriu !... Dar n-aș fi izbutit să-mi exprim... Într-adevăr, mă ierți ? Au fost atîtea lucruri !

— Ai venit direct din Cronidge ?

— De la familia mea... direct la dumneata.

Părea plină de resentimente. Omisiunea lui de a-i fi scris putea fi explicată printr-o singură frază. Dar aceasta trebuia să mai sufere amînare.

Revizuiind o clipă în gînd cumplitele conflicte lăuntrice care-l sfișiaseră în toată această perioadă de tăcere, Dudley se miră singur de intensitatea iubirii care biruise piedicile atît de importante ce-i stătuseră în cale.

În orice caz, cînd te uital la fața ei, nu puteai observa nici o urmă a petei publice care-i umbrea nașterea. Și nici cînd te gîndeai la frumusețea caracterului ei, fie că ea era de față sau nu. Reușise să-și stăpînească în asemenea măsură dezgustul, încît uitase de sprijinul pe care i-l oferise bogata moștenitoare pentru a-și îngădui să aprecieze frumusețea fetei. Cînd deții o înaltă poziție socială, banii constituie o necesitate imperioasă ; și, cu cît e vorba de mai mulți bani, cu atît mai bine. În timpurile noastre moderne, în care predomină bogăția negustorilor și a proprietarilor de mine și a giganticilor milionari americani și australieni, rangul nobiliar trece, în mod necesar, pe planul al doilea, amenințat chiar de o eclipsă totală, în fața strălucirii banului. Totuși, cînd există și rangul, acesta constituie o condiție departe de a fi neglijabilă pentru un domn în inima căruia s-a dat bătaia între dragoste și gura lumii. Dudley putea considera bătaia încheiată, acum după ce îndurase, pe parcursul multor zile și nopți, crîncena înfruntare ; în toiul căreia, la un moment dat, obligația de a o informa în scris de ruperea logodnei fusese cauza pentru care nu-i scrisese deloc.

Cu privire la caracterul fetei, prefera să se ghideze după farmecul frumuseții ei acum redobîndite, pentru a-și înfrîna teama de o anumită forță, cu totul nefeminină, care s-ar fi putut ascunde sub gingășia înfățișării. Fața ei, paloareă actuală, atît de aristocratică, îi plăceau extraordinar ; caracterul se va lăsa modelat. Dintre toate fetele din lume, ea era cea mai indicată să se ferească de o independență morală și să se țină strîns de bărbatul care avea s-o înobileze cu numele lui. Dar oare așa să fi fost ? Ochii ei păreau să-i citească gîndurile. Avea privirile limpezi ale tatălui ei, și cînd își concentrau razele, te sfredeleau.

— I-ai văzut pe părinții mei, domnule Sowerby ?
— I-am văzut, răspunse el zîmbind, ca s-o liniștească.
— Pe mama mea ?
— Întîi pe mama dumitale. Dar parcă-mi spuneai Dudley ?

— Ți-a vorbit ? Ți-a povestit ?
— Și ieri l-am văzut pe tatăl dumitale — pentru a doua oară.

Rămășițele unor suspiciuni din discuțiile pe care le purtase cu familia ei, îl îndemnară pe Dudley să adauge :

— Am înțeles de la ei că dumneata nu... că dumitale nu ți s-a...

— Am aflat ; mai curînd am ghicit, foarte de curînd... de fapt, azi dimineată. Aș fi vrut să plec chiar azi la mama mea. O să plec mâine.

— Acum... mă pot oferi să te conduc ?

— Ești amabil : dar îl am pe Skepsey. Destinse puțin încordarea pe care o crea răceala ei, adăugînd : A venit în vizită aici.

— Dar pot să te însoțesc și eu... în împrejurările de față. Am acest drept. Nu ai să mi-l negi ?

— Ești foarte generos.

— Atunci îmi reclam dreptul. Pe veci ! Și, în consecință, mama mea speră să te primească în curînd la Cronidge. Ar fi bucuroasă dacă ai vrea să fixezi ziua vizitei. Tatăl meu mi-a cerut... el și întreaga familie...

— Sînt cu toții foarte generoși.

— Atunci pot să-i anunț încă în seara asta asupra datei ?

— Nu, domnule Sowerby.

— Dudley.

— Nu pot să-ți spun astfel. Trebuie să-mi văd mai întîi părinții.

— Între noi poți să-mi spui pe nume.

— Îți mulțumesc din adîncul inimii pentru bunătatea dumitale față de mine. Asta-i tot ce-ți pot spune.

Dudley observă că se crispase din nou sub privirea gînditoare cu care-l măsura Nesta : o privire directă, care părea să citească drept în inima lui, și mai greu de îndurat decît licărul care i se aprindea în ochi ori de cîte ori îi încolțea în minte vreo idee. Dat fiind că Dudley nu avea impresia că ar ascunde sau că ar da ceva la iveală, pune-a această privire pe seama faptului că Nesta nu putea crede în atîta generozitate și în asemenea forță de a înfrînge opinia publică. Da, fusese o luptă în toată legea !

Fata îi aruncă din nou acea privire stranie, și începu să-și exprime cu căldură gratitudinea. Afirmă iar că trebuia să-și vadă neapărat părinții. Acceptă rugămintea lui de a o însoți la ei a doua zi. Se afla în situația celui care cedează pas cu pas, din nepriceperea de a opune rezistență.

Cum Nesta continua să păstreze aceeași atitudine rece, tînărul deveni conștient de o monotonie a discuției, pe care căuta în van s-o biruie ; în cele din urmă, se ridică să plece, destul de satisfăcut de felul în care decursese întrevederea. La presiunile rugăminților lui, Nesta îl informă cu ce tren avea de gînd să plece a doua zi, dis de dimineață, la Londra. Dudley o asigură că ora nu era prea matinală pentru el. Ar fi dorit s-o vadă că-i arată ceva mai multă căldură ; totuși îi plăcea gîndul că sentimentul ei moral îi înfrîna pornirile fizice. Avea o întîlnire cu niște rude sau prieteni care se aflau în oraș și, sub acest pretext, își luă la revedere, sperînd, de îndată ce închise ușa în urmă-i, ca zorii zilei de mîine să se ivească mai repede ca de obicei.

Nu, nu era el omul căruia să-i fie milă de femeile aflate sub robia lui, ăsta era gîndul neformulat, nedeliberat, inconștient, care i se plimba prin minte. În timp ce Nesta, în inima ei, îi exalta generozitatea. În actuala ei stare de spîrit, simțind umbra rece care plana asupra-i, găsea alinare în faptul că-i putea fi recunoscătoare lui Dudley pentru razele de aur în care o învăluia mărinimia lui. Dar în ciuda purității gîndirii ei, Nesta avea o inteli-

gență ascuțită care știa să pătrundă dincolo de aparențe ; și, cunoscînd existența unei ținte, oricît ar fi fost aceasta de îndepărtată, o atinse fără greș, ca o Artemis însetată de sîngele vînatului. Minteia ei tînără și perspicace, doritoare să descopere un erou care s-o ajute să străbată cărarea spinoasă, se îndoia că Dudley ar fi fost acela. Îl înălța cît putea în gîndurile ei, iar pe ea se plasa cît mai jos posibil ; își dădea seama de lupta sufletească pe care o trăise el și își spunea că iubirea adevărată îl ajutase să biruie. Idee care-i topea inima. Și totuși, implacabila ei intuiție citea cu acuitatea unui om de lume diviziunea netă care se produsese în el ; știa cu exactitate unde sfîrșesc caldele sentimente umanitare și unde se înalță zidul de beton social, care forma parte integrantă din acest pe drept respectabil tînăr. Și ea se simțea divizată : pe de o parte era la picioarele lui ; pe de alta se dojenia singură pentru că îndrăznea să-l judece, sau, mai curînd, pentru rezervele pe care le păstra mintea ei în fața unui om care se dovedise atît de generos. Era pradă unor sentimente contradictorii care, în același timp, îi intensificau gratitudinea oarbă și-i sensibilizau înțelegerea pătrunzătoare. Persista certitudinea unei anumite infailibile percepții subterane.

Dorothea și Virginia ședeau în odaia de la parter, așteptîndu-și trăsura care să le ducă la plimbare, cînd auziră zgomotul ușii de la intrare ce le vestea că vizita Onorabilului Dudley Sowerby luase sfîrșit. După cîteva clipe intră și Nesta, pluti spre fotoliul Dorotheei, îngenunche și își lăsă capul în poala ei.

Domnișoarele se temură că va izbucni în plîns. Dorothea îi dezmierdă bucele dese, castanii. Faptul că o ascemenea vizită era urmată de o criză de tristețe, le apărură un semn de rău augur.

Virginia se aplecă spre urechea fetei și murmură :

— Totul e în ordine ?

— A fost foarte generos, răspunse Nesta.

Aceste citeva cuvinte redeşteptară în inima fetei o senzaţie oprimentă, care o copleşise în timp ce cobora scările. O sensibilitate atât de acută ca aceea a Nestei îşi are penalităţile ei : ea care scisizase dintr-o străfulgerare adevărată natură a lui Dudley, căzu brusc în acea stare dureroasă care covârşeşte adeseori femeile tinere cu minţi îndrăzneţe : fascinaţia exercitată asupra-le de atitudinile şi părerile masculine adverse. Bărbaţii sînt foarte conştienţi de acest lucru şi femeile care, depăşindu-şi uneori timiditatea, s-au abătut cîtuşi de puţin de la calea dreaptă impusă de ei, se simt mici, cotropite de un trist sentiment de izolare. Şi acesta devine un soi de subjugare ; incitindu-le, într-un fel, la revoltă, dar strivindu-le în acelaşi timp sub o povară greu de eludat. În cazul Nestei, sentimentul împrumută forma concretă a conflictului dintre ea şi Dudley cu privire la doamna Marsett. Acea Nesta care învăţase că se află sub ameninţarea unei umbre grele, auzea în închipuire şi aproape că socotea îndreptăţite reproşurile pe care i le făcea Dudley pentru că se împrietenise cu nefericita femeie, pentru că o vizitase, pentru că se expusese, fie chiar şi un minut, urmăririlor unui bărbat grosolan. Amintirea acestui fapt o împunea ca un ghiont.

Mintea ei o pedepsea formulindu-i în imaginaţie cuvintele lui Dudley, cînd avea să afle despre relaţiile ei cu doamna Marsett : „Am acceptat situaţia dumitale familială... Dar aceasta constituie o raţiune în plus pentru care mă văd nevoit să stărui...” ; fără îndoială, îi va spune că *stăruie* (umorul ei se agăţa de acest cuvînt, ca fiind singurul pe care-l putea prevedea cu certitudine şi pe care el avea să-l aleagă, neîndoielnic, într-un acces de vehemenţă), că *stăruie* să abandoneze neîntîrziat „acea femeie“.

Şi Nesta, în prezenta ei stare de iluminare pricinuită de raze foarte sumbre, se supunea, în chip abject, lui Dudley şi părerii majorităţii. Nu-i va spune, sau nu va

gîndi el oare că relațiile ei cu doamna Marsett le clasează pe amîndouă sub aceeași etichetă sau că lasă lumii opțiunea de a le socoti de aceeași teapă ?

Acestea erau gîndurile care se băteau în capul, destinat să devină cîmp de bătaie, care se odihnea în poala Dorotheei. Și suspinele înălțau pieptul fetei.

Cînd, în cele dîm urmă, se ridică, le întristă pe cele două domnișoare, anunțîndu-le că trebuie să o vadă cit mai curînd pe mama ei.

— Da, dragă, oricînd vei dori.

— Mîine, mîine trebuie să plec la ea.

Una dintre surori strecură sugestia timidă ca mama ei să vină acolo, iar cealaltă încercă să-i țină isonul printr-un tremur afirmativ.

Dar Nesta scutură categoric din cap. Pentru a le consola pe cele două bune domnișoare, le imploră să-i promită că o vor mai invita la ele.

Închipuindu-și că Onorabilul Dudley rupsese logodna cu ea, domnișoarele o strînseseră în brațe ; dar cu oarecare rezerve, gîndindu-se la ideile pernicioase care încearcă, în zilele noastre, să submineze temeliile moralității ; și avertizate, o dată în plus, că datoria lor era să sprijine moralicește comportamentul perfect justificat al lui Dudley Sowerby, chiar dacă li se rupea inima în fața suferințelor nevinovatei făpturi pe care o iubeau.

CAPITOLUL VI

CUPRINDE FAPTE RĂZLEȚE ȘI EXPUNERI DE SENTIMENTE

Pe tot cuprinsul acelei după-amieze și seri, Skepsey își manifestă totala indiferență față de hrană, continuînd să nu se arate. Or el ar fi fost singura persoană cu care

Nesta s-ar fi simțit bine. Mai bine decît cu părinții ei. Skepsey și lumea bizară în care se mișca el îi dădeau o iluzie de calm ; chiar dacă atunci cînd se afla în prezența omulețului, acesta îi crea impresia vie a unui peștișor într-un glob cu apă, care se rotește și se tot rotește, împingîndu-se din cînd în cînd cu furie în pereții vasului. Skepsey, cînd mergea cu pasul lui de săgeată, își ținea capul aproape într-o linie orizontală ; și, oricît de ușor ar fi fost să-l citești, privit sub prisma acestei imagini piscine, îți crea întrebări meditative.

Nesta se gîndi la el pînă ajunse să-i reproșeze în minte că nu se reîntorsese ca s-o ajute să-și alunge febra altor gînduri : groaza care se împletea acum cu chipurile părinților ei, capcana gratitudinii față de un om jignitor generos, încruntarea generală a omenirii.

Aceasta din urmă constituia cel mai mic dintre neajunsuri ; avea și ea acuzații de adus acestei omeniri pentru nedreptățile ei : acuzații nementionate, latente, constituind însă o forță surdă, menită să o susțină. Tinerii cu sînge sănătos și o conștiință curată folosesc fie emoțiile fie imaginația în chip de scut ca să se apere de o lume ostilă, căreia îi recunosc forța de a-i împinge spre pustietate. Dar chiar și în pustietate, sufletele lor nu se lasă înfrînte de răsufierea muritorilor, ci își înalță flacăra drept în sus, către spiritul original.

Nesta însă nu se putea imagina pe ea însăși luîndu-și zborul într-acolo, spre tărîmul unde nu te mai sinchisești că ți se taie părul și-ți pierzi veșmintele lumești, și unde nu cunoști frigul, pentru că haina solitudinii și flacăra adevărului din tine sînt izvoare de căldură. Generozitatea lui Dudley era forța care o susținea, acordîndu-i iertarea pentru păcatul nesăvîrșit, care îi era zvîrlit în față. Dudley fusese o surpriză pentru ea. Nebănuita lui calitate o prinsese cu repeziciune în mreje ; și, cu toate că reușea să vadă și dincolo de ea, continua să se simtă înlănțuită. Minte ei ageră știa că e vorba de generozitatea egoistă,

superficială, a unui îndrăgostit ; totuși, inima ei tânără (pentru că tinerii sînt astfel divizați) bătea cu emoție la gîndul că e vorba de iubire adevărată. Și însuși numele acestei pasiuni sacre o înălța din mărunta celulă a individualului către marea catedrală a universalului, ceea ce o subjugă. O subjugă, insuflîndu-i totodată o nechemată tandrețe față de mama ei, pentru că iubirea pe care Dudley i-o purta ei, implica o duioșie și un cavaleresc respect față de Nataly. Ar fi putut el iubi fiica, fără să fi cunoscut îndeaproape ceva despre mamă, ceva care se va îmbogăți, probabil, printr-o cunoaștere mai profundă ? Inima fetei zbura către mama ei, se agăța de ea, o răzbuna în neștire. Nu avea să întrebe nimic, va refuza să asculte orice lămurire, deși era flămîndă să afle. Închipuirea ei făurea tot felul de povești menite să elucideze misterul ; gîndurile zburau ca păsări albe, după alte păsări, pentru a se adăposti de o cumplită furtună. Pînă cînd inima începu să-i tînjească dureros după lovitura trăsnetului : dorea faptele reale, oricît ar fi fost ele de crude, convinsă fiind că niciodată nu și-ar putea pierde respectul filial față de cea care-i era atît de dragă. Ea și mama ei crescuseră împreună, erau contopite într-un singur tot. Acceptînd umbra așternulă peste capetele lor, se simțea cu atît mai unită cu mama. În ce-l privește pe tatăl ei, cel de care fusese atît de mîndră, nu avea nici o părere, nici un gînd format.

La ora zece seara, cele două domnișoare se retraseră să guste tainica răsplată a activității lor zilnice. Manton, fata în casă, coborî ca să-i țină tovărășie Nестei în așteptarea lui Skepsey. Perrin, valetul, se întoarse la unsprezece fără douăzeci din plimbarea lui pe faleză, pe parcursul căreia se desfătase cu un trabuc, și îi raportă lui Manton că „în oraș avusese loc o încăierare“ ; îi repetă Nестei părerea polițistului, care coincidea cu părerea lui personală, despre zurbagii din „Armată“ și despre

felul cum ar trebui aceştia trataţi. Amîndoi erau pentru măsuri drastice.

— Numele de „Armată“ îl atrage atît de mult pe Skepsey, încît sînt convinsă că s-ar înrola în ea dacă l-ar primi, comentă Nesta.

— Poartă un deosebit respect unei tinere doamne care aparţine „Armatei“, şi cine ştie ce s-o mai fi întîmplat, îşi exprimă Manton îngrijorarea.

La cîteva minute după ora unsprezece, un ţîrîit slab al soneriei vesti că cineva dorea să intre în casă. Din coridor răzbiră şoapte. Manton trase cu urechea şi, curînd după aceea, văzîndu-l pe Skepsey, îl opri să dea buzna sus, în camera lui. Porunca tinerei stăpîne îl făcu pe omuleţ să se supună dorinţei ei şi, cu un suspin adînc, îşi prezentă în faţa acesteia jalnica figură.

— Skepsey, vrei să te duci la culcare fără să-mi spui noapte bună ? îl dojeni Nesta, refuzînd să ia în seamă tonul lui plîngăreţ şi puhoiul de remarci precipitate asupra „înfăţişării sale“ şi „a unor mici accidente“, care sfîrşiră printr-o plecăciune făcută din pragul uşii şi cu rugămintea : „Dacă îmi îngăduiţi, domnişoară Nesta !“

Patetica referire la un nas stîlcit care trebuise să fie reparat de un medic şi care se ascundea acum sub două fişii de platură încrucişate nu-i obţinu nici o scutire. Avea un ochi încercuit de o vînătaie sinistră, care, alături de perechea lui de un cenuşiu palid, părea un pui de dragon pitit lingă un porumbel. Dar ambii ochi clipeau cu repeziciune. Era însăşi întruchiparea vinovăţiei care implora să i se ofere un ascunziş.

A-l mai reţine părea o cruzime.

— Da, trebuic să te duci la culcare, spuse Nesta. Dar, dragul meu Skepsey, miine va trebui să dai din nou ochi cu judecătorul ?

Se temea că aşa va fi, ba chiar gîndea că e musai ca aşa să fie. Pînă la urmă, declară că e obligat să se înfăţişeze a doua zi la tribunal. Şi o imploră pe Nesta să ţină

acest lucru în ascuns față de domnișoarele Duvidney, care îi arătaseră atita bunăvoință.

— Și din nou te-a scos cineva pe cauțiune, Skepsey ?

— Da, un domn foarte cumsecade, un localnic, răspunse el. Un militar, colonel de cavalerie, dar s-ar putea să fie pensionat. Și foarte pasionat de vastele posesiuni ale țării noastre, deși socotește lipsită de importanță traducerea unui atac al francezilor la adresa Angliei. Zice că nemții ne disprețuiesc și mai tare.

— Și domnul acesta socotește că ai luptat pentru o cauză dreaptă ?

— E un prieten al căpitanului Dartrey.

Auzind acest nume, Nesta stăruie :

— Skepsey, trebuie să-mi povestești totul. Nu te mai sinchisi de felul cum arăți. Eu cred, și am crezut întotdeauna că ești mînat de cele mai bune intenții.

— Domnișoară Nesta, totul depinde de faptul dacă judecătorul e sau nu împotriva demonstrațiilor de stradă.

— Dar dacă-i vorba de o cauză dreaptă, te poți aștepta la imparțialitate din partea judecătorului.

— N-aș spune așa ceva, domnișoară Nesta. Opinia publică are mare influență asupra judecătorilor, asupra sentințelor pe care le dau. Și sînt foarte severi cînd e vorba de box. În ultima vreme, însă, au tratat „Armata Salvării“ cu ceva mai multă considerație, datorită unei schimbări în opinia publică. Și eu mi-am schimbat opiniile.

— Te-ai înrolat în rîndurile ei ?

— N-aș putea afirma că sînt un membru al „Armatei“.

— Dar azi ai mărșăluit alături de ei și ai fost maltrat. Prietena dumitale era acolo ?

— Am mers alături de Matilda Pridden, adică paralel cu ea, de-a lungul trotuarului.

— Sper că ea nu a fost rănită ?

— Grație căpitanului Dartrey, domnișoară Nesta.

De astă dată, fața Nestei era toată un semn de întrebare. Intervenii și Manton :

— Domnule Skepsey, ori povestești, ori nu.

Cuvintele ei stăviliră puhoiul narațiunii care se zbătea în capul lui, ca să găsească un început pe unde să izbucnească ; dacă nu l-ar fi întrerupt măcar încă un minut, povestirea și-ar fi putut găsi forma potrivită.

Începu, după ce-și pipăi rănilor, mai curînd ca să poartivească bandajele decît ca să-și ușureze durerea. Și începu, de fapt, cu sfîrșitul :

— Căpitanul Dartrey ne-a salvat, înainte ca Matilda Pridden să fi primit vreo lovitură serioasă — adică a fost lovită numai în bărbie — dar dinții sînt ncatinși — are o dantură frumoasă. Dar e furioasă pe căpitanul Dartrey pentru că a recurs la violență ca s-o apere. Asta-i împotriva principiilor ei. „Mai bine să mori, zice ea, pentru că prin moartea ta, principiile cîștigă mult mai mult.“ Zice că viața noastră se continuă prin principii. Și e foarte rău cînd le abandonăm numai de dragul de a trăi. Eu nu sînt foarte lămurit ; e o femeie cu idei complexe. Zice că viața *asta* este coruptibilă. Mi-e cu neputință să stau de vorbă cu ea în această privință ; are întotdeauna răspunsurile gata pregătite — minunate răspunsuri ! În cazul unei invazii, zice ea, trebuie să ne înălțăm glasurile către Domnul. Și Domnul își va manifesta prezența. În cazul cînd am fi prădați de hoți, zice, trebuie să ne punem întrebarea : „Cum am ajuns noi în posesia acestor bunuri ?“ Îmi dau seama că-i nerațional : asta înseamnă să lovești în dreptul de proprietate. Totuși va trebui să mai meditez. Cînd se află în pericol, cîntă fără să trădeze cea mai mică emoție. Și cînd a primit lovitura în bărbie, doar o singură clipă s-a oprit din cîntat. Zice că acela care crede cu adevărat nu trebuie să se teamă de nimic. Și nu-mi dă voie să-i spun că e vitează. Ea nu-l poate admira pe căpitanul Dartrey. Principiile ei se opun. I-a spus așa : „Domnule, ați făcut ceea ce vi se pare *dumneavoastră* că

ar fi drept". Ea gîndește că fiicare lovitură înseamnă un pas îndărăt spre stadiul de animal. Principiile ei...

— Dar cum de s-a nimerit căpitanul Dartrey pe acolo, Skepsey ?

— E o femeie foarte dîrză. N-o poți clinti dintr-ale ei. Căpitanul Dartrey era în drum spre gară, ca să aștepte un domn care trebuia să se întoarcă din Londra, domnișoară Nesta. Și avea un baston — un baston grozav — mi-l arătase azi dimineață și acum mi l-a dăruit mie. Zicca că bastonul și-a împlinit ultima lui misiune. S-ar spune că, după ce s-a terminat lupta, s-a molipsit și căpitanul de unele dintre ideile Matildei Pridden în legătură cu violența. Mi-a zis că-i bucuros să se descotorosească de baston.

— Dar cine v-a atacat ? Ce fel de oameni ?

— Căpitanul Dartrey a zis că Anglia poate să-și țină capul sus atîta timp cît dă naștere unor femei ca Matilda Pridden : fie că au sau n-au dreptate, zice el, asemenea femei sînt substanța acestei țări.

La aceste cuvinte, Manton, sătulă de domnișoara Pridden, îl readuse pe omuleț la subiect cu o vorbă usturătoare. Skepsey își adună gîndurile îndeajuns cît să le ofere o versiune șchioapă a întîmplării ; destul de plată pînă cînd ajunse din nou la comportarea eroinei lui, punct la care fața i se iluminează subit, pentru ca apoi să se lase din nou absorbit de principiile și teoriile ei despre viață. Nesta înțelese că procesiunea care înaintase în pas de marș, s-a trezit la un moment dat cu calea blocată și, dintr-una din străzile laterale, a pornit asaltul. Skepsey a alergat în apărarea Matildei Pridden ; în timp ce se lupta, căpitanul Dartrey trecuse întîmplător pe la capătul străzii și, recunoscîndu-l în mulțime și văzînd că era bușit din toate părțile, se repezise să-l salveze.

— Am să vă arăt bastonul cu care m-a apărât, domnișoară Nesta, spuse Skepsey, pierzînd firul narațiunii.

Îeși în grabă din cameră și se întoarse cu ciomagul suplu numit *demerara*. Arătându-i-l Nestei, se simți inspirat să relateze câteva dintre isprăvile căpitanului Dartrey.

Dar descrierile lui nu-i făcură nici o plăcere fetei, după cum își dădu el seama cu tristețe. Ce ți-e și cu sexul frumos, deși îndrăgește atât de mult eroii ! Nesta închise ochii ca să nu vadă ciomagul suplu *demerara* care se avîntase în dreapta și-n stînga peste capetele unor golănași.

— Ajunge ! Deci ați fost salvați. Acum du-te la culcare, Skepsey. Și scoală-te la șapte ca să iei gustarea de dimineață cu mine, îi spuse Nesta, sperînd că fața lui călită-n lupte va arăta mai acătării după o noapte de odihnă. Și poate că la lumina zilei va izbuti să disocieze mutra lui stîlcită de isprăvile căpitanului Dartrey.

Gîndul că croul ei luase parte activă la o încăierare de stradă îi repugna ; eclipsa strălucirea croului. Și lucrul ăsta o deprima pentru că o lipsea de sprijinul pe care i-l oferise, de-a lungul acelei zile, gîndul la Dartrey. Zăcu în pat trează, ore în șir, sfîșiată de o durere care se zbătea adînc, sub aversiunea pe care i-o inspira o bătaie în stradă, cu vărsare de sînge. Trecu multă vreme pînă cînd își dădu seama de absurditatea geamătului care-i revenea pe buze ori de cîte ori se gîndea la el. Tălmăcit în cuvinte, acesta ar fi sunat astfel : „În plină stradă ! Să te bați cu bastonul !“ Vulgaritatea imaginii o umilea ; o frustra, îi întuneca singurul lucru frumos care îi mai rămăsese. Așa gîndea în acea noapte cutremurată de suspine ; conștientă în parte că, într-un fel ciudat, isprava căpitanului Dartrey o împingea spre omul care niciodată nu s-ar fi pretat să se bată cu un baston în mijlocul străzii. Ba mai mult, acesta din urmă se străduia să ofere apărare figurilor copleșite de rușine.

Se simțea slabă și neajutorată în acea noapte. Își cerceta propriile simțăminte, dar nu se simțea îndeajuns de

detașată încît să se disprețuiască pentru faptul că inima ei înclina spre cel care... așa cum ar fi înclinat spre oricine le-ar fi oferit ei și mamei ei un adăpost pentru a le feri de blam. Trecea prin stări contradictorii : ba exalta generozitatea lui Dudley Sowerby, ba se agăța de ideea meschină a limanului pe care i-l oferea averea tatălui ei. Nu-și dădea seama că cea de-a doua idee deriva din cea dintîi. Niciodată nu se considerase lașă ; avea destul simț critic încît să fie dezgustată de o ființă care ar încerca să cumpere respectul oamenilor. Generozitatea lui Dudley sărea însă mereu la suprafață, amuțind celălalt glas. Ba chiar, pe măsură ce se gîndea, îi prețuia și delicatețea ; și această delicatețe o făcea să-i fie și mai îndatorată. Sentimentul ei era străbătut de un vag parfum romantic, pe care simțul umorului nu-l sesiza ; și anume, își zugrăvea în fața ochilor portretul eroilor de roman care dobîndesc inima capricioaselor iubite numai prin desăvîrșirea purtării lor, pe fundalul unei origini ilustre ; și, întotdeauna, înainte de sfîrșitul romanului, femeia iubită se însuflețește. Oboseala insomniei o întorcea în epoca bonetelor de dantelă și a tricornurilor, pentru a-l putea admira pe Dudley. Dacă s-ar fi dus la culcare purtînd în minte imaginea nobilă sau imaginea simplă a unuia dintre prietenii ei, n-ar fi avut nevoie de micimea artificiilor. Dar ochiul vînat al lui Skepsëy, care se asocia cu atitudinea de prost gust a căpitanului Dartrey, o împingeau să se refugieze în generozitatea lui Dudley, unicul scut al celor izgoniți. Fetele care, în clipe de restriște, își văd idealul stîngindu-se și prefăcîndu-se în scrum, cad pradă primului pretendent mai stăruitor.

Nesta se deșteaptă în dimineța mohorîtă, iernatică, și își adună toată puterea de a-l glorifica pe Dudley, ca să nu se mai simtă atît de oropsită.

Potrivit cu aranjamentul făcut cu o seară înainte, se duse în dormitorul mătușilor ei pentru a le asigura că dormise buștean și pentru a-și lua rămas bun de la ele și

de la Tasso. Căţelul, în coşuleţul lui, era un ghem de mătase mîrîitoare. Stăpînele lui îl scuzară, explicînd că nu era obișnuit cu apariția altei persoane în dormitor, cu excepția lui Manton. Dorothea o sărută pe Nesta și-i spuse :

— Drum bun, draga mea copilă, și adu-ți aminte că oricînd ești binevenită în casa noastră. Și, după ce-ți vei lua gustarea, te rog să accepți, pentru liniștea noastră, să te conducă și Manton, care a primit instrucțiuni de la noi în acest sens, pentru că Mary, camerista ta, e mult prea tinărară ca să-ți fie paznic. Nu vrem să ne încărcăm conștiințele cu gîndul că, atîta timp cît ai fost în grija noastră, ți s-a putut întîmpla cel mai mic rău. Îi restituim tatălui tău aceeași copilă inocentă pe care a încredințat-o în mîinile noastre. De acest lucru sîntem sigure.

— Mi-a făgăduit și domnul Sowerby că va veni, răspunse Nesta.

— Oricum ar fi, așa rămîne, repetă Dorothea.

Virginia strecură un cuvînt pentru a scuza nervozitatea lui Tasso : fusese trezit cu o jumătate de oră mai devreme decît îi stătea lui în obicei.

— Tasso e regularitatea personificată, adăugă, afectuos, Dorothea.

— A existat o singură excepție, murmură Virginia.

Și amîndouă surorile își amintiră de „acea noapte”. Oricum, le dăduse prilejul să recitească frumoasa predică publicată a reverendului Stuart Rem : *Despre murdărie*. Și cuvintele acesteia fuseseră un antidot împotriva nopții lui Tasso în nările Memoriei. Astfel încît, cu o ușoară undă de reproș, Dorothea răspunse, citîndu-l pe reverendul Stuart Rem, în marea sa profunzime :

— „Să nu cărăm murdăria din drum în sacrele încăperi ale Domnului, ci să avem grijă s-o împrăștiem în acele locuri unde poate deveni îngrășămint pentru glie”.

Virginia cită fraza următoare, la fel de încărcată de tilcuri. Nesta stătea în coridorul strîmt dintre cele două

paturi, cu mîna dreaptă întinsă uneia dintre surori și cu stînga în mîna celeilalte. Cele două bătrînele păreau un liman liniștit pentru o corabie zgîlțită de furtună.

După ce ieși din cameră, Nesta își spuse că răstimpul cît locuise în casa lor însemnase mijlocul de a păși pe pămîntul — nici nu-și mai amintea cum se întîmplase acest lucru — în care crește arborele cunoașterii. Gustase din roadele lui ; și s-ar putea să fie mai rău pentru ea ; dar se ridicase la o înălțime de unde nu mai putea privi cu jînd la calm și la confort. Oamenii calmi, foarte înstăriți, sînt ca fructele care se coc într-o seră. Amara cunoaștere a vieții pe care o dobîndise ea, îi ascuțise intelectul ; și intelectul, chiar și la cei tineri, e mai curînd metal dur decît pămînt nedeștelenit. Dacă n-ar fi fost izvorul de căldură umană din inima ei, infatuarea intelectuală ar fi îndemnat-o să disprețuiască persoanele plate și convenționale, sau să le privească cu milă ; mila fiind disprețul carității. Dar cînd se gîndea la bunătatea celor două domnișoare, le învăluia în toată dragostea ei. Și cînd și le imagina reproșîndu-i, în timp ce o îmbrățișau, cunoașterea vieții cu care era înarmată acum, le răspundea, în adîncul sufletului ei : „Această cunoaștere m-a ajutat să suport șocul unei alte cunoașteri !“ Cum ar fi putut ea rezista, dacă nu ar fi știut cît rău și cîtă mizerie colcăie în lume ? În afară de tandra compasiune cu care își deplîngea mama, nu resimțea prea multă durere în ceea ce o privea pe ea. Pentru că această lume care condamna nașterea ei, era aceeași care tolera atîta jale și atîta nedreptate. După noaptea fantasmelor insomniei, intelectul ei o îmboldea, în lumina zilei, la combativitate. Cînd treci prin momente grele, imaginația se dovedește mai puțin folositoare decît intelectul lucid. Noaptea îi minase sufletul pîrjolit și ofilit către adăpostul lui Dudley ; chiar într-o măsură mai mare decît îi plăcea să-și aducă aminte. Lumina zilei, cernîndu-se firav printre perdele, îi alunga slăbiciunea. „Vom părăsi Anglia“, își spuse, gîndindu-se la mama ei și la ea,

și asigurându-se că, firește, tatăl le va urma. Oftă cu mulțumire cînd, pe la jumătatea micului dejun luat împreună cu Skepsey, își aruncă ochii pe cadranul ceasului ; își dădu brusc seama de confuzia sentimentelor ei cînd se pomeni sperînd că Dudley o să piardă trenul. În prezența lui Dudley, nu ar fi fost în stare să-și concentreze toate gîndurile asupra mamei ei.

La lumina zilei, fața lui Skepsey era mai ușor de îndurat, mai cu seamă dacă o priveai cu milă, gîndindu-te la bunele lui intenții ; încetase să mai arunce o umbră lividă asupra altcuiva. Rosti cîteva cuvinte în legătură cu eroul său în acțiune ; dar acesta era cu totul eclipsat de eroina sa. Vorbi mai mult ca oricînd despre Matilda Pridden. Cînd se apropie ora plecării, Perrin anunță că trăsura se află la ușă. Nesta se despărți de Skepsey, trimițînd un mesaj admirativ căpitanului Dartrey. Camerista ei, Mary, o imploră să-și termine micul dejun : Manton propuse să mai aștepte cîteva minute.

— Nu trebuie să întîrziem, răspunse Nesta.

Cu toate că minutarul ceasului le asigura că mai era timp berechet pînă la plecarea trenului, Nesta se instalează în trăsura, cu fața îndreptată ferm către mare, temîndu-se tot timpul să nu audă strigătul prin care Manton avea să anunțe apariția lui Dudley în urma lor. Dar Manton rămase mută ; nimeni de pe trotuar nu le făcu semn să oprească. Și nimeni nu le așteptă la gară, pe peron. Se urcară într-un compartiment gol. Dudley și temuta lui generozitate se evaporară din gîndurile Nestei, asemenea fuioarelor de abur care se destrămau între șine și cîmpie.

În mintea ei se declanșă muzică, așa cum i se întîmpla ori de cîte ori se lăsa legănată în ritmul trenului, fie că starea ei sufletească era veselă sau tristă. Și cum era una din acele zile cu cer vizibil, muzica din ea o avîntă spre înalturi. Nici una dintre poverile ei, deși era conștientă de greutatea lor, nu se îngemăna cu tristețea. Acordurile din inimă prindeau aripi ; de-a lungul plaiurilor care de-

filau pe lângă ferestrele trenului se despleteau dansuri : un crîng se prefăcea într-o pădure ; o baltă se aprindea ca prin vrajă în mantii de solzi argintii. Cetele de copii de pe cîmp se împodobeau cu ghirlande de îngerași păzitori, plutindu-le deasupra capetelor.

Dar în tot acest timp, gîndurile îi erau treze, pe pămînt, învăluind-o duios pe mama ei, urmărindu-i atent tatăl. Celestul și teluricul se întîlnesc la jumătate de drum. Dar Nesta continua să zboare, pînă cînd fu readusă brusc pe pămînt de un șoc. Se strădui să se înalțe din nou, ridicînd-o odată cu ea și pe Judith Marsett. O femeie nu mult mai vîrstnică decît ea ca număr de ani, și totuși cu secole mai bătrînă. Și lumea care o trăgea în jos, de călcîie, ca nu cumva s-o lase să se înalțe ! Nefericita nu avusese decît o fetișcană necoaptă care s-o ajute — și cum se mai crampona de acest plăpînd ajutor ! Cine altcineva ar mai fi putut-o apăra ?

Părțile bune și părțile rele din această femeie loveau pe rînd coardele simțitoare ale fetei. Își dădea seama limpede de tot ce era bun în ea, și cumpănea bunul în minte. Răul mai mult îl ghicea : se apropia de ea ca amenințarea unei inflamații. Firi receptive ca aceea a Nestei, înțeleg cu repeziciune și pătrund pînă la izvoarele cunoașterii. Intuia că lumea procedează înțelept cînd împiedică prezențele contagioase să vină în contact cu tinerii, care s-ar putea să fie lipsiți de o năzuință, de un ideal sau de adîncul sentiment de compasiune umană menite să-i apere. Era sigură, însă, că ea deține aceste binecuvîntări. Își pune singură întrebări, cu vocea mamei ei, și își răspundea muțeste. Avea certitudinea că posedă asemenea însușiri. Respingea pasiunile înrobitoare de felul celei care o mistuia pe doamna Marsett ; îi repugna și tonul femeii, ca țipătul strunelor încordate, ciupite de vîntul turbat. Pe de altă parte, visa la bărbatul care să stea de vorbă cu căpitanul Marsett și să-i trezească conștiința la datorie și onoare. Imaginea singurului om în stare s-o

facă, însoțită de bătaii mai repezi ale inimii, o determină să-și îndepărteze gândurile de la cauza ei cea dreaptă. El, singurul om pe care se putea ea bizui, ar fi putut juca rolul fratelui mai mare în apărarea nefericitei creaturi.

Nesta se imagină pe ea însăși implorîndu-l, și pe dată imaginea se spulberă. Ar fi trebuit să-i mulțumească ; îngenunchea în gând în fața lui. Și, pentru prima dată în viața ei, simți în sînge furticarea și fiorul specific sexului ei.

CAPITOLUL VII

IN CARE FACEM DIN NOU APEL LA LĂMPILE VECHI PENTRU A ILUMINA O ÎNTUNECIME ABISALĂ

Dacă Nesta s-ar fi uitat pe fereastra compartimentului în clipa cînd trenul se pusese în mișcare, imaginația vul-turească i-ar fi coborît din înalturi, iar sentimentele ei ar fi fost cu totul altele, poate că mai captive, la vederea unui domn care alerga după vagoane cît îl țineau picioarele, punîndu-i din fugă întrebări lui Perrin și făcînd mutra celui care a scăpat trenul.

Coadă de șarpe a trenului care se îndepărta îl făcu pe Dudley să vadă un semn rău în faptul că pierduse întîlnirea cu Nesta. Trenul se făcu nevăzut, lăsîndu-l plin de regrete care, pe dată, stîrniră un cor de aclamații ale partidului în opoziție din parlamentul său lăuntric.

Nici unul dintre cele două partide nu-și putea exprima o părere fără să provoace zarva celuilalt.

Îl întîlnise cu o seară înainte pe vărul său Southweare. Și aflate de la acesta că se iscaseră vorbe pe seama domnișoarei Radnor. Numele ei intrase în gura maiorului Worrell. Asociat cu numele unei doamne Marsett. Un anumit căpitan în serviciul activ, viitorul moștenitor al

titlului de Sir Edward Marsett, aruncase asupra acestei doamne umbra numelui său.

Se ştia cu certitudine că domnişoara Radnor o vizitase pe numita doamnă la locuinţa ei. Şi ce putem deci gândi despre domnişoara Radnor, fiică a unor părinţi depravaţi, decît că aşchia nu sare departe de trunchi !... Dudley care abia fusese nevoit să înghită ceea ce înghiţise — un adevărat trăsnet picat din ceruri şi încă incomplet digerat — sărise ca ars la auzul a ceva încă şi mai rău. O fată care intră în gura ofiţerilor de la club ! Şi, dintre toate fetele din lume, cea care ar fi trebuit să se ferească cel mai mult de a pune gurile rele în mişcare. Şi încă pe ce temă ! Părinţii care-şi urmăreau cu cinism cariera lor londoneză, aruncaseră asupra vlăstarului lor deochiul eredităţii ; făcînd prin aceasta ca totul să devină credibil, ca totul să indice anumite tendinţe.

În aceste condiţii, alianţa cu ea devenea imposibilă. Aşa grăia dezgustul din el. Furia năvălise ca o fiară şi mai puternică, anihilînd orice urmă de încredere din sentimentele pe care le devora ; atinsese o intensitate atît de excesivă, încît trebuise să fie temperată cu picături de compasiune. Ceea ce pregătise calea spre un act formal de iertare rece. Şi din momentul în care iertarea putu fi concepută, Dudley se lăsă pradă fanteziei de a săvîrşi oribila mărinimie, ba o făcu chiar pe scară mare, dizolvîndu-şi inima în grandoarea actului şi astfel înrobindu-se din nou.

Departa de a-i izgoni îndoiala asupra fetei, iertarea îi dădu contur şi o marcă. Reînnoitul sentiment de înrobire îl făcu să-şi examineze atent tiranul, aşa cum procedează captivii scribiţi de ei înşişi. Şi, în lumina acestei analize, văzu că iertarea nu avea ce să caute în cazul de faţă. Pentru că această Nesta Victoria Radnor nici nu dorea iertarea şi nici n-ar fi acceptat-o. Îi cîntărise el de prea multă vreme superioara vivacitate pentru a şi-o putea imagina adoptînd o atitudine de delincvent. Ceea ce făcea

să spere. Fusesse pentru el cartea Romanței pe care o disprețuisese când o văzuse sub chip de roman tipărit ; și care l-ar fi putut educa pe acest tânăr să dezlege unele dintre ghicitorile din cartea umanității. Dudley era întotdeauna gata să ia albul drept argint ; negrul era negru compact ; alb-negrul primise eticheta corupției. Tinăra ei instructoare franțuzoaică, Mademoiselle de Seilles, avea aceeași gură enigmatică ; în armonie, s-ar fi spus, cu literatura dezintegrantă care se scria în țara ei. În public, cele două fete discutau despre Ludovic cel Sfânt. Și una dintre ele o vizita în taină pe doamna Marsett. Doamnele din familia Southweare fuseseră, toate, de o candoare desăvârșită în tinerețea lor ; o privire piezișă nu furișaseră vreodată. Chiar și Lady Grace Halley avusese o criză de bigotism înainte de a se fi măritat. Nici o fată dintre cele cunoscute de Dudley, personal sau din auzite, nu săvârșise vreodată o indiscreție atât de scandaloaasă ca domnișoara Radnor ; ceea ce făcuse ea, ținea de insolența ticăloșiei.

Și, pe acest teren, lua cuvîntul volubila apărare. Căci unele lucruri îndoielnice transmit, prin ricoșeu, îndoieli. Și de îndată ce acuzațiile împotriva ei se mai temperau, apărarea își înceta cuvîntul. Dudley auzea, în imaginație, judecățile pe care le va face lumea asupra Nestei ; și, cu durere, le socotea îndreptățite. O clipă, păru să se elibereze de ea.

După ce și-o smulse din minte, vocea ei melodioasă îi cîntă de la depărtare o anumită remarcă, de care își amintea foarte bine. Într-o zi, discutînd despre pesimismul modern, el drapase o viziune cadaverică a vremelniceii omului, citînd din înțelepciunea unui filozof : „A te îndrăgosti de o rîndunică e lucrul cel mai zădărnice”. Nesta, după ce-i cîntărise spusele, încuviințase din cap și-i răspunsese.

— Dar n-am încerca oare mai multă bucurie îndrăgostindu-ne de frumusețea zborului rîndunicii ?

ea, făcea în mod deliberat. Mama ei n-ar fi încurajat-o să se umilească. Tatăl o diviniza ; și tatăl era un hedonist, al cărui sînge... speculații gratuite. Dar ochii ei... ah, fețele se pricep de minune să amăgească. Conduita este unicul ghid pentru cunoașterea caracterului unei femei. Dar și conduita poate fi o mască a ipocriziei.

Unii pictori de renume, căutînd să satisfacă gustul național pentru efecte așa-zis realiste, au reprodus în scenele de bătaie frînturi de trupuri sfîrtecate de un obuz. Probabil că așa arată carnea spintecată. Dar imaginea unui spirit sfîșiat și sfărîmat, deși mai puțin spectaculoasă, are o semnificație mai adîncă, cu toate că omul nu apare lichefiat sau pulverizat în spațiu ; ba chiar i se lasă picioarele, pentru a mai putea face pași în continuare.

Dudley, sosit cu o jumătate de minut prea tîrziu pe peronul de la care plecase trenul NESTEI, conform cu dorința care-l măcinase înainte de a se fi pus în mișcare, se simțea la fel de dezagregat ca și peticele de abur zdrențuit, rămășițe ale coloanei de fum emise de coșul țipător al locomotivei. Dorea cu ardoare tot ce era antagonic dorințelor lui : dorea s-o vadă și să treacă orb pe lîngă ea ; s-o îmbrățișeze, s-o alunge ; să-și tămăduiască rana, s-o scormonească și s-o zgîndăre. Îi mulțumea pentru trivialitatea unei jigniri care zădărnicea orice scuză. Era conștient de licărul unei justificări în însăși trivialitatea faptului. Își alcătuia chipul ei în fața ochilor și acesta îi spunea că însăși inocența era purtătoarea păcatului ; trăsăturile ei îl batjocoreau pentru că dorea să se lase înșelat. Chipul ei avea gura unei enigme și ochii zorilor de zi.

Mai mult decît orice altă fată pe care o cunoscuse vreodată, NESTA era pentru el un sfinx. Pentru că avea idei — sau ceea ce i se părea lui a fi idei. Stîrnea o efervescență tonifiantă în inteligența lui, asemănătoare cu accelerarea circulației sîngelui în aerul de munte. Îl ajutase cu adevărat, îl incitase să se adapteze cu mai multă voie bună la timpurile moderne pe care le trăia, îl învățase

Asta, considera el, era o idee interesantă, o idee adevărată pentru o fată de vîrsta ei. Se referise, desigur, la imaginea aripilor păsării în zbor, lucru care fusese de multe ori admirat. O, desigur, nu era o idee prea adîncă : feminină și vagă. Dar pertinentă, oportună. Și, în felul acesta, îl stimula.

Dar o fată care putea gîndi astfel și care putea vizita, în același timp, o doamnă Marsett, făcea parte din categoria acelor mixturi care trebuie date specialiștilor la analiză.

Avea aspirații în legătură cu semenele ei femei ; ea și Mademoiselle de Seilles discutau adeseori despre astfel de lucruri : femeile ar trebui să facă asta, să facă ailaltă — fără îndoială, un mijloc de a instrui o tînră fată în ceea ce făceau femeile cu adevărat.

Dacă partea inferioară a feței ei, adică gura, ar fi fost tot atît de vrednică de încredere ca și partea superioară, adică ochii, Dudley ar fi putut accepta, cu rezerve, gîndul că aspirațiile ei erau nevinovate, și nu le-ar fi asociat intruna cu originea ei și cu zvonurile mai recente despre o legătură între tatăl Nестei și Lady Grace Halley. Dar așa cum stăteau lucrurile, se interesase pe la oameni pricepuți în materie dacă o precocitate intelectuală, dedicată, de predilecție, chestiunilor legate de statutul social al femeilor, nu sugerează cumva și o precocitate a simțurilor. Ea, o fată sub douăzeci de ani, să se intereseze de chestiunile de ordin public, și să viziteze o doamnă Marsett ! A explica totul prin simplitatea ei, ar fi însemnat să nu o cunoști.

Dudley își extrăgea învățămintele numai din fapte. Fizic, moral, intelectual, înțelegea lumea numai pe calea faptelor ; adică a faptelor pe care avea posibilitatea să le vadă ; drept care, îi erau hărăzite o serie întreagă de cioc-

niri și nedumeriri. Cu atât mai dificile cu cât, spre deosebire de creaturile cornute, Dudley se lăsa impresionat de existența unor lucruri nebuloase, aflate dincolo de experiența sa. În ce privea gândurile obscure cu care o înconjura pe Nesta, lucrul cel mai indigest era purtarea scandaloașă a părinților ei, care nimicea pînă și ultima fărîmă de justificare ce încerca să ridice un firicel de voce în el ; această fărîmă care ar fi dorit să pledeze, era nevoită să amuțească ; pentru că era, de fapt, instinctul. Și instinctul e un apărător slab și bilbîit în fața tribunalului Faptelor împodobite cu robe și peruci. Instinctul ar fi avut de spus un cuvînt bun în legătură cu caracterul Nestei Radnor, dacă n-ar fi fost faptele ei care vedeau că moștenise un temperament aventuros, lipsit de decență.

Ce era de făcut ? Dudley se afla la fel de departe de a fi găsit un răspuns, cînd pînzele înserării se așternură peste mulțimea plimbăreților. A nu face nimic, aceasta este filozofia celor care au văzut cum se prăbușesc proștii. Faptele nu-l ajutaseră să înțeleagă că, tocmai pentru că un lung răstimp, el nu făcuse nimic, după primul șoc, ajunsese Nesta să lege o prietenie mai strînsă cu acea „doamnă agreabilă“ despre care îi vorbise în scrisoarea trimisă la Cronidge. Faptele, acești străluciți sfetnici ai unei comunități materialiste, nu-l avertizaseră că atitudinea „superior inactivă“, atât de prețuită de el în rezolvarea problemelor de ordin public, putea fi primejdioasă în raporturile cu o fată plină de vitalitate. Și nu-l făcuseră să întrevadă, nici măcar printr-o sugestie, că dacă lucrurile continuă să rămînă nedigerate, acest lucru se datorează senzațiilor care sînt violente ca niște femei isterice și care blochează înțelegerea. Instinctul de băiat bun cu înclinații

cavalierești încerca să-i fie de folos numai într-un anumit impas al meditațiilor lui Dudley, și anume acolo unde frații tuberculoși ai Edithei Averst își fluturau mâinile anemice către șansele ei de a moșteni o avere mai mare. Splendid în ce privea șansele ; dar cum va fi cu progeturile ei ? În timp ce Nesta era exact tipul de fată pe care matroana văduvă a unui străbun războinic ar fi înfățișat-o Moștenitorului Onorurilor Familiei pentru a-i asigura perpetuarea rasei. Fără îndoială ; și venerabila matroană (frumoasă în cascada sau mai curînd în frunzișul ei de dantelă veche din veacurile de demult, să zicem din timpul lui Eduard al III-lea), îl îndemna să se gîndească la ea ; iar lecturile lui moderne despre gene, sînge curat, regenerarea fizică se pronunțau tot în favoarea Nestei Radnor. La acest punct, instinctul deschidea gura, încercînd să vorbească ; și un virus îi pătrundea în gînduri, pe sub crusta totalei lui neîncredere în natură.

Se agăța de această neîncredere cu atît mai vîrtos cu cît simțea avertismentul glasului naturii amuțite : așa cum conservatorismul înrădăcinat al unei clase, într-o lume în care totul demonstrează nestatornicia lucrurilor, discerne intuitiv propriu-i sfîrșit. Neîncrederea era a lui ; Nesta nu era a lui ; încă nu era ; deși nu lipsea decît un singur pas ca să fie. Instinctul care-l îmboldea să facă acest pas era un prost sfătuitoar. Și totuși, îi dădea ghes.

Intră la club ca să-l caute pe vărul său Southweare, pe care nu-l prea simpatiza. Acolo află că Southweare îi lăsase mesajul : „Fata a ieșit basma curată“.

Fetele din ziua de azi fac lucruri pe care sfintele lor predecesoare, ce nu ieșeau din casă, nici n-ar fi visat să le facă. Se întîmplase ceva, legat de maiorul Worrell : acesta retractase numele domnișoarei Radnor, recunoscuse că greșise sau își amendase relatarea despre ea, în-

tr-un fel nu prea inteligibil. Dudley fu acostat de Simeon Fenellan și apoi de Dartrey.

Circula zvonul că acesta din urmă trebuise să se prezinte în fața judecătorului ; se vorbea despre un baston ciudat, iar Dartrey i se adresă, rîzînd, lui Simeon :

— Noroc că l-am ciomăgit pe nemernicul ăla pînă i-a dat singele !

Ce-o mai fi însemnînd asta, Dudley nu înțelegea. Știa însă că Nesta nutrea o adorație pentru acest om, care, după toate aparențele, luase parte cu o zi în urmă la o încăierare publică. Așadar, și ea împărtășea rușinea care plana asupra acestor oameni turbulenți și scandalagii.

A doua zi dimineata, în timp ce-și lua micul dejun la hotel, Dudley citi într-un ziar o relatare asupra participării căpitanului Dartrey Fenellan la ciocnire, după ce se menționa faptul că acesta era nepotul contelui Clancan „actualmente oaspete al orașului nostru“. Și isprăvile lui în încăierarea care avusese loc în stradă, erau, relatate, firește, la înălțimea rangului său. Asemenea cuvinte erau suficiente ca să facă din Dudley un adept al lui Colney Durance. Ce mai oameni !

Cartea de vizită a căpitanului Dartrey Fenellan îl obligă pe Dudley să-l primească.

Dartrey, conștient că cea mai vagă aluzie la domnișoara Radnor trebuia făcută sub o formă cît se poate de obscură și delicată, îi vorbi pe șleau despre relațiile lui cu ea. Și-l pofti la club, la o anumită oră din după-amiază, ca să audă direct din gura maiorului Worrell dezmințirea scandalului în care fusese implicat numele tinerei fete, odată cu scuzele maiorului, etc., etc. Dudley refuză ; și fu nevoit să o facă foarte laconic, pentru că îi lipseau cuvintele. E greu să găsești cuvinte cînd sentimentele tale rănite

devin și mai complexe prin infuzarea unei doze de diplomatie. Starea lui actuală de spirit, în care i se oferise ceva nou de digerat, îi spunea că a se duce la maiorul Worrell ar fi însemnat un pas greșit. Se purtă ca și cum spusele lui Dartrey Fenellan ar fi fost suficient de angajante pentru el. Și, în plus, încerca o repulsie fizică, generată de o dezaprobare morală, față de acest om robust și viguros, a cărui față mobilă și alertă îi evoca mîrșăvia singeroasă care avusese loc cu o zi în urmă.

Dartrey îl fixă o clipă cu o privire pătrunzătoare, se înclină și plecă.

CAPITOLUL VIII

NESTA ȘI TATAL EI

Ziua reîntoarcerii Nestei a fost una dintre numeroasele zile din ultima vreme în care Victor, în drum spre casă, se lăsase răpit de Lady Grace Halley, care-i seducea politețea prin felurite lingușeli, atrăgîndu-l să urce în trăsură ei. Și cînd îl avea alături, nu-i mai tăcea gura, și-i trîncănea întruna despre lumea ei. Poate că avea dreptate cînd îi repeta — deși nu avea nici un drept să afirme acest lucru — că ea și cu el împreună ar supune lumea, care le-ar sta la picioare. Era una din acele sugestii iritante, care ne fac să ne lovim cu capul de un tavan gol. Pe Victor îl determina să analizeze valoarea scopului pe care-l urmărea și care nu putea fi atins decît prin mijloace demne de dispreț. Evaluarea scopului o implica, inevitabil, și pe cea a mijloacelor, indiferent care dintre

ele venea mai întâi. Pe undeva, prin mintea lui, avea el o idee, care ar fi putut șterge și purifica orice degradare. Dar s-ar fi zis că acum nu se mai bucura de nimic : lucruri plăcute în momentul cînd se petreceau, deveneau sterile, dacă nu stînjenitoare, cînd le privea în retrospectivă.

Sări din trăsură la gardul parcului, ca să-l străbată pe jos, în semiobscuritatea ghirlandelor de lumini slabe, sperînd să-și redobîndească pofta de luptă, acea luptă fantomatică pentru obținerea unei răsplăți intangibile. Mintea lui abătută se întreba, cu senzația parcă a unui om care se trezește brusc din somn și se pomenește împresurat de fum, ce naiba urmărea să dobîndească și care era substanța acestui cîștig ? Care ? Ce altceva decît o intimitate pripită cu o cuconiță care-l amuza prin remarcile ei de o capricioasă nuditate. Nimic mai mult. Nu, nimic mai mult, își spuse el. Dar după ce făcu vreo douăzeci de pași, începu să vadă că totuși era ceva mai mult. Datorită ei, campania lui căpăta o aureolă de sugestivă strălucire, asemenea lămpilor dintr-un parc potopit de iarnă. Societatea, ademenită de strălucire, subjugată de lăcomie, alcătuia o imagine fascinantă pentru el. Da, femeiușca era un aghiotant util ; și mîna îi era mică și moale, plăcută la mîngîiat — și... pieriți cu toții din fața mea ! Dar la război ca la război, trebuie să plătești ca să ai aliați. Ce s-ar fi întîmplat dacă ei doi ar fi fost împreună, cu forțele reunite ? Izgoni această viziune stupidă, la fel de găunoasă ca și baloanele de săpun pe care le suflă băiețandrii ; și balonul se sparge, lăsînd în urmă-i doar golul din el. Inima lui aparținea Nataliei.

Colney n-avea decît să facă oricîte aluzii răutăcioase îi poftea inima, Nataly îndura întreaga greutate, întot-

deauna îndurase toate greutățile care derivau din îndatoririle ei. Dacă ar accepta să se plimbe pe jos, să danseze la petreceri, s-ar scutura și ea de vălurile melancoliei care o făceau atît de taciturnă, așa cum briza dimineții risipește ceața nopții ; sau așa cum reușea el acum, punîndu-și picioarele în mișcare.

Pătruns de măreția Londrei voalate de noapte, cu vocea ei de ocean pulsîndu-i în urechi în ritmul bătăilor inimii, Victor intră pe ușa veche a locuinței lui acum mult lărgite, prin contopirea cu un imobil vecin — o surpriză pentru Fredi ! — și află că fiica lui sosise în acea dimineață.

„N-a mai putut de dorul mamițicăi !“ versul muzical, satiric, îi țîșni pe buze, gata să i-l arunce fetei, în timp ce urca în goană treptele spre budoarul soției sale.

Aruncă o privire în încăpere. Întuneric deplin. Simțind însă prezențe umane, reuși să distingă, cînd ochii i se obișnuiră cu întunericul, contururi întunecate pe canapeaua din dreapta ușii, și se îndreptă într-acolo. Mama și fata zăceau întinse, îmbrățișate. Se aplecă deasupra lor. Fredi îi luă mîna, o strînse în mîinile ei și șopti cu tandrețe un singur cuvînt : „Tată“ !“ Nici una dintre ele nu făcu vreo altă mișcare. Auzi doar vibrația unui suspin înăbușit. Un suspin topit în respirația Nataliei. Fredi nu mai rosti nici un cuvînt.

Ieși din încăpere, cu mintea golită de orice gînd pînă cînd ajunse în camera lui, unde murmură un „Buun !“ Însemna că cele două zăcuseră așa, îmbrățișate, cea mai mare parte din zi ; și mai însemna că mama își deschisese inima ; fata aflase, deci. Tonul pe care îi șoptise „Tată !“, cu toată dulceața lui, fusese încărcat de tenebrele din care se desprinsese.

Așadar știa. Buun ! Le îmbrățișă pe amîndouă în inima lui, temperîndu-și mila cu gîndul că aparțineau

sexului slab, cel care gustă bucuria lacrimilor vărsate împreună ; le invidia această posibilitate de a-și ușura inima, bogăția suspinelor izvorite din strînsa lor comuniune.

Întreaga duiosie a sufletului fiicei sale se revărsa asupra mamei ei. Firesc !

Dar nu va fi prea aspră nici cu tatăl ei. Își va spune : „A iubit !” Și, într-adevăr, iubise, continua să iubească, nu iubea nici o altă femeie decît pe draga ei mamă.

Își flutură ușor mîna care fusese strînsă de o altă femeie, înainte de a i-o fi strîns Fredi în mîinile ei. Își iertă singur păcatul, spunîndu-și : „Cît de puțin înțeleg femeile că le poți fi foarte sincer, chiar dacă, pe ici pe colo mai absorbi parfumul altei flori. Femeile sînt statice, imobile. Ele sînt florile, și noi, bărbații, sîntem albinele. Și sîntem fideli, în ciuda aparentei noastre versatilități ; sîntem fideli stupului. Și dacă femeile sînt statice, motivul este bine întemeiat. Dar dacă ne-ar imita și ele și, din cînd în cînd, ar întinde cîte o aripă spre un alt bărbat ? Ar însemna să rupă o convenție. Noi le omagiem tocmai pentru că ne servesc drept flori ; nu le dorim în chip de ispite zburătoare.”

Nataly nu aparținuse niciodată genului de femei provocatoare. Lady Grace, în schimb, îl reprezenta din plin. Dar nimic nu-l obliga să ceară lumii să se încline în fața Lady-ei Grace, pe cînd în ceea ce o privea pe Nataly trebuia să... Victor lăsă o cortină peste hăul deschis de această invocație a Naturii, temîndu-se să zgîndărească apriga forță din care se împărțasea și el, cu atîta larghețe. Oribil lucru, cînd sîntem nevoiți să drapăm circumstanțele în veșminte grațioase. Natura e o splendidă putere atîta timp cît rămîne îngrădită între malurile ei ; dar are pasiunea de a descoperi fisuri și, dacă-i dăm frîu liber, cu

siguranță că va găsi pe undeva o crăpătură, se va repezi pe ea, se va revărsa prin ea, tumultuoasă în libertinajul ei primitiv, doar dacă nu trudim cu trupul și cu sufletul, asemenea olandezilor, ca să-i ridicăm diguri. Iat-o acum în toată plenitudinea ei, nedorită, detestată ! Natura detestată ! Totul se întâmplase din pricina bătăliei pentru Nataly ; și, mai ales, din pricina tenacității cu care se crampona doamna Burman de firul acela putred pe care-l lua drept viață și care-i îngăduia să pervertească fericirea ființelor care trăiau cu adevărat. Zău așa, ne putem minuna de trăsniile soartei, și în nici un caz n-o putem considera drept un agent al moralei.

Reflecțiile lui Victor alunecară spre Colney Durance, care le punea însă piedică și le frâna.

Își schimbă costumul, cu obișnuita lui rapiditate, și o așteptă pe Nesta ca să-i arate salonul imens, devenit dublu, scăldat în lumini. O dovadă în plus a felului în care-l favoriza pe el norocul : avea să-i povestească cum într-o bună zi și-a exprimat dorința de a-și lărgi casa și chiar a doua zi a fost informat că imobilul vecin urma să fie părăsit de locatari ; în cea de a treia zi a și început tratativele pentru cumpărarea casei ; iar când s-a întors cu Nataly din Tirol, noua clădire era transformată și numai bună de locuit.

Nesta coborî în salon. Privirea scurtă pe care i-o aruncă era afectuoasă, iar glasul ferm ; își strecură mîna pe sub brațul lui și se plîmbară împreună prin încăperea spațioasă, apreciind ornamentația, admirînd porțelanurile, ferigile, frizele, draperiile, pianul mare, pupitrele de note din lemn de abanos încrustat, apărătoarele forjate din fața sobelor, paravanele, divanele, coloriturile pastelate care, ca și în muzică, puneau o surdină orbitoarei străluciri.

Victor o anunță că în acea seară aveau o recepție cu muzică, și adăugă :

— Îmi lipsește partenerul... ai mai văzut pe cineva în ultima vreme ?

— Domnul Sowerby ? întrebă Nesta. Urma să mă escorteze pînă aici. Probabil că a adormit și a pierdut trenul.

Vorbea cu indiferență ; dar cînd începu să discute despre dragele domnișoare bătrîne, se lăsă în voia umorului ei străbătut de duioșie și își liniști părintele, așa cum intenționase dealtfel, desfășurîndu-și întreaga vioiciune a spiritului, golită însă de veselie.

Victor recunoștea că fata nu putea fi veselă. Și cîteva minute mai tîrziu, se simți puternic mișcat sesizînd în glasul ei, în înfățișare, în felul de a se exprima, o fiică mai matură, mult mai matură decît-acea Fredi pe care o condusesese el la Moorsedge.

— Sărută-mă, îi ceru.

Se întoarse spre dînsul și îl sărută pe obrazul drept, apoi pe cel stîng, și pe urmă pe frunte, murmurîndu-i :

— Scumpul meu ! Tăticul meu ! Dragul meu tăticuț !, adică toate numele de răsfăț din copilăria ei, rostite însă acum cu noua-i gravitate ; și cu un zîmbet ce evoca crepusculul unei zile foarte însorite, învăluind o stradă vag populată, într-o duminică londoneză.

O strînse în brațe :

— Coboară îndată și mama, nu-i așa ?

— Îndată.

Asta era bine. Poate că, în acest moment, Nataly își aplica, îndeminatic, pudra și fardurile menite să ascundă urmele suferinței.

Mulțumit să-și asume rolul de observator superficial, Victor nu-i cercetă fața — nu mai mult decît ar fi făcut-o

alții, cînd Nataly intră în sufragerie, ca să ia parte la cina liniștită, familială. Își jucă și ea rolul, pentru a-l liniști pe Victor, dar fără să vorbească prea mult. Lui Victor îi era dor de ciripitul melodios al lui Fredi, care sălta ca un pîrîiaș zglobiu peste monotonia cotidiană. Simeon Fenellan ar fi putut s-o stimuleze. Deodată, însă, se simți ușurat : își amintise că avea de comunicat o știre pe care o citise într-un ziar de dimineață.

— Pot vorbi fără grijă în fața lui Fredi, draga mea. Acum e o domnișoară în toată legea. Și, în general, nu-i o chestiune infamantă, ca să zic așa, cel puțin la adresa lui Sanfredini. A renunțat la titlu, și la o vilă de pe malul lacului Como, părăsindu-și ducele. O știre reprodușă dintr-o revistă muzicală din Milano. Fără alte amănunte. Ascultă ce-ți spun eu : la vară o să ne cînte la „Țara Lacurilor“. Ah, dac-am fi putut pune acum mîna pe ea !

— Ar fi fost o mare plăcere, răspunse Nataly.

Simțise un junghi în inimă la gîndul că o asemenea cîntăreață nu poate pricinui decît plăcere, fără să stîrnească nici un fel de critici.

— Nașa ta ! se adresă Victor fiicei lui.

Nesta îi făcu bucuria de a-i dărui una din imitațiile ei, în care reproducea tonurile superbe voci de contralto, mimînd în același timp cu mîinile și cu capul atitudinile teatrale ale divei.

— Delicios ! strigă Victor și ochii i se umeziră la priveliștea vechiului lor trio, proiectată în lumina trecutului.

Avea senzația că ceva ce aparținea tenebrelor, ceva ce se cerea a fi scos la lumină, se ivise într-adevăr la lumină ; că totul se sfîrșise cu bine datorită bunătății și blîndeții celor două dragi nevinovate ; binecuvînteze-le cerul ! Nu-l muncea nici o gelozie pentru intimitatea și

comuniunea dintre ele ; deoarece bunătatea și blîndețea lor păreau să nu-l excludă pe el.

Nesta acceptă să cînte unul din vechile duete împreună cu mama ei. Văzu pieptul maică-si înălțîndu-se într-un efort mecanic, de parcă s-ar fi îndoit de posibilitățile de a prinde notele de sus, acum că se obișnuise cu suspinele grave. Eroismul mamei o sanctifica în ochii fetei, făcînd-o să depășească pînă și uimirea că putuse da dovadă de atîta supunere.

Își încorda mintea pentru a putea înțelege motivele raționale care o determinaseră pe mama ei să treacă prin tortura recepțiilor și vizitelor ; dar gîndurile ei fură detur-nate de o întrebare care se ridica mai pregnant : anume, dacă un om ca tatăl ei putea fi socotit irațional ?

Valetul Arlington începu să anunțe sosirea unor musafiri cu nume răsunătoare, crește semețe ale unor valuri înalte, întocmai ca în zilele care i se păreau atît de îndepărtate, înainte de a fi plecat la Moorsedge. Numai că acum erau mai numeroși și unele titluri nobiliare crescuseră în rang. Lorzi de renume, o sumedenie de doamne din înalta societate. Și printre toți aceștia se foia Lady Grace Halley, ca un licăr mătăsos printre veșminte drapate în falduri grele. Cu toții se înghesuiau în jurul gazdei, oriunde s-ar fi aflat acesta. „El e *Legea* lor“, spuse Colney, vorbind aproape neinteligibil, în absența lui Simeon Fenellan, cel atît de regretat de domnul Beaves Urmsing. Toți aveau aerul că i se închină lui Victor, iar el părea să plutească.

Erau de față magnați din City, vecini de la „Țara Lacurilor“, domnul care reprezenta Mîndria Portului, adică Sir Abraham Quatley ; și colonelul Corfe ; Sir Rodwell și Lady Blachington ; doamna Fanning ; domnul Caddis. În schimb, puțini tineri și tinere. Doctorul John Cormyn

veni fără soție și nu pomeni un cuvânt de scuză din partea ei. Doamna Peter Yattt atinse clapele pianului, pentru a da tonul vocilor. Priscilla Graves nu se arătase, și reverendul Septimus Barmby așijderea. Peridon, Catkin și domnul Pempton își ocupară locurile obișnuite. La flaute se renunțase. Solista principală era o cîntăreață canadiană. Un violonist galițian, care în timp ce cînta își zigzaga torsul și umerii în cele mai extreme extensii și contracții, descris de Colney drept „Paganini în mizerie”, nu reuși să-l înlocuiască pe Durandarte în memoria Nestei.

Lady Grace îi ceru noutăți despre Dudley. Sir Abraham Quatley vorbi despre el cu mare emfază. Marile doamne o mîngîiară ; acceptare fățișă, deocamdată ; locul pe care-l va ocupa printre ele în viitor adăsta încă în umbră.

Pe parcursul serii, Victor îi făcu o aluzie la absența doamnei John Cormyn. Îi spuse :

— Soția unui medic homeopat ! Nimic mai mult.

Și prin aceste cîteva cuvinte o pregăti pe Nesta pentru explicațiile pe care avea să i le dea mama ei. Înaltele cercuri londoneze, fie că știau taina sau o ignorau, se lăsau purtate de fluxul violent pe care-l crea Victor, fără să opună rezistență valului. Dar în cercul lor intim, răspîndirea zvonului iscase reacții felurite. Și cea care se rupsese cu totul de ei era doamna John Cormyn, spre surprinderea Nataliei care-i aranjase mariajul cu doctorul. În schimb, Nataly nu dezaproba comportamentul Priscillei. Aceasta venise la ea și, declarîndu-i afecțiunea pe care i-o purta, îi afirmase deschis că are nevoie de timp și de retragere pentru a se putea vindeca de șoc. Nataly afișă un melancolic suris critic la adresa inconsecvenței și capriciilor feminine, cînd îi relată Nestei observațiile iritate pe care le făcuse Priscilla la adresa credinciosului ei Pempton, căruia nu-i putea ierta faptul de a-i fi ascuns adevărul lucrurilor ; pentru că acest gent-

leman fidel fusese unul dintre puţinii care cunoscuseră totul de la început.

În City, zvonul îşi creaa drum sigur.

— Mamă, pescuim în apă tulbure, spuse Nesta.

— Ai să te obişnuieşti, îi răspunse Nataly.

Seninătatea cu care mama ei îşi îndura martiriul era înşelătoare. Nesta bănuia că ajunsese să dorească vîrtejul recepţiilor, numai pentru că agitaţia o făcea să uite ; dar cum pentru ea situaţia lor socială constituia încă o rană proaspătă, deosebirea dintre simţămintele ei şi cele ale Nataliei o îngheţa.

— Şi mîine vin alţi musafiri, nu avem o clipă de răgaz, îi spuse Nataly.

Zîmbi trist şi pe dată Nesta desluşi armura pe faţa ei atît de vulnerabilă şi se întrebă : „Oare eu aş izbuti să fiu la fel de curajoasă ?“ Întrebarea următoare, rămasă neformulată, dar care o inundă ca un val, se referea la tatăl ei. Se strădui să înţeleagă planul pe care-l urmărea. Dar încercarea îi întunecă imaginea omului din el. Nu reuşea să-l sesizeze, fiind prea tînră ca să-şi poată da seama că minţile tinere nu pot avea o viziune critică asupra cuiva care adună succes după succes şi mărire după mărire ; e ca strălucirea soarelui care-ţi orbeşte ochii.

Mama şi fiica dormiră împreună în acea noapte şi îmbrăţişarea lor avu pentru ele semnificaţia unei întregi lumi.

A doua zi, Nesta îl făcu fericit pe tatăl ei conducîndu-l pe jos în City, pe malul Tamisei, pînă în punctul unde o aşteptau trăsura şi camerista ca să o ducă înapoi. Răspunzînd unei simple aluzii a lui, fata veni şi pe seară, ca să-l ia acasă. La birou, o găsi pe Lady Grace Halley.

— Eu sînt o incorijibilă jucătoare la Bursă, îi explică această.

— Numai că, îi atrase atenția Victor, acțiunile minelor sînt fluctuante și creșterea pe care o marchează acum nu face decît să le pregătească prăbușirea.

— Ca într-un scrînciob, observă Lady Grace.

Nesta îi măsură, pe rînd, cu privirea.

Și a doua zi, și a treia zi, Lady Grace fu prezentă în biroul tatălui ei. O întreba mereu de Dudley.

Faptul că fata venea zi de zi la birou, de dragul de a merge acasă pe jos cu tatăl ei, pe această vreme iernatică, i se părea suspect Lady-ei Grace : să fi fost uneltirea unei mamei geloase, sau a unui bărbat prea slab, care încerca să se protejeze împotriva lui însuși ? Dar femeia de lume care era Lady Grace se convinsese în curînd de contrariu — fără îndoială, ajutată și de Victor. Ba chiar căzu în extrema cealaltă și se lăsă convinsă că totul se datora plăcerii simple a Nestei de a face exercițiu, mergînd pe jos, cînd, în realitate, fata, bănuitoare, se simțea ușurată ori de cîte ori o vedea pe Lady Grace plecînd. Mama ei, fără să nutrească simpatie pentru această prietenă, era un suflet prea mare ca să poată cunoaște gelozia. La aluziile Lady-ei Grace, chipul Nataliei se constitui în fața ochilor lui Victor, care merse cu explicațiile chiar dincolo de granița adevărului cînd afirmă că Nataly ar fi incapabilă să suspecteze vreodată ceva, pentru că mintea ei, pur și simplu, nu putea concepe nici un fel de intrigă. Nataly percepea totul sub aura perfecte acurateți ; mintea ei nu s-ar putea opri vreodată la un mărunțiș meschin.

— Intrigă ? Nataly ? exclamă el, ridicînd din umeri.

De fapt, în mintea lui, îi reproșa Nataliei incapacitatea de a simți vreo intrigă, dramă, tulburare emoțională. Dar dacă ar fi cercetat-o mai atent, ar fi descoperit la ea mai multă tragedie decît în piesele care ne storc lacrimi la teatru.

Drumul de înapoiere alături de Nesta îl făcea să exulte de bucurie și de mîndria unei fiice care nu se lăsa abătută din drum de nici o intemperie. Îi spunea :

— Fredi îi face atîta bine tăticului ei !

Fără să-i lămurească în ce sens îi făcea bine, și fără s-o lase să întrezărească misterul omului care era el.

Nesta încerca să studieze viața, ținîndu-și privirile ațintite în jos, asupra pămîntului bătătorit, în ciuda înaripărilor și zborurilor sufletului ei tinăr. Mintea ei ar fi reușit să-l cuprindă pe Victor, dacă acesta și-ar fi dilatat dimensiunile spirituale, în maniera lui sublimă ; dar observațiile ei asupra omului de mare suprafață se izbeau, nedumerite, de plăcerile lui atît de simple, de bucuriile pe care i le pricinuiau lucrurile mărunte : vitrinele iluminate ale prăvăliilor, mulțimea de pe străzi, desprinderea din aglomerație, cîte un vînticel cald care adia din loc în loc, în plină iarnă, pe malurile Tamisei, apele întunecate ale fluviului, magnific împodobite cu diademe de spumă. Nu poți sesiza adevărata structură a unui om care se entuziasmează la fiecare pas.

Și flateriile cu care-și asalta fiica îi reînviarau acesteia simțul sleit al propriei ei valori ; îi infuzau suflul lui puternic, întărind-o.

Uneori, Victor izbutea să pătrundă în profunzime, pînă la umanitarismul ei. În asemenea clipe se simțea brusc ispitită să discute totul pe față cu el, să-și deschidă sufletul oferindu-i taina pe care o conținea acesta și să-i ceară ajutorul. Dar nu era decît un simplu vis. Mai curînd cu căpitanul Dartrey ar fi putut discuta ceea ce o rodea, deși își amintea prea bine că asemenea perspectivă o făcuse să tremure toată, la gîndul convorbirii și a faptului de a se plasa la discreția compasiunii acestui om nobil. Își pre-

figura totuși cele mai felurite emoții ; muzica sferelor în sufletul ei, cununi de glorie în ceruri. Și aceste gânduri, așa cum se întâmplă cu sufletele feciorelnice, o făceau să i se dedice trup și suflet ; o împingea spre el un impuls de care creierul era neștiutor, dar singele conștient, mișcarea prin care bobocul feminității din ea, gata să dea în floare, se desprindea din teaca apărătoare a frunzei. Se afla pe țărmul acelei mări incantatorii, unde fecioara, în transă, așteaptă să se ivească bărbatul cu care să-și acordeze destinul. Așa se întâmplă cu aceste tinere încă neînflorite, care adună în miezul crud al bobocului nuanță după nuanță ; și o simplă nuanță poate schimba totul. Poeții ar putea învăța de la ele să se minuneze de forța unei „nuanțe a nuanței.“

Tatăl ei, reînnoindu-și elogiile la adresa lui Dudley Sowerby, tăie toate punțile unei confesiuni referitoare la doamna Marsett. Dudley Sowerby era pentru el „un gentleman desăvârșit, un cetățean conștient de menirea lui“, calități la care se adăuga perspectiva moștenirii unui domeniu și a unui titlu nobiliar. Nesta se înclina în fața meritelor lui Dudley ; citea inscripțiile mărețe de pe soclul unei falnice statui, semn că trecea pe lângă acea statuie.

Victor simțea că era nedreaptă față de Dudley, deși nu-și dădea seama câtă răceală se infiltra în asemenea nedreptate. Căci printre extraordinarele exigențe cu care tinerii își privesc semenii, se numără și aceea a unui caracter bine definit. Nu au nici o îngăduință față de prefacerile intermediare. Or Dudley — și acest lucru se datora influenței ei — se afla în plin proces de dezvoltare spirituală. Interasant pentru filozofi, dar nu pentru tinerele fete.

Victor o acuza pe Nesta că acordă prea multă atenție pamfletelor corozive cu care Colney Durance își trata

prietenii. Aproape că ajunsese și el să-și însușească părerea societății engleze că satirele nu sînt decît niște petarde amărîte atîta timp cît nu sînt lansate de gurile unor tunuri fortificate. Satirele cu care este împroșcată o națiune venerabilă, nu sînt decît ghemotoace de hîrtie trase de pîșcoace de copii. Englezul respinge insolența, cînd nu e în stare să arunce la rîndul lui cu cocoloși, sau cînd Străinul înarmat îl înfruntă și-l eclipsează. Pretențioasa și laborioasa epopee satirică a lui Colney asupra „*Rivalității dintre limbi*“, începuse să-l ofenseze pe Victor, întrucît vedea în ea o săgeată inteligentă care nu nimerea însă nici o țintă ; o accepta doar în măsura în care era o mărturie a declinului unui prieten prea acidulat. Cum își imagina Colney că englezii vor înghiți asemenea injurioasă diatribă ! Sinuciderea doctorului Bouthoin la San Francisco marcase lovitura de grație dată oricărui șanse de succes al serialului. Deși li se făgăduise splendide evoluții din partea domnului Semhians. Care, după ce folosisese cu multă strălucire pe terenurile de sport bîta și mingea, renunțase la aceste arme ale vechii faime anglo-saxone, pentru a se lansa cu hotărîre în bătălia pronunțării cuvintelor englezești și a le salva de catastroficele stilciri ale tipografilor.

După o săptămînă de la abandonarea bîtei și a mingii, domnul Semhians ajunsese, cu sau fără voie, o țîșnitoare de satire la adresa compatrioților săi. Cît despre „pate-tismul sublim al înmormîntării doctorului Bouthoin“, Victor protesta vehement împotriva impietății rezultate din exagerarea ironică a patosului, prin jalea elegiacă de care se lăsase cotropită, la moartea lui Bouthoin, întreaga Britanie și prin panegiricile ei exaltate. Prevestirea Britaniei că „*giulgiul care învăluie acest fiu al meu este propriul meu lințoliu*“, avertisment pentru tînăra generație să

nu se îndepărteze de la drumul străbătut de cel ce s-a dovedit a fi un gigantic pilon pentru gloria patriei sale, era, fără îndoială, o înțepătură usturătoare la adresa conservatorismului. Dar ținând seama că doctorul Bouthoin „se sinucisese în urma unei depresiuni psihice cauzate de impactul unei supraabundențe de mîncăruri neobișnuite asupra unui sistem organic susținut de tradiția exercițiului fizic și, actualmente, lipsit de orice antrenament“, nu ne rămîne decît să traducem observația doctorului Gannius : „Scriitorii se ridică împotriva oricărui ton reverențios, și nu știm ce să mai gîndim despre ei.“ Decît, își spunea Victor, că domnul Durance este un casap-amator în arta satirică.

Nesta găsea mai plăcut să-l vadă pe Colney decît să audă despre opera lui care, în prezenta ei stare de spirit, i se părea inumană. Asemenea publicului nostru englez, în acele zile nici ea nu putea gusta jocul de idei. Ar fi preferat senzații tari, obiective vizibile, reîncarnări ale martiriului creștin. Ar fi preferat istoria unui măcel — dorință care invadează periodic, ca un puhoi năvălit dintr-un canal nedrenat, toate clasele societății engleze, vikingii noștri ; ar fi preferat asemenea cruzimi satirei sterile și frigide. Într-adevăr, nuiaua satirei nu dă rod. Colney trebuia să adopte o poziție defensivă împotriva acuzațiilor domnișoarei. El credea că folosirea nuiiei e benefică pentru tineri. În ce-i privește pe bătrîni, socotea că unica lor salvare ar fi cravașa care să le creșteze pielea de rinocer. Afirma că venerabili politicieni din țara lui nu se deosebesc de fetele bătrîne decît prin faptul că picioarele le sînt bifurcate de pantaloni.

— E acrit pentru că n-a cunoscut succesul, o lămurea Victor pe Nesta. Pînă la urmă, Colney va constata că a pierdut jocul și că s-a oțetît pentru că n-a admis vreodată

să facă o concesie. Uite serialul ăsta absurd al lui — l-a ratat, de bună seamă ; și pe urmă o să spună că insuccesul provine din faptul că a refuzat să gîdile orgoliul englezilor, sau să se preteze la „o complicitate murdară“, cu gusturile lor.

— Dar... mă gîndesc în clipa asta la Skepsey... oamenii onești îl respectă pe domnul Durance și el se arată întotdeauna gata să-i ajute, răspunse Nesta.

— Îi place să-i patroneze.

— Și pe mine mă patronează, tăticule ?

— Tu ești una dintre excepții. Dar mărită-te cu un titlu și trăiește pe un domeniu nobiliar, și atunci să-l vezi ce-o să-și mai dea drumul ! Eu sînt un om de succes și rezultatul este că nu se va arăta niciodată de acord cu nimic din ce spun sau din ce fac eu ; nu vrea să-mi recunoască nici succesul. Zice că am apucat „calea murdară spre succes“. Așadar, dacă am succes, înseamnă că m-am tăvălit în noroi. L-am silit să admită că a greșit cînd a afirmat cu certitudine că tu nu vei fi primită la Morsedge — ăsta a fost un mic triumf !

Plimbările pe care le făcea Nesta seară de seară împreună cu tatăl ei nu o frustrau cu nimic pe Nataly. Fata se întorcea la ea vibrînd de prosperețe și cu inima plină. Iar tatăl era tot mai mîndru de ea : îi cita spusele și-i descoperea mereu noi calități.

— Pot să afirm că fata asta te stimulează să gîndești, spunea el. Nu-i vorba de precocitate, ci de o sănătoasă dorință de cunoaștere. Mai mult decît oricine altcineva mă apropie de propriile mele idei, pe care încă nu le-am adîncit. Ce mai soție o să fie fata asta !

— Preia locul meu alături de tine, dragule, acum cînd mă simt cam slăbită... răspunse Nataly. Nu ți-ai dat seama... ?

— Dudley Sowerby ? Se găsește la Cronidge, cred. Fratele lui mai mare se simte foarte rău. Urită treabă, să aștepți o moarte !

Ochii Nataliei revelară un abis similar.

Să o punem pe seama societății ! O societate care se împotrivește Naturii ne forțează să privim impedimentele cu ochi de criminal. Dar ce s-ar întâmpla cu o societate care s-ar armoniza cu Natura ? Victor n-ar fi putut-o aproba. Sub influența discuțiilor cu Nesta, începu să întrezărească Zeița Naturii. Și această viziune scutură cortina ce ascundea ideea lui care-i tot scăpa. Simțea că în curînd avea s-o regăsească, s-o readucă la lumină. Un glas lăuntric, înăbușit, îi spunea că trebuia să mai aștepte, din pricina inexplicabilei încetinelii a unei anumite persoane de a urca la ceruri, în adăpostul ei spiritual. Acum, însă, nu mai putea lovi : Themison, Carling, Jarniman, pînă și reverendul Groseman Buttermore fuseseră cîștigați pentru cauza umanității. Ascensiunea ei la ceruri, ținînd seama de incapacitatea de a mai pricinui vreun rău aici, pe pămînt, întîrzia în chip cu totul misterios. Și din această cauză, într-un chip la fel de misterios, el trebuia în permanență să străbată un pod cu o porțiune alunecoasă la mijloc. Mulțumită vitejiei lui Fredi, reușise să-și regăsească fermitatea picioarelor. Dar exista pe undeva locul unei lovituri care, spre cîntea lui, rămăsese încă sensibil. Dacă Fredi l-ar părăsi, s-ar putea să cadă din nou, căci atracția pentru fișia alunecoasă se dovedește foarte alunecoasă. Ta-ta-ta-ta ! Totuși, nu trebuia s-o nedreptățească pe femeiușcă, îi fusesec utilă. Și îi va fi încă și mai utilă dacă un anumit membru de Parlament, care era doborît la pat — poftim, iată-ne din nou cu priviri criminale !

Faptul că Nesta nu vorbea niciodată despre „Țara Lacurilor“ îl necăjea, făcîndu-l să intuiască structura gîndurilor ei.

— Și vine fetița mea și azi să-și ia tăticul ? o întreabă Victor în cea de-a cincea dimineață de la întoarcerea Nestei ; era pregătit, cu mohorită resemnare, să audă că în acea zi renunță să vină, cu toate că el abia o aștepta.

— Păi nu știi, astăzi sîntem cu toții invitați la ceai în apartamentul domnului Durance. Vin să te iau acasă de la birou și mergem împreună la el. Mama va veni mai tîrziu. Se pare că va fi un festin de celebrități literare.

— Cînd mă gîndesc pe cine o fi selecționat Colney ! Va fi și Simeon Fenellan, sper. Poate că și Dartrey. Poate că și... da ?

Obrajii Nestei se împurpurară. Așadar, numele lui Dudley Sowerby, chiar nerostit, îi aducea roșeața în obraji. Purtarea lui Dudley era scuzată prin starea gravă a fratelui său. Nici sănătatea tatălui lui nu era prea grozavă... mă rog, astea erau socotelile lui Dudley. Acolo unde e vorba de titluri, se ivesc în mod necesar socoteli de acest fel ; ca și în anumite alte cazuri mai complicate. Ciudat, s-ar zice că în timp ce pășim pe cărările vieții civilizate, invocăm mereu ajutorul lui Orcus ¹, ca să ne putem netezi calea.

— Și dacă se va lăsa o ceață groasă, drăguța mea ?

— Fiica devotată, care-și caută tatăl, poartă întotdeauna asupra-i un felinar care să-i lumineze drumul spre el prin cea mai deasă pîclă, prin deșert etc.

Declamă o frază lungă, ca să-i vadă zîmbetul mijind pe față. Și cînd Victor ieși ca să-i dea o comandă Armandinei, Nesta se aruncă de gîtul Nataliei murmurînd : „Mamă ! mamă !“ o exclamație care voia să spună : „Sînt sigură că procedez bine !“ Nataly sesiză subînțelesul și încuviință ; și Nesta făcea același lucru ca și ea, din instinct, fără să aibă nici un obiectiv în față.

---

¹ În mitologia greco-romană, imperiul morților.

MAMA — FIICA

Cînd Nesta intră, împreună cu tatăl ei, în apartamentul lui Colney Durance, acesta îi luă mîna, se înclină și i-o sărută. Gest cu totul neobișnuit, care avea o semnificație : fata simți că era prețuită. Poate din pricină că se transformase în însoțitoarea tatălui ei.

— Nu l-am putut convinge să îmbrace un palton, se plînzea ea.

— Ar fi însemnat să-i înfrîngi predilecția și ambiția de a purta veste albe, replică Colney, incitat să vorbească, dar nedoritor să fie auzit.

O luă alături de el, și o conduse ca să o prezinte unei mulțimi pestrițe de celebrități de ambele sexe. Printre acestea se afla și editorul revistei în care apărea foiletonul *Rivalitatea dintre limbi*. Se discută despre ciudatul apetit literar al unui public cu gură de balaur. Editorul zîmbi cu melancolică deferență, cînd Nesta o menționează cu veselie pe Delphica. Adăugă cu o jalnică resemnare :

— Citiți așadar serialul ?

— Îl citim cu toții ! răspunse o doamnă în locul ei.

Da, dar noi sîntem aleșii, elita care înțelege semnificațiile absconse și le gustă savoarea ; ni se amintește însă intruna de un balaur insațiabil, cu un stomac foarte năzuos.

— Poate că nu i-ar strica să mai fie puțin scuturat, se consolă Colney, gîndindu-se la perspectivele cărții sale.

— Se știe că bizarul monstru acceptă din cînd în cînd să fie zgîlțit.

— Țu plăcea mîai curînd să fie gîdilă, spuse Fenellan, alăturîndu-se grupului și strîngînd mîna Nestei cu o căldură care o ului și o făcu să-și pună întrebări. Publicul se dă în vînt după gustul bomboanei de zahăr candel pe băț, Colney. Asta îi stoarce lacrimile pe care adoră să le verse și îi procură căldura digestivă, necesară receptacolului său literar — o băsică gastrică uriașă și îngrozitor de leneșă. Nu-i de mirare : după concepția lui, literatura nu poate fi ingerată decît în poziția „culcat cu burta în sus“, deci trebuie să-l lași lat. Și, cît ai zice pește, îi torni pe gît conținutul bibliotecilor ; dar simte că, pe aceeași pîlnie, editorii îi toarnă și-l îndoapă cu ocalele și tonele lor fără de sfîrșit. Nu țipă, pentru că n-are cum. Dar se umflă și se tot umflă, fără voie, cu o hrană complet nenutritivă ; asta-i plăcerea lui intelectuală. Asemenea odioasei vechi torturi *baillir d'eau*¹, e blestemat să piară în cea mai îngrozitoare formă de hidropizie livrescă. Tu, dragul meu Colney, ai ofensat polițaiul sau receptorul care pîndește funcționarea pîlniei, aflîndu-se în permanent contact cu gura lui, ca să se asigure că nu i se toarnă nimic din ce n-a fost supus probelor și analizelor ; iată ghinionul tău. Monstrul ăsta nu-i băiat rău, constăți asta cînd nu ești nevoit să-l servești.

— Oricum, e superior paraziților săi oficiali, murmură Colney.

Celebritățile erau sincer interesate de un ratat ne-lipsit de merite literare ; îi discutau opera, complimentîndu-l pe autorul neîncoronat. Și cu cît elogiile erau mai fervente, cu atît îți dădeai seama de meschinătatea care stătea la originea generozității lor. Publicarea unei cărți este lanterna pe care filozoful o proiectează asupra semenilor săi.

---

¹ Administrarea unor uriașe cantități de apă.

Colney se lăsă smuls din prepararea acizilor săi, cînd îl auzi pe Fenellan raportîndu-i lui Victor anumite întîmplări recente care avuseseră loc la Brighton. Tonul pe care le relata Simeon era nesatisfăcător ; Colney simțea nevoia să intervină cu comentariile lui ; reacționa ca oțelul pe tocilă, cînd auzea ceva care atîngea grotescul sublim național.

— Ciomagul ăla suplu, *demerara*, Victor ! Nu sta să-l asculți pe Simeon ; el e un povestitor anemic, bun să relateze doar ciondănelile dintre partidele politice sau alte asemenea întîmplări prozaice, de suprafață ; aici e vorba de o epopee. În băutură descoperim epopeea organică a Vechii Anglii ; grecii și troienii ; Olimpul parlamentar, berari ridicați la rangul de nobili, fanatici for-năiți, întreaga mașinărie ! Urmărește cu atenție motivele primare ale individului și vei constata că englezii furnizează material pentru versuri falnice ; în acest domeniu devin și ei oameni vii. *Demerara* lui Dartrey constituie un superb episod al epopeii. Eu nu l-am văzut — dacă e măcar cu puțință să-l percepi vizual ; dar am auzit că e flexibil, că are o aparență grosolană cînd se află în repaos ; fulgerul lui Jupiter într-o ipostază, biciul lui Aeac¹ în cealaltă. Imaginează-ți-l pe Dartrey ducîndu-se la gară, pentru a-și coborî miraculoasa armă pe spinarea unui fiu al lui Marte, care l-a jignit cu ceva. Dar îi cunoaștem și numele, dragul meu Victor ! Numele lui, Simeon ? Worrell ; un maior Worrell. Ofensa comisă de el a constat, probabil, în faptul că, după ce a primit instrucția militară, a părăsit de bună voie peticita și cîrpăcita noastră armată engleză, lăsînd-o să înroleze în locul lui un alt tînăr student care, la vremea lui, va proceda aidoma. Și se vede că Dartrey și-a virît în minte să pună capăt

---

¹ Unul dintre cei trei regi judecători ai morților din infern.

acestui sistem de evadare. Să ni-l imaginăm pe Sir Dartrey învîrtind ciomagul deasupra capului, ca să se exerseze ; pentru că e ferm hotărît ca armata noastră să fie alcătuită numai din ofițeri bine antrenați și nu din amatori bătărași care fac pe eroii. Văzîndu-l în această postură, atît de teribil înarmat, și cunoscîndu-i intențiile, Venus, pentru a ocroti un fost slujitor favorit al lui Marte, a născocit tot felul de intervenții menite să creeze diversiiuni, sub forma unei femei cu coif militar, și a lui Skepsey, cavalerul ei servant, mărșăluind într-un grup care informa omenirea înrăită despre hidoșenia imnificării, atîta timp cît aceasta nu poartă sancțiunea Marelui Edificiu ; și a mai născocit o diversiuine cu adevărat englezească sub forma unor bîte purtate de un batalion de băiețandri, discipoli ai idolului național al *baseball*-ului, care au năvălit peste cîntătorii adevăratelor imnuri. Aici intervine și o notă idilică. Au lovit fecioara adorată de Skepsey. Și această lovitură le-a fost fatală. Micul nostru cavaler s-a azvîrlit în mulțime cu o pereche de pumni pricepuți să-și facă treaba. O luntre vitează într-un ocean de aprigi vrăjmași ! Era gata să-și vadă țeasta sfărîmată, cînd deodată a pogorit asupra-le *deme-rara*. A îmblătît și a ciomăgit în dreapta și-n stînga. Destul să spunem că era cît pe-acî să se reverse o mare de creieri. Dar băiețandrii și-au luat picioarele la spinare. Au luat-o vitejește la goană în fața lui Ahile cel turbat. Reușești să vezi scena ? Ai putea aproape să-i cînti balada. Am avea nevoie doar de cîteva nume ale celor căzuți. Potrivit cu relatarea lui Skepsey, s-ar putea asemui cu dăltuirea unei statui de către un maestru : o cioplitură la dreapta, una la stînga, apoi drept la mijloc, cu precizie supremă : cădeau ca așchiile retezate din trunchi. Și după ce i-a isprăvit, Dartrey a înfipt *deme-rara* în pumnul lui Skepsey, și s-a spălat pe mîini

de întreaga bătălie.; iar pe maior l-a lăsat viu și nevătămat. Destulă flebotomie pentru o singură zi !

Urechile Nестei zumzăiau de numele maiorului Worrell.

— Skepsey s-a înapoiat la Londra cu frontispiciul cam ciobit, spuse Victor. E posibil să se fi alăturat celor din Armată ?

— S-ar putea ca Armata Salvării să ofere mediul cel mai potrivit pentru acest pacifist militant, interveni Fennell. Creaturile cele mai pașnice sînt întotdeauna amatoare de război.

— Mediul potrivit ! Scandalagii străzilor.

Victor simțea o împunsătură de gelozie la adresa „Armatei“ care-i ademenise credinciosul slujitor.

— Privește-ți țara și vezi în ce domenii își poate vădi și ea vitalitatea ! spuse Colney. Gîndește-te la acest lucru, cînd procesiunile te fac să scrișnești din dinți. Sînt adevărații dușmani ai viciului ; și se mișcă — în Anglia ! Predicile de la amvon nu au nici un efect. *Pentru boli grosolane, e nevoie de remedii grosolane !* Spune-mi cum te îngrijești, ca să-ți spun cine ești. Puritanismul, n-am să încerc nici măcar să vorbesc despre el — ar fi indecent ; dar compară spectacolul Armatei cu cel al frivolității englezești, și ai să constăți care din ele e mai bun. Și, pentru că veni vorba de amvon, află că Barmby a plecat în est, a acceptat o parohie la malul mării. Skepsey mi-a spus.

— A, de asta nu l-am mai văzut ! exclamă Victor întorcîndu-se spre Nестa.

— Tăticule, n-ai să te superi pe Skepsey dacă s-a înrolat cumva în rîndurile Armatei Salvării ? Sînt convinsă că nu se gîndește decît să-și slujească patria. Nu-i așa, domnule Durance ?

— Și tu la fel ? o întrebă Colney zîmbind.

— Dacă s-ar pricepe și femeile s-o facă !

— În Anglia, femeile activează în prezent în mai multe domenii decât bărbații.

— Dar, domnule Durance, asta e un punct bun pentru Anglia.

— Bun ! interveni Fenellan. Și asta-i răstoarnă teoria lui Colney asupra genurilor gramaticale în care a categorisit națiunile : Germania e de genul masculin, Franța de genul feminin, și cu vechea noastră Anglie cum rămîne ?

— Neutru ! strigă Victor cu atîta tărie, încît i se înroșiră obrazii.

Cercul se lărgi. Nesta își dădu seama că era la mare prețuire, deoarece Colney o conducea și o prezenta tuturor doamnelor. Acestea o încurajau. Una dintre ele, o doamnă Marina Floyer, care ridicase de curînd stîndardul unei insurecții feministe, i se adreseă :

— Am auzit cuvinte foarte frumoase despre dumneata de la domnul Durance. Și el rareori laudă pe cineva. Spune că ai dovedit capacitatea de a medita asupra condițiilor femeii.

Nesta își ținu respirația ; în inima ei încolțise o speranță. Se întreba, în necunoștință de cauză, dacă năzuința ei de a ajuta și a fi de folos ar putea fi cumva sprijinită. Și domnul Durance o aproba ? Atunci, fără îndoială, trăia într-o Anglie minunată, dacă puteau exista bărbați și femei care să țină seama de părerile unei fete ca ea. O ! Asta este marea Anglie liberă, în care domnii și doamnele acceptă și cel mai neînsemnat ajutor pentru ca să curețe țara de nedreptăți, și care nu pălmuiesc fața tinăra care s-a apropiat și a privit ororile mizeriei, nutrind un ideal nobil.

Striga în sinea ei : „Simt !“ Era singurul cuvînt prin care natura ei pură reușea să exprime apropierea de spi-

ritul celest, prin mijlocirea unui înger. Și tremura, flăcări îi alergau prin sînge. I se părea că va fi chemată să ajute la stîrpirea celui mai jalnic rău din lume ; și chiar dacă nu-i va putea ajuta, va fi o binecuvîntare pentru ea să poată îngenunchea și mulțumi cerurilor.

Societatea era pe rînd atacată și apărată. Nesta nu putea decît să asculte cu sîrg. Și tatăl ei asculta. Acuzatoarea era o doamnă ; și avea un public audient, cu toate că vedea în societate un monarh doborît de pe tron din pricină că insultase pe cineva mai de preț decît el : anume, individul închinat în legi brutale — individul purtător al ideilor timpurilor moderne, care cerea pe drept cuvînt eliberarea din ghearele unei lumi învechite, înguste, disciplinare — acea gigantică lume a ipocriziei ! Doamna arunca mînușa, provocînd venerabilele instituții ale acelei lumi ! Și avea audiență, deși nu cu multă vreme înainte spusele ei ar fi provocat oroare, blesteme, ar fi stîrnit Furiile Conservatorismului care ar fi fluierat-o, ar fi biciuit-o, ar fi hăituit-o pînă la exilare.

Doamna Marina Floyer o seconda cu gravitate pe vorbitoare. Colney de asemenea. Victor încercă să-l contrazică.

— Da, răspunse Colney. În țara asta desfășurăm stîndardul extremelor, pentru a izbuti să facem un singur pas. Așa reușim să ne mișcăm : amenințăm cu moartea ca să ne putem croi o cărăruie. Dar ascultați ce vă spun : erorile societății vor fi recunoscute.

Un domn începu să vorbească. Declară că el recunoaște erorile societății. Totuși, aceasta are o existență atît de distinctă, menită să apere binele comun, încît am putea afirma că raportul dintre societate și individ este același ca și raportul dintre trup și suflet. Putem spăla, îngriji, purifica acest trup, dar nu avem voie să-l mu-

tilăm. Afirmarea individualității noastre în opoziție cu societatea — cu societatea existentă — înseamnă semnalul de distrugere a civilizației etc.

Platitudinile pot fi extrem de interesante cînd au contingente cu cazul nostru. — Dar, nu vă fie cu supărare, dacă cerem permisiunea de a spăla, îngriji, purifica, și aceasta nu ni se acordă ? — Dar o aveți ! — Pentru că ne-o luăm singuri, pe riscul nostru !

Dezbaterea se întetise. Atît acuzatorii cît și apărătorii, gîndea Victor, vorbeau bine, și fiecare dintre ei rostea lucruri juste. Era de acord și cu unii și cu alții, dar nu le putea răspunde nici unora nici altora. Își scormoni mintea pentru a afla cauza acestei neputințe, și o află în propria sa poziție. În sufletul lui, era de partea societății. Dar îl irita constatarea că se putea răspunde cu atîta ușurință atacurilor, atunci cînd apărarea avea cuvîntul. Ar fi fost însă absurd să te aștepți la altceva.

Înainte de încheierea controversei, Victor primi un bilețel scris de Nataly, în care-l chema să vină acasă. Îi scria :

„Transmite scuzele mele pentru că nu am putut veni. Colney le va reține pe Nesta și, sper, și pe alte doamne la cină. Avem un musafir. Întoarce-te singur, și fără întîrziere. Totul e în ordine. E nerăbdător însă să se consulte cu tine, nimic altceva.“

Nesta era bucuroasă să mai rămînă ; Victor plecă imediat.

Un musafir ? Fără îndoială, Dudley. Dar această grijă a Nataliei ca Nesta să fie încredințată sau acompaniată de alte doamne la cină, nu-i semăna. Probabil că Dudley întindea coarda și recenta discuție asupra societății, la

care asistase, îi sporea stima față de unul din pilonii ei de aur. Unul dintre participanți declarase că protestul modern împotriva societății, în numele individului, reprezintă procesul pe care i-l intentăm, sub acuzația de crimă. Și, după toate probabilitățile, va fi lung. Dar lumii îi prinde bine să asiste la asemenea proces...

Mă rog, fie că o spunem sau nu, fără îndoială, societatea e un criminal înveterat ; și nu a avansat prea mult față de stadiul ritualurilor sângeroase, cînd victime umane erau oferite unui Dumnezeu flămînd. Ca să poată subzista, societatea trebuie să îmbine argumentul uman cu cel logic, ținînd prin ele piept celor ce poartă stindardul răzvrătirii, și nu opunîndu-le obtuzitatea și opacitatea unei stînci. Aceasta din urmă va fi, neîndoielnic, rostogolită și fărîmițată, mai devreme sau mai tîrziu. O societate bazată pe temelia logică a considerației față de om... o societate care să-i interzică doamnei Burman să mînuiască toată viața o nuia...

Din nou elementul personal care se interferează cu investigarea intelectuală. Și Skepsey și Barmby, amîndoi dedicați unor activități directe, care nu presupuneau nici un fel de investigare ! Erau vrednici de invidiat. Oameni buni.

Victor se agăța de acest subiect pentru că se învecina cu ideea care-i tot scăpa. Își frecă ceafa, imaginîndu-și că simte acolo un cucui. Oare ființele civilizate sînt incapabile de gîndire abstractă atîta timp cît se află într-o situație personală dubioasă ? Dacă-i așa, înseamnă că niciodată nu ne putem elibera complet de cei pe care-i abandonăm. Aparent, insondabila forță a doamnei Burman consta în faptul că-l obliga să-și concentreze toate impulsurile malefice din el și să mizeze pe spiritul diabolic al societății, pentru a o putea domina.

Tot acest flux mental se opri în fața casei lui.

Nataly îi primi sărutul.

— Nu s-a întâmplat ceva rău ? întrebă Victor și i se păru că și vede acel ceva.

Era momentul favorabil pentru a-i spune lucrul căruia, în alte împrejurări, ea i-ar fi acordat mult mai multă importanță.

— Am aflat azi în City că districtul acela din sudul Londrei a devenit vacant. Quatley mă împinge să candidez. Din nou o moarte ! L-am văzut și pe Pempton. Ai să mă crezi dacă-ți spun că merge pînă acolo cu mania lui, încît face investiții în împrumuturile japoneze, pentru că asiaticii nu prea sînt mîncători de carne, și el pretinde că vegetarienii sînt mai stabili și ne vor supraviețui tuturor ? Dudley e musafirul ?

— Domnul Sowerby a fost aici, răspunde Nataly pe o voce joasă, tremurătoare.

Victor îi luă mîna și o simți că-i răspunde cu o strîngere mai curînd nervoasă decît afectuoasă.

— Ca să se consulte cu mine, adăugă ea. Camerista mea se va duce la ora zece să o aducă pe Nesta. Mă pot bizui pe domnul Durance că o s-o conducă acasă ? Ah ! gemu ea.

Victor dădu din cap, spunînd :

— Îmi închipui. Și, dragostea mea, vrei s-o primești pe doamna John Cormyn miine dimineată ? Nu pot suporta goluri. În cercul nostru nu trebuie să existe nicio-dată goluri. Am ghicit bine ? Am vorbit cu Colney să o conducă acasă.

Nataly oftă.

— Ah ! Oricîte măsuri de prevedere am lua ! Răul..: Domnul Sowerby a avut foarte multe de îndurat.

— Da, așa ar gîndi un om de lume.

Pieptul Nataliei se înalță și torentul izbucni, dar efortul de a-și reține lacrimile îi îngheța cuvintele.

— Victor ! Nesta noastră ! Domnul Sowerby nu are posibilitatea de a da explicații... Și cum au putut domnișoarele Duvidney !... În Brightonul ăla !

Vocea pe care o auzea nu avea timbrul cald, bogat, al iubitei lui, ci răsună răgușit, aton.

— I s-a îngăduit să facă cunoștință... au fost văzute chiar călărind împreună... ba chiar a fost și în vizită la ea... oh !... e vorba de una din femeile acelea pierdute. În casa ei ! Fiica noastră ! A fost insultată de un bărbat în casa femeii aceleia. Se vorbește de ea în tot Brightonul. Mama — fiica ! Și, te rog acordă-mi acest credit, nici o fată n-a fost mai păzită... niciodată, pînă cînd a fost luată de lingă mine. Oh ! Nu uita acest lucru ! Ai să mă aperi ? Vei afirma că mama ei s-a străduit din toate puterile... Nu-i un simplu zvon. Domnul Sowerby a avut confirmări.

Vocea i se pierdu într-un suspin. Mîinile lui Victor o mîngiau ca s-o potolească.

— Dudley n-a propus... ?

— Nesta trebuie să făgăduiască solemn... Vai. dar cum s-a putut întîmpla ? Cum ? O cunoștință cu... relații cu... ! Oh ! Ce cruzime !

De fiecare dată cînd se oprea din vorbă, un fior îi străbătea întreg trupul și tonul ei amenința cu o cascadă de lacrimi, pe care, însă, le zăgăzuia.

— Un accident ! replică Victor ; vreo interpretare greșită, nu poate fi nimic rău. Desigur că va făgădui... nici nu are ce să făgăduiască... Cum poate o fată ca ea să discearnă ! Sper că el nu aruncă blamul asupra Nestei ?

— Dragule, ar trebui să pleci mîine la Dartrey. El știe, zvonul s-a răspîndit la club. El o să-ți spună totul, înainte ca noi să-i punem vreo întrebare Nestei. E inocentă, desi-

gur. Domnul Sowerby nu are nevoie de noi asigurări din acest punct de vedere. Să nu fi știut oare nimic despre caracterul acelei femei îngrozitoare ? Ah, dac-aș putea-o socoti într-adevăr atît de ignorantă ! Mă înspăimîntă. Domnul Sowerby a fost foarte indulgent. M-a înțeles. Datoria mea față de ea — trebuie să mă apăr pe mine... ăsta a fost primul meu gînd. Repetam întotdeauna în rugăciunile mele : „Fă, Doamne, ca măcar ea...” Trebuie să vedem ceva mai mult decît motivele obișnuite în faptul că ea, dintre toate fetele, a putut să... el nu a făcut aluzie la asta, a fost delicat ; a spus doar că nu trebuie să se facă zarvă în jurul numelui ei.

— Da, da, Dudley e un gentleman fără pereche. Dar nu-mi place să aud cuvîntul „indulgent.” Draga mea, dac-ai fi fost acolo, probabil c-ai fi constatat că toată vorbăria nu provine decît de la vreo doi-trei bărbați care au văzut-o pe fata noastră călărind alături de... și apoi erau într-un grup întreg ! Eu însumi i-am văzut de multe ori pe toți călărind împreună pe Promenadă. E limpede ca lumina zilei cum s-au întîmplat lucrurile. Mîine dimineață plec la Brighton.

Își spuse că Nataly se domolise. Și chiar din toată povestea asta iritantă, rezultase un profit : Nataly fusese cîștigată în favoarea lui Dudley și vedea în el un pretendent posibil.

Și Nataly își imagină că liniștea care urmase chinului ei însemna o potolire. Trebuia să-și păstreze încrederea în fiica ei căreia îi era atît de îndatorată pentru cuvintele divine cu care o consolase și o îmbărbătase numai cu cîteva zile în urmă. Dar de îndată ce se găsi din nou singură, torturile și umilința prin care trecuse înainte de a fi stat de vorbă cu Victor, reîncepură.

Pentru că o fată cu mintea Nестei nu se putea lăsa înșelată ; revenise acasă înarmată cu cunoașterea unei

femei mature asupra lumii, o cunoaștere extrasă din izvoare întinate, își închipuia nefericita mamă. Se temea să sondeze adâncurile acestei cunoașteri. În inima ei rănită, nutrea ideile societății care o înconjură, anume că sursa corupției constă în contactul cu impuritatea.

În mintea Nataliei răsună iar strigătul deznădejdiei : „Mama — fiica !“ singurele cuvinte care lăsaseră să se întrevadă prăpastia din inima ei în conversația avută cu Victor.

Mulțumea cerului pentru solitudinea patului în care putea repeta : „Mama — fiica !“, auzind în imaginație comentariile lumii ; fiica era scuzată, pe motivul că avea o asemenea mamă ; mama, însă, condamnată fără milă pentru zvonurile iscate în jurul numelui fetei ; și amîndouă azvîrlite în colțul unde zac mormanele de gunoi ale omenirii.

Strigă cu glas tare, simțind că mîndria îi fusese sfărîmată. Mîndria ei, ultimul suport moral, era acum țândări. Lacrimilor stăvilite în prezența lui Victor, li se dădu acum deplină libertate, dar nu se infiripă nici una. Poate că nu mai avea nici măcar puterea de a plînge. Era complet vlăguită. Se ridică din pat ca să încuie ușa împotriva intruziunii Nестei, cînd avea să se întoarcă. O cuprinse o răceală care i se răspîndi în tot corpul, și o ceață îi toropi mintea. Patul din care coborîse îi apărea ca un liman îndepărtat, pentru o corabie tîrîtă de valuri.

În întunericul dimineții posomorîte de iarnă, Victor încercă minierul unei uși încuiate. „Mama — fiica !“ refrenul pendulase un timp și în capul lui, pe parcursul nopții. Ar fi preferat să fi fost supus unei scene de lacrimi, decît să fi auzit vocea aceea fără ton, de parcă ar fi fost albia secată a unui rîu în care acum se prăvăleau pietre în locul apelor melodioase.

Îi ceru Nestei să nu o deranjeze pe mama ei, care avea o migrenă.

— Deși, pe cuvîntul meu, cel mai bun remediu pentru mama ar fi să se uite în ochii lui Fredi ! adăugă el, îmbrățișîndu-și fiica, crezînd cu tărie în ea și, puțin, temîndu-se de ea.

CAPITOLUL X

NATALY, NESTA ȘI DARTREY FENELLAN

Lucrurile plăcute care ne sosesc însă prea tîrziu ca să le mai putem savura, poartă în ele semnul rău al vieții care se îndreaptă spre ultimul ei drum. Cu o zi în urmă, înainte de a fi primit vizita lui Dudley Sowerby, Nataly ar fi fost emoționată și ar fi vărsat lacrimi de fericire văzînd-o pe prietena ei, doamna John Cormyn, venind la ea și vorbindu-i cu căință amestecată cu multă tandrețe. Doamna John îi spuse :

— Nici n-ai să mă crezi cît am suferit, draga mea. Cred că am slăbit la jumătate.

Rosti aceste cuvinte fără să le însoțească de zîmbetul ei vesel, care-i trăda umorul, deși cele două femei știau să rîdă împreună. Nataly îi primi sărutul, îi luă mîna și, la despărțire, o sărută la rîndul ei. Simțise oarecare bucurie la revederea prietenei ; era unicul lucru care o deosebea de un cadavru ; în rest, devenise de o insensibilitate vecină cu moartea la orice rază de lumină care încerca să străpungă nevoia ei de întuneric și tăcere. Își strigă întruna, în sinea ei, că mîndria îi fusese zdrobită : așa cum fac fe-

meile cînd încearcă voluptatea durerii de a-și vedea rănită și însîngerată o demnitate pe care nu o pot apăra și care înseamnă unicul lor resort vital.

Strigătul pornea însă din mîndria ei nesfărîmată, și numai dureros lovită, gata să-și regăsească, după un timp, combativitatea. Își spunea : „Aș fi gata să ispășesc în orice fel, orice ofensă am comis la viața mea. Aș fi gata să mă umilesc și aș binecuvînta cerul dacă mi-ar îngădui să-mi plătesc, măcar în parte, datoria. Singurul lucru împotriva căruia lupt este nedreptatea.“ Protestele ei se îndreptau împotriva acuzațiilor care s-ar fi putut aduce grijii neostoite de a-și păzi fața, dar era prea mîndră ca să le formuleze.

Cea mai mare suferință, durerea cu caracter de osîndă, era totala ei izolare ; familia o izgonise ; și, pe zi ce trecea, fără să-și dea seama cum și de ce, se simțea tot mai înstrăinată de omul pe care-l iubea ; și acum, iat-o înstrăinată și de fiica ei — părea mîna destinului. Abandonarea de către prieteni nu făcea decît să pună și mai mult în lumină această înstrăinare.

Poșta de prînz îi aduse o scrisoare de la Priscilla Graves, care o implora să-i îngăduie s-o viziteze a doua zi.

„Nu-i atît de ușor să te lepezi de cineva !“ își spuse Nataly cu amărăciune, gîndindu-se la prietena a cărei ofensă nu fusese totuși chiar atît de categorică. Îi scrisese : „Vino, dacă ești sigură că o dorești sincer“.

Intrucît postise întreaga dimineață, mîncă la prînz, în camera ei, cu destulă poftă, acuzîndu-se de lăcomie pentru că devorase bucatele pînă la ultima fărîmă și pentru micimea faptului că pofta de mîncare se datora scrisorii atît de vane primită de la Priscilla. În sufletul ei dorea să săvîrșească un act de ispășire, și făptura-i zdrobită părea să-i garanteze că va avea curajul de a se izbăvi. „Trebuie,

însă, să-mi întrezăresc puterile“, se consolă singură, în silă, pentru a-și scuza porțiile consumate în întregime.

Prezența Nестei în casă devenise o sursă de permanentă iritare. O munea îndoiala asupra onestității răspunsului fetei dacă ar fi fost întrebată ; și totodată uimirea, dacă fata ar fi avut curajul să spună adevărul ; adevărul ; detesta gura care ar fi putut da un astfel de răspuns ; ura cuvintele și însuși subiectul ; se disprețuia singură pentru că închipuirea ei plăsmuia tot felul de imagini cu scopul de a-și stîrni emoții reale ; toate se băteau cap în cap, producîndu-i în minte un soi de amalgam care-i înspăimînta rațiunea ; dar, mînată de instinctul de conservare, rațiunea făcu un salt suprarățional și atribui teribila nedreptate a acestei ultime crude lovituri miniei divine, recunoscută a fi divină prin precizia cu care alesese punctul mortal în care să aplice pedeapsa. Își încheștă pieptul cu mîinile și își spuse : „E într-adevăr mortal !“ Gîndul acesta o calmă.

Apoi își spuse, zîmbind : „Niciodată nu am fost conștientă de păcatul meu, pînă cînd nu m-a lovit acest trăsnet“. Era, deci, o lovitură divină. Atunci n-ar fi trebuit acceptată cu recunoștință ? Și ea însăși, care nu apărea cu nimic mai bună decît una din femeile acelea, leproasele sexului ei ! Determinată să înțeleagă acest lucru prin asemănarea dintre ea și fiica ei !

Nataly sorbea otrava distilată din propriile-i exclamații, dar era rece ca gheața. Refuzase de două ori rugămintele Nестei de a o vedea. Bătaia în ușă a Nестei, pentru a treia oară, o făcu să-și simtă sufletul sfîșiat între două dorințe fierbinți : aceea de a-și strînge copila la piept, și aceea de a curma comuniunea dintre ele printr-un cuvînt usturător. Dar chiar atunci se auzi vocea lui Dartrey Fenellan.

— Nu, dragă, îi spuse ea Nestei.

— Propria mea mamă ! răspunse fata cu tandă resemnare.

Și cînd se retrase, o lacrimă se anină de genele mamei.

Dartrey privi ușa care se închidea în urma fetei, și intră apoi în camera Nataliei.

— E o femeie foarte decăzută ? îl întrebă Nataly fără nici o introducere, în șoaptă, de parcă s-ar fi aflat la biserică.

— Nu e, răspunse el, adaptîndu-se manierei ei abrupte.

— Trebuie să fie vicleană.

— Nu mai mult decît altele. Ca o pisică încolțită de dulăi.

— Ca să fi putut amăgi o fată ca Nesta !

— Nu i-a făcut nici un fel de rău.

— Dartrey, vorbești unei mame. Ai văzut femeia ? E o ?... Ah !

— E o femeie, foarte femeie.

— Una din alea... ?

— Draga mea prietenă ! Nu te poți scutura de ele prin cuvinte de felul ăsta. Nu-i una din alea ci una dintre noi. Dacă noi facem parte din altă clasă, e o fatalitate. Nu înseamnă că ele trebuie să poarte o ghiulea de picior, numai pentru că există. Datoriile noastre sînt mult mai mari. Îți repet că nu e decît o femeie, cu toate cusururile femeilor.

— Asta sună a cinism.

— Unii dintre prietenii mei mi-ar imputa contrariul.

— Nu mă sili să-ți urăsc atitudinea cavaleriească. Femeia asta e un bici pe spinarea mea. Numai de nu și-ar fi picurat veninul în mintea Nestei !

— N-ai de ce să te temi.

— Poți să afirmi cu certitudine că nu i-a făcut nici un rău fetei mele ?

— Nastei ca persoană ? Nici un fel de rău. Unei fete ca Nesta nu i se poate face vreun rău.

— Dar reputația fiicei mele ? Răspunde-mi ! Știu bine că i-a știrbit-o. A ademenit-o pe Nesta să vină în casa ei. Și fiica mea a fost insultată în casa acestei femei.

Fruntea lui Dartrey se încreți sub impulsul unei furii care aparținea trecutului și a unei rafale de dispreț care aparținea prezentului.

— Pot să-ți spun doar atât, că omul care, cunoscînd faptele, ar gîndi ceva rău despre Nesta, nu e vrednic să-i atingă nici vîrfurile degetelor.

— Se vorbește de ea.

— O fată frumoasă care călărește alături de o femeie chipeșă atrage vorbele celor ce huzuresc pe Promenadă.

— Femeia aceea e binecunoscută ! spuse Nataly înfiorîndu-se.

Dartrey scutură din cap.

— Nu-i adevărat.

— Are înfățișarea unei doamne ?

— O ținută frumoasă în șa.

— Ar fi putut, în vreun fel, să mă amăgească și pe mine, aici, să-mi impună ?

— Nu.

— Ah ! gemu Nataly.

— Și ce-i cu asta ? Nici nu are asemenea pretenții. Stilul ei nu-i cu nimic inferior celui al unor doamne pe care le cunoaștem. N-a făcut nici un efort să și-l deghizeze. Pentru tine și pentru mine e foarte simplu să o ghicim, pentru că nu uzează de artificii. Poate că un simplu truc, ici-colo. Pe care însă nu a fost nevoie să-l

folosească. Sînt multe femei care fac uz de asemenea trucuri, și nu au fost izgonite din societate.

— Da ; știu ! cunosc ideile astea ale tale.

Odinioară, Nataly îl admirase pentru atitudinea lui cavalierească față de femeile slabe, de femeile căzute.

— Ai stat de vorbă cu această femeie ? Se împăunează cu relațiile ei cu Nesta ?

— Îi mulțumește lui Dumnezeu că i-a dat prilejul să o întilnească.

— E o creatură din alea isterice ?

Imaginea doamnei Marsett apăru în fața ochilor lui Dartrey. Rîse în sinea lui.

— Asta-i o întrebare inteligentă. Uneori are o tendință spre o sensibilitate exagerată. Dar nu-i vorba de isterie. Gîndește-te la poziția ei socială.

Nataly înghiți săgeata neintenționată, și se înclină în fața ei. După care întrebă cu și mai multă asprime.

— Din ce fel de pătură socială provine ?

— Din clasa educată pentru o carieră ușuratică de către piesele din teatrele voastre și cărțile din bibliotecile voastre. Nu sînt îndeajuns de clar ?

— Lasă-l la o parte pe Colney Durance. Are cît de cîtă bună creștere ?... Știe să se poarte, să vorbească... cum e engleza ei ?

— Iarăși încalc granițele domnului Durance în răspuns. Engleza ei e pasabilă. Ai putea auzi...

— Pretutindeni, firește ! Și femeia asta cu o engleză dubioasă și cu maniere provocatoare a putut avea influență asupra Nestei ?

— Eu n-aș fi de această părere.

— Adică *nu* a avut influență asupra ei ?

— Nu multă lume ar putea exercita, pentru multă vreme, o influență asupra Nestei Radnor.

— Gîndește-te ce implică acest lucru, Dartrey.

— Ți s-a prezentat o versiune detestabilă a întregii povești.

— Pentru că o creatură cu mințile înfierbîntate îi mulțumește lui Dumnezeu că a întîlnit-o pe Nesta ?

— Poate că da. Oricum, e o femeie mult mai bună de cînd a întîlnit-o. Nu-ți imagina că pledez pentru convertiri miraculoase. Femeia nici nu face caz de așa ceva. Dar a întîlnit printre semenii ei un suflet mare, și-a întîlnit partea cea bună a conștiinței ei, pe care o fi avut-o în tinerețe — așa s-ar spune. Și îi este recunoscătoare, se simte mai puțin exilată. A întîlnit o adevărată *doamnă* care a luat-o de mînă. Ceva ce nu se întîmplă prea des. După ce a cunoscut-o pe Nesta, nu s-ar mai putea lăsa cu totul pradă părților rele din ea. Nu mai știu dacă ea a spus asta ; dar o spun eu. Tu cunoști numai versiunea unuia dintre gentlemanii tăi, sclavi ai convențiilor.

— Un gentleman adevărat. Am toate motivele de a-i fi recunoscătoare. El nu nutrește ideile tale în asemenea chestiuni, Dartrey. Și e foarte sensibil... în ceea ce o privește pe Nesta.

— În vederea căsătoriei cu ea. Drept să-ți spun, eu prefer alt gen de gentleman. Am avut destule experiențe cu soiul ăsta, din care face parte el. Bărbații care acceptă să asculte bîrfe urite strecurate la ureche și care se îndepărtează pe acest temei de fete oneste nu sînt decît niște imbecili pioși sau niște ticăloși fățarnici. Dacă-mi dai voie să ți-l citez din nou pe Colney Durance — și cum de nu-i în grația ta ? — asemenea oameni îl tentează pe Dumnezeu să prefacă stîlpii societății în stîlpi de sare. Și atunci edificiul se prăbușește. Iar preoții pot admira priveliștea în tihnă. Mi-a spus Victor că Barmby a plecat

la o parohie în est — bun băiat ! Și acolo o să mîrîie împotriva naturii noastre vicioase. Natura nu-i mai răspunzătoare pentru viciu decît ar fi pentru inumanitatea noastră. Amîndouă sînt trăsături rele, dar cea de-a doua e și mai rea...

Nataly îl întrerupse.

— Înțeleg contrastul și văd unde vrei să bați.

— Nu-i așa. Barmby e un om la fel cu toți ceilalți ; împărtășește infamia criminală a semenilor lui, aceea de a strivi speranța în cele mai neajutorate fapte ale societății. Asta-i cu ei — le-au secat sentimentele. Dar și ce lume ! Brutală pentru că e brută, inconștientă. Dar să lăsăm lumea în plata Domnului ! Din partea gentlemanului tău mă așteptăm la altceva. Să audă ce-a auzit despre Nesta, și să se lase cuprins de îndoieli în loc să fie convins că fata nu poate face decît un lucru bun. Și pe urmă să vină să se plîngă la tine ! Avea doar privilegiul de a discuta direct cu ea, de a o muștra, dacă socotea necesar. Există oameni care gîndesc — dacă-i putem numi oameni ! — că a-i smulge pe cei păcătoși din mocirlă e o treabă murdară. Încredințează această misiune numai persoanelor oficiale. Și femeile tale ! așa-i place lumii să le educe, pentru ca să nu înțeleagă ceea ce este omenesc. Doar cu rare excepții, în mare taină, li se întîmplă uneori să încerce simțămîntul de soră. În taină, își permit să gîndească așa cum simt. În public însă, masca de bronz a idolului pe care-l numesc Decența le dictează sau le furnizează sentimentele și gîndurile. N-am să-ți mai repet rațiunile pentru care eu le-aș educa în cu totul alt fel. În prezent, tovarășele noastre de viață nu sînt decît jumătăți de femei. Îți mulțumesc.

Dartrey se opri, apoi adăugă :

— Nu fi îngrijorată. Nu e nici o pricină de alarmă. De nici un fel.

— Cum o cheamă ? întrebă Nataly.

— Numele ei e doamna Marsett.

— Este numele... ?

— Căpitanului Marsett, viitorul Sir Edward. S-a întors ieri dintr-o călătorie în Europa.

Nataly fu cuprinsă de un tremur, care deveni din ce în ce mai violent, încît dinții îi clănțăniră cînd puse întrebarea :

— Asta a fost numele ei dintotdeauna ?

— Vrei să știi dacă numele ei de fată a fost altul ? Poate că da, poate că nu.

— Deci, spui că nu ?

— Nu știu exact, răspunse Dartrey sărind în picioare. Scumpa mea, prietenă dragă, cea mai bună dintre prietenele mele ! Dacă ne duelăm în continuare în întuneric, o să ne rănim unul pe celălalt. Felul tău de a privi povestea asta mă dezamăgește. Te înțeleg. Ți-e teamă că lumea va face imediat comparații. Nu există nici un fel de asemănare. Eu nu urmăresc decît s-o apăr pe acea femeie de judecata necruțătoare a unei surori mult mai fericite, iar ție vreau să-ți cruț orice temeri cu privire la Nesta — sînt absolut neîntemeiate, dacă poți să mă crezi. Să știi, în străinătate, se scrie astăzi mult și cu multă bunăvoință pe această temă : faptele sînt analizate și o femeie înțeleaptă le poate accepta, fără să-și asume oroarea și disprețul ingerilor față de aceste nenorocite. O fată neocrotită poate trăi unele aventuri înainte de a se satornici, și totuși să rămînă o ființă cu intenții oneste. Desigur că e preferabil să fie ocrotită. Cu asta sîntem cu toții de acord. Și, de asemeni, e preferabil ca lumea să nu plece urechea la multitudinea de dușmani ai fetei. Sistemul tău de a nu înfrunta direct și deschis faptele, îi favorizează pe dușmani. Îmi pare bine că Viotor e mai conștient și

recunoaște în ce măsură acest rău social se datorează corupției generate de avere. Și acum trebuie să te las, ca să am o discuție cu... făptura în care s-a prefăcut fluturașul albastru. Într-un mic vultur, aş spune. Vol veni să iau cina cu tine, pentru că Victor s-ar putea întoarce cu unele noutăți.

— Pentru tine ar putea să mai constituie o noutate ceva din ce s-a întâmplat acolo, Dartrey ?

— Oriunde pășește Victor, apar noutăți.

— Îmi va reproșa că nu te-am reținut. Spune-i Nestei că după discuția avută cu tine trebuie să mă odihnesc puțin. Crede ca un copil tot ce-i spui tu.

„Un bărbat de vîrstă mijlocie !“ își spuse Dartrey în sinea lui. Asta-i exclamația cu care se consolează omul matur a cărui inimă ar vrea să trăiască o clipă de sărbătoare. Hotărî că Nataly putea avea toată încrederea în discreția unui bărbat de vîrsta lui ; și se duse la Nesta, conștient de greutatea pe care i-o dădea diferența de vîrstă dintre ei. Văzînd-o, însă, simți că lumina celor ce știa despre ea îi conferea de-a dreptul o aură celestă. Pentru că fata asta frumoasă avea unul dintre sufletele cele mai curajoase — ceea ce visase el dintotdeauna să descopere într-o femeie. Ea, micuța Nesta, fata înaltă cu ochi puri care se afla în fața lui, se și angajase, în ciuda anilor ei fragezi, în lupta cu răul : o voluntară în armata celor hotărîți să aducă o schimbare. Cu atît mai rău ? Așa ar fi gîndit Sowerby. Nu, ea nu făcea parte din ordinul tinerelor fete care, din ignoranță sau în mod deliberat, închid ochii în fața răului, se țin, aparent, departe de orice le-ar putea mînji, și constituie ornamentele țării lor ; o țară care prețuiește ornamentele mult mai mult decît calitățile.

Dartrey ar fi putut pune la îndoială unele dintre lucrurile revelate de doamna Marssett, dar nu s-ar fi putut

îndoi de eroismul fetei : percepea și cîntărea această capacitate după forma capului ei, după conturul gurii ; ori el era obișnuit să măsoare dintr-o aruncătură de ochi asemenea însușire ; dar frumusețea ei, sau mai curînd acel fel special de frumusețe care era al ei părea să te convingă că nu s-ar fi putut apropia cu gîndul sau cu piciorul de noroaiele noastre. Uneori întîlnim cîte o tină ră cu chip de sfîntă, care pare nepămînteană. Nesta, dimpotrivă, părea plămădită din pămînt înflorit. Și unde am mai putea întîlni o fată sau o femeie asemănătoare cu o grădină de flori, care să cuteze să atingă și să răzuie petele murdare ? Îl nedumerea contrastul dintre înfățișarea și faptele Nestei. Își aminti de ochii ei în acea zi cînd el și colonelul Sudley o întîlniseră pe Promenadă, la Brighton. Acum părea împăcată cu ea însăși. Îndoielile lui se spulberară. Și apoi încolți întrebarea : Cum e posibil ca o fată cu un caracter eroic, ca al ei, să se atașeze de un om ca Sowerby ? Era de neînțeles.

Să fi fost cu puțință oare ca iluziile și propriile lui dorințe să-i fi înșelat auzul ? Nesta îi vorbea într-adevăr cu o vibrație puțin obișnuită.

Discutară un timp înainte ca ea, trăgînd adînc aer în plămîni, să-l întrebe :

- Bănuiesc că am căzut în dizgrația mamei mele.
- Bănuiești și cauza ? întrebă el.
- Da.

Ar fi vrut să-i spună totul — cuvintele îi stăteau pe buze. Dacă n-ar fi trecut prin emoțiile legate de întoarcerea ei acasă, ar fi putut să-i vorbească. Acum însă, cuvintele îi erau frîmate de revelația, cu forță de trăsnet, că noblețea caracterului lui, care i-ar fi dat posibilitatea să discute cu el despre subiecte stigmatizate, devenise, pentru ea, obiectul unei venerații personale.

Dartrey atribui roșeața care-i împurpurase obrazii tocmai greutateii de a se apropia de temele interzise. Pentru a-i cruța stînghereala, îi spuse :

— Nici o neînțelegere între tine și mama ta nu poate dura mai mult de o zi. Te pot ajuta cu ceva ?

— O, căpitane Dartrey !

— Lasă-l la o parte pe „căpitane“ ! Dartrey ajunge.

— Cum aș putea îndrăzni ?

— Tu nu ești lipsită de curaj, Nesta.

— Dar nu pentru așa ceva.

— Atunci, te vei obișnui cu timpul.

— Deși, n-aș putea să-ți spun „domnule Fenëllan“.

— Păi vezi ; trebuie să-mi spui Dartrey.

— De-aș putea !

— Și-apoi individul nici nu mai e căpitan ; e un prieten, un bătrîn prieten, foarte bătrîn : într-un an sau doi, or să-i înflorească ghioceli la tîmple.

— Poate că atunci o să am mai mult curaj.

— Imaginează-ți-l așa, de pe acum. Să știi că nu înseamnă lipsă de loialitate față de altcineva, dacă le spui prietenilor tăi pe nume.

Nesta prinse aluzia.

— Nu sînt legată de nimeni.

Dartrey se repezi asupra răspunsului, măsurînd-o atent.

— Am auzit că ești.

— Nu. Eu trebuie să fiu liberă.

— Nu e vorba de o logodnă ?

— Îți rîzi de mine ? N-am aflat niciodată de așa ceva. Tatăl meu o dorea, și dorința mea era să-i fac tatei pe plac. Sînt îndeajuns de vanitoasă încît să-mi închipui că reușesc să văd dincolo de jaluzele și chiar de obloane închise. Logodna — sau ce-o mai fi fost — din cîte am înțeles eu, a fost de mai multe ori ruptă. Pînă în ultimele zile n-am socotit necesar să mă gîndesc la ea ; și acum,

bănuiesc că e definitiv ruptă. Am furnizat motive, se știe. Este exclusiv vina mea. Și nu sînt nefericită, căpitane Dartrey.

— Căpitan prin curtoazie. Foarte bine. Spune-mi, te rog, ce o face pe Nesta să creadă că logodna e ruptă ? Se gîndi o clipă înainte de a răspunde.

— Absența.

— A fost ieri aici.

Fața ei expresivă oglindi tot ceea ce înțelegea că putea să însemne vizita asta ; parcă ar fi inhalat viziunea, ca atunci cînd ne înghițim răsufarea, într-un moment de uimire.

— Acum înțeleg ! Asta lămurește totul. Mama mea ! Biata mea mamă ! Ar fi trebuit să vină la mine, nu la ea. Eu eram vinovata, nu mama ; și ea este cea care trebuie să sufere. În viață nu există o retribuție directă. A avea inimă înseamnă a suferi prin alții sau pentru alții.

— Ai descoperit cam prea devreme acest lucru, draga mea fată.

— Deci propria mea mamă, care mă iubește așa cum mă iubește, mă condamnă ! oftă Nesta. Și dumneata ? Și dumneata mă condamni ?

Dartrey îi strînse mîna, entuziasmat de perspicacitatea ei îmbinată cu acea candoare cerească. Dar se reținu, căci dacă și-ar fi exprimat înalta admirație ar fi însemnat să pună într-o lumină defavorabilă atitudinea adversă a Nataliei. Spuse doar atît :

— Condamnare ? Unii gîndesc că nu-i întotdeauna drept să faci lucrul cel drept. Și eu am făcut greșeli la viața mea, mînat de cele mai bune intenții. Vederile unei mame bune sînt arareori greșite.

— Mi-ai strîns mîna, murmură Nesta.

Aceste cuvinte spuneau, fără îndoială, mult mai mult.

— Bucuros să ți-o strîng din nou, răspunse el.

Cuvintele lui fură rostite pe un ton aerian, așa cum intenționa să fie și strângerea de mână.

— Mă simt mai tare când îmi strângi mâna, spuse Nesta, fără a încerca să și-o retragă.

Vocea îi tremura, așa cum vibrează o sticlă în timp ce se umple ; se opri din vorbă, drept mărturie a unei inimi suprapline. Cum ar fi putut Dartrey să-și slăbească strângerea ! Se simțea dator să-i insuflă tăria după care tinjea. Își spuse că-și va prelungi strângerea de mână încă o jumătate de minut, doar o jumătate de minut.

Ochii Nestei se umplură de lacrimi, totuși continuară să-l privească în față : arăta ca o rază de soare care aurește o ploaie de vară.

— Oamenii mai în vîrstă pot fi cei mai buni prieteni ai tăi, așa presupun, spuse el.

Dar privirea ei făcea ca orice aluzie evazivă să se volatilizeze.

Dartrey putu să deslușească, dincolo de ploaia de vară, o lumină care dezvăluia simțirea în aceeași măsură în care o și învăluia.

Ceea ce văzu însemna mai mult decît atingerea mîinilor, mai mult decît năvala singelui în vine, care pricinuia năvala altui sînge în vine, trezind la viață sămînța latentă a pasiunii.

Dar acesta e momentul cînd un bărbat onorabil, care nu urmărește un joc frivol, devine foarte atent ca nu cumva să apese pe trăgaci. Își opri cuvintele pe buze, dar nu-și putu opri sau modera forța privirilor. Nesta le întilni cu fermitatea și lipsa de sfială care-i erau proprii ; o feminitate inspirată de bărbăție. Nici o undă de moliciune, ci un schimb direct de lumini de ambele părți ; comunicîndu-și atît cît poate comunica soarele pămîntului și pămîntul soarelui. Și cînd o asemenea comunicare intervine

între două fapte, nu mai e necesar nici un fel de angajament, comuniunea e desăvîrșită.

Nesta o simți, fără să-și pună întrebarea dacă e iubită. Era a lui. Nici nu se gîndi la cuvintele a iubi sau a fi iubit. Se simțea năpădită de curenți de fericire dureroasă, un freamăt care o făcea să vibreze ca în urma unui șoc, deși nu trăda nici un semn. Și după ce Dartrey îi lăsă mîna, continuă să simtă strînsoarea degetelor lui. Lumina intensă din ochii lui o stăpînea, stăpînea întreaga zi și toate zilele ce aveau să vină. Acesta-i felul în care iubirea ucide moartea. Nicicînd vreo fată nu-și dăruise atît de total sufletul.

Ar fi fost ultima faptură care să și-l dăruiască, fără rezerve, unui bărbat al cărui caracter nu l-ar fi putut venera. Dar lui Dartrey i-l putea dărui, chiar dacă el iubea altă femeie, pentru că era sufletul ei și nu dorea altceva decît să și-l pună la adăpost.

Dartrey își dădu seama că parcursese acea cale nesfîrșită care nu-ți mai îngăduie retragerea în pustiul pe care l-ai lăsat îndărăt. Se mîna singur, amintindu-și de forța restrictivă a naturii lui, care se lăsase înfrîntă. Avea în față această fată care-l rechemă spre culmile vieții tinere ; o fată curajoasă ; o fată care sîngera pentru cei slabi, care nu se dădea îndărăt în fața femeilor călcate în picioare ; pentru că ea deținea suveranitatea purității, și o tandrețe angelică. Ar fi însemnat un punct de onoare dacă și-ar fi pus în funcțiune forța restrictivă ?

Nataly intră în cameră. O sărută pe Nesta și rămase tăcută.

— Mamă, vrei să ies din încăpere ca să puteți vorbi despre mine ?

— Am discutat despre tine, răspunse mama vexată de iluzia, lipsită de orice sfială feciorelnică, la tema nedorită.

Ar fi trebuit s-o întrebe : „Cum ai ghicit că știu totul ?“, dar întrebarea : „De ce-ar trebui să discut cu el despre tine ?“ se împinse cu mai multă forță. După care, o altă întrebare pe care și-o puse singură : „Există ceva ce fata asta să nu poată ghici ?“ umplu inima mamei de teamă și de îngrijorare. Apoi urmă strigătul lăuntric : „Ce lucruri n-ar fi ea în stare să discute !“ Și subiectul înfiorător care plana jignitor acolo, între ei, fu luat drept o mărturie a neobrăzării fetei.

După ce, vreme atât de îndelungată, Nataly ținuse, singură, piept opiniei publice, de astă dată simțea o ușurare să fie de partea opiniei publice, care ar fi fost cumplit de nedreaptă dacă ar fi confundat-o pe ea cu nerușinarea. Nesta îi adusese acest stigmat. Iar Dudley Sowerby, un generos reprezentant al opiniei publice, avînd din partea acesteia însărcinarea de a proceda astfel, o susținuse pe ea, pe Nataly, și o blamase cu indulgență pe Nesta, fără a le izgoni ; Nataly simțea, sub scutul senzației de a fi protejată, care-i stîrnea întreaga gratitudine față de Dudley Sowerby, că lumea ar fi aprobat purtarea acestuia.

Trecea printr-un acces de lașitate caracteristică celor care au parcurs perioade de intensă încordare, celor puși la grea încercare, persecutați, cum se exprimă ei cînd nu vor să apeleze pentru ajutor la tiranica autoritate opresivă. Dar lumea va continua să rămîină indiferentă la concepția lor și la comportamentul lor apologetic, atîta timp cît va încuraja perpetuarea ipocrițiilor.

Acestea sînt momente în care fețele pe care le observăm își pierd farmecul, dezvăluind perversiunea lăuntrică, dacă putem reflecta îndeajuns încît s-o putem desluși.

Nataly îl prețuia pe Dartrey Fenellan de o mie de ori mai mult decît pe Dudley Sowerby. Și totuși, se uita la el, așa cum ședea lângă Nesta, fără nici un pic de căldură, criticîndu-i pînă și trăsăturile, din gelozie în favoarea lui

Dudley ; deși își amintea prea bine că se rugase în trecut ca soțul Nestei să-i semene leit lui Dartrey Fenellan. Dar acest lucru, ar fi spus ea, se întâmplase înainte ca fiica ei să fi săvârșit indiscreția care făcea acum necesară prezența unui soț al cărui caracter și poziție socială să le garanteze protecția împotriva răzvrătirii, și să nu incite la răzvrătire. Și Dartrey, cel iubit și prețuit, se situa adeseori în rîndurile răzvrătiților ; era nemulțumit de starea actuală a societății ; era în continuă efervescență. dorință de acțiune, furios pe o țară care-i nega acest drept. Își făcea cu ușurință dușmani, ar fi atras desigur un nor de întrebări asupra capului Nestei, ar fi răscolit apele stătute sau adormite. Nu era brațul potrivit să susțină acest lanț de fulgere care era Nesta.

Dartrey citea gândurile care se zbăteau îndărătul frunții Nataliei. Această neobișnuită lipsă de amabilitate a ei nu era o revelație, ci o indicație a hăurilor sumbre din natura umană.

CAPITOLUL XI

UN CAPITOL ÎN UMBRA DOAMNEI MARSETT

Citi gândurile Nataliei cu și mai multă precizie cînd valetul Arlington aduse plicul cafeniu care conținea telegramele — cu care, tovarășa de viață a lui Victor ar fi trebuit să fie obișnuită. Îl luă ; închise ochii ; fața îi păli.

— Ah, telegramele astea ! se scuza ea.

— A luat foc „Țara Lacurilor“ ? murmură Dartrey către Nesta.

— Nu mi-ar părea prea rău, răspunse ea.

Nataly o întrebă cu răceală de ce nu i-ar părea rău:
Răspunsul i-l dădu Dartrey :

— Pentru că știe că „Țara Lacurilor“ o îngrijorează pe mama ei ; sînt convins.

— Asta e cea mai mică dintre îngrijorări, oftă Nataly, deschizînd plicul.

Nesta îi atinse brațul.

— Mamă, îngăduie-mi să-ți vorbesc eu chiar înainte de căpitanul Dartrey... — se întoarse spre el — înainte de... Dartrey Fenellan, spuse dintr-o suflare. Lasă-mă să-ți dezvălui toată inima mea.

Nataly își plimbă privirea de la unul la celălalt.

— Victor se întoarce cu ultimul tren. Îmi telegrafiază că rămîne să ia masa cu...

Îi înmînă telegrama lui Dartrey.

— Cu Marsett, citi el cu glas tare.

Nataly roși ; era furioasă pe Dartrey care nu-și dădea seama că acest nume era o palmă aruncată în obrazul ei.

— Prin asta-ți spune că a făcut ceea ce a socotit el că e bine să facă. Cu alte cuvinte, aș interpreta că a completat opera inițiată de fiica lui. Deci nu vrea să vorbească de acest lucru înainte de a sosi. N-ai nici un musafir în seara asta la masă ?

— Oh ! În sfîrșit o pauză astă seară ! E aproape la fel de interminabil ca și franțuzoaica bătrînă din povestea fratelui tău Simeon, care a tot fost învîrtită și răsucită într-o rotonde de tînărul ei mire, pînă cînd s-a dezagregat în bucăți de atîta dans. Din cînd în cînd, mai rup și eu urceas de repaos, adăugă Nataly, înțelegînd la cine se referea întrebarea.

— Draga mea, ești foarte amabilă că mi-ai spus „Dartrey“, i se adresează posesorul acestui nume, Nestei.

Nataly îi văzu pe amîndoi agitați, în acel fel teribil caracteristic amîndurora, gata să facă afirmațiile cele mai

directe. Ar fi putut pretinde că și dragostea ei de adevăr o egala pe a lor ; dar, fără îndoială, grija ei pentru buna cuviință era mult mai acută. Hai să zicem că, unui bărbat, această lipsă i se poate trece cu vederea. Dar o fată care era în stare să vorbească, chiar printr-o aluzie, despre doamna Marsett — despre existența unei doamne Marsett — și încă în prezența unui bărbat ! Iar el o scuza și o încuraja ; și această fată era propria ei fiică. I se părea că lumea se răsturnase cu susu-n jos ; nu putea accepta asemenea fată ; decît dacă recunoștea, cu penitență, că o plăsmuise din păcatul ei.

Cînd se duseră să se îmbrace pentru cină, Nataly o trimise pe Nesta direct în camera ei ; nu-i putea suporta prezența după ce văzuse satisfacția senină din ochii ei cînd Dartrey acceptase să doarmă în casa lor în acea noapte. Nu fusese un licăr de plăcere ceea ce i se ivise în ochi, nici măcar o expresie bine definită ; ci ceva care părea să spună : „O picătură în plus în cupa fericirii mele !“ O absurdă și jignitoare exhibiție a optimismului prostesc de care dau dovadă tineriiăștia orbi !

Căci dacă lumea ar fi aflat și, de bună seamă, va afla, că Dudley Sowerby s-a lepădat de Nesta Fără Nume, care era prietena abominabilei doamne Marsett, un vîrtej iscat de goarne și trîmbiți le-ar fi măturat, zvîrlindu-le în pustietate.

Nataly trecu printr-o criză de lacrimi, de dorul îmbrățișării fetei împotriva căreia își încuia ușa. Spera că cei doi vor discuta aprins între ei în timpul cinei, că vor discuta nebunește, astfel încît nici o pauză de tăcere să nu-i dea prilejul de a se gîndi la ardoarea care-i anima ; ardoare ce strălucea aproape incandescent sub masca de calm a Nestei. Amîndoi erau neeruțator de înflăcărați. Teama ca nu cumva să o captiveze, să o contamineze și pe

ea, reînțetind elementul inflamabil din sufletul ei, atât de fatal odinioară și cu totul domolit acum, o paraliza, îi îngheța mâinile și picioarele, făcând-o să-și spună cu glas tare, tremurător și răgușit : „Fiecare gând are acum un efect fizic asupra mea“.

Nesta și Dartrey nu fuseseră singuri nici două minute când Nataly coborî în sufragerie. Și totuși își putu da seama că fata era îmbătată de bucurie, fie din pricina a ceva ce-i spusese el, fie pentru că-i făcuse lui acea neobrăzată confesiune. În timpul mesei discutară neînterupt, fără pauze deprimante. Și fiecare cuvînt, fiecare gest al lui se prefăcea, manifest, într-o picătură în plus în smintita cupă de fericire a Nestei. Să fi fost oare numai din pricină că Dartrey Fenellan încuviința relațiile ei cu acea femeie ? Mama simțea că fata îi scăpase din mâini. Torturata mamă simțea că ea însăși își scăpase din mâini.

Pe parcursul serii, Dartrey o imploră pe Nataly să-i ofere plăcerea glasului ei de contralto. Refuzîndu-l, Nataly recunoscî în mintea ei pustiită, cu mirare, cîtă dreptate aveau bărbații să acuze femeile pornind de la capriciile lor, pentru că, de fapt, într-un salon înțesat de lume ar fi putut cînta, ba chiar, în aceste momente, simțea nevoia de companie, de oameni, de un ocean de oameni indiferenți sau zăpăciți, care s-o înconjoare. Ceea ce o făcu să reflecteze că lumea fabricanților de avere, a sindrofiilor, a dansului, a plăcerilor costisitoare și a slujbelor bisericești de duminică, va fi oricînd îndreptățită să se opună rebelilor și criticilor și oricui ar încerca, zadarnic, să-și creeze un statut de independență. Și gîndul acesta o anihila ; pentru că depășise vîrsta la care ar fi putut relua totul de la început, ori o persoană din afara acestei lumi, nejustificată prin poziția materială pe care o ocupa ea, n-ar fi avut nici cea mai mică șansă de a se

ține pe picioare. Ascultă cuvintele de laudă ale lui Dartrey pentru vocea Nестei, care sfișia inima mamei ei cu insuportabila-i duioșie. Era, fără îndoială, o ironie.

În sfârșit sosi și Victor, după miezul nopții.

Nesta, în mod impertinent, se așteptase să i se îngăduie și ei să asiste la discuție.

— Te rog, draga mea, du-te la culcare, îi ceru maică-sa.

Victor o sărută pe Fredi a lui, promițându-i :

— Las' că vorbim noi mâine.

Iar ea își interzise să mai stăruie.

Victor făcu ochi mari, dar fără supărare, când o văzu luînd mîna lui Dartrey, în chip de noapte bună, și lipindu-și deliberat buzele de ea.

„Să fi gîndit fata asta că îndreaptă o nerușinare printr-o alta ?” se întrebă Nataly. Un glas îi șoptea la ureche : „Unele mame și-au palmuit în public fiicele pentru mai puțin de atît !” Era glasul incapacității ei de a ține piept fetei. Urmări retragerea Nестei din cameră, impresionată de naturalețea gesturilor ei, pe care i-o reproșa.

— Biata fetiță, n-a văzut un munte anul ăsta ! exclamă Victor, oferindu-și un motiv ca să-și poată compătimi copila. I-am făgăduit lui Fredi că n-o să treacă nici un an în care să nu se desfete cu înălțimile Alpilor. Îți amintești, mamă ? Odată, în munții din vestul țării. Imaginează-ți, Dartrey, Fredi era un ghem de fetiță, să tot fi avut șapte sau opt ani. Și zăcea trează în pătuc. „La ce se gîndește Fredi ?” am întrebat-o. „Mă gîndesc la piscurile munților în noapte, tăticule”, așa mi-a răspuns. Acum ar putea să le escaladeze, are picioare bune.

— Victor, trebuie să ne raportezi ceva, îi curmă vorba Nataly. Ai luat masa cu oamenii aceia ?

— Cu cei doi Marsett, da ; un cuplu destul de bine asortat. Căsătoria va avea loc înainte de sfîrșitul iernii —

cît mai curînd ; înainte de Crăciun ; sigur de tot înainte de primăvara viitoare. Opera lui Fredi ! El mai are, desigur, de aranjat unele chestiuni, de pus unele lucruri la punct. Ea e o femeie frumoasă, înaltă, bine făcută ; ştie să se şi poarte : va fi o Lady Marsett destul de potrivită. Şi ori de cîte ori vorbea despre fata noastră, îi veneau lacrimile în ochi.

— Treci pe la mine înainte să te duci la culcare, spuse Nataly, cu o voce scufundată, ridicîndu-se de la masă. Noapte bună, Dartrey. .

Se îndreptă spre uşă ; nu avusese curajul să-i întindă lui Dartrey mîna, de teamă să nu-i tremure. Nu numai că fusese nevoită să înghită din partea lui Victor un amestec greţos, dar simţea că o ardea ca otrava.

— Zău aşa, toată treaba asta i se datorează lui Fredi, repetă Victor de îndată ce rămase singur cu Dartrey, confortabil tolăniţi în fotoliile din fumoar. Am făcut pe tipul cu morgă faţă de Marsett — un om foarte cumsecade, cam greoi, dar foarte ataşat de femeie. Ea are un cap mai bun ca al lui. O Lady Marsett destul de bună. Am bătut şaua pe tema maiorului Worrell : fiică-mea insultată, şi-aşa mai departe. Marsett aflate — a vorbit foarte la locul lui despre treaba asta. Mi-a cerut scuze, i-a spus maiorului că nu-i un gentleman şi că n-are ce căuta în compania unor gentlemen... chiar aşa... l-a făcut cu ou şi cu oţet. Şi-o să se însoare cu ea, cum te vād şi cum mă vezi, va face din ea o femeie cît mai demnă de prietenia cu fiica mea. Dar ce mutră a făcut el cînd a venit vorba de cununie ! Nu-i place căsătoria. Pe de altă parte, însă, nu poate renunţa la femeie. Ori ea e pentru instituţia legală. Ar fi însă gata să-i dea papucii, mai curînd decît „să vadă cum e insultată cea mai sinceră femeie din lume !“ Astea-s chiar cuvintele ei. Aşa încît el o să înghită hapul.

chiar dacă-i amar. Antecedentele ei, presupun ; va trebui să le înghită și pe astea. Dar cînd un bărbat iubește o femeie — și știe că o salvează de la decădere — trăim într-o lume oribilă, și e cumplit din partea noastră să lăsăm o femeie să ajungă sub călcîiul acestei lumi — așa cum ziceam, o femeie trebuie să aibă un bărbat de care să se sprijine — doar dacă nu-i atît de coruptă ca doi sau trei dintre bărbații pe care-i cunoaștem noi bine ; pe cuvîntul meu, Dartrey, ajung și eu la ideile tale în chestiunea asta. Dar ce mă uimește pe mine este fiica asta a mea, fărîmița asta de fetiță în cămășuța ei cu volănașe, care se gîndește la „piscurile munților în noapte.“ Ea a realizat totul, sau cea mai mare parte. Am zîmbit în sinea mea, cînd am plecat din casa lor, gîndindu-mă că mica mea Fredi ne-a pus pe toți pe frigare. Se pare că Marsett a jurat c-o s-o ia de nevastă ; jurăminte de amor, știi cum vin astea ! În orice caz, niciodată n-a fost mai aproape de a o lua decît e'acum. Sper că îl călăuzește judecata cea dreaptă ; și mai sper că omul n-o să aibă pricini de regret. Vorbește despre Nesta... cu un fel de evlavie rustică. Se așteaptă să moștenească în curînd titlul... o să părăsească armata — biata noastră armată jumulită, cum îi spui tu — și o să ducă viața unui nobil de țară : vînătoare și așa mai departe ! Ei bine, nu numai armata-i jumulită, la fel se întîmplă cu întreaga țară, din cauza bogăției ăsteia infernale a unora dintre noi ! Totul numai de dragul plăcerii, așa-i ? un paradis pierdut pentru o prună glasăată. Și dacă nu sîntem jumuliți, ca regimentele care-și pierd cei mai buni ofițeri, atunci sîntem emasculați : jumătate din națiune e alcătuită din trîndavi și din cei care-i slujesc pe trîndavi.

— Da, și nobilii tăi de țară și negustorii tăi nu reușesc să furnizeze armatei decît o bandă de mocofani care nu

știu decît să consume și să ia șilingul ce li se dă la înrolare, și pe care nu-l merită.

— Acum vorbești ca bătrînul Colney. Dar, crede-mă, mi-e rușine de numărul servitorilor care mă slujesc pe mine. Nu m-ar supăra deloc să știu c-ar fi instrucți pentru armată și pentru respectul de sine, cum spune Skepsey. Sfrijitul ăsta de Skepsey   mai aproape de adevăr decât oricare dintre noi. Cu Matilda Pridden a lui !  i s-a depășit pe sine însuși în ceea ce privește concepția despre femeii. Uite un om care a fost adus de trei ori în fața tribunalului, fiind considerat un cetățean nedisciplinat, și eu declar cu mâna pe inimă că e unul dintre cei mai buni cetățeni din Anglia. Nic dat  nu mă pot gândi la Skepsey fără să încerc o extraordinară și prostescă invidie, că și cum el ar pune în practică o idee pe care am avut-o eu c ndva și care mi-a scăpat, fără s-o mai pot regăsi.  i a doua persoană, e Fredi.  i ea promite să fie la fel de devotată și la fel de directă că și el. Efectiv, mă îndoiesc dacă vreunul dintre noi ar putea-o opri din drum când și-a pus ea în cap să facă ceva ce i se pare drept.

— N-aș vrea să cred c-ar fi posibil.

— Foarte bine, dar e o st nc  în calea noastră. Va trebui să ne schimbăm drumul, prietene. Știi, am luat masa cu cei doi, după ce-am discutat v reo douăzeci de minute între patru ochi cu Marsett — el m-a invitat, formal, pentru c  se făcuse t rziu.  i am vrut s-o fac fericită pe femeie, pe lingă faptul că doream să aplic p cetea cordialit ții asupra bunelor lui intenții — chestie de diplomatie !  i am aflat de la ea — ție o să ți se pară probabil firesc — că Fredi i-a promis să-i fie domnișoară de onoare la nuntă.

— Asta nu-i neces r, răspunse, Dartrey,  n lț nd din umeri.

— Aşa gândim noi. Dar nu uita că ai de-a face cu Nesta Victoria. Nu mi-ar plăcea să mă înfrunt cu fata asta, deşi sînt gata să țin piept oricărui bărbat sau femei de pe lume.

— Atunci cînd e convinsă că face un lucru drept.

— Dar ne putem încrede întotdeauna în judecata ei, dragul meu Dartrey ?

— În cazul de față va aduce argumentul că hotărîrea ei de a-și ține promisiunea o să-l oblighe sau va contribui să-l oblighe pe căpitanul Marsett să-și împlinească angajamentul luat.

— Ciudat, maică-sa a făcut o întoarcere de o sută optzeci de grade în favoarea individului ăluia, Dudley Sowerby. Nu mă plîng ; prinde bine. Dar ce ți-e și cu femeile !

— Mă rog, afîta timp cît gîndești că femeile trebuie plantate în pămîntul de la malul riului, vor undui odată cu valurile, ca niște alge, n-ai de ce să te miri.

— Heterodoxia ta în legătură cu acest subiect a ajuns o manie, Dartrey. Nu putem acorda totală independență femeilor.

— Atunci nu vă mai plîngeți de labilitatea lor !

Victor părea îngîndurat.

— E fantastic, fetița asta a mea — ei, acum are statură ! și ce cap ! Și ascultă de glasul rațiunii. Dar ține minte ce-ți spun : cu aerul ăsta cuminte al ei, cînd o să se mărite, soțul o să fie convins că e cea mai docilă femeie din lume. Ca soție, sînt sigur că așa va fi. Dar ca femeie, dacă o să i se năzărească vreodată că e de datoria ei să procedeze într-un anumit fel, bărbatul o să fie cel care o să alerge după ea, dacă o fi să tragă împreună la jug. Dacă o să-i trăsnească prin cap ideea că poate fi de folos unei prietene, sau sexului slab în general !

Doamna Marsett spune că a simțit că Nesta „sîngerează” pentru cauza femeilor. Biata femeie nu mi s-a prezentat în forma ei cea mai bună, tocmai pentru că se străduia din răputeri să-mi placă — vorbea incoerent, o cascadă de fraze fierbinți. Dar știe să se poarte și, spre sfîrșitul cinei, a părut mai naturală. Curios, cum poți educa o femeie numai prin aluzii și o bună îndrumare. Dar Marsett a fost Marsett de la început pînă la sfîrșit. Destul de mișcător. La un moment dat, mi-a spus bietul de el : „Mare ghinion pe capul meu dacă Judith n-o să-mi poată dărui un fiu !” E un sportiv de prima clasă, așa mi s-a spus. Dar ar fi trebuit să se gîndească mai de mult la familia lui. Știi, Dartrey, cazul ar trebui privit și din punctul de vedere al familiei. Și al societății. Știu că tu nici nu vrei să auzi de așa ceva. Gata, acum a îți dai drumul !

Dartrey deschise focul împotriva ghiveciului de idei ale lui Victor.

— Bine, bine, răspunse acesta din urmă. Dar trebuie să-ți cer să nu sufli o vorbă Nataliei despre așa-zisa promisiune de a o conduce pe doamna Marsett la altar.

Urcă în camera Nataliei.

O trată cu multă considerație și ea își dădu seama că o legăna ca să poată adormi.

Se lăsă dusă cu zăhărelul, din sila de a mai discuta subiectul detestat. „Femeile de teapa asta ne invadează de pretutindeni ! N-ai cum să te ferești de ele !” era strigătul ei lăuntric, cu reverberația inevitabilului acompaniament : „Și tu ești considerată a fi una dintre ele !”

Victor o puse la grea încercare cînd, din deprinderea lui de a se mîndri cu tot ce făcea Nesta, începu să ridice în slăvi comportamentul fetei. Nataly se întrebă : „Oare Nesta mi-a arătat atîta compasiune în ultima vreme tocmai din pricina insensibilității ei morale față de rău ?”

Acest gând îi tortură inima întreaga noapte, pregătind-o pentru un șoc cumplit, căruia imaginația ei îi împrumuta felurite forme : temuta bătaie în ușa de la intrare a lui Dudley Sowerby. Sau a unui curier care-i înmîna o scrisoare politicoasă, prin care Dudley o anunța că se consideră eliberat de orice obligație față de fiica ei. Sau o scenă cu Nesta, în care Nataly s-ar fi lăsat tîrită fără voie, asaltată de izul execrabil al subiectului de nesuportat. Fata îi apărea ca o amenințare mortală. Desigur, era indiferentă la ocrotirea pe care i-o oferea numele lui Dudley. Robustă, impulsivă, fiica lui Victor, ar putea fi în stare... mama ei asculta șoapta diavolului în ureche — dar nu, nu ! Nesta năzuia spre înălțimi ; era puritatea întruchipată. Dar lumea, fără îndoială, o ș-o acuza și de așa ceva ; și lumea o să ajungă pînă la cauză : ereditatea, așa vor spune toți. Și va fi, oare, o explicație chiar atît de falsă ? Nataly stăruia asupra acestei întrebări pînă cînd avu senzația că propria ei existență se dizolva într-o pată neagră care mînjea pămîntul și se minună de răsufierea care-i aducea aer în plămîni, întrebîndu-se dacă îi va mai urma și o alta ; medita asupra forței haine care ne menține respirația. „Deși aș putea respira însuși suflul fericii dacă aș porni acum în galop prin lande !“ șopti inima ei către tinerețea care încă mai pulsa în ea. „Și din nemărginirea zărilor aș putea sorbi iar o fărîmă din respectul de mine însămi.“ Mintea Nataliei o porni în galop prin lande. Și o aduse față-n față cu fiica lui Victor ; Nataly se lăsă din nou înghițită de remușcări și de reproșurile adresate Nastei. Fata moștenise ceva din forța caracterului tatălui ei, care biruia prin dominarea, dezrădăcinarea, năruirea a orice i se punea în cale.

Dimineața, Nataly dormea dusă. Victor îi lăsă vorbă Nastei să nu o deranjeze pe scumpa ei mamă. Prin ur-

mare, cînd sosi Dudley Sowerby ca să discute cu doamna Victor Radnor, fu informat că îl va primi domnișoara Radnor.

Întrevederea ținu o oră încheiată.

După aceea, pe la ora prînzului, Dudley îi făcu o vizită lui Victor, în City. Perplexitatea zugrăvită pe chipul lui era mai mult decît grăitoare. Înainte de a o vedea pe tinăra domnișoară, Dudley avusese de digerat o sumedenie de lucruri ; mai multe, gîndea el, decît i s-ar putea cere oricărui gentleman englez să consume. Acum, Nesta îl trimisese să discute cu tatăl ei, care petrecuse o zi la Brighton și care, presupunea ea, îi putea explica tot ce era de explicat. Dar îi mai adăugase că dacă i se va cere să abandoneze o prietenă, n-o va face sub nici un chip. Dudley îi ținuse o prelegere asupra naturii prieteniei și a proporției îndatoririlor pe care le implică o prietenie ; îi predicase despre necesitatea selecționării prietenilor, incapacitatea fetelor tinere — inevitabil lipsite de experiență — de a discerne adevărata clasă din care trebuie aleși prietenii, primejdiile la care se supun acestea împrietenindu-se cu persoane care nu poartă pecetea respectabilității.

— Și ce-a răspuns Fredi la toate astea ? îl întrebă Victor.

— Domnișoara Radnor mi-a spus... probabil că eu am o minte obtuză, pentru că, vă mărturisesc, nu mai înțeleg nimic... mi-a spus că toate astea sînt precepte bune pentru școala fariseilor. Iată ce răspunde cînd se pune problema asocierii dintre o domnișoară de societate și o femeie cu reputație notorie.

— Nu-i notorie. Îți deservești cauza dacă vorbești „în termeni extremi“, după cum spune un prieten al meu. Ieri am văzut-o și eu pe femeia asta. O venerează pe domnișoara Radnor.

— Nesta va înțelege adevărul cînd se va mai maturiza ; și o să-mi fie recunoscătoare, adăugă Dudley în grabă. Așa cum stau lucrurile în prezent, vreau să sper că acea îndoielnică asociere va înceta. Numele ei... trebuie să mă gîndesc la familia mea.

— Îți doresc să ancorezi cu bine. E o chestiune care trebuie elucidată între dumneata și fiica mea. Și ia aminte la ce-ți spun : nu o să ai nimic de pierdut dacă vei fi soțul unei femei de caracter ; doar dacă vei încerca s-o ții în frîu. Nesta aparține vremurilor noi. Nu mi-e rușine să-ți mărturisesc că mă îndrumă și pe mine. Diseară, Fredi va avea o bucurie. Am primit o scrisoare de la Sanfredini, din Milano. O invitație pentru luna mai, să-i aduc fina la vila ei de la Lacul Como. Dorește s-o îmbrățișeze. Mi-a scris pe adresa de la birou. Nu pomeneste un cuvînt despre duce. I-a făcut vînt. Dacă vrei, poți să-i duci dumneata lui Fredi scrisoarea.

— Sînt ocupat, replică Dudley.

— Atunci, vezi-ți de treburile dumitale. Ai să mă susții ? Se pare că districtul din sudul Londrei pentru care candidez va fi vacant în ianuarie ; la începutul anului viitor ; cel mai tîrziu în februarie. Știu că ai unele interese familiale pe acolo.

— Voi face tot ce-mi stă în putință să vă susțin, răspunse Dudley.

Plecă, spunîndu-și, cu acea cumplită furie a censozorilor universali, că transformările prin care trece lumea noastră au făcut dintr-unul din cei mai înstăriți oameni din City o căpetenie de boemi. Și mai sînt unii care ridică în slăvi timpurile moderne ! Se mîndrea că fiică-sa aparține acestor timpuri. Auzi, să facă în luna mai o vizită cîntăreței aceleia care se despărțise de soțul ei ! Asta avea să pună capac la toate.

Cînd se întoarse acasă, Victor constată că relațiile dintre Nataly și Nesta ajunseseră la un vremelnice armistițiu. Doctorul Themison îi făcuse însă unele aluzii la sănătatea soției sale, așa încît Victor o sfătui pe Nesta să se ferească, atît cît îi stătea în putință, să-și necăjească mama, mai cu seamă în legătură cu Dudley pe care acum Nataly, dintr-un capriciu femeiesc, îl favoriza, după ce se împotrivise atîta la început. Cum am putea vreodată să găsim un fir conducător în labirintul din mintea femeilor, în fluctuațiile lor de atitudine ! Teoriile lui Dartrey erau absurde. Oare Nataly le considera primejdioase pentru o fată tînără ? Acest lucru ar explica oarecum virajul simpatiilor ei.

— Domnul Sowerby m-a părăsit cu un adio, îl informă Nesta.

— Domnul Sowerby ? Draga mea, el s-a angajat față de tine. Și-a angajat inima și onoarea. Nu v-ați despărțit definitiv ?

— Am repetat și eu cuvîntul folosit de el. Dar mă gîndesc întruna la mama. Se face albă ca varul la cea mai mică nemulțumire. Și acum a început să țină la domnul Sowerby.

— Tu ești cea care ține la el !

— N-aș putea jura.

— Aiurea !

— Nu mă presa, tăticule. Ai să vezi, se consideră eliberat.

Într-adevăr, așa se întimplase cu Dudley, deși nu formulase acest lucru în cuvinte clare. Îi venea foarte greu să digere repulsia sa innăscută față de această ceată de boemi, ca să nu mai vorbim de dezaprobarea rațională cu care-i privea. Era pe punctul de a-i scrie o scrisoare.

Nataliei, adică singurei persoane despre care instinctul său îl avertiza că-i acordă deplină înțelegere.

Nataly își adună curajul pentru a discuta cu Nesta subiectul detestabil care-i amăra în asemenea măsură atât pe ea cât și pe Dudley Soywerby. Urmă o penibilă jumătate de oră între mamă și fiică. Dar nu Nataly a fost cea care a plîns.

O altă întrevvedere avu loc între Nesta și pretendentul ei. Spre deosebire de domnul Barmby, care la început refuzase un „nu“ din partea ei, dar pe urmă îl acceptase și plecase să-și facă datoria lui cucernică, fapt pentru care Nesta îl respecta, Dudley îi acceptase refuzul, lăsînd-o să-și închipuie că-și redobîndise libertatea, pentru ca mama sau tatăl ei, îmboldiți de dînsul, să înceapă intervențiile în favoarea lui ; ba mama ei chiar o implora. Așa încît concluzia că Dudley o iubea cu adevărat se înfiripă în mintea Nестei ca zorii unei dimineți londoneze ; drept care, despărțirea de el într-un mod onorabil, cuviincios, pozitiv, ajunsese o problemă care o obseda neplăcut. Spera, în sufletul ei, ca Dartrey Fenellan să o ajute ; ba chiar nutrea, în legătură cu aceasta din urmă, unele visuri nebunești. Din momentul în care îi spusese pe nume, gîndurile și năzuințele ei feciorelnice nu mai curădeau nici o barieră ; numai dragostea față de tatăl ei, dragostea și mila față de mama ei o împiedicau să facă pasul care l-ar fi determinat pe acest bărbat, căruia îi dăruise întreaga ei ființă, să o primească în brațele lui sau s-o respingă. Nimic altceva nu o interesa. Dar părinții ei o împingeau spre Dudley ; și acest sensibil domn se prezentase, își primise rana și plecase cu ea cu tot. Totuși, se întorcea mereu. În cele din urmă, se feri să-l mai rănească. Și Dudley venea mereu și se străduia să o cîștige, gata să accepte orice condiție. Era un bărbat atră-

gător, ba chiar, domnișoara noastră recunoștea în sinea ei că frumusețea lui Dudley părea să se accentueze pe măsură ce pretențiile lui îi apăreau tot mai respingătoare. Acreala pe care gura lui o exprimase în trecut se risipise cu totul, vederile i se lărgiseră și deveniseră mai generoase. O complimenta pe Nesta pentru „mărinimoasa ei bunăvoință“, în termeni cam ambigui, totuși cu multă sinceritate ; recunoștea că lumea modernă „ridică o seamă de dificultăți pentru el, dar, neîndoielnic, are cele mai laudabile intenții“, și că situația femeilor în societate trebuie neapărat îmbunătățită, ba chiar că ar trebui să li se acorde mai multă considerație. Exclama cu convingere : „Femeile sînt hărăzite să poarte o extraordinară povară !“ Dar aici se oprea.

Inteligența ascuțită cu care se confrunta își dădea seama că această exclamație plină de compasiune constituia punctul la care și ea trebuia să se oprească. Totuși — urmînd probabil unele sfaturi care i se dăduseră — Dudley nu o mai presa cu cererea în căsătorie ; și recunoștința îi tempera Nестei observațiile critice, insufliindu-i totodată o undă de orgoliu pentru că ea contribuise să-i lărgască ideile și sfera îngăduinței față de societate. Sensibilă cum era, influența pe care știa că o are asupra lui nu-i atingea decît vanitatea. Dar pudoarea lui afectată o sîciia. Pe de altă parte, Dudley își imagina că el o modelează și, prin acest lucru, o cucerește. În consecință, era stăpînit de năzuința oricărui îndrăgostit spre posesiune exclusivă. Și, spunîndu-și că avusese destule de înghițit, deveni exigent. Îi vorbi despre obiecțiile lui la unele dintre ideile domnului Dartrey Fenellan.

— Azi dimineață am primit două scrisori care m-au făcut fericită, îi răspunse Nesta.

O evaziune menită să-l provoace. Observase cît de rigidă devenise la auzul obiecțiilor lui.

— Și una dintre scrisori vine de la domnul Dartrey Fenellan ?

— Una e de la draga mea prietenă Louise de Seilles. Se întoarce la mine la începutul lunii viitoare.

— Și cealaltă ?

— Și cealaltă e tot de la o prietenă.

— La fel de dragă ?

— Nu chiar la fel. Dar scrisoarea ei m-a făcut fericită.

— Ți scrie din... nu din Franța ? Ci din... mă tentezi să ghicesc.

— Îmi scrie ca să mă anunțe că domnul Dartrey Fenellan a ajutat-o într-un fel pentru care-i va rămîne recunoscătoare întreaga viață.

— Și locul de unde scrie este... ?

Subțierea buzelor lui vădea că știa prea bine. Dar stăruia să facă pe neștiutorul. Voia să se asigure.

— Locul nu are nici o importanță, răspunse Nesta.

Dudley își spuse că „are toate justificările ca să investigheze.”

Nesta se înclină grațios în fața lui.

Înțepăturile și șopîrlele și degradantele usturimi la care era supus în acest cuib de boemi milionari îl făceau să turbeze de furie.

— Ești... dă-mi voie să te întreb... ești încă... nici nu mă pot gândi la așa ceva... Nesta !... fără îndoială, am dreptul să-ți dau un sfat... e cu neputință să ai consimțămîntul mamei tale în această chestiune... ești încă în relații, în corespondență cu... ?

Nesta se înclină din nou grațios, spunîndu-i :

— Da.

— Cu acea persoană ?

Îl năpădise un profund dezgust pentru această lume modernă, în care un gentleman de tradiție ca el fusese ademenit să pătrundă, numai pentru a-i simți mușcătura.

— Refuz să cred, răspunse pe un glas forțat.

— E o femeie măritată acum, sună răspunsul neobrăzat, exasperant.

— Măritată sau nu, e totuna ! strigă el, apoi adăugă în șoaptă : Nutream speranța... Acestea pot fi ideile domnului Fenellan dar nu sînt și ale mele. Am și eu... oricum, ceva cred că mi se cuvine și mie. Întreabă pe orice doamnă — există preoți, știu, preoți care se străduie să ridice aceste femei... ceea ce-i foarte just ; dar nu să te asociezi cu ele... să numești prietenă pe una din ele ! Întreabă pe orice doamnă, pe oricare ! Mama ta...

— Te rog frumos să nu o necăjești pe mama.

— Te rog frumos să-mi spui dacă ai de gînd să continui această corespondență, ceru Dudley.

— Toată viața, și nu cred că mă dezonorează.

— Ba te dezonorează. Apoi adăugă în grabă : Te sfătuiesc să fii mai prudentă, nici o doamnă din întreaga lume n-ar putea fi de altă părere. Oricum, dacă asemenea caz ar ajunge de domeniul opiniei publice — și va ajunge cu siguranță — nici o doamnă, căsătorită sau nu, n-ar suporta, n-ar putea evita umbra degradării pe care o aruncă o asemenea relație, chiar cea mai mică intimitate cu... într-un asemenea caz trebuie să apelezi la cuvinte grele... „scursori ale societății“, da ! Gîndirea mea e foarte clară.

— Într-adevăr.

— Și nu ești de acord cu mine ?

— Nu.

— Pretinzi că puterea ta de a aprecia lucrurile este la fel de judicioasă ca a mea ?

— În situația de față, cred că a mea e mai judicioasă.

— Atunci nu-mi rămîne decît să mă retrag. Nu-mi mai pot menține locul aici. Fii convinsă că lumea știe ce face cînd interzice fetelor tinere contactul cu femeile care duc o viață dezordonată.

— Și există numai femei care duc asemenea viață, doamnă Sowerby ?

— Și bărbați, desigur.

— Dar pe bărbați nu-i excludeți din societate ?

— O ! Astea sînt argumente scoase din cărți.

— Din cărți valoroase, de bună seamă. Am să le citesc, dacă o să-mi cadă sub mînă.

— Cititorii care se respectă resping asemenea cărți.

— Îmi pare rău, dar eu gîndesc altfel.

Dudley o măsură cu privirea pe fata asta frumoasă, pe fata asta încă inocentă. Și punînd-o față în față cu joșnicia subiectului pe care îndrăznea să-l discute, gîndi că o lume care nu-și sufla asupra-i disprețul ca să o amuțească, dacă nu chiar să o stingă cu totul, era o lume într-un stadiu de dizolvare.

Amintindu-și însă de reînnoita lui căință, care îl munea în absența ei, îi spuse :

— Nădăjduiesc să înțelegi odată și odată că vederile împărlășite de mama ta și de mine sînt cele adevărate.

— Dar te rog încă o dată, nu o tulbura pe mama. Nu se simte bine. Cînd se va mai întrema, inima ei bună o va determina să o primească la noi pe acea doamnă, astfel încît, biata de ea, să nu fie frustrată de compania doamnelor cu suflet nobil. Sper că mama nu va continua să mă dezaprobe. Nu-mi pot abandona o prietenă.

— Dă-mi voie să-mi iau bun rămas, spuse Dudley.

În timp ce-i vorbise, Nesta îl văzuse devenind din ce în ce mai rigid. Lucru care nu o frapă, la care s-ar fi putut aştepta cu certitudine, deşi se considera prea serioasă pentru a se juca, asmuţindu-l, numai de dragul de a triumfa asupra lui.

Dudley îi ură „sfătuitori mai prudenţi“. Ea îi mulţumi, asigurându-l :

— Peste câteva zile o voi avea pe Louise de Seilles.

„Alta, o franţuzoaică, o papistaşă !“ era interjecţia rostită de sprîncenele lui încruntate.

„Acum, de bună seamă, mă pot considera liberă !“ îşi spusese Nesta după ce Dudley îşi luase rămas bun, cu o expresie de regret îngheţat.

O săptămînă mai tîrziu, o îmbrăţişa pe Louise a ei, iar Armandine se mîndrea, fericită, cu o bonetă pariziană.

Iarna marcă o trecere rapidă ; pretutindeni se făceau simţite schimbări : schimbări pe glob, schimbări la Camera Comunelor şi în districtul din sudul Londrei. Singura excepţie o constituia doamna Burman. Spre stupoarea medicilor. Pînă-ntr-acolo, încît un om cu mintea sănătoasă s-ar fi putut întreba dacă nu cumva era menţionată pe pămînt cu scopul de a sluji drept unealtă unora dintre scopurile întunecate ale providenţei. Dar unde am ajunge dacă ne-am pune asemenea întrebări ? Cert este că se ţinea zdravăn de firicelul ei de viaţă.

Trecu şi februarie. Nici o noutate de la Themison, de la Carling, de la reverendul Groseman Buttermore, nici măcar de la Jarniman. Asta nu înseamnă că primii doi nu acceptaseră invitaţii la dineuri de gală şi că ultimii doi nu acceptaseră contribuţii la fondurile respective. Dar s-ar fi zis că ajunseseră cu toţii să vadă în doamna Burman o instituţie solidă, una dintre permanenţele noastre. Pe de altă parte însă, nu mai prezenta nici un fel de pri-

mejdie. „Țara Lacurilor“ nu avea motiv de temeri ; inaugurarea casei fusese fixată pentru jumătatea lunii aprilie. Toate persoanele binevoitoare pe care le-am enumerat, o îngrădeau pe biata bolnavă și o făceau să se hrănească cu speranțe fictive. Așa încît moartea membrului de Parlament care reprezentase districtul din sudul Londrei (cu cincisprezece ani mai tînăr decît veterana noastră întru maladii) nu a fost socotită prematură și nu amenința în nici un fel să scoată la lumină viața particulară a candidatului pentru locul vacant.

CAPITOLUL XII

O ISPĂȘIRE

Nataly ajunsese una din acele ființe solitare care nu cunosc altă tovărășie decît pe cea a durerii pe care o colocolșesc la piept, reușind mai curînd s-o zgîndăre decît s-o tămăduiască. O minte chibzuită ca a ei nu s-a putut lăsa înșelată multă vreme ; foarte curînd, izbuti să cistească limpede sentimentele și năzuințele fiicei ei ; reuși chiar să discute cu Dartrey despre Nesta ; dar rana ei continua să singereze. Louise de Seilles o consola oarecum, prin slăvirea calităților Nestei. Dar ori de cîte ori vorbeau despre Dudley și despre Dartrey, Mademoiselle vădea, printr-o ușoară schimbare de ton și de expresie a feței, preferința ei neîndoielnică pentru cel mai puțin stabil dintre cei doi. Adică pentru bărbatul pasionat de aventură, care se abătea întotdeauna de la cărările bătătorite, a cărui imagine în chip de soț al unei fete ca aceea a ei, îi dădea Nataliei fiori reci. Fervoarea și vibrația cu

care vorbea Mademoiselle despre Dartrey ar fi ispitit o femeie mai bănuitoare să sară la unele concluzii, ce ar fi justificat și noua afecțiune a franțuzoaicei față de Anglia, sentiment cu care Nesta se mîndrea, fericită. Bănuiala încolțise și în mintea Nataliei, dar fusese izgonită ; fiindcă nici măcar febrilitatea unui trup bolnav nu putea influența generozitatea caracterului ei, făcînd-o să-și schimbe părerile despre persoanele pe care le prețuia.

În acele zile, vedea totul cu o extremă luciditate ; două lucruri nu și le putea lămuri și anume : rațiunea care o determinase să-l favorizeze pe Dudley Sowerby și cum de femeia aceea din Brighton o făcuse și pe ea să treacă de partea lumii cu vederi necruțătoare. De cîte ori se gîndea la doamna Marsett, se adăuga o nouă amărăciune : aceasta devenise acum o femeie onestă, mări-tată. Și o vină de meschinărie care pulsa pe undeva, prin străfundurile sufletului ei, o făcea să-i reproșeze Nastei că aruncase umbra unui asemenea gînd asupra femeii nemăritate. În rest, mintea ei era mai deschisă ca oricînd. Îl ajuta pe Victor să răzbească prin confuzia unei idei pierdute, despre care vorbea adeseori în ultima vreme. Ea a fost aceea care i-a aprins o scînteie în minte spunîndu-i :

— Acum te vei izbi de o nouă aristocrație, mult mai solidă, care disprețuiește luxul și risipa.

Ce era acea idee a lui ? De cîte ori se gîndea la ea, Victor avea impresia că simte o durere la baza craniului. Dar ideea lui fusese luminoasă, vie, creatoare ; în timp ce cuvintele ei i se înfățișau legate în pielea îngălbenită a Teoriei născute din cărți. Totuși, fraza Nataliei despre o aristocrație ce cunoștea disciplina abnegației, scăpă-rase parcă flacăra unui chibrit în bezna din mintea lui.

Și Nesta îi era de un considerabil ajutor — mai mult prin ceea ce făcea decît prin ceea ce spunea. Vorbea destul

de explicit încît să-i transmită un crescînd sentiment de alarmă, pe care-l recunoștea în taină, în ce privea atitudinea ei atît față de Dudley, cît și față de el însuși. Fata o înlăturase cu atîta calm pe doamna care îl vizita zilnic la biroul din City. Indiferența fiicei lui față de vremea rea, tovărășia ei, conversația ei îl încîntau ; totuși, o muștra pentru că venea zilnic. Dar continua să vină : nu era la mijloc vreo instigare din partea mamei ei ; în mod cert, nu de asta era vorba, pentru că Nataly îl întrebase într-o zi dacă fata nu se duce cumva să se întâlnească cu femeia aceea îngrozitoare din Brighton. Fredi a lui ținea să vină cu el acasă, pe jos, ori de cîte ori acest lucru era practicabil. Și pe lîngă că se simțea măgulit de faptul că are o fiică atît de galantă, conversația ei îl făcea să uite dezamăgirea pricinuită de înfrîngerea și excluderea totală a doamnei care venea cu atîta amabilitate să-i ceară sfaturi despre acțiuni, investiții, mine, etc. Doamna rezistase pe poziție ; dar fusese biruită, așa cum întunericul e înlocuit prin simpla apariție a luminii. Fredi era pentru el lumina zilei ; raza ce-i limpezea mintea, indiferent care ar fi fost tema conversației lor. Stimulînd mintea lui ageră dar labilă să se desprindă din lesa simțurilor și să devină abstract meditativă, îi oferise o nouă sursă de plăceri ; ceea ce-l făcea să reflecteze — să sîndeze Natura, aproape să-i pună o întrebare : „Sîntem oare, într-adevăr, în deplină armonie cu mama Natură, cînd ne lăsăm pradă pasiunilor proprii noastre naturi ?” Natura, tradusă în făptura noastră, înseamnă oare numai poște imperioase ? Iat-o pe Fredi, micuța lui Fredi — crescută, o domnișoară în toată regula, gravă, în ciuda umorului și filfiriilor ei din aripi — iat-o înălțîndu-l la bucurii care nu erau urmate de turbulentele dar atît de satisfăcătoarele și totuși degradant de violentele apeluri la Natură. Nu se putea vedea discutînd asemenea lu-

cruri cu prietenul lui cel mai intim, cu Simeon Fenellan. Cît despre a le discuta cu Dartrey, numai la acest gînd și îl treceau fiorii. Tînărul Dudley ar fi părut un confident mai posibil ; reprezenta lumea puritană. Și tînărul Dudley se arăta acum gata să treacă și peste atașamentul lui Fredi pentru femeia pe care o salvase. Începuse să vadă și în acest lucru un soi de entuziasm lăudabil ; la modul abstract. Îl accepta, doar dacă fata ar fi consimțit să renunțe la prietenia în continuare cu o persoană nedemnă. Venise la el la birou ca să-i spună acest lucru. Victor încercase să biiguie o pledoarie pentru Dudley.

— Niciodată, tată drag, sunase răspunsul calm ; un răspuns care contrasta cu tonul pe care fusese rostit. Rostirea îi era la fel de limpede ca și ochii cînd continuase : Nu-l încuraja pe omul ăsta bun să-și irosească sentimentele pe mine. Eu mi-am ales perechea, deși s-ar putea să nu mă căsătoresc niciodată cu el. Nu știu dacă va voi să se însoare cu mine. Dar lui i-am dăruit sufletul meu. Nu mă rușinez să afirm că îl iubesc. Pentru că înseamnă să iubesc bunătatea și mărinimia. E un bărbat care respectă femeile — toate femeile, nu numai pe cele care au avut noroc. Este prietenul celor slabi. Și bunătatea lui a trecut prin proba focului. Nu se pierde în sentimentalisme în legătură cu bietele femeii, ba chiar îi disprețuiește pe cei care o fac. Și nu este unul dintre apărătorii lor lipsiți de chibzuință. El cumpănește forțele care li se opun. Și le citește inimile. Eu îi plac. Este alături de mine în planurile pe care le făuresc. Nu mi-a declarat și nu mi-a arătat prin nimic că m-ar iubi. E un gînd pe care nu cutez să-l gîndesc pînă nu-l aud din gura lui.

— I-ai dăruit sufletul tău ! fură singurele cuvinte pe care le putu rosti Victor, în timp ce întreaga concepție a „Țării Lacurilor“ se năruia la pămînt.

Mustărări, argumente, un cuvînt în favoarea lui Dudley, toate i se înghesuiră pe buze și se stinseră în muțenie. Intuiția ei → dacă n-o fi fost cumva o percepție — în ce privește punctele slabe, supuse capriciilor naturii, din caracterul lui, cele care avuseseră nevoie să fie apărute de ea, îi inspira lui Victor teamă, îi era de-a dreptul frică de fiica lui; un sentiment care-i condamna slăbiciunea cu atît mai puternic cu cît nici un părinte n-ar avea voie să-l încerce. Își spunea că fata n-ar fi trebuit să cunoască atît de multe din păcatele lumești. Efortul de a-i face un reproș, îl făcu să vadă evoluția ei așa cum și-o vedea și ea : făcuse pași importanți pe drumul pe care și-l alesese; Colney Durance, Dartrey Fenellan, oameni care numai sentimentali n-ar fi putut să fie numiți, o sprijineau cu tărie, o susțineau. Lui Victor nu i se părea natural nici să-i mai spună Fredi.

Rostea numele în grabă, cu o tandrețe amestecată cu umor. Și cînd Dudley, care-i făcu o vizită în City ca să discute cu el candidatura pentru districtul din sudul Londrei, îi vorbi despre ea numind-o Fredi, sperînd ca, imitîndu-l pe tată, să recîștige avantajul familiarității, Victor gîndi că e o îndrăzneală din partea lui. Numele îi răsună ciudat în auz, deși moștenitorul comitatului îl rostise pe un ton de îndrăgostit; i se părea distonant. Dudley părea s-o aprecieze din ce în ce mai mult, și să fi trecut prin suferințe dureroase; i se oferise din nou; nu pusese decît o singură condiție. Victor îi răspunsese cu regret că, din păcate, nu putea face nimic.

Gîndul de a se muta la „Țara Lacurilor“, cînd Nesta Victoria dăduse cu piciorul în însăși piatra de temelie a casei, începu să pălească din ce în ce.

Dar acum se lansase în campania de propagandă electorală, plin de elan, încordîndu-și toate forțele, ca un înotător într-o mare furtunoasă.

Intr-o seară de aprilie, cînd sîsi acasă la o oră tîrzie, convins că Nataly se culcase și că Nesta îl aștepta, o găsi, spre surprinderea lui, pe Nataly singură.

— Nesta a fost foarte obosită, îl lămuri ea. A avut loc o scenă între noi. Îl refuză pe domnul Sowerby ; m-am săturat să o tot presez. El e foarte sincer și îndurerat. Nesta îi reproșează lui că mă tulbură. Nu vrea să urmeze drumul cel bun — o mamă își cițește fiica. Ce să fac dacă fața mea nu e bine călăuzită ? Are intenții bune, dar e foarte impulsivă, pripită.

Nataly nu se putea decide să spună tot ce gîndea cu privire la fiica lui Victor — fiică, de asemenea, a unei femei pe care conștiința ei o acuza de nesăbuintă.

— Ți-a sosit un bilet de la doctorul Themison, dragă, adăugă ea.

Victor luă plicul, îl privi, inspiră adînc.

— De la Themison, spuse el tușind.

— Să nu-ți treacă prin gînd să mă minți. Nu l-am citit, dar știu ce conține.

— În sfîrșit, mă invită la ea, mîine, duminică, la ora patru după masă. Ciudat, a doua zi, la ora opt seara, trebuie să țin un discurs în fața alegătorilor la întrunirea de la teatru. Vorbește și Simeon. Beaves Urmsing insistă să vină, deși el e membru al partidului conservator. Dar „tory“ ăștia sînt oameni mai drăguți decît... mă rog, nu-i de mirare ! Nu va avea loc nici o intervenție chirurgicală... biata femeie e ca și pierdută. Dacă o mai duce două zile ! Desigur, voi răspunde invitației.

— Dă-mi și mie biletul, dragă.

Victor trebui să-l scoată din buzunar și să i-l înmîneze.

— Menționarea numelui tău e o simplă formalitate, se grăbi el s-o asigure.

Nataly simțea nevoia să doarmă ; își înclină capul în piept.

A doua zi, o dimineată frumoasă de duminică, Nataly coborî prima la micul dejun. Se ducea la biserica doamnei John Cormyn, și îi ceru Nestei să o însoțească.

Se întoarse singură, cu cinci minute înainte de ora prînzului ; pe Nesta o lăsase cu doamna Cormyn. Louise de Seilles se angajă să o aducă pe fată acasă. Invitații la prînz : Fenellan, domnul Pempton, Peridon și Catkin mîncău și vorbeau. Nataly părea foarte volubilă. La trei fără un sfert, trăsura lui Victor trase la scară. El se ridică de la masă, scuzîndu-se că trebuie să întilnească pe cineva. Nataly îi declară de față cu toată lumea :

— Vin și eu.

El o privi fix și încuviință din cap. În trăsură îi spuse :

— Mă duc întii să fac un tur prin grădina zoologică, să mă uit la animale. Mă reconfortează. Biata nebună ! Oricum, e o mîngiere pentru ea, așa că...

— Vreau să văd și eu animalele, spuse Nataly. Și te voi însoți și la ea. Trebuie s-o fac.

În fața gardului grădinii. Victor se strădui s-o convingă să renunțe la acest pas nebunesc, absolut inutil.

Urși, lei, tigri, vulturi, maimuțe ; nu-ți sugerau mai multe decît dacă i-ai fi privit în poze ; nu-ți trezeau nici un gînd, în afară de reflecția că le era indiferent dacă timpul trece sau nu. Dar constituiau o prezență și, prin însăși această prezență îi distrăgeau gîndurile. Se apropie de o bătrînă maimuță mamă, dar se retrase de îndată ce auzi suspinul Nataliei. În capătul de sud al parcului, se înălța îngrozitoarea casă. Începu să-l citeze în gînd pe Colney Durance, deși îi dezaproba cu sarcasm cinismul, pentru că satiricul găsea întotdeauna în grădina zoologică materie de rumegat. Mîine seară, în districtul lui din

sudul Londrei, avea să se adreseze unei adunări populare. Dar între acum și atunci se căsca o prăpastie peste care trebuia să sară. Arboră o mină de compătitoare amărâciune.

— La urma urmei, o fiară sălbatică, interzică în cușcă, n-o duce chiar atât de rău, comentă el. Aici sînt hrănite întreaga viață și faptul că întîmpină moartea cu bucurie, ca pe o eliberare de bolile pricinuite de viața inactivă, îți sugerează condițiile de existență ale bogătaşilor trîndavi, nu ?

Să fie oare și ei animale de pradă ? Oribil gînd și, totuși, pe undeva, parcă se învecina cu ideea lui pierdută. Da, dar aceste sărmăne fiare captive de aici ofereau un exemplu de discreție ; nu-și tulburau rudele și prietenii cînd ajungeau pe patul de moarte. Invitația doamnei Burman i se părea monstruoasă, un ultim act de cruzime. Îl treceau sudorile. Gîndul la Nataly care ținea să sară peste prăpastie alături de el, îl ușura oarecum — mă rog, dacă ea stăruia cu orice preț s-o facă. Spera că, pînă la urmă, o să renunțe de dragul liniștii ei sufletești.

Era o prăpastie fără fund. Dar toată chestiunea avea să se termine pînă într-o oră, chiar și mai puțin. Starea invalidei nu-i putea îngădui o întrevvedere mai lungă de cîteva minute. În orice caz, ora asta avea să treacă și ea, ca orice altă oră. Ca și ora vieții noastre ? Fără îndoială !

— E un loc plăcut pentru copii, aici ! exclamă el.

Și privind la mănunchiurile de fetișcane și băieți îl izbi deosebirea dintre cei tineri și vîrstnicii care se simt la fel de tineri : tinerii nepăsători nu sînt nevoiți să se ducă în camera unei muribunde virulente, să facă penitență sau mai știu eu ce și să asculte cuvintele ei de iertare, după ce s-au zbenguie prin grădină și s-au uitat la animalele captive.

Privirile atente acordate copiilor îl precipitară și asupra câtorva cunoștințe, pe care pînă atunci le ocolise. Le expedie cu cîteva salturi pline de efuziune.

Epuizase întreaga doză de calmant pe care o putuse extrage de la sălbăticiunile încarcerate. Începu să se gîndească la ce-i spusese Nataly despre „o aristocrație nouă care disprețuia luxul și risipa“ ; ceea ce însemna că noi, cei bogați, nu trebuie să ne rîzgiem simțurile, ci să luptăm pentru frăția între oameni, și că Anglia noastră, dacă nu vrea să decadă și să ajungă codașă între codașe, trebuie să adopte o înaltă poziție morală. Pe undeva, și lucrul ăsta atingea marginile ideii lui pierdute ; ori de cîte ori încerca să o formuleze în cuvinte, se evapora. Oricum, și această temă însemna o exorcizare a doamnei Burman. Își consultă ceasul :

— Patru fără treisprezece minute. Trebuie să fiu punctual.

Nataly își iuți pasul.

Cînd urcară din nou în trăsură, Victor îi spuse că niciodată pînă atunci nu simțise cît de îngrozitor era locul ăsta.

— Mă opresc la colțul străzii, draga mea. Nu vreau să merg cu trăsura chiar pînă la ușă.

— Victor, vin cu tine, răspunse Nataly.

După ce încercă să o înduplece cu rugăminți și argumente raționale, constată că hotărîrea ei era de neclintit. Victor își puse întrebarea dacă nu cumva el se pricepea mai bine să convingă oamenii să facă ceva, decît să renunțe la ceva.

Dar cînd clădirea, leagăn al doctôriilor, îi apăru în față, respiră mai ușurat la perspectiva de a o avea pe Nataly alături.

— Insiști într-adevăr, scumpa mea ? încercă un nou apel

— Așa trebuie, sună răspunsul care nu mai lăsa loc pentru îndoială.

— Nu pentru că vrei să mă susții pe mine ?

— Pentru liniștea sufletului meu, Victor.

Coborîră pe trotuar, iar vizitiului i se spuse să plece.

Șaptesprezece case, cu fațada spre parc, îi despărțeau de edificiul funerar. Sunetul clopoțelului se reverberă în sufletele celor doi, aflați în fața inevitabilei uși negre.

Le deschise Jarniman. „Stăpîna lui era pregătită să-i primească“, le spuse el. Asta nu suna a persoană aflată pe patul de moarte.

În hol, îi întâmpină reverendul Groseman Buttermore.

— Veți fi bine primiți, îi asigură el cu blîndețe.

Tonul șoptit pe care le adresă aceste cuvinte, era mai ucigător decît cuvintele înseși.

Domnul Buttermore îi conduse sus.

— O să poată suporta ? întrebă Victor.

— Numai zece minute, asta-i dorința ei.

— Zece minute trec repede, îi murmură el Nataliei, însoțindu-și spusele de o exclamație plină de compasiune la adresa sărmanei invalide.

Ușa era deschisă și intrară în salon. Era mobilat exact ca pe vremuri, în alb și auriu, dar arăta ca nou ; totul exact ca pe vremuri în afara unei divizări a încăperii în două, prin niște draperii de mătase ; draperii bleu-pal, culoarea preferată de Victor pentru un dormitor. Privi tavanul, ca să-și înece amintirile într-un spațiu gol. Aici își ducea ea viața, aici dormea, îndărătul acestor draperii. Ușoara modificare în aranjamentul camerei era înviorătoare. Colțul dinspre nord era ocupat de același pian mare ; și Victor se pomeni întrebîndu-se : „o fi acordat ?“ Oftă,

așteptînd să se ivească o vedenie de după draperii. Conștient că Nataly tremură, aruncă o privire și îl văzu pe reverendul Groseman Buttermore îndărătul unui mormam de șaluri înfășurate în jurul a ceva ce se afla pe sofa.

Doamna Burman era prezentă ; așezată. Oamenii pot să moară și așezați pe divan ; îi displicuse întotdeauna să stea întinsă, cu excepția odihnei nocturne. Obişnuia să spună că atunci cînd e așezată, are impresia că poziția ei nu invită trăsnetul unei morți subite. Chiar și noaptea, biata femeie era adeseori nevoită să se ridice în capul oaselor, pentru a-și liniști spasmele de dispepsie. „Trebuie să încerc simțămînte umane, se muștră Victor, să simt creștinește, să fiu bun, îngăduitor.“ Își adună curajul necesar ca să privească fața care se detașă din învelișul unui văl albastru : ca un chip neînsuflețit, luminat de azurul dimineții.

Domnul Buttermore le făcu semn să se apropie.

Răvășită cum era, fața cu ochii înfundați în orbitele largi amintea totuși de cea cunoscută odinioară. „Dacă lumea ar putea vedea și auzi această epavă umană care avea pretenția să fie soția unui bărbat !“ Părea calcinată.

În fața canapelei fuseseră așezate două scaune. „Aci urmează să aibă loc execuția !“ își spuse Victor, încercînd să înăbușe gîndurile necuviincioase ale unui om care, în realitate, era impresionat în prezența umbrei aruncate de Marea Umbră.

— Numai zece minute, le repetă domnul Buttermore cu glas scăzut, înainte de a-i pofti, îndatoritor, să ia loc.

După care se retrase din cameră. Erau singuri cu doamna Burman.

Nu se auzi nici un sunet. Se întreba dacă erau măcar văzuți de petele acelea cenușii, vagi, care păreau să privească de la nemăsurată distanță. Din ochii Nataliei picu-

rau lacrimi mari. Victor auzi ticăitul ceasornicului franțuzesc de pe consola căminului : un familiar Cupidon auriu pendulă, măsurînd secunde. Era o piesă achiziționată de el. Indica o oră inexactă, dar Cupidonul se legăna.

Din cînd în cînd, Nataly trăgea adînc aer în piept. Trebuie să fi trecut mai mult de un minut din cumplitul răstimp de zece minute ; poate chiar două sau trei.

Deodată se auzi un tremolo slab :

— Ați venit !

Vocea era articulată, dar mai slabă decît dacă ar fi răzbit printr-un cablu telefonic de dincolo de ocean.

— Am venit, răspunse Victor.

Încă un minut se scurse în tăcere. Și dacă trecuseră cinci minute, înseamnă că se aflau pe panta coborișului, calculînd rapid drumul spre casă, spre aerul curat pe care-l respiraseră numai cu o jumătate de oră în urmă, printre animalele acelea fericite din plăcuta grădină zoologică.

Pléoapele doamnei Burman se închiseră.

— Știam că veți veni.

— Trebuie să-ți protejezi ochii de lumină, observă Victor.

— Și Natalia Dreighton ! urmă ea cu ochii închiși.

Cu siguranță, trecuseră mai mult de cinci minute. Acum, lunecușul în jos, spre afară ! N-ar fi trebuit s-o lase pe Nataly să vină.

— Vesta albă ! îi auziră urechile.

— Da, un vechi obicei al meu. O îmbrac întotdeauna la întii aprilie. Albul e culoarea mea preferată. Ca și albastrul pal. Dar, mă tem... sper că poți dormi noaptea. În familia mea se pune mare accent pe somnul de noapte. Verișoarele mele, domnișoarele Duvidney, merg pînă acolo

încît apreciază sănătatea omului după cum doarme noaptea.

— Fiica ta a fost în casa lor.

Pe toate le ştia femeia asta !

— Da, şi domnişoarele au îndrăgit-o foarte mult.

— Îi doresc numai bine.

— Eşti foarte amabilă.

Doamna Burman comunica în sinea ei cu ea însăşi, sau poate că adormise.

— Victor, Natalia, trebuie să ne rugăm ! spuse în cele din urmă.

Mîinile ei tremurătoare îşi încrucişară degetele. Nataly căzu în genunchi.

Cele două femei care se rugau în tăcere, îl transpuseră şi pe Victor într-o stare de evlavie. Avură asupra lui efectul slujbelor murmurate la biserică. Uită să mai numere minutele, îşi alcătui în minte o rugăciune, ~~refuză~~ să mai asculte legănarea Cupidonului, fornăi nişte sunete ca să-şi amăgească urechile. Noţiuni despre eternitate pluteau prin încăpere ca nişte nori gigantici. Moartea era prezentă printre ei, ca o pasăre neagră... Dar dinspre pian i se părea că aude vocea tînără a Nataliei îmbinîndu-se cu a lui. Aurul şi albul fotoliilor păreau să întîmpine un tinerel, înrolat în rîndurile marilor bogătaşi, atîrnat de braţul unei femei bătrîne, înamorate. Cupidonul ticăia : Bietul suflet ! Biata femeie ! Cît de lipsiţi de intenţii rele sîntem atunci cînd facem cuiva rău. O lume incomprehensibilă, într-adevăr, şi la suprafaţă şi în adîncuri. La mijloc, mai merge cum merge ! Totuşi acolo, la mijloc, săvîrşim răul, pentru că facem atîta mister din suprafaţă şi din adîncuri. Ce poţi să mai spui ! Rugăciunea te calmează. Victor se uită la Nataly, îngenunchată şi rugîndu-se cu înfrigurare, şi la doamna Burman care-şi ţinea capul în-

clinat peste degetele innodate. Evlavia lor sinceră îl împinse spre efortul de a însăila o rugăciune în mintea lui. Dar nările îi fură invadate de o undă de parfum *Maréchale*, care-i trezi pe dată amintiri respingătoare, ce trăgeau de el înainte și îndărăt, iar ruga lui începu să danseze printre mobile : un spiriduș mic, negru, lipsit de respect față de necesara lui emoție ; drept care își împreună burielele degetelor și se lăsă să alunece spre marginea scaunului, cu genunchii îndoiți. Pe dată, spiridușul se evaporă. Dar când se uită la Nataly, aproape că se dizolvă în rugăciunea ei. O privire aruncată doamnei Burman, făcu rugăciunea ei să devină a lui, proprie. Auzi, cu stupoare, un sughiț su-grumat, emis de el. După ce repetă o scurtă formă de rugăciune puternic încordată, se gratifică singur cu epitetul „sinceră“, în timp ce un gând lăaturalnic îi vorbea despre influența poziției fizice asupra sensibilității umane. Așa sîntem făcuți noi, oamemii !

Nataly se reazează pe scaun. Doamna Burman își înalță capul și rosti :

— Acum sîntem cu sufletele împăcate. Apoi adăugă, cu un efort : Eu nu o mai duc mult. Mor, așa cum moare natura. Voi purta cu mine iertarea, ca să am și eu parte de ea acolo, sus. V-o dăruiesc aici, vouă și tuturor. Cred că mi-am purificat sufletul. Ar fi multe de spus. Dar puterile nu mă țin. Vă încredințez pe amîndoi milei Domnului !

Reverendul Groseman Buttermore veni cu pași de catifea în spatele canapelei. Nataly se înclină în fața nevăzutului, abia respirînd, cu o ținută de mare doamnă. Victor murmură un cuvînt de bun rămas, recunoscător că fusese cruțat de ceremonialul strîngerii mîinilor. Se întoarse să plece, apoi se întoarse iar cu fața, rugîndu-se să poată spune ceva, să-i spună că-și regăsisese sufletul, că-i purta recunoștință, că o să-și amintească întotdeauna de ea. Se

lăsa într-un genunchi în fața muribundeii, și gestul i se șterse din minte în chiar clipa cînd se ridică.

Preotul îi conduse pînă în hol. Lui nu-i pierise graiul. Și Jarniman le mormăi ceva.

Ușa cea neagră se închise în urma lor.

CAPITOLUL XIII

NOAPTEA MARELUI DISCURS NEROSTIT

Pentru un om care iese dintr-un osuar în care o tîgvă i s-a adresat vorbindu-i cu glas omenesc, Londra poate apărea proaspătă și înviorătoare ca aerul de vară din ținuturile Alpilor. Îi oferă, prin contrast, viața în floare. Iată casele, umăr la umăr, într-o strînsă camaraderie ; și fuioarele de fum, care se înalță pe coșuri, vestind pregătirile pentru cină ; și polițistul simpatic din colț, tîndălind într-o după amiază de repaos duminical ; și familiile oame-nilor mai nevoiași, care, după ce și-au făcut plimbarea în parc, se întorc acasă să-și ia ceaiul ; ici, colo, echipajele elegante ale celor sus-puși, care se duc să facă o vizită ; cu toții sînt atît de sociabili, de prietenoși, de îmbietori ! Victor simțea cum îl desfășoară din giulgiul care se în-fășurase în jurul lui, și cum îi cîntă la ureche cîntece despre dulcea lume vie. Era mișcat pînă la lacrimi.

Șocul realizării că temutul eveniment nu era acum decît o amintire ; ecoul faptului, încă prezent în pieptul lui, că o văzuse pe doamna Burman și că întrevederea se terminase — ultima pagină întoarsă și cartea închisă — îi luară lui Victor graiul pînă cînd, gratitudinea față de Londra fu înlocuită de un acces de grațitudine față de femeia

muribundă care-l scutise, atît cît îi fusese posibil, de convulsiile unei scene patetice și nu-i ceruse să facă penitență. Firul acela de voce subțire ca un vierme, continua să se ridice spre el din adîncuri scormonite de gropari; iertarea părea cu atît mai cuprinzătoare cu cît fuseseră rostite foarte puține cuvinte. Simțea tristețea întregii situații și-i mărturisi acest lucru Nataliei, rugînd-o în același timp să inhaleze „minunatul oxigen din parc“. Declară că aerul era aproape la fel de curat ca la „Țara Lacurilor.“

Nataly îi strînse ușor brațul, în chip de răspuns. Poate că pentru ea scena nu fusese la fel de îngrozitoare? Desigur că ei parfumul *Maréchale* nu-i putea trezi aceleași asociații. Oricum, se comportase admirabil...

Victor se gîndi că, probabil, fusese scuturat de un fior cînd trecuse pe lîngă Jarniman, care acum aproape că vedea cu ochii stafia stăpînei sale — fără îndoială, a doua zi avea să aibă acest privilegiu.

Chemă o trăsură și, la cererea Nataliei, se duseră la doamna John Cormyn, să le ia pe Nesta și pe Mademoiselle. Victor sorbi cu nesaț mirosul londonez al trăsurii. Nataly nu răspundea nimic la caldele și continuele elogii pe care Victor le aducea doamnei Burman, din acest punct de vedere, îl dezamăgea. Începu să-i vorbească despre mobila albă aurită, făcu o aluzie la ceasul cu Cupidon — rezervîndu-și pentru el observația că ceasul mergea aiurea, deși Cupidonul continua să se legene — ce lucru straniu, teribil, mișcător, simboliza figurina aceea aurie, stupidă!... Și ei erau niște figuri stupide, care se legănau într-o trăsură, gîndindu-se la asemenea lucruri.

Cînd Nesta și Mademoiselle se așezară pe bancheta din fața lor, Victor avu bucuria de a o vedea pe Nataly luînd mîna Nестei într-a ei și ținîndu-i-o pînă cînd ajunseră acasă. Dragele lui, cînd vorbeau între ele, în cuvintele

laconice ale adîncii lor simțiri, aveau tonuri ciudat de asemănătoare : vocea de mezzosoprană a fiicei, alături de cea de contralto a mamei. Amîndouă urcară în camera Nataliei.

Mai tirziu, dragele lui se arătară din nou împreună, inimă în inimă, pîrînd amîndouă fericite. Dartrey se număra printre musafirii lor la cină, și Nataly, înainte de a se retrage la culcare, îl luă cu ea să stea de vorbă în birouașul ei albastru.

Dartrey nu-i vorbi despre conversația lui cu Victor, care îl sfătuisese să nu o tulbure cu nimic.

— Dragul meu, îi spusese, dacă ai fi văzut-o cum s-a comportat la doamna Burman !

Îi lăudase stăpînirea de sine și îl asigurase că Nataly știe să fie la înălțimea oricărei situații.

Și Victor își urma propriul sfat de a nu o contraria cu nimic. Nataly începu să respire foarte agitat la o aluzie a lui că domnul Barmby era gata oricînd să le oficializeze legătura. Iar cînd Nataly îi relată ceea ce afluase despre starea de lucruri dintre Dartrey și Nesta, în urma confesiunilor pe care i le făcuseră amîndoi, separat, Victor îi răspunse, sărutînd-o :

— Înțelepciunea ta o să ne călăuzească în această pricină, dragostea mea ; și, încercînd să-și ascundă sentimentele vexate, aproape că le înăbuși.

— Ah, de-am putea gîndi că o fată cu ideile revoluționare ale Nestei în ce privește drepturile și puterea femeilor s-ar putea găsi în siguranță, sau că va fi bine călăuzită de un bărbat care-i în același timp omul cel mai nobil dar și cu ideile cele mai nesăbuite !

Victor oftă la rîndul lui. Vedea comitatul lui Dudley, care ar fi amuțit orice bîrfă, explodînd pe cer, asemenea unui efemer mănunchi de artificii.

Nataly era adînc deprimată. Murmura gemînd :

— Fata mea ! Fata mea ! Aş fi vrut s-o las în grija unui om mai stabil, a unui soţ de modă veche. Ideile noi sînt bune în politică, dar nu în societate, şi nu pentru femei ! Iar pentru tinerii inteligenţi constituie cel mai mare pericol. Nesta îşi dedică viaţa acestor idei ! Şi Daretrey o sprijină !

— Mai stai de vorbă cu Colney, o sfătui Victor. Ciudat, ţie Colney îţi face bine ; în ciuda bizareriilor lui. Şi cu toate că tu nu acorzi nici o atenţie foiletonului lui cu Limbile Rivale. Ultimul număr a fost ceva mai nostim, cu Semhians pe Oceanul Pacific, luîndu-şi un patetic rămas-bun de la bîta lui de cricket, înainte de a o arunca în împărăţia lui Neptun, iar mîna albastră a zeului care ocroteşte naţiunea lui, înşfăcînd-o. Bineînţeles, ratare totală în ce priveşte publicul. Totuşi, cu tine, Colney pare să redevină raţional. Bietul de el, îşi încasează lunar porţia de la critici. Stai de vorbă, mîine, cu Colney, dragostea mea. Şi acum, caută să dormi. Am trecut peste ce a fost mai greu. Mîine va trebui să-mi ţin discursul la întrunirea alegătorilor, şi fierb de idei ca o sticlă de şampanie.

Ideea lui pierdută se apropie mult de el în vis : sau aşa îşi închipui cînd se deşteaptă cu concepţia unei naţiuni unitare — bogaţi şi săraci — consolidate prin simpla mîndrie a bărbăţiei. Dar nu era o imagine colorată, un glob luminos ; oamenii arătau cenuşii şi posomorîţi — nu păreau o strălucitoare armată în marşul de întîmpinare a viitorului. Era mai curînd ca un articolăş amărit dintr-un ziar, peste care se înalţă strivitor turnul unui articol de fond, ce-i demască stupiditatea, stîrnind-rîsul sarcastic al cetăţenilor. El nu voia ca lumea să ridă de concepţia lui. Şi totuşi, nu vedea în ea mai mult decît marginea veşmîntului Ideii pierdute. Să nu-şi închipuie lumea că el nu era decît un comerciant din City, un milionar, un tip jovial, sau un om

de lume, amator de muzică. El era un om cu idei ; idei care își vor face drum și vor aduce lumină în veacurile viitoare, vor aduce soluții împotriva împușinării straturilor de cărbune din țara noastră ; împotriva, sau pentru, dacă doriți, înmulțirea excesivă, amenințătoare, a populației în insulele noastre, în Europa, în America, pretutindeni pe suprafețele locuibile ale globului. Acum când doamna Burman, aflată pe drumul ei către suprema beatitudine, nu mai constituia celula de temniță a omului care se va dovedi el a fi, acest nume hărăzit succesului, acest nucleu al fericirii omenești, acest Victor Montgomery Radnor, avea de gând să se impună umanității ca un făuritor de idei mărețe.

Insolenta acuzație a lui Colney, cum că englezii ar fi lipsiți de imaginație — o rasă anodină, după el — va fi nimicită. Căci englezii noștri nu au nevoie decît de o conducere iluminată, și pe dată se va realiza coeziunea, pe dată se vor înrola și vor păși în rînduri disciplinate, cîntînd armonios odele propriilor lor idealuri. Și cînd acest conducător astral își va începe activitatea prin exemplul unei juste folosiri a bogățiilor, națiunea va deveni un tot unitar, și o bună parte din enigma viitorului va fi soluționată.

Asta să fi fost Ideea ? I se zbătea în cap atît de fierbinte, încît aproape că-i încălzea apa din cadă. Îi lipsea numai vizualizarea ei. Atunci cînd traversase Podul Londrei o văzuse — o realizare uriașă, încununată de nimbul rezultatelor strălucite. Dar asta se întîmplase după o cădere.

Mai avusese loc o cădere : cea a visurilor lui legate de „Țara Lacurilor“.

Nu-mi veniți cu șoapte superstițioase referitoare la indiciile și semnificațiile unei căderi. Dar de astă dată se petrecuse și o cădere morală, la fel de răscolitoare ca și

cea fizică ; planul lui pentru „Țara Lacurilor“ era total ruinat de incomprehensibila lui Nesta, care, în realitate, îl împiedicase să se rotogolească mai jos. Toate aceste gînduri le depăna în timp ce se găsea în cadă... apa se răcise. Sări afară, se frecă zdravăn cu prosoapele și periile de masaj, căutînd să capteze Ideea doar ca să se încălzească, ca să-și umple cu ceva golul din el, ca să-și ofere un sprijin. În același timp, un glas îi striga în minte : „Dar nimeni n-ar putea pretinde că nu o iubesc pe Nataly a mea !“ Și încercă să-și dovedească adevărul acestor spuse prin faptul că ar fi fost gata să-și dea viața pentru ea. Într-adevăr, a muri eroic e mai ușor decît a-ți păstra o viață întreagă devotamentul față de cineva și, în orice caz, e o probă care cîntărește mai greu în fața tribunalului nostru lăuntric ; oricum, depășește cealaltă performanță, atît de plicticoasă ! Nesta lui făcuse țandări din „Țara Lacurilor“. Toți banii cheltuiți, anul întreg în care se construise casa, ajunseseră un imens vid. Sau, mai curînd, Victor ar fi vrut să fie un vid, pentru că mecanismul declanșat mergea înainte : plata slujitorilor angajați să lucreze acolo se făcea în avans. Dar un agent întunecat, care nu se angajase de bună voie, și totuși se afla mereu în acțiune, refuza plata în moneda obișnuită ; i se spunea că nu i se datorează nimic, că nu e om de lume, că nu înțelege Natura ; și totuși personajul continua să ciocănească alarmat la ușa miezului de noapte, pe care o descoperim cu uimire în casa noastră construită din lumină de zi. Cum se poate ? Oare și alți oameni sînt sensibili la el ? Victor se liniștea spunîndu-și că el are o conștiință excepțional de scrupuloasă. Și dezbătea chestiunea, asigurîndu-se : „În fond, un om ca mine, care clocotește neîncetat, un fel de Vezuviu, trebuie să aibă.. nu trebuie lăsat flămînd, trebuie hrănit... deși... Și apoi eu nu trebuie să fiu supus la întrebări, așa ca alți bărbați. — Dar ce ne

facem cu o aristocrație care disprețuiește deosebiri ? — Totuși deosebiri sînt inevitabile. Aristocrația mea disprețuiește îngăduința. Dar își îngăduie... ? — Să spunem că-i vorba de o natură excepțională, ca a mea. Și să presupunem că o femeie iubită ar trebui să se pronunțe asupra cazului ?... Dar nu poate, nici o femeie n-ar putea fi un judecător imparțial în asemenea chestiune." Glasul continua să strige în el : „Dragostea pe care i-o port Nataliei e dovedită de faptul că-l țin pe Barmby pregătit la îndemînă, ca să-i legalizeze situația, astăzi, miine, chiar în clipa în care ceasornicul ar suna ora eliberării mele !"

Menționarea ceasornicului făcu să i se legene din nou în fața ochilor figura Cupidonului aurit. Și Victor intră în însăși structura ei, osîndit să penduleze, să fie uncalta timpului. Intensitatea senzației îl făcu să se legene efectiv, ridicol în goliciunea lui, măsurînd timpul care o luase razna. Își înăbuși un reproș adresat doamnei Burman, în care vedea cauza acestui nonsens.

Coborî în grabă la micul dejun, sperînd să primească vestea că timpul ei se oprise și, odată cu el, și acea odioasă pendulare:

O nouă scrisoare de la Sanfredini din Milano, care-și repeta călduroasa invitație la vila ei de pe malul Lacului Como, acționă asupra lui ca o glorioasă filfiire de drapel.

— Vom merge, îi spuse el Nataliei, obligînd-o să-i răspundă printr-un zîmbet — fantoma unui zîmbet.

Se discută despre întrunirea care urma să aibă loc la teatru : Simeon Fenellan, care mai vorbise acolo pe vremea parlamentarului decedat, era cunoscut și se va bucura, probabil, de o bună primire. Era de așteptat o atmosferă de veselie și entuziasm.

— Și iubita mea o să-și audă soțul vorbind diseară în fața alegătorilor, îi șopti el, pe punctul de plecare.

Își dădu seama că făcuse pe undeva o gafă, pentru că ochii Nataliei se întunecară și obrații îi păliră. Drept care, cînd le întîlni în Green Park pe Nesta și pe Mademoiselle, le trimise acasă, să stea cu mama.

Cina fu servită devreme. Singurii musafiri erau Simeon Fenellan, Colney Durance și domnul Peridon, care o amuză pe Nataly cu perseverența sa încercare de a asedia fortăreața franceză. Cînd se ridicară de la masă, Nataly îl luă pe Victor deoparte. Un moment mai tîrziu, acesta, înspăimîntat, i se adresă Nестei, care alergă pe dată la mama ei.

— Cum, nu vrei să-l auzi pe tătucu vorbind? Vai, mamă! Atunci rămîn și eu cu mămica mea. Într-adevăr, mămica mea nu poate veni? Doar tata are de gînd să ne expună *idei*. Zău, așa!

— Fetița mea obraznică nu are voie să-și bată joc de oratori, o dojeni Nataly. Nu, scumpa mea, m-ar agita îngrozitor. E mai bine să rămîn acasă. Voi fi mult mai liniștită după ce va trece seara asta.

— Dar înseamnă să fii singură, mamă.

Ochii Nataliei își îndreptară privirile spre Colney. Acesta se oferă să-i țină companie. Nataly refuză. Nesta o rugă din nou fie să-i îngăduie să rămînă cu ea, fie să se răzgîndească și să vină la întrunire.

— Drăguța mea, numai gîndul la întrunire... își duse mîna la inimă, apoi îi murmură: Dar îmi face bine să știu că tu ești acolo, alături de el. Nu e nici un pericol, dar voi fi fericită, voi fi liniștită, după ce va trece această seară.

Colney o convînse să accepte să-i țină tovărășie. Iar domnul Peridon, care ar fi trebuit să meargă în aceeași trăsură cu Nesta și cu Mademoiselle, stîrni admirația unanimă cînd se oferă să rămînă și el o oră cu Nataly, ca să-i

cînte cîteva din bucățile ei favorite. Nesta și Victor înlăturară protestele Nataliei, copleșită de generozitatea îndrăgostitului Peridon.

Așadar, acesta din urmă rămase cu ea, împreună cu Colney. Nesta se întoarse în goană de la scara trăsorii pentru a-i da încă un sărut mamei, spunîndu-i :

— Doar un ultim sărut, iubita mea. Și mămica mea să nu se necăjească. Am să țin minte totul și am să-i povestesc cuvînt cu cuvînt. O să se termine curînd.

Nataly încuviință din cap ; după care o îmbrățișă cu pasiune.

Nesta îl strigă pe tatăl ei, în coridor, și-l rugă ca nu cumva să-i trimită mamei vești prin cineva, pe parcursul întrunirii.

— Orice fleac o tulbură îngrozitor, ai observat ?

Victor se strădui să-și amintească dacă observase, o asigură că da și, pînă la urmă, crezu și el că a observat.

— Draga de ea se frămîntă pentru seara asta și ar vrea s-o vadă trecută ! Gîndește-te, numai peste șapte zile va fi la „Țara Lacurilor“. Peste două săptămîni, organizăm acolo primul concert Durandarte ! O, draga de ea, se va liniști cînd am să-i spun că întrunirea a fost un triumf. Și nici o îndoială că așa va fi, chiar dacă Colney aruncă asupra-ne umbra spatelui său.

— Un critic mai puțin ! comentă Nesta.

Skepsey urma să întîmpine trăsura ei la intrarea teatrului.

Zece minute mai tîrziu, Victor și Simeon Fenellan porniră într-acolo pe jos.

— Discursul meu e gata, îi spuse Victor. Tu îmi prepari terenul, luînd cuvîntul după influentul nostru prieten Dubbleson ; iar Colewort va vorbi după mine. O să fie o seară extraordinară ! Și bănuiesc că la întoarcere o să-l

găsesc sau pe Themison, sau pe Jarniman. Crezi în presimțiri ? Toată ziua de azi mi-au defilat prin fața ochilor numai cortegii mortuare. Nici nu-i de mirare, după vizita de ieri !

— Dubbleson n-ar trebui s-o lungească prea mult, remarcă Fenellan.

— O să i-o spunem pe ocolite. Unde-i Dartrey ?

— Va veni. L-a apucat una din stările lui negre. I s-a năzărit ideea că el a ucis-o pe soția lui tirînd-o după el în Africa. Dar ea nu numai că s-a arătat gata să-l urmeze, dar era chiar bucuroasă. Avea în ea o vină de eroină, și știa foarte bine că dacă o lasă singură, o apucă pe calea pierzaniei.

— Spune-i asta Nataliei, îi ceru Victor. Și povestește-i despre Dartrey. Pedalează pe chestia asta. Acum citva timp se dădea în vînt după el și-l voia pentru fata noastră. Dar ce să-i faci, nu-i decît o femeie, deși cea mai prețioasă dintre toate ! Desfid pe oricine afirmă că înțelege cauza fluctuațiilor caracterului feminin ! Dar trebuie să le luăm așa cum sînt, dacă vrem să ne menținem pe linia de plutire. Dificultatea pentru mine, în seara asta, va fi să mă rețin, să nu dau drumul la tot ce-mi umblă prin minte. Eu nu sînt un revoluționar. Eu apăr stabilitatea. Dar, îmi dau seama, că pentru a ajunge la drumul stabil, trebuie făcut un pas mare. Ori nu poți să-i determini pe englezi să facă un pas, decît dacă le dai un picior în fund, fir-ar să fie bătrînul Colney ! Și dacă sîntem prea timizi sau prea scrupuloși, ne scufundăm în mocirlă. Asta-i ! Vreau să spun toate aceste lucruri. Vreau să salvez ordinea existentă. Vreau creștinism și nu mammonismul¹ care ne amenință. Distribuția înțeleaptă a averii, asta-i secretul ! Din acest punct de vedere, Nataly e de acord cu mine. O sărăcie decentă ! Și ea e sătulă de bogăție, simte nevoia unei schimbări. Mă gîndesc să-mi iau un

---

¹ Slujirea bogăției, cultul aurului.

yacht, și să facem luna viitoare o croazieră pe Mediterana. Cu toată echipa noastră. Ei îi place liniștea. Cred că rețeta politicii mele i-o va asigura.

Începu să demonstreze metoda lui de a prezerva aristocrația, o aristocrație *adevărată*, în mijlocul unui flux de bogăție absolut democratică.

— Am impresia că o iei pe drumul Priscillei Graves și a lui Pempton, observă Simeon. Pune un veto cărnurilor consumate de Priscilla și paharelor băute de prietenul Pempton și o să-ți statornicești aristocrația visată, dar cu o concepție cam dispersată despre ea însăși.

— Vorbești ca bătrînul Colney, pe cuvîntul meu, numai că mai adaugi și o notă personală. Colney se acrește mai mult, cu fiecare număr al foiletonului ăluia al lui. Ultimul episod, în care Delphica descopere uneltirea lui Falarique, nu-i chiar atît de prost. Cei patru societari ai Comediei Franceze, deghizați în ligviști și îmbarcați la San Francisco pentru a declama meritele superioare ale limbii galice, mi s-a părut o întorsătură inteligentă. Și Semhians care nu mai știu ce face... și Mytharetos plimbîndu-și degetul arătător pe șaua nasului, ca un vultur îngîndurat pe țeastă unei cămile ! Dar, zic eu, foiletonul nu are nimic care să-i facă pe englezi să-l îndrăgească pe autor ; e irosit, e dezlînat, e cusut cu ață albă, și cartea n-o să se vîndă. Detest satira.

— Un săpun prea zgrunțuros pentru o piele delicată, Victor. Îi ustură pe cititori ?

— Nici un pic ; nici nu-i atinge. Dar eu vreau ca prietenii mei să aibă succes.

Apropierea de Podul Westminster îi făcu să schimbe subiectul. Victor ar fi dorit să vadă clădirea Parlamentului aurindu-se în razele asfințitului. Dar acceptă părerea lui Fenellan că edificiul spitalului era mai bine plasat pentru a primi aureolarea.

— Îmi place întotdeauna să găsesc o cauză rațională a ceea ce este. Dar, cînd stăm să privim mai bine lucrurile, ne punem întrebarea : ce este ? Poate că acum se stinge, sau poate că s-a și stins, biata femeie ! Scena de ieri îmi va rămîne întotdeauna vie în fața ochilor. Numai că, știi tu, Simeon, muribunzii nu simt sfîrșitul așa cum ni-l imaginăm noi, cei sănătoși. Colney ar spune că noi încercăm spasmele agoniei, și ei liniștea. Mă gîndesc să trimit pe cineva în Regent's Park, să se intereseze de ea în numele meu. O să pară un gest respectuos. Dumnezeu să mă ierte ! Femeia asta îmi pervertește simțirile la fiecare pas. Dar trebuie să recunosc că o anumită oroare de moarte pe care o aveam... ieri am reușit să mă scutur de spaima morții. N-o mai simt. De ce rînjești ?

— Mă gîndeam că-i atît de simplu cînd mor alții.

— Ba-i foarte greu cînd ți-e milă de ei. Dar am ajuns să facem filozofie. Biata femeie !

— Ia-o mai ușor, Victor !

— St ! Acum să ne gîndim la districtul de sud ! Îți spun ție, Simeon, lucruri pe care nu le voi putea menționa în discursul de astă seară. Am de gînd să le insuflu curaj sărmanilor oameni dragi din acest uitat sud al Londrei. Am eu planurile mele. Ales sau neales, nu voi putea fi acuzat de mituire, cînd voi depune prima tranșă în beneficiul lor.

Fenellan începu să sucească această observație în minte, ca s-o folosească în discursul lui. Nu se putea gîndi la altceva decît la bunăvoința și posibilitatea lui Victor de a făuri opere de binefacere, permanent contracarate de situația în care se afundase.

La marginea mulțimii adunate în fața teatrului, îi întîmpină Skepsey, care se învîrtea ca un titirez, dînd din coate, și reușind, în cele din urmă, să le croiască, să le

spintece drum prin masa compactă. Cînd ajunseră în cele din urmă la scenă, prin ropotele și tunetele de aplauze, căutară din ochi loja Nestei, după ce dădură mai întîi mîna cu domnul Dubbleson, cu Sir Abraham Quatley, cu Dudley Sowerby și cu ceilalți ; și cu Beaves Urmsing : „un politician nu-i niciodată în opoziție cînd e vorba să asculte un tip dat dracului !... merge oriunde ca să-l audă“, le mărturisi el.

— Domnișoara Radnor și Mademoiselle de Seilles au sosit cu bine, îi anunță Dudley, desfătîndu-și ochii cu loja în care se găseau cele două tinere și nici un Dartrey Fenellan.

Nesta era mirată de absența lui Dartrey. Acesta nu apărură decît după ce domnul Dubbleson, președintele întrunirii, „omul de mare influență locală“, reînsufletea spiritele ațipite și organele respiratorii toropite, dînd, în sfîrșit, cuvîntul lui Simeon Fenellan. Mulțimea tocmai scanda numele lui Simeon, răspunzînd exploziv la prima lui anecdotă, cînd Dartrey se așeză lingă Nesta.

— Am petrecut o jumătate de oră cu scumpa ta mamă, îi spuse el.

Ochii Nestei îi mulțumiră. Apoi, luînd mîna une tinere serioase, care ședea în spatele Louisei de Seilles, îl întrebă :

— O cunoști pe Matilda Pridden ?

Dartrey îi întinse mîna.

— M-a iertat ?

Matilda se înclină cu gravitate, încadrîndu-și afirmația în contururile unui „Nu-i nevoie de așa ceva“, rostit cu perfectă bună creștere. Dartrey era mișcat la gîndul că femeia divinizată de Skepsey îi făcea onoarea de a-l ierta. Se uită la Louise. Purtarea acesteia față de Matilda Pridden dovedea totala ei comuniune cu Nesta. I se adresă :

— L-am lăsat pe domnul Peridon cîntîndu-i doamnei Nataly. E puțin îngrijorată de reușita discursului din seara

asta. Nimic altceva. Mă întorc la ea de îndată ce se termină totul.

— Frumos din partea dumitale ! Și foarte generos din partea domnului Peridon, spuse Nesta, întorcându-se spre Louise, care zîmbi conștientă de șiretlicul exclamației, și încuviință din cap.

Victor, aflat pe scenă, își flutură mîna către ele, arătîndu-se entuziasmat de poantele lui Simeon, care, după părerea lui Dartrey, erau amuzante, lipsite de substanță și abile. Dartrey disprețuia efectele oratorice, cu excepția circumstanțelor în care ostașii trebuiau îndemnați la atac, sau cetățenii mobilizați să-și apere patria. Nesta se lăsă cuprinsă de entuziasmul tatălui ei, puțin întristată de aerul de superioritate cu care se uita Dartrey la turma de capete cu gurile căscate. Răsună un nou val de aclamații. Dartrey zîmbea cînd o vedea zîmbind, doar ca să-i arate că e alături de ea. Dar nu putea aproba acest mod de a convinge electorii să se gîndească la interesele țării și la propriile lor interese. Îl amuza un individ din stal, care ținea să afecteze intimitate cu oratorul, și-și permitea tot felul de libertăți cu numele lui de botez. Louise de Seilles observă că Dartrey nu avu nici o obiecție cînd îl auzi pe individ strigîndu-l pe fratele lui : „Simmy“. Era de acord cu el în ce privește grosolana mașinărie a politicianismului.

Skepsey intră în lojă.

— Domnișoară Nesta, în curînd vom fi cu toții foarte serioși, spuse el, după ce-i aruncă o privire Matildei Pridden.

Din sală se înălțau mugete de rîs.

— Și acum, în legătură cu garanțiile că alesul vostru își va ține promisiunile, continua Simeon. Aveți drept garanție cuvîntul lui, prieteni !

Și le istorisi povestea unui bătrîn guvernator din Goa, care, avînd nevoie de bani, s-a adresat unor cămătari ;

aceștia i-au cerut, firește, garanții. La care, bătrînul își înălță mîna de Hidalgo spre barba care i se revărsa în cascade, își smulse trei fire albe și le prezentă cămătarilor, care, spre onoarea lor ca și spre cea a nobilului, le acceptară drept garanții.

După ce se potoliră aclamațiile, sugestivul orator trecu la problemele politice specifice : Domnul Victor Radnor avea prea mare încredere în bunul simț englezesc pentru a le oferi alegătorilor săi leacuri concrete, așa cum făcea adversarul său. Totuși, o oarecare cură putea fi recomandată, fără a se merge însă prea departe de dragul verificării ei științifice. După cum procedase un medic străin, spaniol probabil, care, neavînd clientelă, făcea tot felul de cercetări și investigații anatomice pentru a-și verifica leacurile și remediile pe care le prescria. La un moment dat, ca să mai cîștige ceva bani, și-a făcut reclamă că descoperise leacul dispepsiei — mana cerească a doctorilor care mor de foame. Se prezentă la el un pacient, robust și gras, așa cum arătăm cu toții cînd ne hrănim cu suculentele lucruri interzise, în loc să ciugulim din sărăcăcioasele alimente sănătoase. Aruncîndu-i o singură privire, medicul îi prescrise ca timp de două săptămîni să se hrănească exclusiv cu urzici. Pacientul plecă și, la capătul celor două săptămîni, reveni ; slab, numai piele și os, și cu o devorantă poftă de mîncăruri gustoase. Se jură că era același om care-l vizitase cu două săptămîni în urmă. Stimabilul nostru doctor îl privi, îl ciocăni, îl ciupi prin locurile mai ascunse. Îl puse din nou să jure că era același om și că nu se hrănise în tot intervalul decît cu urzici pure și neamestecate cu nimic. După care, medicul, cuprins de extaz, îl înșfăcă de guler, îl tîrî pe masa de operație, îi dădu una în cap, îl omorî, îl tăie, și avu bucuria de a expune lumii cel mai sănătos pacient care a fost disecat vîreodată, și asta datorită leacului specific descoperit de el. Totul pentru progresul științei ! După care, în ciuda petițiilor adresate de toate organiza-

țiile științifice din lumea întreagă, bietul medic a căzut victimă eșafodului. Dar noi știm cu toții că politica nu e o știință chiar atît de empirică.

Simeon întrețesea ingenios analogiile. Își făcu drum pînă și în înțelegerea lui Beaves Urmsing, al cărui rîs anula orice notă apologetică a discursului său. Totuși, la un moment dat, oratorul fu întrebat :

— Simmy, consideri politica drept o glumă ?

— Doar atît cît să te scoată din starea de muribund, prietene, sună răspunsul.

Și urmă povestea unui marinar naufragiat, care fusese zvîrlit de valuri pe nisip, pe jumătate mort, în urma scufundării unui vapor de salvare. S-au făcut toate încercările pentru a-l readuce la viață, dar în zadar, și zăcea gata, parcă, de înmormîntare. Pînă cînd, deodată, ceva asemănător cu o voce umană răsună în urechea lui : era vocea bătrînului papagal Polly, vechiul lui tovarăș, pe care, la scufundarea vasului, îl legase de o scîndură, în speranța că valurile or să-l arunce la țărm. Și acum Polly își scutura stropii de pe pene și striga : „Polly vrea să bea !“ ceea ce îi redeșteptă marinarului amintirea tuturor libațiunilor din cabina vaporului de salvare. Pieptul începu să i se înalțe, trupul i se scutură, și apoi vărsă apa din el pînă cînd, din vărsătură în vărsătură, își recăpătă rîsul. Se ridică în picioare și strigă : „Asta a fost ! Acum să ne punem pe treabă !“, pentru că-i ghiorăiau mațele de foamă. Ei, tot astfel, prieteni, cînd datorită poveștilor mele vă recăpătați rîsul..

Aplicarea pe care Simeon dorea s-o dea istorioarei lui fu înecată în aclamații.

Dar cînd zarva se potoli, răsună din nou interpelarea amicului său din stal :

— Mai ține-ți gura asta care se gîdурă pe lîngă noi, Simmy, așa cum ai făcut cînd ai îmbrobodit-o pe văduva aia bătrînă și bogată pe care-ai luat-o pentru banii ei.

Victor se aplecă în față. Simeon se înalță amenințător și răcni :

— Și tu, ține-ți gura aia care scuipe minciuni spurcate !

A fost ca o lovitură de teatru. Omul se ghemui în scaun. Simeon se avîntă. Îl muștra conștiința că făcuse prea puțin pentru Victor, acum cînd i se oferise din plin prilejul.

Sus, în lojă, talentele lui oratorice nu erau prea apreciate. Matildei Pridden istorioarele lui îi păreau a fi pur și simplu spiritul diavolului care se infiltra pîngărind un prilej sfînt de a pătrunde în conștiințele oamenilor și de a le stimula. Dartrey stătea rigid, de parcă se pregătea să execute un salt. Nesta se uită la Louise, cînd apăru pe scenă cineva care se aplecă spre urechea tatălui ei. Era domnul Peridon, care nu-și ridică nici o clipă fața spre ele. Se părea că ceea ce-i șoptea lui Victor nu era inteligibil sau audibil ; dar după o clipă, îl văzu sărind de pe scaun. Dartrey părăsi loja. Nesta îl văzu pe tatăl ei rostind cuvinte grăbite în dreapta și-n stînga. Părăsi scena împreună cu domnul Peridon, iar Dartrey nu reveni în lojă.

Cînd tatăl ei dispăru, Nesta avu impresia că se stinsese lumina, pentru că ochii lui radiau lumină. Și apoi, aștepta cu nerăbdare discursul lui, de care era convinsă că o va cuceri pe Matilda Pridden. Avea impresia că Simeon Fenellan se afla sub fascinația ilarității pe care o provoca. Un domn din spatele lui îi șopti ceva la ureche. Dar Simeon nu se întrerupse, ci se cufundă iar în torentul său verbal. Felul în care-l privea Matilda Pridden era penibil ; dar Nesta înțelegea ce se petrece în mintea ei. Începu să studieze fețele oamenilor din această adunare populară. S-ar putea ca, la chemarea unui îndrumător potrivit, să-și redobîndească, cu toții, seriozitatea. În ultima vreme,

tatăl ei îi vorbise despre încrederea pe care o avea în poporul englez, anume că acesta (sau, cel puțin, așa îi interpretase ea remarcile) avea puterea de a-și înălța capacitățile spirituale și de a redeveni acea națiune insulară menită să conducă lumea spre o nouă eră, ce va depăși sfera țărilor mărunț materialiste. Cam asta era ideea. Stimulatoare pentru ea, așa cum avea să fie și pentru această tină ră gravă, idolatrizată de Skepsey. Absența tatălui ei și continuele hohote de ris, nesățioasa poftă a publicului de a fi înveselit, o iritau în dorința ei de a o vedea mulțumită pe sora militantă, aflată alături de ea. Discutară între ele ; nu mult ; doar atît cît fiecare să descopere în inima celeilalte izvoarele care alimentează fîntînile vieții.

Ușa lojei se deschise și Dartrey își făcu apariția. Luă mîna Nestei în mîna lui. Cînd îi văzu fața, Nesta se ridică în picioare. Dartrey se adresează Matildei Pridden :

— Vino cu noi ; va avea nevoie de dumneata.

— Vorbește ! îi ceru Nesta.

— Are mult curaj, continuă el, adresîndu-se tot Matildei.

— Sînt încredințată, răspunse aceasta.

Nesta îi citi privirile.

— Mama ?

Dartrey îi răspunse strîngîndu-i mai puternic mîna.

— Îi este rău ?

— Nu-i mai este.

— O, Dartrey !

Matilda Pridden o prinse repede în brațe.

— Pot să merg nesuștinută, murmură Nesta.

Dartrey îi pomeni de tatăl ei.

— Da, mă gîndesc la el.

Cuvintele mamei : „Voi fi mult mai liniștită după ce va trece seara asta“, îi răsuna în urechi.

Cînd străbătură coridoarele, mirosind a gaz, din spa-tele teatrului, ropotele de aplauze care răzbeau din sală păreau a fi tunete de vijelie. Erau la fel de lipsite de înțeles omenesc ca și vuietul mării.

CAPITOLUL XIV

ULTIMUL

În ceasurile încă întunecate ale acelei dimineți de aprilie, reverendul Septimus Barmby fu deșteptat de domnul Peridon, care îi adusese un bilețel mizgălit de Victor. La lumina luminării pe care o aprindea de hîrtie, preotul încercă să descifreze mesajul, printre întrebări și comunicări pripite, înțelegîndu-i din ce în ce mai puțin sensul pe măsură ce mintea lui se adapta la cumplita veste. Victor îl implora să-și îndeplinească de urgență vechea făgăduință pe care i-o făcuse. Își amintea ce era această făgăduință. Expunerea grăbită a faptelor, pe care i-o schiță domnul Peridon, dădea cererii lui Victor un înțeles cumplit, care depășea limitele oricărei tragedii. Totuși trebuia, într-un fel, să se supună și, în timp ce se îmbrăca, gîndurile i se mai limpeziră un pic. Domnul Barmby se ruga ca Dumnezeu să-l călăuzească în continuare.

Cei doi domni porniră în trăsura spre casa lui Victor, vorbind foarte puțin. Amîndoi își simțeau gîtlejul sugrumat de un nod de plîns.

— Și domnișoara Radnor ? întrebă Barmby.

— E teribil de zguduită ; dar se ține tare, nu se lasă doborîită.

— Știu că are mult curaj.

— O are alături pe prietena ei, Mademoiselle de Seilles.

Domnul Barmby păstră tăcere. Regretul profund îl făcu, în cele din urmă, să spună :

— O pierdere ireparabilă ! Nu ne putem exprima durerea decît prin cuvinte sărace. Și cît de neașteptat ! Sper că scumpa doamnă nu s-a chinuit ?

— S-a prăbușit în brațele domnului Durance care se afla lîngă ea. A murit în brațele lui. El spune că își pierduse cunoștința. Cînd am plecat eu ca să-l anunț pe domnul Radnor, încă mai horcăia. Singurul cuvînt pe care l-a rostit înainte de a leșina a fost „Victor !”, și a încercat să zîmbească. Am înțeles, dorea să nu-l alarmez pe Victor.

— Și el a ajuns prea tîrziu !

— Prea tîrziu, cu cîteva minute.

— Poate că, cel puțin, voi reuși să-i aduc puțină mîngîiere. Domnișoara Radnor trebuie să fie o adevărată binecuvîntare pentru el.

— Nu, nu trebuie să se întîlnească. Prezența ei îl agită îngrozitor.

Casa aceea luminoasă, atît de ospitalieră, părea să se cufunde, în mintea preotului, într-un întuneric de moarte. Imoralitatea ei, în această situație morală, nu putea fi uitată de un om care era moralist prin profesie. Dar o anumită incoruptibilă frumusețe a caracterului femeii moarte îi salva amintirea. Chiar și cei mai riguroși apărători ai inflexibilității legii se înmoaie în fața morții celui ce a păcătuit, îi găsește o scuză, ba chiar reușesc să întrezărească un vag nimb de sfințenie. Moartea ne dovedește cît de aproape sîntem de acele cuvinte pe care Natura le șoptește minții noastre la tot pasul : „*Tărîna îmblînzește totul*”.

Domnul Durance proorocise un sfîrșit jalnic imnurilor de slavă ale optimismului. Totuși, viziunea dreaptă nu este cea a tragediei totale. Există și o cale de mijloc : cea pe care pășea Septimus Barmby — doar dacă i-ar fi putut convinge pe semenii lui să-l urmeze ! Înfiorătoarea lecție

pe care o dăduseră circumstanțele s-ar putea să o convingă, în sfârșit, pe o tânără fată frumoasă, ca sub îndrumarea lui... acum cînd nu mai avea alt pretendent... Domnul Barmby se uimea pe el însuși constatînd cît de vie era încă pasiunea lui pentru fată : alungă ideea din minte, o recapătă, o izgoni iar, ca pe un sacrilegiu în condițiile actuale. În mod constant, chiar cînd atingem culmile devoțiunii față de semenii pe care dorim să-i slujim, sîntem asaltați de ispită ! Să fie dragostea pentru o femeie cea mai puternică dintre slăbiciunile noastre ? Dacă-i așa, atunci preoții celibatari se bucură de imunitate. Dar lucrurile nu se întîmplă astfel ! Cîte fapte deplorabile ne ajung la ureche, în legătură cu ei ! Și, o dată în plus, sîntem nevoiți să vedem în femeie misteriosul obstacol care se opune desăvîrșitei purități a sufletului nostru. Nici ascetismul nu constituie un refugiu. Îmbrățișarea deliberată a privațiunilor nu-i decît hrană diabolică pentru trufie. Ce ciudat, în momentele cînd mintea noastră e angajată în gînduri legate de alții, femeia îți răsucește gîndirea și ți-o întoarce spre tine însuși, spre josnicul tău eu.

Lumina zorilor, ca o tristă amintire a zilelor acestei străzi, îl ajută să se uite pe sine în fața caselor adormite din această parte a Londrei, care se detașau ca tot atîtea pietre de mormînt într-un cimitir fără de sfîrșit, din care tocmai s-a volatilizat ultima fantomă. O, dac-ar ști omul ! Deprinderea de a-și aduna material pentru predica săptămînală îl făcu să-și noteze în minte exclamațiile meditative, nobila oștire de platitudini aureolate, menite să slujească binelui omenirii. Cînd se apropie de clădirea atît de ospitalieră, emoția lui oficială se contopi cu emoția umană. La vederea casei, inima începu să-i bată mai tare.

Era posibil să fie aceeași casă ? Înfățișarea ei exterioară părea să dezmință tragedia interioară. Dar conștiința a ceea ce se întîmplase împrumuta clădirii un aer fantomatic.

Cineva se plimba în sus și în jos prin fața casei. Dudley Sowerby. Aproape că nu era în stare să le vorbească. Înțeleseseră că Mademoiselle și o „domnișoară Pridden“ se aflau alături de Nesta, și că prezența lor, într-un moment de asemenea criză, era prețioasă. În astfel de situații, reflectă unul dintre ei, femeia își găsește într-adevăr locul potrivit : când băătăia vieții se colorează în roșu sumbru. Sufletul femeii trebuia să se dovedească în stare de a se înălța pînă la nivelul sufletului unui bărbat. Va fi oare o lecție ?

Dudley îi informă că îl aștepta pe doctorul Themison care se afla înăuntru. Părea că nu-și poate smulge privirile de la fațada casei.

Ușa se deschise, apărură doctorul Themison care pleca, însoțit de Colney Durance și Simeon Fenellan care-l conduseseră pînă la ieșire. Fața lui Colney era pătată de dîrele lacrimilor.

Medicul le dădu ultimele instrucțiuni :

— Tatăl nu trebuie lăsat să o vadă. Pentru el, *s-ar putea* să fie nevoie de consultarea unui specialist. Dar să sperăm că își va reveni. Domnul Dartrey Fenellan se află lângă el, ceea ce e bine. Cît despre ceremonia pe care o solicită, organizați un simulacru care să-l potolească. Faceți tot ce credeți că îl poate calma. Muzică, nu ! Peste cîteva ore revin să-l văd.

Plecă pe jos.

Domnul Barmby le ceru sfatul lui Colney și lui Simeon în legătură cu mesajul pe care-l primise de la Victor : cererea de oficiere a ceremoniei nuptiale. Nici unul dintre ei nu-i răspunse. Inspirară adînc aerul dimineții, și scoaseră suspine de ușurare cînd priviră spre copacii din parc.

Un om se ivi în capătul străzii, înaintînd grăbit pe picioare greoaie. Simeon alergă spre el.

— Fă-i pe plac atîta cît îți stă în putință, îl sfătui Colney pe Barmby. Lasă-l să-și închipuie că oficiazi.

- Și domnișoara Radnor ?
- Nu-i pomeni de ea.
- De fiica pe care o adoră ?

Subtila curiozitate a domnului Barmby rămase fără răspuns. Înceau oare să-l determine să împlânzească un nebun ? Dar cum ar fi fost posibil să asociezi ideea de nebunie cu domnul Radnor ?

Simeon alergă într-un suflet spre ei.

— Asta era Jarniman, îi informă. S-a terminat.

— Astăzi ! Înălțarea din umeri a lui Colney ținu loc de orice comentariu. Ei bine, domnule Barmby, iată-te liber să oficiezi ceremonia dorită. Vino înăuntru. E dimineață ! exclamă el, uitându-se la cer.

Toți, cu excepția lui Dudley, intrară în casă.

Domnul Barmby ar fi dorit să se mai consulte cu cineva, dilema lui fiind acută. Se mai moderase oarecum, dar nu mai mult decât o simplă moderare, când afluase de moartea doamnei Burman Radnor. Eveniment care, conform cu raportul dat de Jarniman, survenise la patruzeci și cinci de minute după cea de-a doua vizită a lui Skepsey, venit să ceară informații la casa din Regent's Park. Adică la cinci ore și jumătate după moartea Nataliei, calculă Colney. Un imbold ironic, lipsit de noimă, îl împingea să verifice calculele pînă la minut.

Dudley traversă drumul. La nici o fereastă a casei nu apărea vreun semn al celor ce se petreceau înăuntru. Ferestre pustii, ca pupilele unui om care și-a pierdut mințile. Se cutremură. Moartea este veșmîntul nostru comun ; dar calamitatea o individualizează, și te face să te întrebi dacă un om crunt lovit, un om care, la rîndul lui, a fost pricina unor dureroase suferințe, nu e menit să ofere morala fabulei.

Plimbîndu-se pe trotuarul parcului, peste drum de casă, Dudley îl văzu pe Skepsey sărind dintr-o trăsură în care venise împreună cu un domn : avocatul lui Victor Radnor. Era cu puțință, oare, să nu fi existat vreun tes-

tament scris ? Sau s-ar putea să aibă loc acum executarea unui testament ? Morala părea să devină cu atât mai pregnantă. Dudley se gândi la acest domn Victor Radnor, încununat de succese pe toate treptele importante ale vieții, convingător, popular, cel mai strălucit dintre aleșii Soartei, și prăbușit acum la pământ, sfărâmat în mai puțin de o oră, el și întreaga lui casă ! Dacă s-ar deschide pământul să-l înghită cu totul, ar însemna că cerul s-a milostivit de el. Sau dacă, în loc să delireze un vălmășag de lucruri raționale și nebunești, și-ar urla durerea ca o fiară rănită. Amintirea câtorva dintre lucrurile pe care le debitase Victor îl înspăimînta pe Dudley. Bietul om avea impresia că el era cel care murise dintre cei doi, și striga : „Să mă incinereze ? Nici gând. Colney are dreptate, incinerarea ne frustrează de ultimul nostru hohot de ris. Vreau să zac acolo unde m-am prăbușit.“ Sau : „Avea de făcut o mărturisire pentru Nataly a lui. Nimeni altul nu trebuia să o audă în afară de ea.“ Și avea „o idee“. Îi ceruse lui Dudley să o asculte fără nici un fel de „convenționalisme“, (însoțise cuvîntul de o injurătră trivială). Această specificare fusese singura trăsătură irațională din expunerea „ideii“ lui ; în rest, Dudley nu o găsisese mai nebunească decît multe lucruri pe care le citise în relatările despre discursurile radicalilor. Îi mai spusese lui Dudley că îl consideră prea tînăr ca să fie martor la cununia „unui văduv care-i pe punctul de a se căsători“ și că Barmby fusese chemat în grabă să officieze cununia, „pentru că nu avea timp de pierdut.“

Dudley nu cunoștea decît jumătate din ceea ce se petrecuse cu Victor și nu-l invidia pe Dartrey Fenellan care trebuia să vegheze naufragiul unei splendide inteligențe, făcîndu-i pe plac și reținîndu-l de la acte desperate.

Se spunea că domnul Radnor nu manifestase nici un semn de nebunie înainte de apariția fiicei lui. Întîi zăcuse într-o stare de prostrație, pe urmă căzuse pe jos, ca un țurțur de gheață desprins. Atunci năvălise în cameră Nesta, strigîndu-și tatăl. Victor se ridicase și dăduse să se re-

peadă la ea ; Dartrey fusese de față. Imobilizat de brațele de fier ale acestuia din urmă, nefericita creatură începuse să strige că e un leu în cușcă. Asta auzise Dudley în casă.

Există fapte de viață care devin veșmintele mortului.

Moartea Nataliei a fost avocatul care i-a pledat cauza în fața familiei ei, a prietenilor, a lumii. Victor, însă, era cel care ar fi avut nevoie de un giulgiu pentru a atrage respectul față de calamitatea lui. Țărîna îmblînzește totul ; iar noi, cînd ni se ivește prilejul, ar trebui să-i tratăm pe cei crîncen loviți astfel încît să le dăm impresia că au intrat în sinul țărînei.

Infinita tristețe a acelei nopți se concentrase în întregime asupra Nestei. Ea trebuia să-și mobilizeze toată forța-i morală și fizică.

Noaptea se scurse încet, lungă cît un an. Iar anul care-i urmă, trecu repede, ca o noapte răcoroasă. Ingerul ei bun o smulse pe Nesta, încetul cu încetul, din tenebrele abisului. Nu avea voie să-și vadă tatăl. Își găsisese cămin în modesta casă a Louisei de Seilles, în Franța. Înconjurată de inimi calde franțuzești, care se străduiau din răspuțeri să o ajute, fata învăță din nou, ca pe o artă, actul firesc de a respira calm. Treptat, începu să tinjească după piscurile înzăpezite. Cînd imaginația ei izbuti să se cațäre pe piscuri, cu dragoste și mîndrie, Nesta începu să se integreze din nou în pulsația activităților umane. Natura ei se revărsa către perechea pe care și-o alesese, și care-i era sfătuitor, sprijin, și apărător. Se trezi la o viață nouă nu pentru a se prăbuși din nou la pieptul dragostei, deși gîndul la iubitul ei era ca o dezmierdare a degetelor pe coardele unui instrument muzical. Sensul uniunii ei cu Dartrey era cel de a dobîndi un aliat și de a se oferi ca aliat în bătălia care le stătea în față. Dincolo de visurile sfielnice. Dincolo de modestia feciorelnică. Nu sînt fetele tinere niște ipocrite ? Cine le poate sonda adîncurile vicleniei ? O fată cu un surîs dulce, cu purtări deli-

cale, o fată care îndrăgește florile sălbatice de pe muchea stîncii ; maturizîndu-se grațios, ca fructele dintr-o livadă. Făcută să îmbrățișeze căsnicia, pentru a putea (o fată cu o minte deosebit de lucidă și receptivă !) să poarte mai eficient bătălia împotriva bărbaților, împotriva felului în care aceștia îi tratează semenele. Asta era Nesta. Faptul că i-a oferit lui Dartrey mîna, în acea perioadă a renașterii ei, ar fi putut să apară ca una dintre josnicele concesii făcute dorințelor cărnii, dacă nu ar fi văzut în el pe călăuzitorul, camaradul de arme, războinicul aliat al inimii ei ; numai că mult mai mareș.

Se găsea la Como, în vila Signorei Giulia Sanfredini, cînd primi scrisoarea lui Dudley, prin care acesta o implora să împărtășească alături de el titlul și comitatul care-i reveniseră. În același timp, îi oferea un cămin englezesc în locuința contesei, mama lui. Dudley știa prea bine că nu se mai adresa unei strălucite moștenitoare. Generozitatea, pe care Nesta nu i-o negase niciodată, se traducea acum prin cifrele pe care i le enumera. Cifrele sînt argumente convingătoare și concrete. Dar Nesta se simți mișcată pînă la lacrimi cînd citi că îl vizitase pe tatăl ei și că noutățile erau promițătoare. Îi scria cu delicatețe, fără să menționeze numele instituției unde se afla internat Victor. Se părea că existau perspective de totală însănătoșire ; simptomele erau favorabile. Din exemplele pe care i le dădea Dudley, s-ar fi zis că tatăl ei își recăpătase identitatea : fixase pentru a doua zi o întîlnire cu el, pentru un duet de flaut ; și, mai cu seamă, satisfacția lui entuziastă stîrnită de larghețea și serviciul excelent de la reședința „unde, din fericire, se găsea instalat acum“. Susținea că, în ansamblu, era superioară atmosferei de la „Țara Lacurilor“.

Cînd citi aceste cuvinte, zîmbetul Nestei se topi în lacrimi.

Și tatăl ei, adăuga Dudley, repetase întruna că-i este dor de Fredi a lui, vorbise de bucuria pe care i-o prici-

nuise ultima ei scrisoare, de intenția lui de a-i expedia răspunsul cît mai curînd cu putință. Și-i arătase lui Dudley un morman de file, gata să fie trimise prin poștă. Îi vorbise și despre probleme publice și își ironizase singur excentricitatea și extravagantele părerilor ; mai cu seamă cînd făcuse aluzie la invidia pe care i-o purta micului Skepsey. Afirmase că, realmente, îl invidiază. Și Nesta crezu acest lucru și văzu în el un semn bun.

Răspunsul ei, plin de recunoștință, adresat tînărului conte, răspîdea bunăvoință și drăgălăsenie prin toate rîndurile care-l alcătuiau, cu excepția semnăturii : Nesta Victoria Fenellan — un nume pe care, mai tîrziu, Dudley avea să-l audă adeseori citat de confrății lui conservatori, și în favoarea căruia avea să pledeze, împins de un sentiment de dezaprobare, stimă și regret.

A doua zi după ce i se aduse la cunoștință că tatăl ei dorește să o vadă, Nesta plecă împreună cu soțul ei în Anglia. Dar chiar în acea zi, Victor își dăduse ultima suflare. Dudley fusese martorul unei vremelnice iluminări prevestitoare nu de bine, ci de rău, a omului cu mințile pierdute.

Adeseori revedea Nesta imaginea iubitei ei mame, cu mîna la inima-i rănită mortal, rană pe care o ținuse ani la rînd în taină, ascunsă sub masca destinată să mențină optimismul tovarășului ei. Cunoașterile asupra vieții și necruțătoarea ei putere de a pătrunde pînă la miezul lucrurilor, o făcea pe Nesta intolerantă cu o lume a cărei toleranță în fața infinității răului îi stigmatiza înfățișarea și-i mînjea trupul pe sub elegantele-i veșminte. Așa simțea Nesta cînd se gîndea la acea lume care o condamnase pe mama ei.

A gustat pentru prima dată amărăciunea care pilpîie în plăcere atunci cînd s-a văzut înconjurată de membrii vechiului lor grup muzical. Dar cînd a auzit din gura unei femei că ea o salvase de la alunecarea sub roțile trenului vieții, că ea o învățase bucuria de a duce o viață armo-

nioasă, Nesta a simțit gustul unei fericiri mai savuroase chiar, decît amintirile ei de la nuntă, deși nu a existat mireasă mai înfloritoare în ochii marelui decît ea, cea care i-a adus drept zestre lui Dartrey Fenellan o vitejie care o egala pe a lui.

Vă dați seama de multiplele rațiuni pentru care o tînără curajoasă imploră cerul — în mult mai mare măsură decît respectabila fată sfioasă — să-i hărăzească un soț cutezător. Nesta îl avea. Altminteri, această bătrînă societate, nedumerită cînd a văzut-o pășind afară din rînd pentru a-și zvîrli provocările, neputînd să-i înfie-reze reputația personală, ar fi schilodit-o cu laba-i de fiară, punînd în funcțiune birfa cu privire la părinții ei. Dar Nesta Victoria Fenellan avea un soț care ținea ca lumea să respecte o femeie bravă. Și această femeie bravă era soția lui.

Daniel Skepsey se bucura să-și servească noul pătron, mai cu seamă că în orice moment din zi putea apela la părerile științifice ale acestuia cu privire la măsurile de apărare militară a țării; în loc de a încerca să oprim inamicul prin cîntece și rugăciuni fierbinți : unica divergență dintre el și Matilda lui. Divergență care ar fi putut deveni fatală, dacă n-ar fi intervenit puterea de persuasiune a Nestei. Cei doi membri ai Armatei Salvării, cu ranguri diferite, potrivit cu meritele fiecăruia, deveniseră unul. Colney Durance (cînic prin profesie dacă nu prin capriciu, ziceau unii) i-a fost cavaler de onoare lui Skepsey la altar. Eșeurile lui satirice, publicate, au stîrnit un adevărat puhoi de recenzii critice. Carnea și vinul străjuiesc pe rînd sfînta cununie dintre Priscilla și domnul Pempton. Deosebiri de religie, mai curînd decît granițele Canalului Mîneei, îi țin încă separați pe Louise de Seilles și domnul Peridon ; iar Colney e foarte interesat să-i unească, pentru că acest lucru i-ar fi făcut plăcere femeii a cărei inimă loială încetase să mai bată. Colney îngădui ca sfîr-

șitul lui Victor să însemne ispășirea lui, și renunță să mai formuleze vreo acuzație. Considera că istoria lui Victor demonstra îndeajuns superficialitatea și netemeinicia optimismului abstract. Dar își simți cugetul împăcat cînd, privind la copilul lor, își dădu seama că, exceptînd erorile care nu le puteau fi imputate decît lor personal, Victor și Nataly își împliniseră făgăduința față de Natură.

CUPRINS

PARTEA A DOUA (continuare)

Capitolul VI

Dartrey Fenellan	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	5
------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Capitolul VII

În care ni se relatează amănunte în legătură cu intruziunea lui Jarniman	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	26
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Capitolul VIII

Îl prezintă pe Tasso, cățelul domnișoarelor, și dă un exemplu de efecte extrem de importante pricinuite de cauze extrem de mărunte	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	38
--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Capitolul IX

Logodna Neștei	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	54
----------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Capitolul X

Nataly în acțiune	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	72
-------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Capitolul XI

În care vedem un domn înrobît convenţiilor, care încearcă să analizeze propriul său spectru 80

Capitolul XII

Înfățișează ceea ce poate fi un lucru mărunț sau un lucru important, după cum hotărăște inima actorului principal. 94

Capitolul XIII

Doamna Marsett : : : : : : : : : : : : : 104

PARTEA A TREIA

Capitolul I

Înfățișează felul în care umbra realității se lasă peste o
 minte feciorelnică 121

Capitolul II

Greutatea cade pe Nesta : : : : : : : : : : 130

Capitolul III

Înfățișează felul în care cavalerii aflați în serviciul unui cuceritor sînt nevoiți, uneori, să se înfrîngă pe ei înșiși . . . 143

Capitolul IV

Înfățișează felul în care furia poate aprinde altă furie și o femeie indignată își poate găsi arma de răzbunare . . . 159

Capitolul V

Doi pretendenti : : : : : : : : 169

Capitolul VI

Cuprinde fapte răzlețe și expuneri de sentimente	: : :	183
--	-------	-----

Capitolul VII

În care facem din nou apel la lămpile vechi pentru a ilumina o întunecime abisală	. . . . .	196
---	-----------	-----

Capitolul VIII

Nesta și tatăl ei	: : : : : : : : : . :	204
-------------------	-----------------------	-----

Capitolul IX

Mama — fiica	. . . . . : : : . . .	222
--------------	-----------------------	-----

Capitolul X

Nataly, Nesta și Dartrey Fenellan	. :	235
-----------------------------------	---------------	-----

Capitolul XI

Un capitol în umbra doamnei Marsett	. : : : : .	251
-------------------------------------	-------------	-----

Capitolul XII

O ispășire	. . . . . : :	271
------------	-----------------------	-----

Capitolul XIII

Noaptea marelui discurs nerostit	. . : : : : :	285
----------------------------------	---------------	-----

Capitolul XIV

Ultimul	. . : : : : : : : : : :	303
---------	-------------------------	-----

Lector NICOLAE TEICĂ și TRAIAN RADU
Tehnoredactor AURELIA ANTON

Bun de tipar 29.04.1986
Coli ed. 15,34 coli tipar 9,5

Tiparul executat sub comanda nr. 50 519 la CPCS
Republica Socialistă România

george meredith

ULTIMELE APARIȚII ALE „BIBLIOTECII PENTRU TOȚI„

ALECU RUSSO

— *Cântarea României*

D. STĂNCESCU

— *Cerbul de aur*

G. CĂLINESCU

— *Opera lui Mihai Eminescu, 4 vol. („cultură generală”)*

AL. ANDRIȚOIU

— *Constelația Iirei*

TUDOR GEORGE

— *Turmele soarelui*

W. REYMONT

— *Tărâni, 4 vol.*

BLĂSCO IBĂÑEZ

— *Printre portocali*

EDITH WHARTON

— *Sufletul omului*

JOHN GALSWORTHY

- *Prăprietarul (Forsyte Saga I)*
- *Vara târzie a unui Forsyte (Forsyte Saga II)*
- *De închiriat. Deșteptare (Forsyte Saga III)*
- *Maimuța albă (Comedia modernă I)*
- *Lingura de argint (Comedia modernă II)*
- *Cîntecul lebedei (Comedia modernă III)*

editura minerva

Vol. I—II, lei 16